

ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้การศึกษา
ของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา โรงเรียนชัณนาทพิทยาคม
จังหวัดชัยนาท

นางสาวสุพิชญา เป็นพยอม

การศึกษาครั้งนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาการแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยา สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช

พ.ศ. 2563

**The Effects of Using a Guidance Activities Package to Develop Counseling
Competency of Youth Counselors at Chai Nat Pittayakom
School in Chai Nat Province**

Miss Supichaya Panpayom

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Education in Guidance and Psychological Counseling

School of Educational Studies

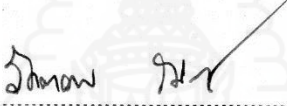
Sukhothai Thammathirat Open University

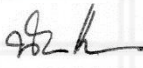
2020

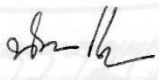
หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้การปรึกษา
ของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา โรงเรียนชัยนาทพิทยาคม จังหวัดชัยนาท
ชื่อและนามสกุล นางสาวสุพิชญา แป้นพยอม
แขนงวิชา การแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยา
สาขาวิชา ศีลศาสตร มหาวิทาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.ถัดดาวรรณ ณ ระนอง

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 30 พฤศจิกายน 2563

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.ถัดดาวรรณ ณ ระนอง)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.นรินาท แสนสา)

.....
(รองศาสตราจารย์ ดร.นรินาท แสนสา)
ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศัลยศาสตร์

ชื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้การศึกษา
ของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา โรงเรียนชัชวาทพิทยาคม จังหวัดชัชวาท

ผู้ศึกษา นางสาวสุพิชญา เป็นพยอม รหัสนักศึกษา 2612800462

ปริญญา ศีษศาสตรมหาบัณฑิต (การแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยา)

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.ลัดดาวรรณ ณ ระนอง ปีการศึกษา 2563

บทคัดย่อ

งานวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบสมรรถนะการให้การศึกษาของนักเรียน
เพื่อนที่ปรึกษากลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้
การศึกษา และ 2) เปรียบเทียบสมรรถนะการให้การศึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษากลุ่มทดลอง
หลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้การศึกษา กับระยะติดตามผล

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียน
ชัชวาทพิทยาคม จังหวัดชัชวาท ปีการศึกษา 2563 ได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย จำนวน 30 คน
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) แบบสอบถามสมรรถนะการให้การศึกษาของนักเรียน
เพื่อนที่ปรึกษา 3 ด้าน โดยมีค่าความเที่ยงด้านความรู้เท่ากับ .79 ด้านเจตคติเท่ากับ .71
และด้านทักษะเท่ากับ .82 และ 2) ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้การศึกษา
ของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบน
มาตรฐานและการทดสอบค่าที

ผลการวิจัยปรากฏว่า 1) ภายหลังจากใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาสมรรถนะ
การให้การศึกษา นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษากลุ่มทดลองมีสมรรถนะการให้การศึกษาสูงขึ้น
อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 2) นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษากลุ่มทดลองมีสมรรถนะ
การให้การศึกษาในระยะติดตามผลสูงกว่าสมรรถนะดังกล่าวหลังการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทาง
สถิติ ที่ระดับ .05

คำสำคัญ ชุดกิจกรรมแนะแนว สมรรถนะการให้การศึกษา นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา มัธยมศึกษา

Independent study title: The Effects of Using a Guidance Activities Package to Develop Counseling Competency of Youth Counselors at Chai Nat Pittayakom School in Chai Nat Province

Author: Miss Supichaya Panpayom; **ID:** 2612800462;

Degree: Master of Education (Guidance and Psychological Counseling)

Independent study advisor: Dr. Laddawan Na Ranong, Associate Professor;

Academic year: 2020

Abstract

The purposes of this research were (1) to compare counseling competency levels of youth counselors in the experimental group before and after using a guidance activities package to develop counseling competency; and (2) to compare counseling competency levels of youth counselors in the experimental group after using a guidance activities package and during the follow-up period.

The samples were 30 randomly selected students who were youth counselors at the upper secondary levels at Chai Nat Pittayakom School in Chai Nat province during the 2020 academic year. The employed research instruments consisted of (1) a questionnaire on three aspects of counseling competency of youth counselor students, namely, the knowledge aspect, attitude aspect, and skill aspect, with reliability coefficients of .79, .71, and .82 respectively; and 2) a guidance activities package to develop counseling competency of youth counselor student. Statistics employed for data analysis were the percentage, mean, standard deviation, and t-test.

The research results revealed that (1) after using a guidance activities package to develop counseling competency of youth counselor student, the experimental group youth counselor students' post-experiment counseling competency mean score increased significantly over their pre-experiment counterpart mean score at the .05 level of statistical significance; and (2) the experimental group youth counselor students' counseling competency mean score during the follow-up period was significantly higher than their post-experiment counterpart mean score at the .05 level of statistical significance.

Keywords: Guidance activities package, Counseling competency, Youth counselor, Mathayom Suksa

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ประสบความสำเร็จได้ เนื่องจากได้รับความกรุณาจากอาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาค้นคว้าอิสระ คือ รองศาสตราจารย์ ดร.ลัดดาวรรณ ณ ระนอง และอาจารย์คณะกรรมการสอบร่วม คือ รองศาสตราจารย์ ดร. นิรนาท แสนสา ซึ่งทั้งสองท่านได้ใช้เวลาให้ความช่วยเหลือ เอาใจใส่ ติดตาม และให้การปรึกษาทุกด้าน จนกระทั่งการศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ผู้วิจัยขอขอบพระคุณท่านทั้งสองเป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบพระคุณ ดร.พรทิพย์ สุพรรณกุล อาจารย์จันทนา บรรณทอง อาจารย์ฉลอมรัตน์ พาริสอน อาจารย์อุเทน สุขสิงห์ และอาจารย์ยุควาติ สุขมาก ที่ให้ความกรุณาเป็นผู้ทรงคุณวุฒิในการตรวจเครื่องมืออย่างละเอียดในการนำไปใช้ทำงานวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณนายวิเชียร แก่นไร่ ผู้อำนวยการสถานศึกษา อาจารย์ทุกท่านและนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนชัยนาทพิทยาคม จังหวัดชัยนาท ที่ให้ความช่วยเหลือทั้งทางตรงและทางอ้อมในการทำงานวิจัยในครั้งนี้

ขอขอบพระคุณเจ้าหน้าที่ทุก ๆ ท่านในการให้บริการ ผู้รับบริการได้รับความช่วยเหลือเป็นอย่างดี สำหรับสาขาศึกษาศาสตร์

ขอขอบพระคุณสมาชิกในครอบครัว ขอขอบคุณกัลยาณมิตรทุกท่านที่มีส่วนช่วยเหลือสนับสนุน และคอยให้กำลังใจด้วยดีเสมอมา

สุพิชญา เป็นพยอม

เมษายน 2564

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์งานวิจัย	3
กรอบแนวคิดการวิจัย	3
สมมติฐานงานวิจัย	4
ขอบเขตการวิจัย	4
นิยามศัพท์เฉพาะ	5
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	7
วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะการให้การศึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา	8
วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับชุดกิจกรรมแนะแนว	39
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	53
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	53
ตัวแปรและนิยามเชิงปฏิบัติการ	53
เครื่องมือวิจัยและวิธีการสร้าง	55
การเก็บรวบรวมข้อมูล	60
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้	61
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	65
การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานและทดสอบสมมติฐานการวิจัย	65
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	65

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	69
สรุปการวิจัย	69
อภิปรายผล	72
ข้อเสนอแนะ	75
บรรณานุกรม	77
ภาคผนวก	84
ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย	85
ข ความสอดคล้องระหว่างนิยามปฏิบัติการกับเครื่องมือวิจัย	87
ค แบบประเมินความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิในการพิจารณาแบบสอบถาม	92
ง ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิในการพิจารณาแบบสอบถาม	100
จ ผลการวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกรายข้อและค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม	103
ฉ แบบสอบถามสมรรถนะการให้การปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา	106
ช แบบประเมินความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิในการพิจารณาชุดกิจกรรมแนะแนว เพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้การปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา	114
ซ ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิในการพิจารณาชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนา สมรรถนะการให้การปรึกษา	119
ฌ ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้การปรึกษา	121
ประวัติผู้ศึกษา	207

สารบัญตาราง

		หน้า
ตารางที่ 4.1	เปรียบเทียบผลการวิเคราะห์คะแนนสมรรถนะการให้การศึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนชัยนาทพิทยาคม จังหวัดชัยนาท กลุ่มทดลองก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว เพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้การศึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา	66
ตารางที่ 4.2	เปรียบเทียบผลการวิเคราะห์คะแนนสมรรถนะการให้การศึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนชัยนาทพิทยาคม จังหวัดชัยนาท กลุ่มทดลองหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว เพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้การศึกษา กับระยะติดตามผล	67

ญ

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 2.1 ความสัมพันธ์ระหว่างการสัมภาษณ์ การให้การศึกษา และการบำบัดทางจิต	29
ภาพที่ 2.2 ขั้นตอนและวงจรกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้เชิงประสบการณ์	50

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันระบบการศึกษาของประเทศไทยมีปัญหามากมาย ซึ่งจะเห็นได้ว่าปัญหาส่วนใหญ่ มักมีสาเหตุมาจากปัญหาเล็กๆ ที่ไม่ได้รับการแก้ไขที่ถูกต้อง เช่น เด็กไทยมีความรู้พื้นฐาน ต่ำกว่ามาตรฐาน ปัญหาความเหลื่อมล้ำทางการศึกษา ปัญหาพฤติกรรมเด็กและเยาวชน เป็นต้น การปฏิรูปการศึกษาจึงเป็นประเด็นสำคัญที่จำเป็นต้องได้รับการปฏิรูป เป้าหมายการศึกษา ควรกว้างกว่าการพัฒนามนุษย์เศรษฐกิจ คือ ควรพัฒนาความเป็นมนุษย์อย่างสมบูรณ์ มีทั้งความฉลาดทางปัญญา ทางอารมณ์ และทางสังคม เป็นพลเมืองที่มีจิตสำนึก เข้าใจ เห็นใจ ร่วมมือ ช่วยเหลือคนอื่น ๆ เพื่อช่วยกันพัฒนาประเทศชาติให้เจริญงอกงามอย่างเป็นประโยชน์ ต่อทุกคนในระยะยาว (วิทยากร เชียงกูล, 2562) แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560 ถึง พ.ศ.2579 มี จุดมุ่งหมายเพื่อให้คนไทยทุกคนได้รับการศึกษาและเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ดำรงชีวิตอย่างเป็นสุข สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และการเปลี่ยนแปลงของโลกศตวรรษที่ 21 การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคม และสร้างชาติ เป็นกลไกหลักในการ พัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุขใน กระแสการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560, น.78)

ส่วนใหญ่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาจะมีอายุระหว่าง 12-18 ปี ซึ่งเป็นวัยรุ่นตอนต้น จนถึงวัยรุ่นตอนปลาย การปรับตัวเป็นพัฒนาการต่อจากวัยเด็ก วัยรุ่นจะต้องเผชิญกับความคาดหวัง ของผู้อื่นมากกว่าสมัยเมื่อเขายังเด็ก การเปลี่ยนแปลงจากเด็กที่พึ่งพาอาศัยพ่อแม่ไปเป็นคนที่กำลัง จะเริ่มเป็นผู้ใหญ่ จะเริ่มรับผิดชอบตัวเอง ทำให้วัยรุ่นต้องมีการปรับตัวทางอารมณ์และสังคมอย่างมาก มีการสร้างเอกลักษณ์ของตนเอง สร้างทัศนคติ และค่านิยมแห่งชีวิต เมื่อเริ่มห่างจากพ่อแม่ มีสภาพ ระหว่างเพื่อนฝูงก็กลายเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดอย่างหนึ่งของวัยรุ่น อีริคสัน (1968) กล่าวว่า วัยรุ่น อยู่ในพัฒนาการขั้นที่ 5 คือ ความมีเอกลักษณ์ประจำตัว หรือความสับสนในบทบาทของตนเอง เป็นวัยที่พัฒนาเอกลักษณ์ของตนเอง มีจุดมุ่งหมายในชีวิตของตนเอง สังคมของเด็กคือกลุ่มเพื่อน จะยึดแบบจากกลุ่มและบุคคลที่ตรงกับอุดมคติ ความสัมพันธ์ระหว่างเพื่อนวัยรุ่นมีความต้องการ

ในการที่จะเป็นที่ยอมรับของเพื่อนและสังคมรอบ ๆ ตัว มีการรวมกลุ่มเพื่อนรุ่นเดียวกัน ซึ่งส่วนใหญ่มีความคิดหรือทำอะไรคล้าย ๆ กัน ช่วยเหลือกัน มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน เมื่ออยู่ในกลุ่มกลุ่มเพื่อนนี้จะมีอิทธิพลมากต่อทัศนคติ ความสนใจ และพฤติกรรมการแสดงออกของวัยรุ่น วัยรุ่นมักมีความคิดว่าความคิดเห็นของคนอื่น ๆ ไม่มีความสำคัญเท่ากับความเห็นของกลุ่ม และมีความต้องการให้ผู้ใหญ่ยอมรับกลุ่มเพื่อนของตน การเปลี่ยนแปลงมากมายที่เกิดขึ้นในช่วงวัยนี้อาจมีผลต่อความสุขในชีวิตของแต่ละคน ขวัญจิต มหาจิตติคุณ และคณะ (2559, น. 87) ฉะนั้น อิทธิพลของกลุ่มเพื่อนจึงเป็นอิทธิพลที่ทรงพลังอย่างมากของบุคคลในช่วงวัยรุ่นและมากกว่าอิทธิพลของครอบครัว ในขณะที่ Halter (2002) กล่าวว่า บุคคลบางคนที่ได้รับความช่วยเหลือจากนักจิตวิทยาถือเป็นสัญลักษณ์ของความอ่อนแอทางอารมณ์และจิตใจหรือสิ่งที่บ่งชี้ถึงความล้มเหลว ดังนั้นเมื่อประสบปัญหาหรือวิกฤตชีวิต บุคคลในสังคมตะวันตกจึงมักขอความช่วยเหลือจากเพื่อนที่ใกล้ชิดมากกว่า นอกจากนี้ Gans, et al (as cited in Maichan, 2005, อ้างถึงใน ปวริศาศิริพันธ์, 2561, น.2) ได้กล่าวว่า การที่บุคคลจะขอความช่วยเหลือจากนักจิตวิทยาเป็นเหมือนการยืนยันว่าเรื่องที่เกิดขึ้นนั้นคือปัญหา และการขอความช่วยเหลือเป็นการกระตุ้นทำให้เกิดความอับอายและความวิตกกังวล นอกจากนั้น

จากอิทธิพลของเพื่อนที่มีต่อวัยรุ่นดังที่กล่าวไว้ข้างต้น ทำให้เมื่อวัยรุ่นเกิดปัญหาหรือมีความคับข้องใจ จึงเลือกที่จะขอการปรึกษาจากเพื่อนของตนก่อน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550) พบว่า บทบาทของเพื่อนที่มีต่อเด็กและเยาวชนนั้นสูงมากเด็กใช้เวลาอยู่กับเพื่อนมากกว่าใช้เวลาในการอ่านหนังสือ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงเล็งเห็นว่าการแก้ปัญหาเด็กและเยาวชนอย่างยั่งยืน คือ การสร้างให้ตัวเด็กและเยาวชนเป็นเพื่อนที่ปรึกษาด้วยตนเอง ในการพูดคุยหรือการแก้ไขพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของนักเรียนหรือวัยรุ่นนั้น มีหลายวิธีด้วยกัน และหนึ่งในนั้นคือการจัดบริการให้การปรึกษา เนื่องจากเป็นกระบวนการช่วยเหลือให้วัยรุ่นเข้าใจตนเองและสิ่งแวดล้อมได้ดีขึ้น ช่วยให้วัยรุ่นสามารถตัดสินใจเลือกแนวทางในการแก้ปัญหาของตนเองได้อย่างเหมาะสม ฉะนั้น การจัดบริการให้การปรึกษาในรูปแบบ“เพื่อนช่วยเพื่อน” หรือ “นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา” จำเป็นต้องได้รับการอบรม เพื่อพัฒนาสมรรถนะในการให้การปรึกษาแก่เพื่อนมาก่อน จึงจะสามารถนำมาใช้เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่วัยรุ่นได้ (สมพิศ นิชลาพันธ์, 2532, น. 279) นอกจากนี้ กฤตวรรณ คำสม (2554, น. 11) ได้กล่าวว่า การให้การปรึกษาแก่เพื่อนเป็นกระบวนการในการช่วยเหลือของนักศึกษาที่ได้รับการฝึกอบรมเพื่อช่วยเหลือเพื่อนให้เพื่อนสามารถเข้าใจปัญหาของตนเอง และแนวทางในการแก้ไขปัญหา สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550) ที่จัดให้มีโครงการอบรมเพื่อนที่ปรึกษาขึ้นเพื่อเสริมสร้างสุขภาพจิตที่ดีให้กับเด็กและเยาวชน

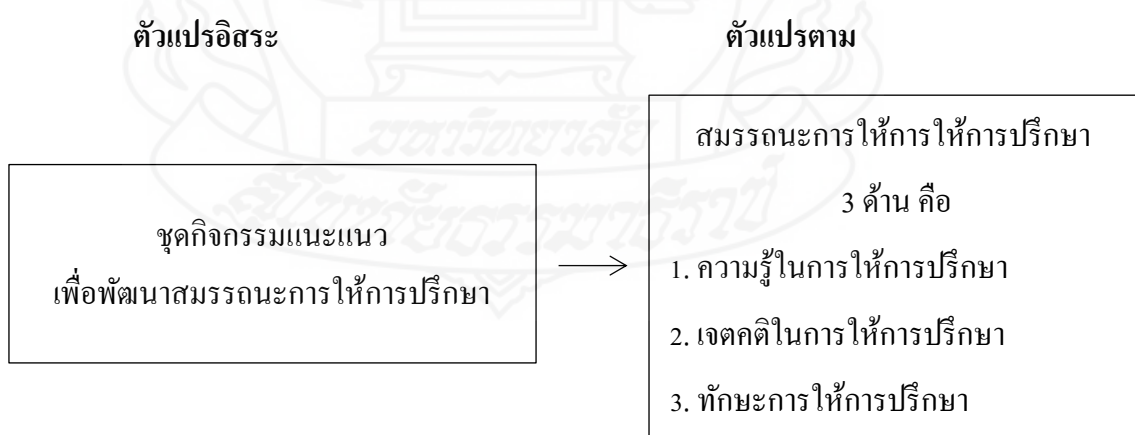
ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความประสงค์ที่จะพัฒนาสมรรถนะการให้การปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนชัชวาทวิทยาลัย จังหวัดชัชวาท โดยใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้การปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา เพื่อให้นักเรียนสามารถทำหน้าที่ในการให้การปรึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถนำความรู้ที่ได้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ที่แท้จริง ตลอดจนเมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ก็สามารถนำความรู้ในการให้การปรึกษาไปใช้ประโยชน์ในการดำเนินชีวิต ครอบครัว การทำงานและสังคม มีความรู้ในเรื่องของทักษะชีวิต สามารถปรับตัวในการจัดการกับปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคต รวมทั้งการดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

2. วัตถุประสงค์งานวิจัย

2.1 เพื่อเปรียบเทียบสมรรถนะการให้การปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษากลุ่มทดลองก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้การปรึกษา

2.2 เพื่อเปรียบเทียบสมรรถนะการให้การปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษากลุ่มทดลองหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้การปรึกษากับระยะติดตามผล

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดการวิจัย

4. สมมติฐานงานวิจัย

4.1 ภายหลังจากใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้การศึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ศึกษามีสมรรถนะการให้การศึกษาสูงขึ้น

4.2 นักเรียนเพื่อนที่ศึกษาภายหลังจากใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวมีสมรรถนะการให้การศึกษาที่กระชับระยะติดตามผลไม่แตกต่างกัน

5. ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบกลุ่มเดียววัดก่อนและหลังการทดลอง (One group Pretest – Posttest) โดยกำหนดขอบเขตการวิจัยดังนี้

5.1 ประชากร ได้แก่ นักเรียนเพื่อนที่ศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนชยันนาทพิทยาคม จังหวัดชยันนาท ที่มีคุณสมบัติของการเป็นผู้ให้การศึกษาที่ดี คือ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี อุดมคติดี มีความจริงใจในการช่วยเหลือผู้รับการศึกษายอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล ไวต่อความรู้สึกของผู้อื่นและช่างสังเกต ใช้คำพูดได้เหมาะสม เป็นผู้รับฟังที่ดี และเก็บรักษาความลับได้ จำนวน 100 คน

5.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนเพื่อนที่ศึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนชยันนาทพิทยาคม จังหวัดชยันนาท ได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย จำนวน 30 คน

5.3 ตัวแปรที่ศึกษา

5.3.1 *ตัวแปรอิสระ* ได้แก่ ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้การศึกษา

5.3.2 *ตัวแปรตาม* ได้แก่ สมรรถนะการให้การศึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ศึกษา

5.4 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

5.4.1 แบบสอบถามสมรรถนะการให้การศึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ศึกษา

5.4.2 ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้การศึกษา

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

6.1 **นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา** หมายถึง นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนชัชวาทพิทยาคม จังหวัดชัชวาท ที่ได้รับการพิจารณาคัดเลือกให้ทำหน้าที่นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา

6.2 **สมรรถนะการให้การปรึกษา** หมายถึง ความสามารถในการให้การปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาในการให้การปรึกษาเพื่อน แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

6.2.1 **ด้านความรู้ในการให้การปรึกษา** ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติของวัยรุ่น ความรู้เกี่ยวกับการให้การปรึกษาเบื้องต้น ความรู้เกี่ยวกับจรรยาบรรณในการให้การปรึกษา

6.2.2 **ด้านเจตคติในการให้การปรึกษา** หมายถึง ความคิดความรู้สึกและแนวโน้มในการแสดงออกของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาที่มีต่อการให้การปรึกษาเพื่อน ได้แก่ การมีความรู้สึกที่ดีในการเป็นผู้ให้การปรึกษา การเห็นประโยชน์และการเห็นคุณค่าของการให้การปรึกษา

6.2.3 **ด้านทักษะในการให้การปรึกษา** หมายถึง ความสามารถในการใช้เทคนิควิธีการในการให้การปรึกษาเพื่อนได้ ประกอบด้วย

1) **ทักษะการสื่อสาร** ได้แก่ ความสามารถในการใช้ทักษะการใส่ใจทักษะการจริงใจ และทักษะการเข้าใจเรื่องราวและความรู้สึกของผู้รับการปรึกษา

2) **ทักษะการให้การปรึกษาแบบจุลภาค** ได้แก่ การฟัง การถาม การสะท้อนความรู้สึก การให้ข้อมูลย้อนกลับ การทวนความ การเจาะจง และ การสรุปความ

6.3 **ชุดกิจกรรมแนะแนว** หมายถึง เครื่องมือทางการแนะแนว ที่ประกอบไปด้วยกิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย เป็นกิจกรรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้การปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา แบ่งกิจกรรมออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้ 1. ด้านความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติของวัยรุ่น ขั้นตอนการให้การปรึกษา จรรยาบรรณในการให้การปรึกษา 2. ด้านเจตคติในการให้การปรึกษา 3. ทักษะการให้การปรึกษา โดยนำทักษะกระบวนการการเรียนรู้ที่หลากหลายมารวมกันอย่างเป็นระบบตามเป้าหมายและขอบข่ายของการแนะแนว โดยชุดกิจกรรมแนะแนว ประกอบไปด้วย คำชี้แจงโครงสร้างของชุดกิจกรรมแนะแนว แผนการจัดกิจกรรมสื่อหรืออุปกรณ์ที่ใช้ในแต่ละกิจกรรมตามความเหมาะสมของเนื้อหา เพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้การปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

7.1 ได้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้การศึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

7.2 ได้แนวทางการจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้การศึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา ด้วยการใช้ชุดกิจกรรมดังกล่าวข้างต้น

7.3 ได้แนวทางการพัฒนาชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้การศึกษา เพื่อนำไปใช้ในการแก้ไขปัญหา ด้านการศึกษา ส่วนตัวและสังคม สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

7.4 ได้นวัตกรรมทางการแนะแนว เพื่อนำไปใช้เป็นแนวทางในการสร้างชุดกิจกรรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้การศึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาสถานศึกษาอื่น

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่อง ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้การศึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนชัยนาทพิทยาคม จังหวัดชัยนาท ผู้วิจัยได้ศึกษาค้นคว้า วรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

1. วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะการให้การศึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา
  - 1.1 ความหมายของการให้การศึกษา
  - 1.2 ความหมายของสมรรถนะการให้การศึกษา
  - 1.3 ความหมายของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา
  - 1.4 องค์ประกอบของสมรรถนะการให้การศึกษา
    - 1.4.1 ความรู้ในการให้การศึกษา
    - 1.4.2 เจตคติในการให้การศึกษา
    - 1.4.3 ทักษะในการให้การศึกษา
      - 1) ทักษะการสื่อสาร
      - 2) ทักษะการให้การศึกษาแบบจุดภาค
  - 1.5 บทบาท หน้าที่ คุณลักษณะและจรรยาบรรณของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา
    - 1.5.1 บทบาทหน้าที่ของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา
    - 1.5.2 คุณลักษณะของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา
    - 1.5.3 จรรยาบรรณของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา
  - 1.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะการให้การศึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา
    - 1.6.1 งานวิจัยภายในประเทศที่เกี่ยวข้อง
    - 1.6.2 งานวิจัยต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง
2. วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับชุดกิจกรรมแนะแนว
  - 2.1 ความหมายของชุดกิจกรรมแนะแนว
  - 2.2 วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมแนะแนว
  - 2.3 ขอบข่ายของชุดกิจกรรมแนะแนว
  - 2.4 ความสำคัญของกิจกรรมแนะแนว

- 2.5 ลักษณะของชุดกิจกรรมแนะแนว
- 2.6 แนวทางการพัฒนากิจกรรมแนะแนว
- 2.7 แนวทางการจัดกิจกรรมแนะแนว
- 2.8 ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมแนะแนว
- 2.9 การสร้างชุดกิจกรรมแนะแนว
- 2.10 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุดกิจกรรมแนะแนว

1. วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะการให้การปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา

1.1 ความหมายของการให้การปรึกษา

การให้การปรึกษา คือ กระบวนการความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการให้การปรึกษา เป็นความรู้ที่สำคัญที่จะช่วยให้เพื่อนผู้รับการปรึกษาเข้าใจความสำคัญ ประเภทของการให้การปรึกษา หลักการสำคัญในการให้การปรึกษา คุณสมบัติของผู้ให้การปรึกษา จรรยาบรรณของการให้การปรึกษา กระบวนการให้การปรึกษา และทักษะการให้การปรึกษา เพื่อให้เพื่อนที่ปรึกษา เข้าใจภาพรวมของการให้การปรึกษาในเบื้องต้น ซึ่งมีผู้กล่าวถึงความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการให้การปรึกษาดังต่อไปนี้

กฤตวรรณ คำสม (2554)การให้คำปรึกษาหมายถึง กระบวนการในการช่วยให้บุคคลที่กำลังเผชิญกับปัญหา ได้เข้าใจปัญหาและหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาได้ด้วยตนเอง รวมถึงการเลือกการดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสม ผู้ที่ทำหน้าที่ในการให้ความช่วยเหลือจะต้องได้รับการฝึกอบรมให้มีความสามารถในการให้การปรึกษา กระบวนการของการให้การปรึกษาจะอยู่ภายใต้สัมพันธภาพที่อบอุ่น จริงใจและสบายใจที่เปิดเผยตนเองระหว่างผู้รับการปรึกษาและผู้ให้การปรึกษา

Byrne (1995 อ้างถึงในจันทิมา ทอดสนิท, 2554) ได้กล่าวถึงการให้การปรึกษาไว้ดังนี้ วิชาชีพจิตวิทยาการให้การปรึกษา เป็นการปฏิบัติหน้าที่ของผู้ที่ได้รับการฝึกฝนมาเป็นอย่างดี ช่วยเหลือผู้รับการปรึกษาให้มีความรู้และเข้าใจได้ด้วยวิธีการ ดังต่อไปนี้

1. ช่วยเหลือผู้รับการปรึกษาเป็นรายกลุ่มหรือรายบุคคล เพื่อให้เขารู้สึกมั่นใจในคุณค่าของตน และมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น
2. ช่วยเหลือผู้รับการปรึกษาที่มาขอการปรึกษาเป็นการส่วนตัว เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจมีการแสดงออกด้วยความพึงพอใจ และขจัดพฤติกรรมที่เป็นอุปสรรคขัดขวางการพัฒนา

ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2529) ให้ความหมายของการให้คำปรึกษาว่าเป็นกระบวนการให้ผู้รับการปรึกษาเข้าใจตนเอง เข้าใจผู้อื่นและเข้าใจสิ่งแวดล้อมเพิ่มขึ้น ได้ปรับปรุงทักษะในการตัดสินใจและทักษะในการแก้ปัญหา ตลอดจนปรับปรุงความสามารถในการที่จะทำให้ตนเองพัฒนาขึ้น

มัลลวีร์ อกุลวัฒนศิริ (2552) กล่าวว่า การให้การปรึกษาเป็นกระบวนการให้ความช่วยเหลือบุคคลด้วยการสนทนาหรือการพูดคุยกันอย่างมีเป้าหมาย โดยผู้ให้การปรึกษาจะเป็นผู้ช่วยสร้างบรรยากาศของสัมพันธภาพที่ดี ตลอดจนใช้ทักษะ ขั้นตอนและทฤษฎีของการให้การปรึกษา เพื่อให้ผู้มีปัญหาหรือผู้รับการปรึกษามีความรู้สึกอบอุ่นใจว่าได้รับการยอมรับ และเกิดความรู้สึกไว้วางใจ พร้อมทั้งเปิดเผยความรู้สึกหรือปัญหาของตน เกิดการเรียนรู้สาเหตุของปัญหาที่กำลังเผชิญอยู่ จนสามารถตัดสินใจและแก้ไขปัญหาในเรื่องต่างๆ ด้วยตนเองอย่างเหมาะสม

Good (1945 อ้างถึงในพงษ์พันธ์ พงษ์โสภา, 2544) ได้ให้ความหมายของการให้การปรึกษาว่า เป็นการให้ความช่วยเหลือเป็นรายบุคคลในปัญหาทางด้านส่วนตัว การศึกษา และอาชีพ ซึ่งข้อเท็จจริงทั้งหมดที่จำเป็นได้ถูกนำมาศึกษา และวิเคราะห์พร้อมหาวิธีที่จะแก้ปัญหานั้น และด้วยความช่วยเหลือของผู้เชี่ยวชาญ แหล่งทรัพยากรของโรงเรียน และสังคม การสัมภาษณ์เป็นการส่วนตัว จะทำให้ผู้รับคำปรึกษารู้จักการตัดสินใจได้ด้วยตนเอง

พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา (2544) ได้ให้ความหมายการให้คำปรึกษาเป็นกระบวนการปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ให้การปรึกษา บุคคลที่จะคอยช่วยเหลือ กับผู้รับคำปรึกษา คือ บุคคลที่มีความยุ่งยากลำบากใจ มีผลก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงบางสิ่งบางอย่างในตัวผู้รับคำปรึกษา

จากการศึกษาวรรณกรรมข้างต้นสรุปได้ว่า การให้การปรึกษา หมายถึง กระบวนการในการให้การช่วยเหลือให้บุคคลที่กำลังเผชิญกับปัญหา ให้เข้าใจปัญหา และหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาได้ด้วยตนเอง รวมถึงการเลือกดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสม

1.2 ความหมายของสมรรถนะการให้การปรึกษา

กฤตวรรณ คำสม (2554) นิยามความหมายของสมรรถนะการให้การปรึกษา คือ ความสามารถของนักศึกษาในการให้ความช่วยเหลือเพื่อนนักศึกษาที่อยู่ในวัยใกล้เคียงกันให้เข้าใจปัญหาเข้าใจเรื่องราวของตนเอง และสามารถหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาของตนเองได้อย่างเหมาะสม ซึ่งประกอบด้วยสมรรถนะ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ในการให้การปรึกษาเจตคติต่อการให้การปรึกษาและด้านทักษะในการให้การปรึกษา รายละเอียดมีดังนี้

1. สมรรถนะด้านความรู้ในการให้การปรึกษา หมายถึง ความสามารถในด้านการมีความรู้และความเข้าใจเนื้อหาสาระเกี่ยวกับการให้การปรึกษา ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติของวัยรุ่น ความรู้พื้นฐาน ทฤษฎีการให้การปรึกษา และความรู้เกี่ยวกับการให้การปรึกษาแก่เพื่อน รายละเอียดมีดังนี้

1.1 ความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติของวัยรุ่น หมายถึง เนื้อหาสาระเกี่ยวกับธรรมชาติของวัยรุ่น ได้แก่

1) การปรับตัวเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย หมายถึง เนื้อหาสาระเกี่ยวกับการปรับตัวทางด้านร่างกาย ได้แก่ การหมกมุ่นเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายของตนเองและความกังวลใจเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายที่ด้อยกว่าเพื่อน

2) การเปลี่ยนแปลงทางด้านอารมณ์ หมายถึง เนื้อหาสาระเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงทางอารมณ์ของวัยรุ่น ได้แก่ การแสดงออกทางอารมณ์ และการควบคุมอารมณ์

3) ความต้องการความเป็นอิสระ หมายถึง เนื้อหาสาระเกี่ยวกับความต้องการความเป็นอิสระของวัยรุ่น ได้แก่ ความต้องการเป็นอิสระจากพ่อแม่และผู้ใหญ่ และความต้องการแสดงออกทางความคิดอย่างอิสระ

4) ความต้องการประสบการณ์แปลกใหม่ หมายถึง เนื้อหาสาระเกี่ยวกับความต้องการประสบการณ์แปลกใหม่ของวัยรุ่น ได้แก่ ความต้องการทดลองทำในสิ่งที่แปลกใหม่ และความต้องการพบเห็นในสิ่งแปลกใหม่

5) การมีพัฒนาการทางสติปัญญา หมายถึง เนื้อหาสาระเกี่ยวกับพัฒนาการทางสติปัญญาของวัยรุ่น ได้แก่ มีความคิดเป็นนามธรรมและมีเหตุผล

1.2 ความรู้พื้นฐานทฤษฎีการให้การปรึกษา หมายถึง เนื้อหาสาระเกี่ยวกับความรู้พื้นฐานและทฤษฎีที่ใช้ในการให้การปรึกษาแก่เพื่อน ได้แก่

1) ความรู้เกี่ยวกับพื้นฐานการให้การปรึกษา หมายถึง เนื้อหาสาระเกี่ยวกับพื้นฐานของการให้การปรึกษา ได้แก่ ความหมายหลักการวัตถุประสงค์ และกระบวนการในการให้การปรึกษา

2) ความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีการให้การปรึกษา หมายถึง เนื้อหาสาระเกี่ยวกับทฤษฎีการให้การปรึกษา ได้แก่ ทฤษฎีการให้การปรึกษาแบบพฤติกรรมนิยมทฤษฎีการให้การปรึกษาแบบพิจารณาเหตุผลอารมณ์พฤติกรรม และทฤษฎีการให้การปรึกษาแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง

3) ความรู้เกี่ยวกับจรรยาบรรณในการให้การปรึกษาแก่เพื่อน หมายถึง เนื้อหาสาระเกี่ยวกับความประพฤติอันเหมาะสม การให้การปรึกษาแก่เพื่อน ได้แก่ การไม่หลอกลวงผู้

มารับการปรึกษาเพื่อหาประโยชน์ส่วนตน การไม่มีอคติ การรักษาความลับ การมีความศรัทธาต่อ การช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ และการมีความรับผิดชอบต่อน้ำที่

3) ความรู้เกี่ยวกับการให้การปรึกษาแก่เพื่อน หมายถึง เนื้อหาสาระในการให้ การปรึกษาแก่เพื่อน ประกอบด้วย ความหมาย บทบาทหน้าที่ และการเป็นผู้ให้การปรึกษา

2. เจตคติในการให้การปรึกษาแก่เพื่อน หมายถึง ความคิดความรู้สึกและแนวโน้ม ในการแสดงออกของนักศึกษาที่ทำหน้าที่เป็นผู้ให้การปรึกษาที่มีต่อการให้การปรึกษาแก่เพื่อน ได้แก่ การมีความรู้สึกที่ดีในการเป็นผู้ให้การปรึกษา การเห็นประโยชน์ของการให้การปรึกษา และ การเห็นคุณค่าของการให้การปรึกษา

3. ทักษะการให้การปรึกษา หมายถึง ความสามารถในการใช้เทคนิควิธีการในการ ให้การปรึกษาที่ผู้ให้การปรึกษามุ่งเน้นสามารถนำไปใช้ในการให้การปรึกษาแก่เพื่อนได้ ประกอบด้วย

3.1 ทักษะการสื่อสารเพื่อการให้การปรึกษา ได้แก่ ความสามารถในการใช้ ทักษะการใส่ใจ ทักษะการจริงใจ และทักษะการเข้าใจเรื่องราวและความรู้สึกของผู้รับการปรึกษา ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1) ทักษะการใส่ใจ (*attending skill*) หมายถึง ความสามารถของนักศึกษาใน การแสดงออกด้วยภาษาพูดหรือภาษาท่าทาง ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความตั้งใจที่จะช่วยเหลือผู้รับการ ปรึกษา

2) ทักษะการจริงใจ (*genuineness skill*) หมายถึง ความสามารถของ นักศึกษาในการแสดงความรู้สึกของตนเองออกมาอย่างแท้จริง โดยไม่เสแสร้งในขณะที่ให้การ ปรึกษา

3) ทักษะการเข้าใจเรื่องราวและความรู้สึกของผู้รับการปรึกษา (*empathy skill*) หมายถึง ความสามารถของนักศึกษาในการแสดงออกถึงการรับรู้และการทำความเข้าใจกับอารมณ์ ความรู้สึกและสิ่งที่เกิดขึ้นกับผู้รับการปรึกษา พร้อมทั้งตอบสนองได้อย่างเหมาะสม

3.2 ทักษะการให้การปรึกษาแบบจุดภาค ได้แก่ การฟัง การถาม การสะท้อน ความรู้สึก การให้กำลังใจ การให้ข้อมูลย้อนกลับ การทวนความ การเจาะจง และการสรุปความมี รายละเอียดดังนี้

1) การฟัง หมายถึง ความสามารถของนักศึกษาในการรับรู้เรื่องราวของผู้รับ การปรึกษาทั้งคำพูดน้ำเสียงและภาษาท่าทาง

2) การถาม หมายถึง ความสามารถของนักศึกษาในการตั้งคำถาม เพื่อให้ได้ ข้อมูลจากผู้รับการปรึกษาได้มากที่สุด

3) *การสะท้อนความรู้สึกรู้สึก* หมายถึง ความสามารถของนักศึกษาในการตอบรับข้อความและคำพูดของผู้รับการปรึกษาในส่วนที่เป็นอารมณ์ความรู้สึกที่คลุมเครือให้ชัดเจน

4) *การให้กำลังใจ* หมายถึง ความสามารถของนักศึกษาในการสนับสนุนผู้รับการปรึกษาให้เกิดความเชื่อมั่น

5) *การทวนความ* หมายถึง ความสามารถของนักศึกษาในการพูดซ้ำประโยคที่ผู้รับการปรึกษาพูด แต่ใช้ถ้อยคำน้อยลงและยังคงความหมายเดิมอยู่

6) *การเจาะจง* หมายถึง ความสามารถของนักศึกษาในการรวบรวมข้อมูลที่ได้จากผู้รับการปรึกษา และทำการเลือกเรื่องที่เป็นปัญหาที่ทำให้ผู้รับการปรึกษาไม่สบายใจมากที่สุดเพื่อหาแนวทางในการช่วยเหลือ

7) *การให้ข้อมูลย้อนกลับ* หมายถึง ความสามารถของนักศึกษาในการพูดเพื่อให้ผู้รับการปรึกษาได้ทราบข้อมูลที่ชัดเจนเกี่ยวกับการปฏิบัติของตนเอง

8) *การสรุปความ* หมายถึง ความสามารถของนักศึกษาในการรวบรวมคำพูดผู้รับการปรึกษาที่พูดไปแล้วให้เป็นประโยคเดียว โดยครอบคลุมเรื่องราวทั้งหมดของผู้รับการปรึกษา

ปวีรีสา ศิรินันท์ (2561) ได้นิยามความหมายของสมรรถนะการให้การปรึกษาไว้ว่า หมายถึง ความสามารถในการให้การช่วยเหลือเพื่อนที่อยู่ในวัยใกล้เคียงกันของนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ให้สามารถเข้าใจปัญหาและเรื่องราวของตนเองรวมทั้งสามารถหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาได้อย่างเหมาะสมซึ่งประกอบด้วยสมรรถนะ 3 ด้าน ได้แก่

1. สมรรถนะด้านความรู้ในการให้การปรึกษา หมายถึง ความสามารถของนักศึกษาในการมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสาระที่เกี่ยวกับการให้การปรึกษา ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับทฤษฎีการให้การปรึกษาแบบบุคคลเป็นศูนย์กลาง

2. สมรรถนะด้านเจตคติในการให้การปรึกษา หมายถึง ความเชื่อ ความเข้าใจ ความรู้สึก และแนวโน้มในการประเมินค่าและแสดงออกของนักศึกษาที่ทำหน้าที่เป็นผู้ให้การปรึกษาต่อการให้การปรึกษา ได้แก่ ความจริงแท้ การยอมรับทางบวกอย่างไม่มีเงื่อนไข และการเข้าถึงใจ

3. สมรรถนะด้านทักษะในการให้การปรึกษา หมายถึง ความสามารถในการใช้ทักษะเทคนิคและวิธีการในการให้การปรึกษาของนักศึกษาที่ผ่านการอบรมมาแล้ว และสามารถนำไปใช้ในการให้การปรึกษาได้ ได้แก่ พฤติกรรมการใส่ใจ ทักษะการตั้งคำถาม ทักษะการให้กำลังใจ ทักษะการทวนสาระ ทักษะการสรุปความ และทักษะการสะท้อนความรู้สึก

Oak Park High School (2019) ได้นิยามความหมายของสมรรถนะการให้การปรึกษาไว้ว่าหมายถึง คุณสมบัติที่นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาจำเป็นต้องมีก่อนให้การปรึกษาเพื่อน

ประกอบด้วย ทักษะการฟังอย่างกระตือรือร้นโดยไม่ต้องรบกวน ทักษะการเข้าใจความรู้สึก และการสะท้อนความรู้สึก การเก็บความลับ ทักษะการสื่อสารที่ดี ความสามารถในการเข้าถึงจิตใจเชิงลึก และทักษะความเป็นธรรมชาติ

จากการศึกษาวรรณกรรมข้างต้นสรุปได้ว่า สมรรถนะการให้การปรึกษา หมายถึง ความสามารถในการให้การปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา ในการให้การปรึกษาเพื่อน แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

1. ด้านความรู้ในการให้การปรึกษา ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติของวัยรุ่น ความรู้เกี่ยวกับการให้การปรึกษาเบื้องต้น ความรู้เกี่ยวกับจรรยาบรรณในการให้การปรึกษา

2. ด้านเจตคติในการให้การปรึกษา หมายถึง ความคิดความรู้สึก และแนวโน้ม ในการแสดงออกของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาที่มีต่อการให้การปรึกษาเพื่อน ได้แก่ การมีความรู้สึกที่ดีในการเป็นผู้ให้การปรึกษา การเห็นประโยชน์และการเห็นคุณค่าของการให้การปรึกษา

3. ด้านทักษะในการให้การปรึกษา หมายถึง ความสามารถในการใช้เทคนิควิธีการ ในการให้การปรึกษาเพื่อนได้ ประกอบด้วย

3.1 ทักษะการสื่อสาร ได้แก่ ความสามารถในการใช้ทักษะการใส่ใจ ทักษะการ จริ่งใจ และทักษะการเข้าใจเรื่องราวและความรู้สึกของผู้รับการปรึกษา

3.2 ทักษะการให้การปรึกษาแบบจุดภาค ได้แก่ การฟัง การถาม การสะท้อนค ความรู้สึก การให้กำลังใจ การให้ข้อมูลย้อนกลับ การทวนความ การเจาะจง และการสรุปความ

1.3 ความหมายของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา

นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา คือ นักเรียนที่โรงเรียนพิจารณาคัดสรรว่าเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ สามารถคิดวิเคราะห์ มีจิตอาสาในการรับฟังให้การปรึกษาหารือ และได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ ความสามารถในการให้การปรึกษาเบื้องต้น และปฏิบัติหน้าที่ให้การปรึกษาโดยการแนะนำ ดูแลอย่างใกล้ชิดจากครูแนะแนว (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา คณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน, 2553)

อัจฉรา บุญกลิ่น (2551, น.6) ได้ให้ความหมายของการให้การปรึกษาแบบเพื่อน ช่วยเพื่อนว่า เป็นกระบวนการช่วยเหลือทางด้านจิตใจระหว่างกลุ่มเพื่อน ใช้สัมพันธภาพที่ดีระหว่าง ผู้ให้การปรึกษากับผู้รับการปรึกษา มีบรรยากาศที่อบอุ่นเป็นกันเองฉันท์เพื่อน มีการแลกเปลี่ยน ประสบการณ์ซึ่งกันและกัน และสนับสนุนการแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2552, น.15) นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา (YC Youth Counselor) คือ การใช้หลักจิตวิทยาของกลุ่มเพื่อน (Peer Ps) นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา เป็นพื้นฐานในการสร้างสัมพันธภาพและการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และการให้การปรึกษา

โดยเพื่อน (Peer Counseling) มุ่งให้นักเรียนที่มีสัมพันธภาพที่ดีกับเพื่อน ๆ ได้มีบทบาทสำคัญในการมีส่วนร่วมในกระบวนการแนะแนว ให้การปรึกษาเพื่อนนักเรียนด้วยกันและการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยการชี้แนะของครูที่ปรึกษา อันเป็นบุคคลสำคัญในการส่งเสริมดูแล และให้ความช่วยเหลือในการดำเนินงานนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา (YC) ให้ประสบความสำเร็จ ไม่ว่าจะเป็นองค์ความรู้ในด้านวิกฤตปัญหาของนักเรียนและแนวทางการช่วยเหลือ การกำหนดแนวทางการศึกษารายกรณี (Case Study) เมื่อพบปัญหาของนักเรียนที่องค์การความช่วยเหลือพิเศษ ตลอดจนแนวทางการประชุมปรึกษารายกรณี (Case Conference) ในกรณีที่ต้องดูแลช่วยเหลือนักเรียนในรูปแบบของภาคีเครือข่าย ซึ่งการทำงานที่มีความรู้ ความเข้าใจที่ตรงกันระหว่างครูกับนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา (YC) จะส่งผลให้ระบบการดูแลช่วยนักเรียนมีความเข้มแข็งและยั่งยืน

สมาคมจิตวิทยาการปรึกษาและการแนะแนวภาคเหนือ (2562) ได้ให้ความหมายของ Youth Counselor ไว้ว่าหมายถึง ที่ปรึกษาเยาวชนทำงานร่วมกับวัยรุ่นและเด็กเล็ก เพื่อช่วยในการแก้ปัญหาของพวกเขา และยังให้บริการส่งต่อไปให้หน่วยงานอื่น ๆ ที่ให้บริการ เพื่อช่วยให้เด็กมีความรู้สึกตลอดจนสุขภาพร่างกายดีขึ้น ผู้ให้การปรึกษาเยาวชนเหล่านี้จะเน้นย้ำที่ความช่วยเหลือวัยรุ่นหรือเยาวชนที่มีปัญหาด้านการใช้สารเสพติด และปัญหาทางด้านพฤติกรรม หรือไม่กี่เพื่อช่วยให้วัยรุ่นและเยาวชนเอาชนะความผิดปกติทางด้านอารมณ์และจิตใจ

Oak Park High School (2019) ได้นิยามไว้ว่า Peer Counselling การปรึกษาเพื่อน คือ การไกล่เกลี่ยปัญหาระหว่างนักเรียนด้วยการช่วยพวกเขาค้นหาคำตอบ ก่อนที่จะเป็นผู้ให้การปรึกษาเพื่อนนักเรียนจะต้องผ่านการเริ่มต้นการฝึกให้การปรึกษากับเพื่อนอย่างน้อยหนึ่งปี ซึ่งพวกเขาได้พัฒนาทักษะและเทคนิคสำหรับการแก้ปัญหาและการเป็นสื่อกลาง นอกจากนี้เพื่อนที่ปรึกษาเหล่านี้ได้ผ่านกระบวนการคัดเลือกอย่างเข้มงวด เพื่อให้เพื่อนที่ปรึกษาสามารถให้การปรึกษามีความสามารถอย่างเต็มที่ในการจัดการกับสถานการณ์ที่เครียด

จากข้อมูลข้างต้นสรุปได้ว่านักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา หมายถึง นักเรียนที่ได้รับการพิจารณาคัดสรรว่าเป็นผู้มีมนุษยสัมพันธ์ดี มีจิตอาสาในการช่วยเหลือบุคคลที่อยู่ในวัยใกล้เคียงกัน ซึ่งได้รับการพัฒนาให้มีความรู้ ความสามารถในการให้การปรึกษาเบื้องต้น ให้มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ มีจิตอาสา มีทักษะในการรับฟังและให้การปรึกษา ปฏิบัติหน้าที่ให้การปรึกษาโดยการแนะนำดูแลอย่างใกล้ชิดจากครูแนะแนว

1.4 องค์ประกอบของสมรรถนะการให้การปรึกษา

1.4.1 ความรู้ในการให้การปรึกษา

1) ความรู้เบื้องต้นในการให้การปรึกษา

สมาคมงานบุคลากรและการแนะแนวแห่งประเทศไทย (APGA) ได้กำหนดว่า เพื่อที่จะให้ปฏิบัติงานด้านการให้การปรึกษาได้เป็นผลดี ผู้ให้การปรึกษาจะต้องผ่านการศึกษาระดับปริญญาตรี เพื่อให้มีความรู้ความสามารถในลักษณะดังต่อไปนี้ (เพชรสุดา เพชรใส, 2547, น. 15-16)

(1) มีความรู้กว้างขวาง เพื่อที่จะเข้าใจผู้รับบริการปรึกษา เข้าใจสภาพแวดล้อมที่เขาอยู่ เข้าใจค่านิยมและความคิดของคน ลักษณะที่เป็นธรรมชาติของคน เพื่อที่จะสามารถประยุกต์ความเข้าใจในการเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจและวิทยาศาสตร์มาสู่การให้การปรึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ

(2) มีความรู้ทางจิตวิทยา เข้าใจหลักการสำคัญของการให้การปรึกษา เข้าใจหลักการเบื้องต้นในการปฏิบัติงาน และมีการประเมินผลงานอย่างต่อเนื่อง เพื่อหาทางเพิ่มพูนความสามารถในอาชีพของตน การสร้างมนุษยสัมพันธ์สามารถสื่อความหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพและไวต่อความรู้สึกของคน

(3) เข้าใจและยอมรับนับถือสภาพแวดล้อมของที่ทำงาน รู้ว่าจะปฏิบัติงานตามบทบาทของตนอย่างไรจึงจะสอดคล้อง และสนับสนุนจุดมุ่งหมายของที่ทำงาน เข้าใจบทบาทและจุดมุ่งหมายของผู้ปฏิบัติงานอื่นในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกัน และรู้อำนาจหน้าที่ของงานให้การปรึกษาในระบบโดยรวมของหน่วยงานที่ตนทำงานอยู่

2) หลักการในการให้การปรึกษา

ผู้ให้การปรึกษาจะยึดหลักการของการให้การปรึกษาดังนี้

(1) การให้การปรึกษาเป็นกระบวนการที่ผู้รับบริการปรึกษาเต็มใจเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม โดยขอความช่วยเหลือจากผู้ให้การปรึกษา

(2) ผู้ให้การปรึกษาจะต้องเป็นผู้ที่ได้รับการฝึกฝนทางการให้การปรึกษาโดยเฉพาะ

(3) การให้การปรึกษามีจุดมุ่งหมายเพื่อช่วยให้ผู้รับบริการปรึกษารู้จักตนเอง และสิ่งแวดล้อมยิ่งขึ้น จะได้ปรับปรุงตนเองและแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถตัดสินใจได้ดีกับทั้งเป็นการช่วยให้ผู้รับบริการปรึกษาได้พัฒนาตนเองอย่างเต็มที่

(4) ผู้ให้การปรึกษาตระหนักว่าผู้รับบริการปรึกษามีสิทธิและความสามารถที่จะตัดสินใจหรือแก้ปัญหาด้วยตนเอง ฉะนั้นผู้ให้การปรึกษาจะไม่ทำหน้าที่ตัดสินใจแทนผู้รับบริการปรึกษา

(5) ผู้ให้การปรึกษายึดหลักว่าผู้รับการศึกษาแต่ละคนมีความแตกต่างกันทางด้านความสามารถ ความถนัด ความสนใจ ตลอดจนความแตกต่างทางฐานะ เศรษฐกิจ สังคม ฉะนั้น ในการให้การปรึกษาจะตระหนักในความแตกต่างระหว่างบุคคลนี้ (วัชร ทรัพย์มี, 2531, น.88)

(6) การให้การปรึกษา ผู้ที่ให้การปรึกษาควรจะเป็นบุคคลที่มีความรู้ ประสบการณ์และทักษะ โดยเฉพาะการใช้เทคนิคต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับผู้รับการศึกษาแต่ละคน

(7) การให้การปรึกษาจะต้องคำนึงถึงเด็กทุกคน ไม่ควรคิดว่าเป็นปัญหาเพียงด้านใดด้านหนึ่ง เพราะปัญหาของเด็ก เช่น ปัญหาส่วนตัวและสังคม ปัญหาการเรียน โดยมากมักจะเกี่ยวข้องกัน ผลจากปัญหาหนึ่งมักจะทำให้เกิดอีกปัญหาหนึ่งตามมา

(8) การให้การปรึกษาจะต้องยอมรับในเรื่องความแตกต่างระหว่างบุคคลของเด็ก ทั้งทางด้านความสามารถ ความถนัด ความสนใจ ตลอดจนฐานะ เศรษฐกิจและสังคม ในการช่วยเหลือบุคคลจะต้องคำนึงถึงองค์ประกอบทั้งสองด้วย

(9) การตัดสินใจ การรับผิดชอบในปัญหา ควรเป็นสิทธิและเป็นหน้าที่ของผู้รับการศึกษาอย่างเต็มที่

จากหลักการในการให้การปรึกษาดังที่กล่าวมาแล้วสรุปได้ว่า ผู้ให้การปรึกษาจะต้องยึดหลักการในการให้การปรึกษา ว่าผู้ให้การปรึกษานั้นจะต้องได้รับการฝึกอบรม และมีประสบการณ์ในการใช้ทักษะในการให้การปรึกษา ซึ่งในการให้การปรึกษานั้นควรคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และควรเน้นให้ผู้รับการศึกษาได้ค้นพบแนวทางในการแก้ปัญหาด้วยตนเอง

3) จุดมุ่งหมายของการให้การปรึกษา

การให้การปรึกษามีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งที่จะช่วยเหลือให้ผู้รับการศึกษาสามารถรับผิดชอบต่อตนเอง พึ่งตนเองได้ ซึ่งแสดงถึงความเป็นอิสระ มีความสุขในชีวิต และได้ใช้ศักยภาพของตนเองอย่างเต็มที่ในการแก้ปัญหาของตน จีน แบร์รี่ (2537, อ้างถึงใน กฤตวราชน คำสม, 2554, น.25) จุดมุ่งหมายของการให้การปรึกษามีทั้งจุดมุ่งหมายในระยะสั้นและจุดมุ่งหมายระยะยาว ในอนาคต

เป้าหมายระยะสั้น

1. ส่งเสริมการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจุดมุ่งหมายของการให้การปรึกษา คือ การส่งเสริมให้ผู้รับการศึกษาเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปสู่แนวทางที่พึงปรารถนา

2. ส่งเสริมความสามารถของผู้รับการศึกษาให้การปรึกษาในการตัดสินใจ และวางโครงการในอนาคต จุดมุ่งหมายของการให้การปรึกษาไม่ใช่เป็นการตัดสินใจให้ผู้รับการศึกษา แต่ส่งเสริมให้ผู้รับการศึกษาตัดสินใจได้ด้วยตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ

3. ส่งเสริมการปรับปรุงสัมพันธภาพมนุษย์เราต้องอยู่ในสังคม ดังนั้นเราจึงต้องมีการปะทะสัมพันธ์กับบุคคลอื่นอยู่ตลอดเวลา หลายคนมีปัญหาด้านสัมพันธภาพ ซึ่งอาจเนื่องมาจากบุคคลนั้นมีปมด้อย ปมเด่นหรือขาดทักษะทางสังคม ผู้ให้การปรึกษาจะต้องช่วยให้ผู้รับการปรึกษาปรับปรุงสัมพันธภาพกับบุคคลอื่น การช่วยให้ผู้รับการปรึกษาปรับปรุงสัมพันธภาพกับบุคคลอื่นจะช่วยให้เขาสามารถปรับตัวในสังคมได้อย่างมีความสุข

4. ส่งเสริมทักษะของผู้รับการปรึกษาในการแก้ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ในชีวิต การส่งเสริมให้บุคคลเรียนรู้วิธีการและมีทักษะในการแก้ปัญหาคือช่วยให้ผู้รับการปรึกษานำไปใช้กับสภาพการณ์ต่างๆ ในชีวิตของเขาได้

เป้าหมายระยะยาว

สำหรับจุดมุ่งหมายระยะยาวในอนาคต ให้ผู้รับการปรึกษาสามารถพัฒนาตนเองอย่างเต็มที่ ช่วยให้ผู้รับการปรึกษาเป็นบุคคลที่มีประสิทธิภาพ (วัชร ทรัพย์มี 2533, น. 6-7) ประมวลลักษณะของบุคคลที่มีประสิทธิภาพไว้ดังนี้ คือ

1. มีการตระหนักรู้ คือตระหนักรู้ในส่วนที่ส่วนบกพร่อง ตระหนักในแรงจูงใจ ความเชื่อ ค่านิยมและความรู้สึกของตนเอง
2. มีพฤติกรรมที่สม่ำเสมอ ไม่ใช่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา
3. ควบคุมตนเองได้ ไม่ว้าวามหรือวิตกกังวลเกินกว่าเหตุ ไม่ท้อแท้สิ้นหวัง สงสารตนเองและปล่อยชีวิตตามยถากรรมอารมณ์ ไม่หนีปัญหา
4. มีความมุ่งมั่นในการกระทำ ไม่จับจด เมื่อตัดสินใจจะทำสิ่งใดแล้วก็จะมีความใจจดใจจ่อและมุ่งมั่นในการกระทำจนสำเร็จลุล่วง

จากเป้าหมายของการให้การปรึกษาดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่าการให้การปรึกษานั้นมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้รับการปรึกษาได้ระบายความทุกข์ใจของตนเอง โดยมีผู้ให้การปรึกษาเป็นผู้รับฟังสนับสนุน ให้กำลังใจ และกระตุ้นให้ผู้รับการปรึกษาเกิดความกระตือรือร้นในความทุกข์ของตนเองและแสวงหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง

4) กระบวนการในการให้การปรึกษา

กล่าวถึงขั้นตอนของการให้การปรึกษาว่า การให้การปรึกษามักจะได้รับการอธิบายในลักษณะที่เป็นกระบวนการ ซึ่งหมายถึง การดำเนินการอย่างต่อเนื่อง จนกระทั่งยุติ การยุติก็คือปัญหานั้นได้รับการแก้ไข การดำเนินการอาจจะอธิบายเป็นขั้นตอนซึ่งผู้ให้การปรึกษาและผู้รับการปรึกษาจะดำเนินไปพร้อมกัน ซึ่งขั้นตอนในการให้คำปรึกษามีดังนี้

1. ขั้นการสร้างสายสัมพันธ์และสัมพันธ์ภาพ

การสร้างสายสัมพันธ์และการสร้างสัมพันธ์ภาพนั้นจะครอบคลุมทุกขั้นตอนของการให้การศึกษาในครั้งแรกที่ได้พบกับผู้รับการศึกษา จนกระทั่งครั้งสุดท้ายที่พบกัน ในขั้นตอนของการให้การศึกษาแต่ละขั้นตอนจะมีความคาบเกี่ยวกัน เช่น ขั้นการประเมินปัญหาจะเริ่มขึ้นในขณะที่ได้สร้างสัมพันธ์ภาพแล้ว หรือการกำหนดเป้าหมายจะเริ่มเมื่อมีการประเมินปัญหาแล้ว

2. ขั้นการกำหนดหรือการระบุปัญหา

ขั้นตอนนี้จะเกี่ยวข้องกับการเลือกและการแยกประเภทของข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับผู้รับการศึกษา และเหตุผลในการที่มาขอรับการศึกษา และทำการระบุปัญหา ซึ่งในขั้นนี้จะทำการกำหนดปัญหาได้ 3 วิธี ได้แก่ (1) การกำหนดปัญหาลงอยู่กับมุมมองเชิงทฤษฎี และหลักปรัชญาของผู้ให้การศึกษา (2) การกำหนดปัญหาลงอยู่กับการแสดงเงื่อนไขในสถานการณ์ของผู้รับการศึกษา ซึ่งผู้ให้การศึกษาจะต้องทำความเข้าใจเงื่อนไขนั้น ๆ ของผู้รับการศึกษา (3) การกำหนดปัญหาลงอยู่กับวัฒนธรรมและมุมมองของผู้รับการศึกษาที่มีต่อสภาพแวดล้อมของตนเอง

3. ขั้นการกำหนดเป้าหมาย

การกำหนดเป้าหมายเป็นสิ่งที่สำคัญมากต่อความสำเร็จของการให้การศึกษา การกำหนดเป้าหมายเกี่ยวข้องกับการทำสัญญาที่สร้างเงื่อนไขของแนวทางในการกระทำหรือผลที่ได้รับ บางครั้งผู้รับการศึกษาเกิดความเครียดหรือสับสน ผู้รับการศึกษาจะรู้สึกยากลำบากในการกำหนดเป้าหมาย ในสถานการณ์เช่นนี้อาจจะให้ผู้รับการศึกษา กำหนดเป้าหมายเพียงเป้าหมาย การกำหนดเป้าหมายมีความสำคัญเพราะว่าผู้ให้การศึกษาจะรู้ว่าจะให้การศึกษาไปในทิศทางใด

4. ขั้นการเริ่มต้นการให้ความช่วยเหลือ

การเริ่มการให้ความช่วยเหลือนั้น ผู้ให้การศึกษาอาจจะมีมุมมองต่าง ๆ ตามทฤษฎีการให้การศึกษา ยกตัวอย่างเช่น การให้การศึกษาแบบยึดผู้รับการศึกษาเป็นศูนย์กลาง แนะนำว่าผู้ให้การศึกษาจะต้องให้ความสำคัญกับสัมพันธ์ภาพ ผู้ให้การศึกษาแบบกวดวิชามีมุมมองในการให้ความช่วยเหลือในการกระตุ้นให้ผู้รับการศึกษาได้ตระหนัก และยอมรับเหตุผลในการเลือกวิถีทางของตนเอง ผู้ให้การศึกษาแบบพฤติกรรมนิยมแสวงหากิจกรรมที่จะช่วยให้ผู้รับการศึกษาปรับเปลี่ยนและจัดการกับเหตุการณ์ที่อาจเกิดขึ้นได้ ทั้งในช่วงของการให้การศึกษา และในโลกแห่งความเป็นจริงของผู้รับการศึกษาเป็นต้น

5. ขั้นตอนการยุติและติดตามผล

ขั้นตอนการยุติและติดตามผล เป็นขั้นที่ยากสำหรับผู้ให้บริการปรึกษา ผู้ให้บริการปรึกษาจะคิดถึงการเริ่มต้นการให้ปรึกษาอย่างไรมากกว่า ส่วนการยุติการให้ปรึกษานั้น ยังห่างไกลนัก อย่างไรก็ตามเกณฑ์ในการยุติการให้ปรึกษานั้นจะต้องพิจารณา ให้ความสำคัญ และละเอียดอ่อน

กระบวนการของการให้ปรึกษาว่า คำว่ากระบวนการในการให้ความช่วยเหลือจะเกี่ยวข้องกับสาระสำคัญของ การให้ปรึกษา กระบวนการคือการระบุลำดับของ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้น ซึ่งจะมีขั้นตอนที่ดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง และขั้นตอนในการให้ปรึกษา มีดังนี้

ขั้นที่ 1 การเปิดเผยตนเองในการเริ่มต้น (Initial disclosure) การเริ่มต้น การให้ปรึกษา ผู้ให้บริการปรึกษาและผู้รับการปรึกษาไม่เคยรู้จักกันมาก่อน ผู้ให้บริการปรึกษาอาจจะมีข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับผู้รับการปรึกษา ซึ่งได้มาจากการเก็บรวบรวมข้อมูลจาก โรงเรียนผู้รับการปรึกษาก่อนข้างจะวิตกกังวลเกี่ยวกับการเปิดเผยเรื่องราวของตนเอง เพราะว่าเขาไม่แน่ใจกับผู้ให้บริการปรึกษาดังนั้นการกระตุ้นให้เกิดการเปิดเผยตนเอง ผู้ให้บริการปรึกษาจะต้องสร้างความไว้วางใจให้กับผู้รับการปรึกษา

ขั้นที่ 2 การสำรวจปัญหาอย่างลึกซึ้ง (in-depth exploration) ในขั้นที่ 2 ของการให้ปรึกษา ผู้รับการปรึกษาควรจะทำความเข้าใจอย่างชัดเจนกับปัญหาของเขา และเริ่มที่จะคิดหาวิธีใหม่ที่มีความหวังและมีทิศทาง ซึ่งผู้รับการปรึกษาต้องการให้เกิดความชัดเจน ในขั้นนี้ เป้าหมายจะยังไม่ชัดเจน แต่ความต้องการที่จะเปลี่ยนแปลงจะเกิดขึ้น

ขั้นที่ 3 การทำสัญญาว่าจะปฏิบัติตามเป้าหมายที่วางไว้ (commitment to action) เป็นขั้นสุดท้ายของขั้นตอนในการให้ปรึกษา ผู้รับการปรึกษาจะต้องตัดสินใจที่จะทำอย่างไร ให้บรรลุผลตามเป้าหมายที่วางไว้จาก ขั้นที่ 1 และขั้นที่ 2 ในขั้นที่ 3 นี้ประกอบด้วย การกำหนดทางเลือกที่หลากหลายในการปฏิบัติ หรือการตัดสินใจ ผู้รับการปรึกษาจะต้องเลือกและ ประเมินแต่ละทางเลือกที่เป็นไปได้ ผู้รับการปรึกษาจะดำเนินการตามแนวทางในการปฏิบัติที่ตนเองเลือก ซึ่งได้รับการสนับสนุนจากผู้ให้บริการปรึกษา

ขั้นตอนในการให้คำปรึกษา 5 ขั้นตอนดังนี้

1. การสร้างสัมพันธภาพ และตกลงบริการ

ผู้ให้บริการปรึกษาจะสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้รับการปรึกษา โดยอาศัยเทคนิคและทักษะต่างๆ เพื่อช่วยให้ผู้ให้บริการปรึกษาได้มีส่วนร่วมในกระบวนการให้ปรึกษา ในขณะที่เดียวกันก็ให้ผู้รับการปรึกษาทราบและทำความเข้าใจเกี่ยวกับข้อตกลงในการบริการ

เกี่ยวกับวัตถุประสงค์ เป้าหมาย กระบวนการ เนื้อหา บทบาทของทั้งสองฝ่าย พฤติกรรม เวลา และการรักษาความลับ ทั้งนี้ผู้ให้การปรึกษาจะต้องชี้แจงหากผู้รับการปรึกษาไม่ให้ความร่วมมือในกระบวนการให้การปรึกษา

2. การสำรวจปัญหา ผู้ให้การปรึกษาจะต้องใช้ทักษะต่าง ๆ เพื่อเอื้ออำนวย และกระตุ้นให้ผู้รับการปรึกษาใช้ศักยภาพของคนที่มียู่ เพื่อสำรวจปัญหาและความต้องการของตนเอง ซึ่งขั้นตอนนี้จะใช้ระยะเวลาไม่น้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับพื้นฐานสติปัญญา ความสามารถ ลักษณะนิสัยของผู้รับการปรึกษา และความชำนาญในการใช้ทักษะของผู้ให้การปรึกษา

3. เข้าใจปัญหาสาเหตุของปัญหาและความต้องการ ขั้นตอนนี้เป็นหัวใจของกระบวนการให้การปรึกษาซึ่งผู้ให้คำปรึกษาใช้ทักษะเพื่อให้ผู้รับการปรึกษาเกิดความกระจ่างในปัญหาของตนเองอย่างแท้จริง และมองเห็นแนวทางที่จะแก้ไขปัญหานั้น

4. การวางแผนการแก้ปัญหา ผู้ให้การปรึกษาไม่ควรเร่งรีบและส่วนตัดสินใจจัดการปัญหาของผู้รับการปรึกษา แต่จะคอยให้กำลังใจผู้รับการปรึกษาในการวางแผนปฏิบัติ เพื่อแก้ไขปัญหาด้วยตนเองก่อน หากผู้รับการปรึกษาหมดหนทาง และคิดไม่ออกผู้ให้การปรึกษาจึงจะเสนอแนะ แล้วเปิดโอกาสให้ผู้รับการปรึกษาได้แสดงความคิดเห็นในข้อเสนอแนะ เพื่อให้เขาพิจารณาความเหมาะสม และเลือกทางแก้ไขปัญหาที่ดีที่สุดด้วยตนเอง ซึ่งผู้รับการปรึกษาเห็นว่าสามารถทำได้จริง มีโอกาสประสบความสำเร็จ และมีความตั้งใจที่จะปฏิบัติด้วยตนเอง มิใช่เป็นเรื่องที่ต้องบังคับให้ปฏิบัติ

5. ยุติกระบวนการ ควรให้สัญญาณแก่ผู้รับการปรึกษาได้รู้ตัวก่อนหมดเวลาของการให้การปรึกษา และเปิดโอกาสให้ผู้รับการปรึกษาได้สรุปสิ่งต่างๆที่ได้จากการสนทนาครั้งนี้ โดยผู้ให้การปรึกษาเพิ่มเติมในประเด็นที่ขาดหายไป ในกรณีที่จะต้องส่งต่อไปพบกับผู้เชี่ยวชาญอื่นๆ จะต้องให้ข้อมูลและทำความเข้าใจกับผู้รับการปรึกษาอย่างชัดเจน แต่ถ้าไม่มีการส่งต่อ ผู้ให้การปรึกษาควรเปิดโอกาสให้ผู้รับการปรึกษาทราบว่าเขาสามารถพบได้ในครั้งต่อไป ถ้าเขาต้องการและนัดหมายวันเวลาที่เหมาะสม พร้อมทั้งให้กำลังใจแก่ผู้รับการปรึกษาในการปฏิบัติตามที่ได้ตัดสินใจระหว่างให้การปรึกษา ก่อนยุติการให้การปรึกษาควรสนทนาเล็กน้อยในเรื่องทั่วๆ ไป และกล่าวอำลา

5) ความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติของวัยรุ่น

ในทศวรรษที่ผ่านมาช่วงความเป็นวัยรุ่น (adolescent) คือ ประมาณอายุตั้งแต่ 12-18 ปี แต่ในปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันว่า ช่วงความเป็นวัยรุ่นได้ขยายออกไปโดยประมาณอย่างหลวมๆ ตั้งแต่ 12-25 ปี โดยให้เหตุผลว่า เนื่องจากเด็กทุกวันนี้ต้องอยู่ในสถานการศึกษานาน

ขึ้น การเป็นผู้ใหญ่ที่พึ่งตัวเองได้ทางเศรษฐกิจต้องใช้เวลาออกไป อีกทั้งรูปแบบชีวิตสมัยใหม่ ทำให้เด็กมีวุฒิภาวะทางจิตใจ (maturity) ซ้ำกว่ายุคสมัยที่ผ่านมา ในช่วงยาวของความเป็นวัยรุ่นนั้น อาจแบ่งช่วงวัยรุ่นเป็น 3 ระยะโดยใช้เกณฑ์ความเป็นเด็ก-ผู้ใหญ่ตัดสิน คือ ช่วงอายุประมาณ 12-15 ปี เป็นช่วงวัยแรกวัยรุ่นยังมีพฤติกรรมค่อนข้างเด็กอยู่มาก ช่วงอายุ 16-17 ปี เป็นระยะวัยรุ่นตอนกลาง มีพฤติกรรมถ่วงๆระหว่างความเป็นเด็ก-ผู้ใหญ่ ช่วงอายุ 18-25 ปี เป็นระยะวัยรุ่นตอนปลาย กระบวนพฤติกรรมค่อนข้างไปทางเป็นผู้ใหญ่ ช่วงระยะวัยรุ่นโดยทั่ว ๆ ไปเป็นช่วงระยะเวลาคาบเกี่ยวระหว่างความเป็นเด็กต่อเนื่องกับความเป็นผู้ใหญ่ นับเป็นเวลาหัวเลี้ยวหัวต่อของชีวิต ถ้าเด็กวัยรุ่นผู้ใดได้ดำเนินชีวิตในช่วงเวลานี้ผ่านพ้นไปอย่างราบรื่น มีปัญหาไม่ซับซ้อนมาก เด็กวัยรุ่นผู้นั้นย่อมเข้าสู่ความเป็นผู้ใหญ่ด้วยดี และมักจัดการกับชีวิตในวัยผู้ใหญ่ได้อย่างราบรื่น แต่ถ้าเป็นไปในทางตรงกันข้ามวัยนี้จะเป็นวัยที่ประสบความยุ่งยากมาก (ศรีเรือน แก้วกังวาน, 2549, น. 329 อ้างถึง ในกฤตวรรณ คำสม, 2554, น. 53)

ธรรมชาติของวัยรุ่นเรา หมายถึง สิ่งที่เกิดขึ้นในช่วงของวัยรุ่นนั้นก็คือการเปลี่ยนแปลงทั้งทางร่างกาย สติปัญญา สังคมและอารมณ์ และการเปลี่ยนแปลงนี้จะเป็นทั้งในด้านปริมาณและคุณภาพ (พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา, 2544, น. 58) ดังนี้

1. การเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย การเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกายที่เห็นได้ชัดในวัยรุ่นตอนต้นมีดังนี้

1.1 การเปลี่ยนแปลงทางร่างกายทั่วไป การที่ฮอร์โมนเกี่ยวกับการเจริญเติบโต เพิ่มขึ้นมาก ทำให้เด็กเติบโตสูงใหญ่ได้รวดเร็ว การเปลี่ยนแปลงของร่างกายมีผลต่อการสร้างบุคลิกภาพในวัยนี้ เนื่องจากการโตเร็วหรือโตช้าเกินไปทำให้แตกต่างจากเพื่อนส่วนใหญ่ซึ่งมีกระทบต่อภาพพจน์ ความรู้สึก และความนึกคิดของวัยรุ่น

1.2 การเปลี่ยนแปลงทางเพศ วัยรุ่นอาจกังวลหมกมุ่นกับรูปร่าง มักใช้เวลาอยู่หน้ากระจกนานๆ เพื่อสำรวจรูปร่าง ส่วนเว้าส่วนโค้งของร่างกาย

2. การเปลี่ยนแปลงทางด้านอารมณ์ การเปลี่ยนแปลงทางด้านอารมณ์ของวัยรุ่นส่วนใหญ่มีผลมาจากการเปลี่ยนแปลงทางด้านร่างกาย กล่าวคือ เมื่อมีการเปลี่ยนแปลงทางร่างกายวัยรุ่นบางคนรู้สึกวิตกกังวล กลัวว่ามีความผิดปกติในร่างกาย หรือรู้สึกหงุดหงิดหมกมุ่น ไม่พอใจกับรูปร่างของตน อารมณ์ความรู้สึกหรือความวิตกกังวลของวัยรุ่นเกี่ยวกับร่างกายและเพศมีหลายๆ ด้าน ดังนี้

2.1 วิตกกังวลเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงของร่างกาย ว่าเกิดอะไรขึ้นตามร่างกายผิดปกติ หรือไม่วัยรุ่นคนอื่นๆ เป็นเหมือนเราไหม

2.2 วิตกกังวลกับอารมณ์เพศที่สูงขึ้น และรู้สึกไม่แน่ใจในความเป็นชายหรือหญิงของคนที่อาจทำให้ภาพพจน์หรือความนับถือตนเองสั่นคลอน

2.3 กังวลกับพฤติกรรมทางเพศ ได้แก่ การสำเร็จความใคร่ด้วยตนเอง ความอยาก رؤ้ออยากเห็นหรือพฤติกรรมเบี่ยงเบนทางเพศต่างๆ

2.4 กลัวการเป็นผู้ใหญ่กลัวความรับผิดชอบ บางครั้งอยากเป็นเด็ก บางครั้งอยากเป็นผู้ใหญ่ทำให้มีอารมณ์ผันผวนหงุดหงิดง่าย

3. การเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัยรุ่นต้องการเป็นที่ยอมรับของเพื่อน ต้องการทำให้เหมือนเพื่อน ลอกเลียนลักษณะไม่ว่าจะเป็นการแต่งกาย ทรงผม ภาษาหรือท่าทาง เพื่อให้เป็นที่ยอมรับของเพื่อนๆ ดังนั้นลักษณะของเพื่อนที่วัยรุ่นเลือกคบบอกถึงภาพพจน์ของวัยรุ่น เพราะวัยรุ่นจะเลือกคบเพื่อนที่คล้ายๆ กัน การคบเพื่อนจะทำให้วัยรุ่นเริ่มเรียนรู้ที่จะคำนึงถึงความรู้สึก ความต้องการของผู้อื่น รู้จักใส่ใจความรู้สึกของผู้อื่น ซึ่งแสดงถึงการบรรลุวุฒิภาวะทางอารมณ์

4. การพัฒนาทางสติปัญญา มีความนึกคิดที่เป็นเหตุเป็นผล สามารถจินตนาการและเข้าใจความคิดรวบยอดที่ลึกซึ้งได้กระตุ้นให้เขามีความคิดสร้างสรรค์ เริ่มเขียนโคลงกลอนบทกวีนิยาย ฯลฯ ทุ่มเทให้เกิดความสนใจอย่างจริงจังในสิ่งที่เขาชอบ เช่น ดนตรี กีฬาวิทยาศาสตร์ ฯลฯ อย่างไรก็ตามพลังความคิดอาจชักนำให้วัยรุ่นคิดหรือมองทุก ๆ สิ่งรอบตัวเขาในแง่ลบ คิดเล็กคิดน้อย คิดเห็นแต่ความต่ำต้อย ปมด้อยของตนเอง ความไม่ใฝ่รู้ใฝ่ลองที่มีในตัวเขา อาจชักนำให้เขาลองเสี่ยงในสิ่งต่าง ๆ ได้ง่ายหากจิตใจไม่หนักแน่นพอ

5. ความอยากลอง อยากรู้ อยากเห็น อยากมีประสบการณ์แปลกๆ ใหม่ๆ ทำให้วัยรุ่นเกิดความพอใจ ความภาคภูมิใจและมั่นใจในตนเอง รวมทั้งเป็นการระบายพลังทางร่างกายที่มีมากขึ้นออกมา การสนับสนุนให้วัยรุ่นมีกิจกรรมในทางสร้างสรรค์อยู่เสมอไม่ว่าจะเป็นการเล่น การแข่งขันที่ต้องใช้กำลังกาย กำลังความคิด ก็จะช่วยชดเชยความอยากรู้อยากลองในทางที่ผิดได้

6. วัยรุ่นจะมีจินตนาการทางเพศ สนใจเพศตรงข้ามและอยากให้เพศตรงข้ามสนใจ วัยรุ่นต้องการรู้ด้วยตนเอง ต้องการมีกลุ่มทำกิจกรรมร่วมกันเพื่อเรียนรู้การวางตัวให้เหมาะสมกับเพศของตนเอง การเตรียมวัยรุ่นให้เข้าใจบทบาทในเพศของตนเอง โดยเปิดโอกาสให้วัยรุ่นได้เข้าสังคมกับเพื่อนต่างเพศในสายตาของพ่อแม่ ดีกว่าปิดกั้นการคบเพื่อนต่างเพศอย่างเคร่งครัด ซึ่งทำให้วัยรุ่นหนีไปสังสรรค์ในที่ลับตาผู้ใหญ่แล้วเกิดความพลาดพลั้ง โดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์

6) **ธรรมชาติของวัยรุ่น** มีการเปลี่ยนแปลงแบ่งได้ 2 ด้าน คือ

(1) การเปลี่ยนแปลงทางกายร่างกายส่วนต่าง ๆ จะมีการเจริญเติบโตในเกือบทุกๆ ระบบ ทั้งหญิงและชาย เช่น ความสูงและน้ำหนักตัวเพิ่มขึ้นเร็ว แขนงยาวขึ้น ฮอร์โมนมีการเปลี่ยนแปลงเพื่อกระตุ้นการเติบโตของอวัยวะระบบสืบพันธุ์ทั้งภายในและภายนอก มีการเจริญของร่างกายในส่วนที่เป็นลักษณะประจำเพศ เช่น เด็กชายมีเสียงห้าวขึ้น มีหนวดขึ้น ในเด็กหญิงมีการเจริญเติบโตของเต้านมเกิดขึ้น และจะมีประจำเดือนเกิดขึ้น การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้ช่วยทำให้เกิดความรู้สึกว่าตนเองเป็นผู้ชายหรือผู้หญิง ด้วยการเปลี่ยนแปลงมาก ๆ แบบนี้อาจเป็นสาเหตุของความกังวลหรือความลำบากใจในการปรับตัวของวัยรุ่นได้หลาย ๆ เรื่อง เช่น การมีสิ่วที่ใบหน้า การมีกลิ่นตัว

(2) การเปลี่ยนแปลงด้านจิตใจ

1. วัยรุ่นจะสนใจตัวเองมาก รักสวยรักงาม การแต่งกายก็ต้องพิถีพิถัน หรือให้เป็นที่ยอมรับของเพื่อนฝูงหรือสะดุดตา โดยเฉพาะให้เพศตรงข้ามสนใจ จะสนใจแฟชั่นมาก ใช้เวลาแต่งตัวค่อนข้างนาน

2. จะให้ความสำคัญต่อผู้ใหญ่ น้อยลงมักมีความคิดว่าผู้ใหญ่ มีความคิดที่ล้าหลัง ไม่ทันสมัย และเห็นว่าความคิดของตนถูกต้องกว่า ถ้าผู้ใหญ่ไม่เข้าใจถึงธรรมชาตินี้ของวัยรุ่นก็อาจโกรธ

3. ความอยากเป็นตัวของตัวเองและอยากมีอิสระ วัยรุ่นเป็นวัยที่ต้องการ ความเป็นตัวของตัวเองมาก และมีความต้องการรับผิดชอบตัวเอง ผู้ใหญ่ควรค่อย ๆ ปล่อยให้วัยรุ่น มีอิสระมากขึ้นอย่างเหมาะสม ไม่บังคับหรือมีกฎระเบียบมากเกินไป ควรให้วัยรุ่นสามารถ หัดตัดสินใจในขอบเขตที่เหมาะสม

4. ต้องการความรู้สึกภาคภูมิใจในตนเองอย่างมาก บางครั้งจะแยกตัว ไปจากบิดามารดาเพื่อไปสู่ความเป็นตัวของตัวเอง

5. การค้นหาตัวเองเนื่องจากต้องเตรียมตัวเป็นผู้ใหญ่ในวันข้างหน้า วัยรุ่นจะมองว่าตัวเองต้องการเป็นคนอย่างไรในอนาคตจะมีอาชีพอะไร บทบาทของตัวเองต้องการ เป็นคนอย่างไรในอนาคต

6. การคบเพื่อน ในวัยรุ่นเพื่อนมีอิทธิพลมากเพราะวัยรุ่นต้องการ เป็นที่ยอมรับของเพื่อน จึงมักเอาอย่างและทำตามค่านิยมของเพื่อน เวลามีปัญหาอะไรวัยรุ่นมักจะปรึกษากันเองค่อนข้างมาก ถ้าคบเพื่อนที่มีกิจกรรมที่เหมาะสมก็จะเป็นผลดีต่อตัววัยรุ่นและสังคม ถ้าคบเพื่อนที่เกรงมีความประพฤติไม่เหมาะสมก็อาจพาไปให้เสียได้ วัยรุ่นมีความต้องการพื้นฐานทางจิตใจ ดังนี้

6.1 ความรักความห่วงใยเด็กจะแสดงท่าที่เป็นอิสระ อยากรเป็นตัวของตัวเองมากมาเพียงใดก็ตาม เด็กก็ยังคงอยากรเป็นที่รักและอยากรได้รับความห่วงใยจากพ่อแม่เหมือนเดิม แต่ในรูปแบบที่แตกต่างจากเดิมไปไม่ใช่การแสดงออกของพ่อแม่ที่ทำกับเขาราวกับเด็กเล็กๆ

6.2 ความเป็นอิสระ ไม่ใช่ที่ว่าวัยรุ่นจะต้องการอิสรภาพอันไร้ขอบเขตแต่จริง ๆ พวกเขาต้องการเพียงแต่อยากรทำอะไรได้ด้วยตัวเอง อยากรทำในสิ่งที่ตัวเองคิดว่าดี อยากรมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ อยากรที่จะทำตัวห่างจากพ่อแม่ ห่างจากคำสั่ง ไม่ชอบให้ใครมาคอยบอกหรือแนะนำอย่างเด็กๆ ขณะเดียวกันก็เริ่มวิพากษ์วิจารณ์แสดงความไม่เห็นด้วย ต่อพฤติกรรมหรือความคิดของพ่อแม่ อันเป็นทางที่นำไปสู่ความขัดแย้งกันได้บ่อย ๆ

6.3 ความต้องการเป็นตัวของตัวเอง วัยรุ่นอยากรที่จะทำอะไรด้วยตัวเอง จะรู้สึกภาคภูมิใจและสิ่งนี้จะไปเสริมทำให้พวกเขามั่นใจในตัวเองด้วย ความต้องการอยากรเป็นอิสระอยากรเป็นตัวของตัวเองเพิ่มมากขึ้นตามธรรมชาติร่วมกับความที่มีประสบการณ์ในการเป็นตัวของตัวเอง

6.4 ความอยากรู้อยากเห็น อยากรลอง เด็กเรียนรู้มาจากการมองเห็น เรียนแบบลงมือกระทำ ด้วยอาศัยวิธีการลองผิดลองถูก เด็กคอยสังเกตดู จากปฏิกิริยาของคนรอบข้าง เพื่อตัดสินใจว่าสิ่งที่ลองทำนั้นที่เลวเป็นอย่างไร เมื่อเด็กได้รับคำชื่นชมมีคนให้ความสนใจในสิ่งที่เด็กทำพฤติกรรมนั้นก็เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ ถ้าไม่ได้รับความสนใจพฤติกรรมนั้นจะลดลง เด็กวัยที่โตขึ้น มีความสามารถเพิ่มขึ้น ร่างกายเจริญเติบโตขึ้น สิ่งรอบตัวต่างๆ ที่น่าสนใจและท้าทายความสามารถก็จะเริ่มเข้ามาเพื่อทดลองทดสอบดูว่ามันจะเป็นเช่นไร จะทำให้เด็กก้าวเข้าสู่วัยรุ่นด้วยความภาคภูมิใจที่ตนเองเคยมีประสบการณ์ต่าง ๆ มาบ้าง

6.5 เพื่อน การคบเพื่อนเป็นเรื่องจำเป็นและเป็นสิ่งสำคัญอย่างมาก สำหรับชีวิตวัยรุ่น เพราะการมีเพื่อนจะช่วยทำให้วัยรุ่นมีความรู้สึกว่าคุณเองมีพรรคพวกที่จะเข้ากลุ่มด้วย มีความรู้สึกเป็นที่ยอมรับ และมีความเป็นส่วนร่วมของกลุ่ม ทำให้มาเสริมความเข้มแข็งมั่นใจและมีอำนาจมากขึ้น นอกจากนี้ยังช่วยทำให้เด็กลดการเห็นแก่ตัวลงนึกถึงตัวเองน้อยลง หัดรับฟังความคิดเห็นผู้อื่น หัดคล้อยตามผู้อื่น ที่สำคัญคือได้มีโอกาสปรับปรุงนิสัยและบุคลิกของตัวเองให้เป็นที่ยอมรับของเพื่อน ๆ

6.6 ความถูกต้อง ความยุติธรรม โดยเฉพาะเมื่อเข้าสู่วัยรุ่นตอนกลางจะมีแนวคิดที่กว้างไกลขึ้น มีการศึกษาเรียนรู้เองจากบุคคลที่เด็กนับถือ เรียนรู้มาจากการอ่าน การได้เห็นการรับฟังจากสิ่งต่าง ๆ รอบตัว โดยมักจะถือว่าความยุติธรรมเป็นลักษณะหนึ่งของความเป็นผู้ใหญ่ วัยรุ่นจึงให้ความสำคัญอย่างจริงจังกับความถูกต้องยุติธรรมตามทัศนะของตน

เป็นอย่างยิ่งอยากจะทำอะไรหลายๆ อย่าง เพื่อเรียกร้องความยุติธรรมทั้งในแง่บุคคลและสังคม ส่วนรวม การที่เด็กวัยรุ่นเรียกร้องความถูกต้อง ความยุติธรรมเป็นสิ่งที่ไม่ผิด แต่สิ่งที่ควรคือ ขอบเขตและเทคนิคแนววิธีการที่จะดำเนินการเรียกร้องให้ตั้งอยู่ในการยอมรับได้ของคนในสังคม

6.7 ความต้องการความงดงามทางร่างกาย ไม่ว่าวัยรุ่นหญิง หรือชายก็จะมีความรู้สึกต้องการให้คนรอบข้างชื่นชมเกี่ยวกับรูปลักษณ์ภายนอกของตน สมเพศ สมวัย เพราะว่าเด็กจะสำนึกว่า ความสวยงามทางกายเป็นแรงจูงใจทำให้คนยอมรับ ทำให้เพื่อน ยอมรับเข้าไปในกลุ่มได้ง่ายเป็นวิธีทางหนึ่งที่จะเข้าสู่สังคมและเป็นที่ยอมรับของเพศตรงข้าม ช่วงนี้จะเห็นว่าวัยรุ่นจะสนใจพิถีพิถันในการเลือกเสื้อผ้า การหวีผม เอาใจใส่ต่อการออกกำลังกาย สนใจคุณค่าทางอาหาร สุขภาพอนามัย การวางตัวให้สมบทบาทเพศ การวางตัวในสังคมความสนใจในแต่ละเรื่อง อาจอยู่ได้ไม่นาน

2.8 ความตื่นเต้นทำทลายความต้องการหาประสบการณ์แปลก ๆ ใหม่ ๆ เกิดความจำเจซ้ำซาก เป็นสิ่งที่คนทุกคนมีอยู่แล้วตามธรรมชาติมากน้อยต่างกันไปตามแต่ละบุคคลวัยรุ่นหลายคนมีทางออกที่ดีและเหมาะสม เช่น ชอบค้นคว้าตำราอ่าน ยิ่งอ่านยิ่งรู้สึกว่ายังมีอะไรอีกมากมายที่ยังไม่รู้ บางคนชอบผจญภัย นำตัวเองไปอยู่ในกลุ่มทำกิจกรรม ออกไปค่าย ทั้งลำบากทั้งได้ผจญภัยไปกับปัญหาเฉพาะหน้าที่ได้พบเห็น ในแนวการเลี้ยงดูเด็กถ้าฝึกให้เด็กได้มีโอกาสทำงานที่ทำทลายความสามารถที่ละน้อยอยู่ตลอดเวลาจะส่งผลทำให้เด็กพัฒนาความเชี่ยวชาญขึ้นมาได้ แก้ปัญหาได้ ความตื่นเต้นและความรู้สึกที่ถูกทำทลายเป็นความสนุกอย่างหนึ่งของชีวิต ไม่มีเลยที่ทำให้ชีวิตจืดชืด เจ็บเหงา มีมากเกินไปก็หยุดยั้งตัวเองไม่ได้ เพราะติดอยู่กับรสชาติเสียแล้ว

2.9 ความต้องการการยอมรับว่าเป็นส่วนหนึ่งของบ้านเป็นความต้องการพื้นฐานของทุกคนอยู่แล้ว การที่เด็กเติบโตขึ้นมาด้วยความรู้สึกที่ตัวเองเป็นลูกของพ่อแม่ ส่วนสำคัญของความรัก ความเอาใจใส่จากบุคคลภายในครอบครัวนั้น คือความรู้สึกพื้นฐานที่จะต้องได้รับอย่างแรกของการมีชีวิตอยู่รู้ว่าใครเป็นผู้ที่ให้ความรัก ความเมตตา รู้ว่าใครเป็นคนที่มีความสำคัญภายในบ้าน การที่เด็กได้รับการยอมรับว่าเป็นลูก เป็นสมาชิกคนหนึ่งในครอบครัวที่ทุกคนชื่นชมยอมรับด้วยความจริงใจอาจจะมีส่วนดีและส่วนไม่ดีภายในตัว แต่จะทำให้เด็กเกิดความสนุก ความไม่สมหวังคละเคล้ากัน ไม่ว่าจะเติบโตและเดินทางจากไปนานเพียงใดความรู้สึกที่เป็นส่วนหนึ่งของบ้านจะเป็นตัวดึงรั้งเด็กกลับมาเสมอ

7) จรรยาบรรณของผู้ให้การปรึกษา

สมาคมแนะแนวแห่งประเทศไทย ได้ปฏิบัติงานการให้การปรึกษาโดยยึดหลักจรรยาบรรณการแนะแนว 9 ข้อ ดังนี้

- (1) ให้บริการด้วยความเต็มใจ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล
- (2) ยอมรับและศรัทธาในวิชาชีพจิตวิทยาการแนะแนว และเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กรวิชาชีพ
- (3) เอาใจใส่ช่วยเหลือ ส่งเสริม และให้กำลังใจแก่ผู้รับบริการด้วยจริงใจ ความบริสุทธิ์ใจโดยเสมอหน้า
- (4) มีวิสัยทัศน์และพัฒนาตนเองในด้านวิชาชีพเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก
- (5) ปฏิบัติงานตามหลักวิชาชีพจิตวิทยาการแนะแนว
- (6) รักษามาตรฐานและรับผิดชอบต่อการประกอบวิชาชีพจิตวิทยาการแนะแนว
- (7) ยุติการให้บริการที่นอกเหนือความสามารถของตนและส่งต่อไปยังบุคคลที่เหมาะสม
- (8) รักษาความลับของผู้รับบริการและผู้เกี่ยวข้อง เว้นแต่ได้รับความยินยอมจากผู้รับบริการ
- (9) เคารพสิทธิและไม่แสวงหาผลประโยชน์จากผู้รับบริการ

จากการศึกษาวรรณกรรมข้างต้นสรุปได้ว่า สมรรถนะด้านความรู้เกี่ยวกับการให้การปรึกษาที่ผู้ให้การปรึกษาคควรจะมีและนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ในการให้การปรึกษาประกอบด้วย (1) ความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการของมนุษย์ผู้ให้การปรึกษา ควรจะมีความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการของมนุษย์เนื่องจากผู้ให้การปรึกษาจะต้องให้ความช่วยเหลือกับบุคคลที่มีความหลากหลาย ดังนั้นการเข้าใจพัฒนาการของมนุษย์จะช่วยให้ผู้ให้การปรึกษาเข้าใจในตัวผู้รับปรึกษาและบุคคลแวดล้อมมากขึ้น (2) ความรู้เกี่ยวกับการให้การปรึกษาผู้ให้การปรึกษาจะต้องมีความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับการให้การปรึกษา เกี่ยวกับความหมาย หลักการ วัตถุประสงค์ รวมถึงกระบวนการในการให้การปรึกษา และความรู้เกี่ยวกับจรรยาบรรณของผู้ให้การปรึกษา เพื่อนำไปใช้ในกระบวนการของการให้การปรึกษาและผู้วิจัยให้ความรู้เพิ่มเติมเกี่ยวกับการให้การปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาด้วย

1.4.2 เจตคติในการให้การปรึกษา

เจตคติในการให้การปรึกษา เป็นความรู้สึกของคน คนเราจะรู้สึกได้ก็ต่อเมื่อประสาทของเราได้สัมผัสกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งก่อน นั่นคือรับรู้สิ่งนั้นก่อนนั่นเอง ถ้าจิตเราเกี่ยวข้องกับสิ่งนั้นก็ทำให้เกิดความรู้สึกตั้งแต่นั้นต้นๆ จนถึงขั้นสูงๆ คือเกิดความสนใจความซาบซึ้งพอใจและเจตคติติดตามมา (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2536, น.52) จากการศึกษาวิจัยการให้การปรึกษาแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลางของรอเจอร์ พบว่า เจตคติ (attitude) ของผู้ให้การ

ปรึกษามีความสำคัญยิ่งกว่าเทคนิควิธีการให้การปรึกษา ผู้ให้การปรึกษาที่ประสบผลสำเร็จ จะใช้ตัวเองเป็นสื่อที่ดีที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในตัวผู้มารับการปรึกษา เนื่องจากเจตคติ บุคลิกภาพที่เหมาะสมของผู้ให้การปรึกษาเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการสร้างบรรยากาศที่เอื้อให้ผู้มารับการปรึกษาพัฒนาไปสู่การยอมรับตนเอง และการรู้จักตนเอง (อาภา จันทรสกุล, 2545, น. 135) เจตคติของผู้ให้การปรึกษาที่เกี่ยวข้องกับการให้การปรึกษา (ศุภวดี บุญญวงษ์, 2545, น. 73-76) ประกอบด้วย

1) การมองโลกในแง่ดีมองมนุษย์ ในลักษณะที่ยังมีความหวังสามารถพัฒนาได้ เปลี่ยนแปลงแก้ไขได้ มีความศรัทธาต่อคุณค่าของมนุษย์ มนุษย์ทุกคนมีศักยภาพอยู่ภายในตัวที่สามารถนำออกมาใช้ได้เพื่อจัดการกับปัญหาต่าง ๆ ในชีวิตของตนเอง มีความศรัทธาในวิชาชีพ

2) เต็มใจช่วยให้ผู้รับการปรึกษาเข้าใจตนเองและยอมรับตนเอง ซึ่งการยอมรับตนเองสามารถแบ่งออกเป็น 2 ระดับ คือ ระดับแรกเป็นการยอมรับด้วยสติปัญญา หมายถึง การยอมรับรู้สำนึกถึงสภาพตนเองด้วยสติปัญญายอมรับข้อมูลแต่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงใด ๆ เกิดขึ้น ระดับที่สองเป็นการยอมรับด้วยอารมณ์ หมายถึง การยอมรับสภาพตนเองที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ยอมรับด้วยอารมณ์ รู้สำนึกถึงสภาพความเป็นจริงที่เกิดขึ้น เป็นการยอมรับจากใจ ดังนั้นการเข้าใจ และการยอมรับตัวเองของผู้รับการปรึกษาควรพัฒนามาสู่ระดับที่สองจึงเรียกได้ว่าเป็นการยอมรับอย่างสมบูรณ์และเป็นประโยชน์ต่อตนเองอย่างเต็มที่

3) มีความเชื่อว่ามนุษย์สามารถตัดสินใจเลือกสิ่งที่ดีที่สุดสำหรับตนเอง ผู้ให้การปรึกษาเป็นเพียงผู้ทำหน้าที่ร่วมกับผู้รับการปรึกษาในการแสวงหาทางเลือก ในฐานะเป็นผู้ร่วมชี้แนะหนทางช่วยให้เขาเข้าใจถึงทางเลือกต่างๆ ที่มีอยู่ ช่วยให้กำลังใจ ให้ความมั่นใจ

สำหรับเจตคติในการให้การปรึกษานั้น กรมสุขภาพจิต (2546, น. 20-21) ได้เสนอแนะว่าเจตคติสร้างได้จากการใส่ใจต่อสิ่งต่างๆ รอบตัวอย่างมีสติ การทำให้ผู้เข้ารับการอบรมด้านการให้การปรึกษาเกิดเจตคติทำได้ ดังนี้

1. กระตุ้นให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมเกิดการคิดไตร่ตรอง ใส่ใจ โดยมีสื่อขึ้นเป็นจุดเริ่มต้น

2. สนับสนุนให้เกิดการคิดวิเคราะห์โดยนัยของสาระตามมุมมองหรือตามภาพความคิดของแต่ละคนที่ขยายออกไปจากประสบการณ์ชีวิตส่วนตัว งานที่เกี่ยวข้องและสังคมของตนเอง โดยผู้สอนต้องสนับสนุนให้ผู้เข้ารับการฝึกอบรมได้ใช้ศักยภาพของตนในการเชื่อมโยงสิ่งต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง และให้มองสิ่งที่จะเกิดตามมาในอนาคต รวมทั้งผลกระทบต่อบุคคลชุมชนและสังคม

3. ให้ผู้เข้ารับการอบรมได้พูด ได้เปิดเผย และอธิบายสิ่งที่อยู่ในใจ ซึ่งจะก่อให้เกิดคนอื่นๆ ได้รู้สึก ได้ขยายความคิดความเข้าใจ เชื่อมโยงซึ่งกันและกัน จนในที่สุดค่อย ๆ พัฒนาเปลี่ยนแปลงระดับความคิดความรู้สึกในเรื่องนั้นจากการรับรู้ ใฝ่ใจ สนใจ ตั้งใจ จนถึงตระหนักรู้

สรุปได้ว่าสมรรถนะด้านเจตคติของผู้ให้การศึกษา หมายถึง ความคิด ความรู้สึกและแนวโน้มในการแสดงออกของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาที่มีต่อการให้การศึกษาเพื่อน ได้แก่ การมีความรู้สึก ที่ดีในการเป็นผู้ให้การศึกษา การเห็นประโยชน์และการเห็นคุณค่าของการให้การศึกษา

1.4.3 ทักษะในการให้การศึกษา

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช (2551, น. 371-381) กล่าวถึงทักษะการให้การศึกษาว่าเป็นหัวใจของการให้บริการทุกรูปแบบ ผู้ที่มีวิชาชีพในการให้ความช่วยเหลือเชิงจิตวิทยาจะต้องพัฒนาตนเองด้วยการทำความเข้าใจสาระของการให้การศึกษา และฝึกทักษะ แต่ละทักษะอย่างเข้มข้น โดยมีอาจารย์นิเทศอย่างใกล้ชิด จึงจะทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ และประสบความสำเร็จ

ทักษะการให้การศึกษาเบื้องต้น การฝึกทักษะการให้การศึกษาเบื้องต้น ผู้ให้การศึกษาจะต้องฝึกให้เกิดชำนาญจนสามารถนำไปใช้ในการให้การศึกษาได้อย่างคล่องแคล่วและเหมาะสมกับสภาพการณ์ที่เกิดขึ้นกับผู้รับการศึกษา ดังที่ วรรณิการ์ นลราชสุวัช (2545, น. 368-371) กล่าวว่า ทักษะการให้คำปรึกษาเบื้องต้น คือ ทักษะการปฏิสัมพันธ์ที่ผู้ให้การศึกษา ใช้กับผู้รับการศึกษาในขณะที่ดำเนินการให้การศึกษา โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะช่วยเหลือให้ผู้รับการศึกษาให้มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในทางที่ดีขึ้น อันจะนำไปสู่ความสามารถในการจัดการกับปัญหาของตนได้ และได้เสนอทักษะพื้นฐานที่จำเป็นในการให้การศึกษา ได้แก่ ทักษะการทำความเข้าใจ ทักษะการสะท้อนความ ทักษะการสะท้อนความรู้สึก ทักษะการสรุปความ ทักษะการถาม ทักษะการให้ข้อเสนอแนะ ทักษะการเปิดใจ และทักษะการตีความ

ทักษะพื้นฐานสำหรับการให้การศึกษา ได้แก่ การฟัง การถาม การสะท้อน เนื้อหา และความรู้สึก การสรุปประเด็น การให้ข้อมูล การให้กำลังใจ (วัชร ทรัพย์มี, 2533, น. 257) ซึ่งสอดคล้องกับ ดวงมณี จงรักษ์ (2549, น. 45) กล่าวถึงทักษะเบื้องต้นในการให้การศึกษา มีจุดประสงค์เพื่อสร้างปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นกับผู้รับการศึกษา ได้แก่ ทักษะการฟัง การตั้งคำถาม เปิด-ปิด การทบทวนคำพูด การสะท้อนความรู้สึก การทำให้กระจ่าง และการสรุป และไอวี (Ivey, 2007, p. 15-16) ได้อธิบายเพิ่มเติมว่าการให้คำปรึกษา (counseling) และการสัมภาษณ์ (interviewing) มักจะใช้สลับกันได้ ซึ่งมีความหมายเหมือนกัน การสัมภาษณ์อาจจะคำนึงถึงกระบวนการในการเก็บรวบรวมข้อมูลเบื้องต้น การสัมภาษณ์จะใช้เพียง 1-2 ครั้งของกระบวนการ

ให้การปรึกษาทั้งหมด ส่วนการให้การปรึกษามีความเข้มข้นกว่าการสัมภาษณ์ และได้เสนอแผนภาพเปรียบเทียบการสัมภาษณ์ การให้การปรึกษาและการบำบัดทางจิตดังนี้

ภาพที่ 2.1 ความสัมพันธ์ระหว่างการสัมภาษณ์ การให้การปรึกษา และการบำบัดทางจิต

ที่มา: Ivey. (2007). *Intentional Interviewing and Counseling*. p.16.

สรุปได้ว่า ทักษะพื้นฐานในการให้การปรึกษาที่นำมาใช้ในการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะด้านทักษะการให้การปรึกษา ประกอบด้วย ทักษะการฟัง ทักษะการถาม ทักษะการสะท้อนความรู้สึก ทักษะการทวนความ และทักษะการสรุปความ มีรายละเอียด ดังนี้

1) ทักษะการสื่อสาร

ทักษะการสื่อสารเพื่อการให้การปรึกษาที่จะฝึกให้กับเพื่อนนั้น ประกอบด้วย ทักษะ การใส่ใจทักษะ การจริงใจ และทักษะการเข้าใจเรื่องราวและความรู้สึกของผู้รับการปรึกษาดังนี้

(1) ทักษะการใส่ใจ เป็นพฤติกรรมที่สื่อให้เห็นถึงการยอมรับผู้รับการปรึกษาทั้งหมด ซึ่งพฤติกรรมดังกล่าวจะสื่อสารออกมาเมื่อผู้ให้การปรึกษาต้องการให้ผู้รับการปรึกษาเห็นถึงความตั้งใจที่จะให้ความช่วยเหลือ และทักษะการใส่ใจยัง หมายถึง ภาษาพูด และภาษาท่าทางที่ผู้ให้การปรึกษาแสดงถึงการให้คำมั่นสัญญาที่จะช่วยเหลือผู้รับการปรึกษาอย่างเต็มที่ หรือในอีกความหมายหนึ่งก็คือ การแสดงพฤติกรรมของการเป็นผู้ฟังที่ดี คือตั้งใจฟัง และการตั้งใจทั้งนี้จะช่วยให้การให้การปรึกษาประสบความสำเร็จได้

(2) ทักษะการจริงใจ เป็นทักษะที่ผู้ให้การปรึกษาสื่อให้ผู้รับการปรึกษาเห็นถึงความซื่อสัตย์ต่อความรู้สึกของผู้ให้การปรึกษาในระหว่างที่อยู่ในกระบวนการของการให้การปรึกษาซึ่งการใช้ทักษะการจริงใจนี้ เป็นทักษะที่ผู้ให้การปรึกษาแสดงความรู้สึกของตนเองที่มีต่อพฤติกรรมของผู้รับการปรึกษาอย่างแท้จริง ซึ่งจะเป็นการรักษาสัมพันธภาพระหว่างกัน

(3) ทักษะการเข้าใจเรื่องราวและความรู้สึก หมายถึงทักษะที่ต้องทำความเข้าใจกับผู้รับการปรึกษาอย่างสมบูรณ์ในเรื่องของความรู้สึกระดับทั่ว ๆ ไปหรือความรู้สึกที่ลึกมาก ความคิดการแสดงท่าทางที่ผู้รับการปรึกษาแสดงออกมา และผู้ให้การปรึกษาสื่อสารออกมาให้ผู้รับ

การปรึกษาได้เข้าใจเรื่องราวความคิด พฤติกรรมและความรู้สึกที่แท้จริงของตนเอง ไม่ว่าจะเป็นประโยชน์ต่างๆ ที่ผู้ให้การปรึกษาพูดให้ผู้รับการปรึกษา ทั้งหรือแม้กระทั่งเงื่อนไขต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง กับความรู้สึกและเรื่องราวของผู้รับการปรึกษา ในอีกทางหนึ่งผู้ให้การปรึกษาจะตอบสนอง กับสิ่งที่ผู้รับการปรึกษาสื่อออกมา แล้วผู้ให้การปรึกษาสามารถแยกแยะความรู้สึกและเรื่องราว ที่ผู้รับการปรึกษาสื่อออกมาและผู้ให้การปรึกษาสื่อสารกลับไปให้ผู้รับการปรึกษาฟังอย่างง่าย ๆ เพื่อให้ผู้รับการปรึกษาเข้าใจถึงความรู้สึกและเรื่องราวของตนเองมากขึ้น ซึ่งการใช้ทักษะการเข้าใจ เรื่องราวและความรู้สึกของผู้รับการปรึกษานี้ ผู้ให้การปรึกษาไม่ควรแสดงออกเกินความเป็นจริง

ทักษะการสื่อสารเพื่อการให้การปรึกษานั้นประกอบด้วย ทักษะการให้ข้อมูลย้อนกลับ ทักษะการใส่ใจ ทักษะการฟัง ทักษะการถาม และทักษะการเจียบ มิลล์ (Mill, 2005, p. 43-44) อ้างถึงในกฤตวรรณ คำสม, 2554, น. 68) ได้ทำการฝึกอบรมการให้การปรึกษาเพื่อน โดยฝึกทักษะ พื้นฐานในการให้การปรึกษา และทักษะการสื่อสารเพื่อการให้การปรึกษา ซึ่งทักษะการสื่อสารเพื่อ การให้การปรึกษาจะฝึกทักษะการเข้าใจเรื่องราวและความรู้สึกของผู้รับการปรึกษาทักษะการถาม เป็นต้น

สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้ทักษะการสื่อสารเพื่อการให้การปรึกษา ได้แก่ ทักษะการใส่ใจ ทักษะการจริงใจ และทักษะการเข้าใจเรื่องราวและความรู้สึกของผู้รับการปรึกษา

2) ทักษะการให้การปรึกษาแบบจุดภาค

การให้การปรึกษาแบบจุดภาคเป็นกลวิธีในการสอนทักษะในการให้ ความช่วยเหลือ และทักษะอย่างเป็นระบบ โดยการใช้วิถีทัศน์ คู่มือปฏิบัติ ซึ่งแบ่งทักษะออกเป็น ชั้น ๆ และใช้วิธีสังเกตด้วยตนเอง (Ive., 2007, p. 8-9) ซึ่งการให้การปรึกษาแบบจุดภาคเป็นวิธีการ ให้การฝึกอบรมให้ผู้ที่ยังใหม่ต่ออาชีพทางการให้การปรึกษา ทักษะต่าง ๆ ในการให้การปรึกษา แบบจุดภาค ได้แก่ การฟัง การถาม การสะท้อนความรู้สึกการให้ข้อมูลย้อนกลับ การทวนความ การเจาะจง การพูดแบบเผชิญหน้า การให้กำลังใจและการสรุปความ มีรายละเอียด ดังนี้

(1) ทักษะการฟัง สิ่งที่สำคัญที่สุดในการให้การปรึกษา คือความสามารถของ ผู้ให้การปรึกษาที่จะสื่อสารกับผู้รับการปรึกษาด้วยการฟังและการพูดคุย การฟังผู้รับการปรึกษานั้นเป็นการวิเคราะห์คำพูดต่างๆ ซึ่งสามารถที่จะพูดคุยหรือสำรวจปัญหาได้อย่างต่อเนื่อง ทักษะการ ฟังได้ถูกนำมาประยุกต์ใช้อย่างกว้างขวางร้อยละ 50 ของการให้การปรึกษาจะใช้ทักษะการฟังที่มี ประสิทธิภาพ การฟังยังหมายถึงการให้การสนับสนุนการให้ความช่วยเหลือให้บุคคลได้สำรวจสิ่งที่ เขาคิดหรือรู้สึก การฟังสามารถช่วยให้บุคคลได้แก้ปัญหาที่กำลังเผชิญอยู่หรือเกิดความชัดเจนใน ปัญหาที่ประสบอยู่มากขึ้น

(2) ทักษะการถาม เป็นทักษะที่สำคัญในการให้การปรึกษา เพราะการถามเป็นตัวนำในการจัดระบบจัดทิศทางของการสัมภาษณ์ เพื่อการปรึกษาคำถามช่วยให้เกิดการเริ่มต้นรวมทั้งช่วยเชื่อมโยงไปสู่เป้าหมายที่ผู้ให้การปรึกษาดำเนินการนำผู้รับการปรึกษาไป คำถามที่ดีของผู้ให้การปรึกษาช่วยให้ผู้รับการปรึกษาได้สำรวจตัวเองทั้งในแง่พฤติกรรม ความคิด ความรู้สึก ความหมายที่เขาให้กับประสบการณ์ต่าง ๆ และอื่น ๆ อีกมากมาย (อาภา จันทรสกุล, 2545, น. 45) ดังนั้น ผู้ให้การปรึกษาสามารถใช้คำถามเพื่อให้ได้ข้อมูลในด้านต่าง ๆ เพิ่มเติม เช่น ภูมิหลัง ความสนใจ จุดด้อยก่อนของผู้รับการปรึกษา เพื่อที่จะช่วยผู้รับการปรึกษาได้มีโอกาสเข้าใจถึงปัญหาและตัวของผู้รับการปรึกษาได้ดียิ่งขึ้น คำถามที่ดีจะเป็นคำถามที่ช่วยให้ผู้รับการปรึกษาได้เข้าใจถึงปัญหา ตลอดถึงอารมณ์และความรู้สึกของตนเองคำถามที่จะนำไปสู่คำตอบว่า “ใช่ ไม่ใช่” “จริง – ไม่จริง” เป็นคำถามที่จะตัดการสนทนาหรือการบอกเล่าอย่างละเอียดจากปากของผู้รับการปรึกษา เช่น “เธอไม่เห็นด้วยกับเรื่องที่เกิดขึ้นนี้ใช่ไหม” แต่ควรจะเปลี่ยนเป็น “ลองเล่าถึงสาเหตุของเรื่องที่เกิดขึ้นนี้ให้ฟังหน่อย” หรือ “เธอมีความรู้สึกอย่างไรกับ เรื่องที่เกิดขึ้น” (พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา, 2544, น. 14)

การใช้คำถามที่ขึ้นต้นด้วย “ทำไม” มักทำให้ผู้รับการปรึกษาเกิดความรู้สึกว่าตนเองได้ทำผิดอยู่ ซึ่งอาจจะทำให้กระทบกระเทือนความสัมพันธ์ระหว่างผู้ให้การปรึกษา และผู้รับการปรึกษาได้ นอกจากนั้นการใช้คำถามในลักษณะนี้มักจะนำไปสู่การหาเหตุผลต่างๆ ซึ่งเหตุผลนั้นอาจมีบางส่วนที่ไม่เป็นจริงได้ ดังนั้นคำถามว่า “ทำไม” จึงไม่ค่อยเหมาะสมที่จะนำมาใช้ในระหว่างการให้การปรึกษา (จิน แบรี่, 2537, น. 16)

(3) ทักษะการสะท้อนความรู้สึก การสะท้อนความรู้สึกเป็นการตอบรับที่ผู้ให้การปรึกษาใช้ตอบต่อสาระที่ผู้การปรึกษา กล่าวในส่วนที่เป็นอารมณ์ความรู้สึกที่แฝงอยู่เบื้องหลังคำพูดเป็นการสื่อความเข้าใจ (กรรณิการ์ นลราชสุวัจน์, 2545, น. 395) จุดประสงค์ของการสะท้อนความรู้สึกก็คือ การช่วยนำความรู้สึกที่คลุมเครือออกมาให้กระจ่างขึ้น ก่อนจะสะท้อนความรู้สึกผู้ให้การปรึกษาจะต้องมีความสามารถในการฟังและติดตามไปด้วยว่าคำพูดเช่นนั้นของผู้รับการปรึกษา เกิดจากความรู้สึกอย่างไร แล้วจึงสะท้อนออกมา (วัชร ททรัพย์มี, 2533, น. 264) ขั้นตอนของการสะท้อนความรู้สึกมีดังนี้

ขั้นที่ 1 ระบุความรู้สึกที่เกิดขึ้น ซึ่งขั้นนี้จะทำให้ความรู้สึกบางอย่างได้ถูกเปิดเผยออกมาด้วยการที่ผู้ให้การปรึกษาดำเนินการถึงความรู้สึกของผู้รับการปรึกษาว่า “คุณรู้สึกอย่างไร การทวนคำพูดที่แสดงถึงความรู้สึกเพื่อทำให้ผู้รับการปรึกษาเกิดความชัดเจนกับความรู้สึกของตนเองและการสะท้อนความรู้สึกเป็นหนึ่งในวิธีการที่ดีที่สุด เพื่อนำความรู้สึก ของผู้รับการปรึกษา

ให้แสดงออกมา แต่ว่าการสะท้อนความรู้สึกเป็นสิ่งที่ยากที่สุดและง่ายที่สุดเพราะว่าความรู้สึกของผู้รับการปรึกษาจะสะท้อนออกมาเป็นภาษาท่าทาง

ขั้นที่ 2 การนิยามและสร้างความชัดเจนให้กับความรู้สึก ความรู้สึกของผู้รับการปรึกษาที่เกิดขึ้น เช่น “ฉันรู้สึกพ่ายแพ้” ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญมากที่จะพบสิ่งที่แสดงถึงความหมายของคำว่าพ่ายแพ้ ในขั้นนี้จึงต้องให้ความหมายความรู้สึกที่แสดงออกมา

ขั้นที่ 3 การยอมรับกับความรู้สึกที่เกิดขึ้น ผู้รับการปรึกษาจะต้องยอมรับความรู้สึกของตนเองและรับผิดชอบต่อความรู้สึกที่เกิดขึ้นกับตนเอง

ขั้นที่ 4 การจัดการกับความรู้สึก เมื่อเกิดความชัดเจนกับความรู้สึกที่เกิดขึ้นแล้ว ผู้รับการปรึกษาจะเกิดการยอมรับและจัดการกับความรู้สึกของตนเองได้

(4) ทักษะการทวนความ คือ การทวนเนื้อหาที่สำคัญในคำพูดของผู้รับการปรึกษากลับไปให้เขาได้ยิน โดยผู้ให้การปรึกษาเรียบเรียงประโยคด้วยการใช้คำพูดใหม่ที่กระชับและกระชับชัดเจน แต่ไร้สาระหรือประเด็นสำคัญ ๆ เท่ากับคำพูดที่ผู้รับการปรึกษา สื่อมาเพื่อช่วยให้ผู้รับการปรึกษาได้สำรวจทำความเข้าใจกับความคิด พฤติกรรมของตนเอง และสถานการณ์แวดล้อมต่าง ๆ ให้กระจ่างชัดยิ่งขึ้น (อาภา จันทรสกุล, 2545, น. 60) การทวนความที่ดี คือ การที่ผู้ให้การปรึกษาสามารถสะท้อนเนื้อหาที่ตนเองรับรู้จากการฟังผู้รับการปรึกษาด้วยภาษาพูดของตนเองที่มีความชัดเจน สั้นกระชับ และตรงประเด็น โดยไม่ได้ใส่ความคิดเห็นส่วนตัวเข้าไปแล้วทำให้เกิดผลดีต่อการให้การปรึกษา เพราะช่วยให้ผู้รับการปรึกษาเข้าใจตนเองมากขึ้น เกิดความกระจ่างในความคิดและสถานการณ์ที่ตนเองประสบอยู่ในขณะเดียวกันก็คล้ายกับ เป็นการตรวจสอบการรับรู้ข่าวสารของผู้ให้การปรึกษาว่าถูกต้องหรือคลาดเคลื่อนอย่างไร หากผู้ให้การปรึกษาสามารถทวนความได้ถูกต้องก็จะทำให้ผู้รับการปรึกษารู้สึกว่าตนเองได้รับความเข้าใจทำให้เกิดเจตคติที่ดีต่อผู้ให้การปรึกษา ซึ่งจะช่วยส่งเสริมให้เกิดการสำรวจได้ลึกซึ้งขึ้น หากการทวนความเกิดความคลาดเคลื่อนผู้รับการปรึกษามีโอกาสที่จะแก้ไขการรับรู้ที่ผิดพลาดไปของผู้ให้การปรึกษา แต่ไม่ควรที่จะให้เกิดขึ้นบ่อยนักเพราะมันเป็นการแสดงให้เห็นว่าผู้ให้การปรึกษาไม่มีสมาธิหรือใจจดจ่อในเรื่องที่ผู้รับการปรึกษาพูด หรือไม่มีทักษะที่จะสะท้อนความ ที่เหมาะสมหรืออาจจะเป็นทั้งสองอย่าง (เมธินันท์ ภิณฺณชุน, 2539, น. 43-54)

(5) ทักษะการให้ข้อมูลย้อนกลับ การให้ข้อมูลย้อนกลับเป็นการพูด เพื่อให้ผู้รับการปรึกษาได้ทราบข้อมูลที่ชัดเจนเกี่ยวกับการประพฤติปฏิบัติของตนเอง เพื่อให้ได้รู้ ว่าผู้อื่นมองเขาอย่างไร วัตถุประสงค์ของทักษะการให้ข้อมูลย้อนกลับอย่างมีประสิทธิภาพ คือ การที่ผู้รับการปรึกษาสามารถมองเห็นหรือรับรู้ตนเองได้เหมือนกับที่ผู้อื่นมอง (จิน แบร์, 2537, น. 35) ซึ่งเมื่อไรควรใช้การให้ข้อมูลย้อนกลับ (อาภา จันทรสกุล, 2545, น. 111) พิจารณา ดังนี้

1. เมื่อต้องการให้ผู้รับการปรึกษาสำรวจและรับรู้พฤติกรรมของเขาที่แสดงออกมาในสายตาของผู้ให้การปรึกษา

2. เมื่อต้องการให้ผู้รับการปรึกษาตระหนักว่าผู้อื่นรับรู้พฤติกรรมความคิดความรู้สึกเขาได้ และพฤติกรรมของเขามีผลต่อปฏิสัมพันธ์

(6) ทักษะการเจาะจง ทักษะการเจาะจงเป็นทักษะหนึ่งให้ผู้ให้การปรึกษาใช้เพื่อช่วยให้ผู้ขอรับการปรึกษาพูดเกี่ยวกับตนเองให้มากที่สุด และประกอบกับการเลือกให้ความใส่ใจต่อคำพูดหนึ่ง โดยเฉพาะจะช่วยให้ผู้รับการปรึกษาตัดสินใจว่าจะพูดเกี่ยวกับเรื่องอะไรต่อไป จุดประสงค์ของการให้การปรึกษาก็คือ เพื่อช่วยเหลือผู้ขอรับการปรึกษา ไม่ใช่เพื่อผู้อื่น แต่เพื่อบุคคลที่อยู่ตรงหน้าผู้ให้การปรึกษา ดังนั้นจะต้องใช้ทักษะการเจาะจงเพื่อให้การให้การปรึกษาเป็นประโยชน์ต่อผู้รับการปรึกษามากที่สุด เลือกให้ความใส่ใจในคำใดคำหนึ่งของผู้ขอรับการปรึกษาแล้วโดยพิจารณาความเป็นไปได้ทุกทางที่เกี่ยวข้องกับเรื่องราวของผู้ขอรับการปรึกษา ซึ่งประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ (Ivey, 2007, p. 90)

1. การเจาะจงที่ผู้ขอรับการปรึกษา (Client Focus)

2. การเจาะจงที่ผู้อื่น (Other-Person Focus)

3. การเจาะจงที่ปัญหาและโครงเรื่องสำคัญ (Problem / Main Theme Focus)

4. การเจาะจงที่ผู้ให้คำปรึกษาหรือผู้สัมภาษณ์ (Interviewer Focus)

5. การเจาะจงที่กลุ่ม (We Focus or Mutual Group Focus)

6. การเจาะจงที่วัฒนธรรม (Cultural) สิ่งแวดล้อม (Environmental) และบริบททางสังคมที่เกี่ยวข้อง (Contextual Focus)

ทักษะการเจาะจงจะทำให้ผู้ขอรับการปรึกษาให้ความใส่ใจเกี่ยวกับพฤติกรรมความคิดและความรู้สึกของตนเอง พร้อมทั้งจะเปิดเผยและสำรวจเพื่อความเข้าใจตนเองอย่างลึกซึ้ง

(7) ทักษะการให้กำลังใจ การให้กำลังใจเป็นการแสดงความสนใจความเข้าใจในสิ่งที่ผู้รับการปรึกษาพูดมาแล้ว (จิน แบร์รี, 2537, น. 26) และเป็นการกระตุ้นให้ผู้รับการปรึกษารู้สึกว่า มีผู้ให้กำลังใจ ช่วยให้เราที่มีความคิดริเริ่มที่จะต่อสู้รวมถึงมีความมั่นใจตนเองมากขึ้น การให้กำลังใจจะช่วยกระตุ้นให้ผู้รับการปรึกษาเล่าเรื่องต่อหรือให้รายละเอียด ดังนั้นวิธีให้กำลังใจว่าควรปฏิบัติ (วัชร ทรัพย์มี, 2533, น. 326) ดังนี้

1. สนับสนุนคำพูดของผู้รับคำปรึกษาเช่นพูดว่า “นั่นเป็นความคิดที่ดีทีเดียว”

2. ชี้แจงแก่ผู้รับคำปรึกษาว่าปัญหาของเรามีทางแก้ไขได้เช่นบอกว่ามีวิธีการที่จะช่วยให้เขาเรียนดีขึ้น

(8) ทักษะการสรุปความ คือการจัดลำดับ และรวบรวมประเด็นสำคัญต่างๆ ที่พุดคุยกันไปแล้วระหว่างผู้ให้การศึกษาและผู้รับการศึกษามาเชื่อมโยงกันให้เป็นระบบ แล้วสรุปกลับไปให้ผู้รับการปรึกษา (อาภา จันทรสกุล 2545, น. 65) ในระหว่างการให้การศึกษา ผู้ให้การปรึกษากับผู้รับการปรึกษาอาจสนทนากันหลายเรื่องพร้อม ๆ กันและอาจเกิดความสับสน ดังนั้นการใช้ทักษะในการสรุปความก็คือการพยายามรวบรวมสิ่งที่พุดคุยไปแล้วนั้นให้เป็นประโยคเดียว โดยครอบคลุมเนื้อเรื่องต่างๆ ที่ได้สนทนามาแต่ละตอนของการสนทนาในการสรุปความ จำเป็นต้องอาศัยความจำในเรื่องต่างๆ ที่พุดคุยกันมาเป็นอย่างดี สิ่งที่พึงระลึกถึงในการสรุปก็คืออย่านำเอาความคิดใหม่เติมเข้ามาในการสรุป แต่ควรเป็นการรวบรวมสิ่งต่าง ๆ ที่ได้พุดคุยกันมาแล้ว (พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา, 2544, น. 15)

สำหรับการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะการให้การศึกษาเบื้องต้น ได้แก่ การฟัง การถาม การสะท้อนความรู้สึก การให้ข้อมูลย้อนกลับ การทวนความ การเจาะจง การสรุปความ และทักษะการให้การศึกษาแบบจุดภาค

1.5 บทบาทหน้าที่ คุณลักษณะและจรรยาบรรณของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา

1.5.1 บทบาทหน้าที่ของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา

นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษามีบทบาทในการช่วยเหลือผู้อื่นที่มีอายุรุ่นราวคราวเดียวกันที่ประสบกับความวิตกกังวลหรือความยุ่งยากใจให้เข้าใจปัญหาชัดเจน และพัฒนาแนวทางการแก้ไขปัญหาได้ แลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน เป็นตัวอย่างให้เพื่อนช่วยให้เพื่อนเกิดการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาตนเอง และยังเป็นการช่วยส่งเสริมสัมพันธภาพระหว่างเพื่อนด้วยตนเอง (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2553, น. 73)

1.5.2 คุณลักษณะของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา

นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาทำหน้าที่เป็นผู้ให้การศึกษาเพื่อนนักเรียนด้วยกัน ดังนั้น นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาจึงควรมีคุณลักษณะที่ดีของการเป็นผู้ให้การศึกษาที่ดี

กรมสุขภาพจิต (2539) ได้กล่าวถึงผู้ให้การศึกษาที่ดีว่า ควรมีคุณสมบัติเฉพาะที่สามารถช่วยเหลือผู้รับการปรึกษา ซึ่งลักษณะดังกล่าวอาจเป็นลักษณะที่บางคนมีติดตัวหรือบางอย่างต้องฝึกฝนเพิ่มเติมขึ้นมาได้ คุณสมบัติที่สำคัญของผู้ให้การศึกษา ได้แก่ เป็นกันเอง ยิ้มแย้มแจ่มใส ไว้วางใจได้ รักษาเรื่องที่ได้รับฟังไว้เป็นความลับ มีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ยินดีรับฟังความทุกข์ของผู้อื่น ไม่ดูถูกคนที่มีปัญหา ไม่เห็นปัญหาของคนอื่นเป็นเรื่องตลก ไวต่ออารมณ์ความรู้สึกของตนเองและผู้อื่นทั้งคำพุดและภาษาท่าทาง ไม่ตัดสินผู้อื่น โดยเอาความรู้สึก ความคิด ความเชื่อของตนเองไปตัดสินถูก และไม่ไปตัดสินพฤติกรรมของผู้รับการปรึกษา เชื่อว่าทุกคนมีความสามารถในการแก้ไขปัญหา เข้าใจและยอมรับว่าทุกคน

มีความแตกต่างกันในเรื่องความคิด นิสัยใจคอ ความสามารถ และยอมรับในการตัดสินใจของผู้รับ
การศึกษา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552) ได้กล่าวถึงคุณสมบัติ
ของผู้ที่ทำหน้าที่ให้การศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ควรมีลักษณะดังต่อไปนี้

1. รู้จักและยอมรับตนเอง
2. อุดมใจเย็น
3. จริงใจและตั้งใจช่วยเหลือผู้อื่น
4. มีท่าทีที่เป็นมิตรมองโลกในแง่ดี
5. ไวต่อความรู้สึกของผู้อื่นและช่างสังเกต
6. ใช้คำพูดได้เหมาะสม
7. เป็นผู้รับฟังที่ดี

1.5.3 จรรยาบรรณของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา

จรรยาบรรณในการให้การศึกษาเพื่อน หมายถึง ประพฤติอันเหมาะสม
ในการให้การศึกษาเพื่อน ได้แก่ การไม่หลอกลวงผู้มารับการศึกษาเพื่อหาประโยชน์ส่วนตน
การไม่มีอคติ การรักษาความลับ การมีความซื่อสัตย์ต่อการช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ และการมี
ความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ เนื่องจากผู้ให้การศึกษาต้องทำงานเกี่ยวกับบุคคลโดยตรง ต้องสัมผัส
ความรู้สึกนึกคิดและอารมณ์ของผู้มารับการศึกษา เป็นที่ไว้วางใจรับรู้ความลับและโลกส่วนตัว
ของผู้รับการศึกษา ลักษณะของงานและความสัมพันธ์ทางวิชาชีพดังกล่าวบางครั้งทำให้ผู้ให้
การศึกษาตกอยู่ในสถานะที่ตัดสินใจลำบากมาก ๆ หรือบางครั้งทำให้ผู้ให้การศึกษา
ตกอยู่ในสถานะที่ไม่ช่วยให้สามารถให้การศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นในการปฏิบัติงาน
ในวิชาชีพการให้การศึกษาจำเป็นต้องมีจรรยาบรรณเป็นแนวปฏิบัติ ซึ่งสมาคมการให้คำปรึกษา
แห่งสหรัฐอเมริกา (American Counseling Association) ได้กำหนดไว้ 8 หมวดใหญ่ ๆ ด้วยกัน ดังนี้

1. หมวดทั่วไป (General)
2. หมวดความสัมพันธ์ในการให้คำปรึกษา (Counseling Relationship)
3. หมวดการวัดผลประเมินผล (Research and Publication)
4. หมวดการวิจัยและการพิมพ์เผยแพร่ (Research and Publication)
5. หมวดการให้คำปรึกษา (Counseling)
6. หมวดการตั้งสำนักงานการให้คำปรึกษา (Private Practice)
7. หมวดการบริหารงานบุคคล (Personal Administration)
8. หมวดมาตรฐานการเตรียมผู้ให้คำปรึกษา (Preparation Standard)

คือตเลอ และ บราวน์ (เมธินินท์ ภิญจน. 2539, น. 9-11) ได้สรุปแนวปฏิบัติ
ที่องค์กรวิชาชีพและกฎหมายกำหนดไว้ ดังนี้

1. ผู้ให้การศึกษาดังกล่าวจะไม่พยายามที่จะให้ความช่วยเหลือผู้รับการปรึกษา โดยที่ไม่มีความรู้ทักษะการฝึกฝนและการนิเทศที่เพียงพอ กล่าวคือต้องไม่ให้การปรึกษาในด้าน ที่นอกเหนือจากความสามารถและคุณสมบัติที่ตนเองมีอยู่ ในกรณีที่พบกับปัญหานี้ให้ส่งต่อให้กับ ผู้เชี่ยวชาญที่เหมาะสม

2. ผู้ให้การปรึกษาต้องเป็นอิสระจากอคติ และความลำเอียงทั้งหมด ที่อาจ ส่งผลกระทบต่อความเป็นกลางและสัมพันธภาพทางบวกอคติและความลำเอียงที่อาจเกิดขึ้น ได้แก่ อคติในเรื่องเพศ เชื้อชาติ ศาสนา ความเชื่อ และกลุ่มที่มีลักษณะพิเศษ

3. การมีความสัมพันธ์ทางเพศกับผู้รับการปรึกษาเป็นสิ่งต้องห้าม ผู้ให้การ ปรึกษาจะต้องไม่มีความสัมพันธ์หรือเกี่ยวข้องทางเพศกับผู้รับการปรึกษาโดยเด็ดขาด ไม่มี ข้อยกเว้นใด ๆ

4. ผู้ให้การปรึกษาจะคุ้มครองสิทธิของผู้ร่วมเป็นตัวอย่าง (subject) ของการวิจัย การทดลองใด ๆ ที่อาจส่งผลกระทบต่อกลุ่มตัวอย่างการวิจัย (subject) จะต้องอธิบายให้กลุ่มตัวอย่าง ทราบและจะต้องได้รับความยินยอมจากกลุ่มตัวอย่างทุกคน

5. ผู้ให้การปรึกษาจะต้องปกป้องความเป็นส่วนตัว และรักษาความลับ ของผู้รับการปรึกษาโดยตลอด เว้นเสียแต่ว่าสถานการณ์ที่เปิดเผยในชั่วโมงการให้การปรึกษา เป็นอันตรายต่อชีวิตและความผาสุก (welfare) ของตนเองและผู้อื่น จะต้องรักษาเป็นความลับ จะเปิดเผยได้ก็ต่อเมื่อผู้รับการปรึกษาอนุญาตหรือกฎหมายบังคับ

6. เป้าหมายในการให้การปรึกษาก็คือการช่วยผู้รับการปรึกษาให้สามารถ บรรลุเป้าหมายที่วางไว้ ยกเว้นเป้าหมายนั้นเป็นเป้าหมายที่เป็นในทางทำลาย ทำร้ายตัวเองหรือฝ่าฝืน กฎระเบียบของสังคม ผู้ให้การปรึกษาจะต้องช่วยให้ผู้รับการปรึกษาพัฒนาความเป็นตัวของตัวเอง มากขึ้น และจะต้องระวังไม่ทำให้ผู้รับการปรึกษาเกิดความรู้สึกพึงพา เพื่อสนองความต้องการ ของผู้ให้การปรึกษา

7. ผู้ให้การปรึกษาจะต้องรับผิดชอบที่จะรับการฝึกอบรมเพิ่มเติมความรู้ และพัฒนาอย่างต่อเนื่องภายหลังจากจบการศึกษาแล้ว ทั้งนี้เพราะว่าความรู้และการวิจัยในวิชาชีพ การให้การปรึกษาเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ดังนั้นผู้ปฏิบัติในด้านนี้จำเป็นต้องพัฒนาความรู้ และทักษะให้ทันสมัยอยู่เสมอ

8. ผู้ให้การปรึกษามีความรับผิดชอบและหน้าที่ที่จะดำเนินการต่อผู้ร่วมงาน ที่ผิดจรรยาบรรณ ผิดกฎหมายและขาดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ในฐานะนักวิชาชีพ

ผู้ให้บริการศึกษามีหน้าที่ที่จะพิทักษ์วิชาชีพพิทักษ์ชุมชนและพิทักษ์ความปลอดภัยของผู้ใช้บริการ
ในการศึกษา

9. ผู้ให้บริการศึกษาจะต้องคงไว้ซึ่งการปฏิบัติงานที่มีมาตรฐานของความ
สัตย์ความ จริงใจและคุณธรรมในระดับสูง

10. ผู้ให้บริการศึกษาจะต้องให้ความสำคัญต่อความผาสุก (Welfare) โดยทั่วไป
ของผู้รับการศึกษาและสังคม ผู้ให้บริการศึกษาจะต้องพยายามป้องกันการเลือกที่รักมักที่ชัง
ช่วยบุคคลที่ด้อยโอกาส ช่วยส่งเสริมความยุติธรรมในสังคม เพื่อช่วยคนทุกคนให้สามารถ
ใช้ศักยภาพของเขาได้อย่างเต็มที่ ในการฝึกงานการให้การศึกษาในสหรัฐอเมริกา อาจารย์นิเทศ
จะชี้แจงความสำคัญของการปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพการให้การศึกษา และกฎหมาย
ที่เกี่ยวข้องอย่างชัดเจนและขอให้นักศึกษาปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด

สมาคมเนเนวแห่งประเทศไทยได้ปฏิบัติงานการให้การศึกษา โดยยึดหลัก
จรรยาบรรณการเนเนว 9 ข้อ ดังนี้

1. ให้บริการด้วยความเต็มใจ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล
2. ยอมรับและศรัทธาในวิชาชีพจิตวิทยาการเนเนว และเป็นสมาชิกที่ดี
ขององค์กรวิชาชีพ
3. เอาใจใส่ช่วยเหลือ ส่งเสริม ให้กำลังใจแก่ผู้รับบริการด้วยความบริสุทธิ์ใจ
โดยเสมอหน้า
4. มีวิสัยทัศน์และพัฒนาตนเองในด้านวิชาชีพให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก
5. ปฏิบัติงานตามหลักวิชาชีพจิตวิทยาการเนเนว
6. รักษามาตรฐานและรับผิดชอบต่อการประกอบวิชาชีพจิตวิทยาการเนเนว
7. ยุติการให้บริการที่นอกเหนือความสามารถของตนและส่งต่อไปยังบุคคลที่
เหมาะสม
8. รักษาความลับของผู้รับบริการและผู้เกี่ยวข้อง เว้นแต่ได้รับความยินยอม
จากผู้รับบริการ
9. เคารพสิทธิและไม่แสวงหาผลประโยชน์จากผู้รับบริการ

1.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะการให้การศึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา

1.6.1 งานวิจัยภายในประเทศที่เกี่ยวข้อง

กฤตวรรณ คำสม (2554) ได้ทำการวิจัยการศึกษาและการพัฒนาสมรรถนะ
ของนักศึกษาในการให้การศึกษาแก่เพื่อน พบว่า

1. การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของสมรรถนะในการให้การปรึกษาแก่เพื่อนพบว่า โมเดลการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยันของสมรรถนะในการให้การปรึกษาแก่เพื่อน 3 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านความรู้เกี่ยวกับการให้การปรึกษา ด้านเจตคติในการให้การปรึกษา และด้านทักษะในการให้การปรึกษามีค่าความเหมาะสมพอดีกับข้อมูลเชิงประจักษ์ มีน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานอยู่ในเกณฑ์สูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 สามารถวัดสมรรถนะการให้การปรึกษาแก่เพื่อนได้

2. โปรแกรมการฝึกอบรมสมรรถนะของนักศึกษาในการให้การปรึกษาแก่เพื่อนประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ ขั้นเริ่มดำเนินการพัฒนา ขั้นดำเนินการพัฒนา ขั้นสรุป และ ขั้นนำไปใช้ โครงสร้างเนื้อหาของโปรแกรมครอบคลุมองค์ประกอบด้านความรู้ เจตคติ และทักษะการให้การปรึกษาในแต่ละขั้นตอนได้นำเทคนิคจากทฤษฎีทางจิตวิทยามาใช้ในการฝึกอบรมและผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญโดยมีดัชนีความสอดคล้องเฉลี่ยเท่ากับ 2.80-4.00 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานไม่เกิน 1.00 ซึ่งสามารถนำไปใช้ในการฝึกสมรรถนะการให้การปรึกษาแก่เพื่อนได้

3. ผลการใช้โปรแกรมสมรรถนะของนักศึกษาในการให้การปรึกษาแก่เพื่อนพบว่า (1) ในกลุ่มทดลองสมรรถนะในการให้การปรึกษาแก่เพื่อนทุกองค์ประกอบหลังการทดลองและหลังติดตามผลสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 (2) เมื่อเปรียบเทียบระหว่างกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม พบว่า ก่อนการทดลองกลุ่มทดลองมีคะแนนสมรรถนะในการให้การปรึกษาแก่เพื่อนด้านความรู้และด้านทักษะไม่แตกต่างกับกลุ่มควบคุม แต่มีคะแนนด้านเจตคติสูงกว่ากลุ่มควบคุม สำหรับหลังทดลองและหลังติดตามผลกลุ่มทดลองมีคะแนนทุกองค์ประกอบสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05

จันทิมา ทอดสนิท (2554) ได้ทำการวิจัยผลของโปรแกรมการพัฒนาความสามารถในการให้การปรึกษาของเพื่อนที่ปรึกษา พบว่า (1) ภายหลังการทดลองเพื่อนที่ปรึกษามีคะแนนความสามารถในการให้การปรึกษาสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01 และ 2. ภายหลังทดลองเพื่อนที่ปรึกษามีทักษะในการให้การปรึกษาสูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01

ปวีศา ศิรินันท์ (2562) ได้ทำการวิจัยการพัฒนาสมรรถนะในการให้การปรึกษา แก่เพื่อนของนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พบว่า การใช้โปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะในการให้การปรึกษาแก่เพื่อนของนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มีผลทำให้สมรรถนะในการให้การปรึกษาแก่เพื่อนของนักศึกษาพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้น นอกจากนี้

ผู้วิจัยยังได้นำข้อมูลเชิงคุณภาพมาอภิปรายร่วมกับผลการวิจัย เพื่อเป็นการพิสูจน์เชิงประจักษ์มากยิ่งขึ้นถึงผลของการใช้โปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะในการให้การปรึกษาแก่เพื่อน วรากร ทรัพย์วิระปกรณ์ (2555) ได้ทำการวิจัยการพัฒนาคุณลักษณะเยาวชนเพื่อนที่ปรึกษาสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนประจำจังหวัดชลบุรี พบว่านักเรียนที่เข้าอบรมมีคะแนนคุณลักษณะเยาวชนเพื่อนที่ปรึกษาภายหลังอบรมและระยะติดตามผลสูงกว่าก่อนอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.6.2 งานวิจัยต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง

Kohls et al (2018) ได้ทำการวิจัยการให้การปรึกษากับเพื่อนในการดูแลภาวะซึมเศร้า: การศึกษาในสถานพยาบาลผู้ป่วยจิตเวช ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าการให้การปรึกษาแบบเพื่อนเป็นประโยชน์และเป็นทางเลือกเพิ่มเติมสำหรับผู้ป่วยที่มีภาวะซึมเศร้า เนื่องจากสามารถตอบสนองความต้องการได้ ผู้ป่วยให้ความสำคัญกับประสบการณ์ส่วนตัวของผู้ให้การปรึกษาเป็นพิเศษ การดูแลภาวะซึมเศร้าเป็นประจำสามารถเพิ่มประสิทธิภาพได้ด้วยการให้การปรึกษาจากเพื่อน โดยการเปลี่ยนผู้ป่วยจากผู้ป่วยในเป็นผู้ป่วยนอกเป็นไปได้อย่างรวดเร็ว นอกจากนี้ RCT ในการให้การปรึกษาเพื่อนในภาวะซึมเศร้าควรดำเนินการต่อไปในอนาคต

Bradley et al. (2018) ได้ทำการสำรวจนักเรียน 1,129 คนจาก 12 วิทยาเขตของแคลิฟอร์เนียในช่วงปีการศึกษา 2559-2560 เกี่ยวกับความทุกข์ในตัวนักเรียนที่มีผลมาจากความเข้มแข็งทางด้านจิตใจ เริ่มจัดทำขึ้นในปี 2546 โดยเริ่มศึกษาหลังจากพี่ชายของ Alison Malmon นักศึกษาวิทยาลัยฆ่าตัวตาย โครงการความเข้มแข็งด้านจิตใจของเธอพยายามสนับสนุนให้เกิดความตระหนักในด้านจิตใจ และได้ก่อตั้งขึ้นกว่า 450 แห่ง ที่วิทยาลัยอาชีพและโรงเรียนมัธยมทั่วประเทศ พบว่า การสร้างความเข้มแข็งทางด้านจิตใจ ส่งผลให้ผลทางใจลดลง จากการทำแบบประเมินตนเองเกี่ยวกับสุขภาพจิต พบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมโครงการมีความเข้มแข็งด้านจิตใจมากขึ้น เพื่อนนักเรียนสามารถสร้างความเข้มแข็งทางจิตใจให้แก่เพื่อนได้ และสามารถรับความช่วยเหลือจากนักจิตวิทยาได้

2. วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับชุดกิจกรรมแนะแนว

2.1 ความหมายของชุดกิจกรรมแนะแนว

กิจกรรมแนะแนว (Guidance activities) หมายถึงมวลประสบการณ์ในทุกรูปแบบที่สนับสนุนให้ผู้รับบริการแต่ละคน หรือแต่ละกลุ่มได้ปฏิบัติร่วมกัน เพื่อการพัฒนาเสริมสร้าง

ป้องกันปัญหาและแก้ปัญหาในด้านการศึกษา ด้านอาชีพ ด้านส่วนตัวและด้านสังคม (Kottman, Ashby & De Groaf, 2001, p. 3 อ้างถึงใน สมร ทองดี และปราณี รามสูตร, 2545, น. 11)

คอร์ทแมน อาชบาย และเดอกรอฟฟ์ (Kottman Ashby and De Groaf, 2001, p. 3 อ้างถึงใน วิไลวรรณ มะหะพรหม, 2559, น. 36) ให้ความหมายกิจกรรมแนะแนวไว้ว่าเป็นมวลประสบการณ์ในทุกรูปแบบที่ จัดให้มีหรือสนับสนุนให้ผู้รับบริการแนะแนวแต่ละคน แต่ละกลุ่มได้ปฏิบัติ หรือได้มีส่วนร่วมเพื่อให้ ผู้รับบริการบรรลุเป้าหมายในการพัฒนา สร้างเสริม ป้องกันปัญหา และแก้ไขปัญหาด้านการศึกษา ด้านอาชีพ ด้านส่วนตัวและสังคม กิจกรรมแนะแนวเป็นทั้ง กิจกรรมแนะแนวโดยตรง และเป็นกิจกรรมผสมผสานในการเรียนการสอน การฝึกอบรม การประชุม สัมมนาเชิงปฏิบัติการในรูปแบบต่าง ๆ เพื่อมุ่งพัฒนาสร้างเสริมผู้รับบริการในทุก ๆ ด้าน

ประกัสตรา โลहनันทชัย (2548, น. 61) ได้ให้ความหมายกิจกรรมแนะแนวไว้ว่าเป็นกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมและพัฒนาความสามารถของผู้เรียนให้เหมาะสมตามความแตกต่างระหว่างบุคคล สามารถค้นพบ และพัฒนาศักยภาพของตนเอง เสริมสร้างทักษะชีวิต วุฒิภาวะทางอารมณ์ การเรียนในเชิงพหุปัญญาและการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น รู้จักและเข้าใจตนเอง รู้ถึงความสามารถ ความสนใจ ความถนัดของตนเองซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาทักษะกระบวนการคิด และการวางแผนการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ตลอดจนความสามารถในการปรับตัวให้อยู่ร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างมีความสุข

ส่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2555, น. 4) กล่าวถึงชุดกิจกรรมการสอนแนะแนวว่าเป็นเครื่องมือที่สร้างขึ้น โดยใช้สื่อประสม เช่น รูปภาพ วีดิทัศน์ แลบบันทึกลเสียง เอกสารที่บันทึก รายละเอียดของกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งเกม กรณีตัวอย่าง บทบาทสมมติ แบบฝึกหัดก่อนเรียน และหลังเรียน โดยจัดไว้เป็นชุด ประกอบด้วยคู่มือผู้เรียน คู่มือครูและสื่อประกอบการจัดกิจกรรมในแต่ละเรื่อง

ลัดดาวรรณ ณ ระนอง (2544, น. 136) กล่าวถึงกิจกรรมแนะแนวว่าเป็นการกำหนดรูปแบบการเรียนรู้ให้แก่ผู้บริการด้วยการใช้เทคนิควิธีต่าง ๆ ที่เหมาะสมกับวัยและหลักสูตรแนะแนวที่วางไว้สำหรับแต่ละวัย

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า ชุดกิจกรรมแนะแนว หมายถึง เครื่องมือทางการแนะแนวที่ประกอบไปด้วยกิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย เป็นกิจกรรมที่ส่งผลต่อการพัฒนาสมรรถนะการให้การศึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา ไม่ว่าจะเป็นในด้านความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติของวัยรุ่น ขั้นตอนการให้การศึกษา จรรยาบรรณในการให้การศึกษา การพัฒนาเจตคติในการให้การศึกษา รวมถึงเทคนิควิธีการในการให้การศึกษา โดยนำทักษะกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายมารวมกันอย่างเป็นระบบ ตามเป้าหมายและขอบข่ายของการแนะแนว

โดยชุดกิจกรรมแนะแนว ประกอบไปด้วย คำชี้แจง โครงสร้างของชุดกิจกรรมแนะแนว แผนการจัดกิจกรรมสื่อหรืออุปกรณ์ที่ใช้ในแต่ละกิจกรรมตามความเหมาะสมของเนื้อหา เพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้การปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา

2.2 วัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมแนะแนว

การจัดกิจกรรมแนะแนวเป็นกระบวนการให้บริการแนะแนวอย่างหนึ่ง ซึ่งมีเป้าหมายในการพัฒนาส่งเสริม ป้องกันปัญหา และแก้ไขปัญหาที่ผู้รับบริการเผชิญอยู่ในขอบข่ายครอบคลุม 3 ด้าน ได้แก่ การพัฒนาส่วนตัวและสังคม การพัฒนาทางการศึกษา และการพัฒนาทางอาชีพต่อไป สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2559, น. 13)

กรมวิชาการ (2546) ได้กำหนดวัตถุประสงค์ของกิจกรรมแนะแนว ดังต่อไปนี้

1. เพื่อให้ผู้เรียนค้นพบความถนัด ความสามารถ ความสนใจของตนเอง การรักและเห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น
2. เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักการแสวงหาความรู้จากข้อมูล ข่าวสาร แหล่งเรียนรู้ ทั้งทางด้านการศึกษา อาชีพ ส่วนตัว สังคม เพื่อนำไปใช้ในการวางแผนเลือกแนวทางการศึกษา อาชีพให้เหมาะสมสอดคล้องกับศักยภาพของตนเอง
3. เพื่อให้ผู้เรียนได้พัฒนาบุคลิกภาพและปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข
4. เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ มีความคิดสร้างสรรค์ในงานอาชีพและมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพที่สุจริต
5. เพื่อให้ผู้เรียนมีค่านิยมที่ดีงามในการดำเนินชีวิต เสริมสร้างวินัย คุณธรรม และจริยธรรมแก่ผู้เรียน
6. เพื่อให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกในการรับผิดชอบต่อตนเอง ครอบครัว สังคม และประเทศชาติ

กระทรวงศึกษาธิการ (2555, น. 2) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของกิจกรรมแนะแนว ไว้ดังนี้

1. เพื่อให้ผู้เรียนรู้จักเข้าใจรักและเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น
  2. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถวางแผนการเรียนอาชีพรวมทั้งการดำเนินชีวิตและสังคม
  3. เพื่อให้ผู้เรียนสามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสม และอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข
- มูโร และคอตท์แมน (Kottman, Ashby & DeGraaf, 2001 อ้างถึงในสมร ทองดี และปราณี रामสูตร, 2545, น. 45) ได้รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการกำหนดวัตถุประสงค์ของกิจกรรมแนะแนว ดังนี้

1. เพื่อเสริมสร้างความรู้สึกที่ดีของผู้รับบริการต่อความสัมพันธ์ภาพกับผู้อื่น
2. เพื่อให้ผู้รับบริการค้นหาความหมายด้านการเรียนรู้จากประสบการณ์

3. เพื่อเสริมสร้างพัฒนาให้ผู้รับบริการมองเห็นคุณค่าในตัวเอง
4. เพื่อส่งเสริมให้ผู้รับบริการมองเห็นคุณค่าในตนเอง
5. เพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการตระหนักรู้ตนเองของผู้รับบริการและตระหนัก
ในความสามารถที่แสดงออกอย่างเหมาะสม
6. เพื่อให้ผู้รับบริการได้สำรวจและเข้าใจค่านิยมของตนเอง และคุณลักษณะอื่น ๆ
7. เพื่อเสริมสร้างให้ผู้รับบริการยอมรับความแตกต่างของผู้อื่น มองโลกในแง่ดี
8. เพื่อให้ผู้รับบริการมีทักษะด้านการเรียนรู้พื้นฐานที่พึงเรียนรู้ได้
9. เพื่อเสริมสร้างทักษะการตัดสินใจและการแก้ปัญหาของผู้รับบริการ
10. เพื่อเสริมสร้างความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม
11. เพื่อเสริมสร้างเจตคติเชิงบวกต่อการมีชีวิตที่เหมาะสมทั้งด้านการศึกษาอาชีพ
ส่วนตัวและสังคม

สมร ทองดี และปราณี งามสุด (2545, น. 4- 28) ได้กล่าวถึงเรื่องดังกล่าว และสามารถสรุปได้ตามประเด็นที่สำคัญ ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของการพัฒนากิจกรรมแนะแนวสำหรับผู้ให้บริการแนะแนว คือ การช่วยให้ผู้บริการแนะแนวสามารถดำเนินกิจกรรมแนะแนว อย่างเหมาะสมสอดคล้องกับผู้รับบริการ และสังคมปัจจุบัน และเพื่อให้ผู้ให้บริการแนะแนวสามารถพัฒนากิจกรรมให้หลากหลายครอบคลุม เป้าหมาย ขอบข่ายของงานแนะแนว
2. การพัฒนากิจกรรมแนะแนวสำหรับผู้บริการแนะแนวเพื่อให้ผู้รับบริการสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างเหมาะสมในทุกช่วงวัย และทุกด้านซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาให้ผู้รับบริการดำรงตนในสังคมและสิ่งแวดล้อมอย่างมีประสิทธิภาพ
3. การพัฒนากิจกรรมแนะแนวความมีนัยสำคัญต่อผู้ให้บริการ คือ มีแนวทางในการ ดำเนินกิจกรรมได้อย่างเหมาะสมกับผู้รับบริการและครอบคลุมเป้าหมายของการแนะแนว
4. การพัฒนากิจกรรมแนะแนวความสำคัญต่อผู้รับบริการ คือ ช่วยให้ผู้รับบริการสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนในการดำเนินชีวิตของตนในทุกด้านและทุกช่วงวัย ซึ่งจะนำไปสู่การเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพของสังคมและประเทศชาติ

จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นได้ว่าวัตถุประสงค์ของกิจกรรมแนะแนว มุ่งพัฒนาให้ผู้รับบริการเกิดการเรียนรู้ เสริมสร้างให้ผู้รับบริการสามารถดำเนินชีวิตส่วนตัวได้สามารถปรับตัวได้อย่างเหมาะสม และอยู่ร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข

2.3 ขอบข่ายของชุดกิจกรรมแนะแนว

ขอบข่ายของการพัฒนากิจกรรมแนะแนว มีขอบข่าย 3 ด้าน คือการพัฒนากิจกรรมแนะแนวด้านการศึกษา การพัฒนากิจกรรมแนะแนวด้านอาชีพ และการพัฒนากิจกรรมแนะแนวด้าน ส่วนตัวและด้านสังคม การพัฒนากิจกรรมแนะแนวที่ดำเนินการในช่วงเวลาหรือชั่วโมงแนะแนว โดยตรงหรือพัฒนากิจกรรมที่ผสมผสานในการเรียนการสอน การฝึกอบรม การสัมมนา เจริญปฏิบัติการ ในรูปแบบต่างๆ เพื่อมุ่งสู่การพัฒนาผู้รับบริการทุกวัย รวมทั้งช่วยป้องกันและแก้ไข ปัญหาที่เหมาะสม กับผู้รับบริการ ส่วนรูปแบบในการจัดกิจกรรมมีทั้งกิจกรรมแนะแนวรายบุคคล และกิจกรรมแนะแนว เป็นกลุ่ม ซึ่งผู้แนะแนวควรจัดให้ครอบคลุมทุกด้านตามความจำเป็น และความต้องการของผู้รับบริการ โดยเลือกใช้กิจกรรมแนะแนวเป็นรายบุคคลหรือเป็นกลุ่ม ตามความเหมาะสมแก่กรณี

กระทรวงศึกษาธิการ (2555, น. 2) ได้กล่าวถึงขอบข่ายการจัดกิจกรรมของกิจกรรมแนะแนวไว้ว่ามีองค์ประกอบ 3 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการศึกษา ให้ผู้เรียนได้พัฒนาตนเองในด้านการเรียนอย่างเต็มตามศักยภาพ รู้จักแสวงหา และใช้ข้อมูลประกอบการวางแผนการเรียนหรือการศึกษาต่อ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีนิสัยใฝ่รู้ใฝ่เรียน มีวิธีการเรียนรู้และสามารถวางแผนการเรียนหรือการศึกษาต่อ ได้อย่างเหมาะสม
2. ด้านอาชีพ ให้ผู้เรียนได้รู้จักตนเองในทุกด้าน รู้และเข้าใจโลกของงานอาชีพ อย่างหลากหลาย มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริต มีการเตรียมตัวสู่อาชีพ สามารถวางแผน เพื่อประกอบอาชีพตามที่ตนเองมีความถนัดและสนใจ
3. ด้านส่วนตัวและสังคม ให้ผู้เรียนรู้จักและเข้าใจตนเอง รักและเห็นคุณค่าของตนเองและผู้อื่น มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ มีเจตคติที่ดีต่อการมีชีวิตที่ดีมีคุณภาพ มีทักษะชีวิต สามารถปรับตัวและดำรงชีวิตอยู่ในสังคม ได้อย่างมีความสุข

พิทยาภรณ์ พิทยาภรกุล (2546, น. 41) ได้ให้ข้อสรุปไว้ว่า ลักษณะการจัดกิจกรรมแนะแนวมีการปรับปรุงพัฒนาขึ้นมาเป็นลำดับ จากเดิมเน้นที่ครูผู้จัดกิจกรรมเป็นศูนย์กลาง แต่ปัจจุบันจะเน้นที่ผู้เรียนเป็นสำคัญ และหลักสูตรการศึกษาระดับขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 มุ่งเน้นพัฒนาให้ผู้เรียน เป็นคนดี คนเก่ง และอยู่ในสังคม ได้อย่างมีความสุข กิจกรรมแนะแนว ที่จัดนั้นควรใช้เทคนิคและวิธีการที่หลากหลาย และต้องคำนึงถึงปรัชญาของการแนะแนว คือความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยให้ผู้เรียนได้ค้นพบความสามารถ ความถนัด ความสนใจ ด้วยตนเอง ผู้ดำเนินกิจกรรมต้องกำหนดวัตถุประสงค์ ขอบข่าย ที่ชัดเจนเหมาะสมกับวัย และปัจจัยแวดล้อมอื่น ๆ ของผู้รับบริการให้สอดคล้องกัน เพื่อให้การจัดกิจกรรมแนะแนว บรรลุเป้าหมายที่วางไว้

สมร ทองดี และปราณี รามสูต (2545, น. 33-47 อ้างถึงในนิติธารณ์ บุษพาเดช, 2556, น. 43) ได้กล่าวถึงขอบข่ายของกิจกรรมแนะแนวว่า อาจมองได้หลายลักษณะ เช่น อาจมองในลักษณะกิจกรรมแนะแนวในชั้นเรียนและกิจกรรมแนะแนวนอกชั้นเรียน หรืออาจมองในลักษณะกิจกรรมสั้นๆ เหมือนการสอนแต่ละชั่วโมง และกิจกรรมในรูปแบบของโครงการที่ใช้เวลาต่อเนื่องยาวนานขึ้น

จากข้อมูลข้างต้นสรุปได้ว่าการจัดกิจกรรมแนะแนวจะต้องจัดให้มีบริการครอบคลุม ทุกกลุ่มเป้าหมาย และจัดให้ครบทุกด้าน เน้นผู้รับบริการเป็นศูนย์กลาง โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและการจัดกิจกรรมนั้นสามารถวัดและประเมินผลได้ เพื่อให้บุคคลสามารถปรับตัวและมีทักษะในการดำเนินชีวิต

2.4 ความสำคัญของกิจกรรมแนะแนว

วัชร ทรัพย์มี (2555, น. 12-7,12-8 อ้างถึงในสุนิสา อุปมัย, 2558, น. 33-34) ความสำคัญต่อผู้รับบริการ คือ ช่วยให้ผู้รับบริการได้พัฒนาความเข้าใจตนเองและผู้อื่นช่วยให้ผู้รับบริการรู้จักตนเองในด้านความสามารถ ความถนัด ความสนใจ และบุคลิกภาพ มีวิธีวัดอย่างถูกต้อง ทำให้เกิดการรับรู้ของบุคคลตรงตามความเป็นจริง ช่วยให้เห็นเรื่องราว และความรู้สึกของผู้อื่น ก่อให้เกิดความเห็นใจกัน ทำให้เกิดการเปิดเผยตนเอง อันเป็นความผูกพัน ที่ลึกซึ้ง ช่วยให้ผู้รับบริการได้พัฒนาทักษะในการคิด วิเคราะห์ ตัดสินใจ แก้ปัญหาและการคิดสร้างสรรค์ ซึ่งเป็นประโยชน์ในชีวิตการศึกษา การทำงาน และชีวิตส่วนตัว ช่วยพัฒนาทักษะมนุษย์สัมพันธ์

ปรับตัวเข้าได้กับทุกเพศทุกวัย มีสัมมาคารวะ มีเมตตาและจริงใจ ช่วยให้ผู้รับบริการได้พัฒนาบุคลิกภาพให้เป็นบุคคลที่เชื่อมั่นในตนเอง เป็นตัวของตัวเอง การแสดงออกมีความรับผิดชอบ มีวินัย มีทัศนคติที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น เป็นบุคคลที่ได้ชื่อว่ามีบุคลิกภาพดี

ความสำคัญต่อผู้ให้บริการ คือ ช่วยให้นักศึกษาทั่วไปตระหนักในความสำคัญของผู้ให้บริการว่า ได้ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวด้านส่วนตัวและสังคม ซึ่งเป็นประโยชน์แก่ผู้รับบริการ ช่วยให้นักศึกษาทั่วไปให้ความสำคัญกับการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวด้านส่วนตัวและสังคม ว่าเป็นกิจกรรมที่ต้องอาศัยคนที่ศึกษาเล่าเรียนมาโดยเฉพาะเป็นผู้จัดดำเนินการ ทำให้นักวิชาชีพแนะแนวเป็นที่ยอมรับและรู้จัก ว่าเป็นอาชีพที่พึงมีและดำรงอยู่ในสถาบันการศึกษาและในองค์กรต่าง ๆ ช่วยให้ผู้ทำหน้าที่แนะแนวดำเนินการสร้างกิจกรรมใหม่ๆ ที่เป็นมาตรฐานขึ้นทำให้มีกิจกรรมหลากหลายให้เลือกดำเนินการ

สมร ทองดี และปราณี รามสูต (2545, น. 8-10 อ้างถึงในสุนิสา อุปมัย, 2558, น. 33) กล่าวว่า การดำเนินกิจกรรมแนะแนว หากดำเนินกิจกรรมได้เหมาะสมกับผู้รับบริการและครอบคลุมเป้าหมาย จะส่งผลดีต่อผู้รับบริการ สังคมหรือผู้ที่เกี่ยวข้อง เพราะนอกจากผู้รับบริการได้พัฒนาตน

ป้องกันปัญหา และแก้ปัญหาได้ ยังสามารถรักษาตน รักษางานได้เป็นอย่างดี สร้างประโยชน์แก่ตนเอง และสังคมนำไปสู่การเป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณค่าทางสังคมและของประเทศชาติอีกด้วย ในส่วนของผู้ให้บริการ การเป็นนักกิจกรรมแนะแนวมืออาชีพ จำเป็นต้องมีการพัฒนากิจกรรมแนะแนวเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพมากขึ้น

จากการศึกษาความสำคัญของกิจกรรมแนะแนว สรุปได้ว่า กิจกรรมแนะแนว เป็นกิจกรรมที่มีความสำคัญที่มุ่งเน้นให้ผู้รับบริการ เข้าใจตนเอง สามารถปรับตัวเข้ากับสังคม และสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ดี นำไปสู่การตัดสินใจในการเลือกดำเนินชีวิตได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

2.5 ลักษณะของชุดกิจกรรมแนะแนว

กรมวิชาการ (2540) กล่าวว่า ลักษณะของการจัดกิจกรรมแนะแนวเดิมมักใช้วิธีเล่า สอน บรรยาย อธิบาย ชักถาม โดยครูเป็นผู้นำเป็นส่วนใหญ่ แต่ปัจจุบันจะเน้นนักเรียนเป็นศูนย์กลาง ตามแนวคิดพื้นฐานของทฤษฎีจิตวิทยามนุษยนิยม โดยหาทางนำศักยภาพ ที่มีอยู่ในตัวนักเรียนออกมาใช้ให้มากที่สุด ให้ทุกคนรู้จักและเข้าใจในศักยภาพต่าง ๆ ของตน กิจกรรมต่าง ๆ จึงเปิดโอกาสให้นักเรียนตีประสบการณ์ของตนเองมาแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน ทำงานร่วมกันแสดงความคิดเห็นร่วมกัน ให้เลือกตัดสินใจโดยเสรี พิจารณาผลที่เกิดจากการเลือก เห็นคุณค่าในสิ่งที่เลือก โดยยอมรับ ชื่นชม ยินดีในสิ่งที่เลือกปฏิบัติตามสิ่งตนเองเลือก โดยแสดงพฤติกรรม หรือกระทำตามสิ่งที่เลือก เห็นคุณค่า ปฏิบัติจนเป็นลักษณะประจำตัว ตลอดจนสรุปข้อคิด ที่ได้จากแต่ละกิจกรรม นักเรียนจะเกิดการพัฒนาตนเอง พร้อมทั้งจะใช้ศักยภาพของตนในการดำเนินชีวิต

กรมวิชาการ (2546, น. 25-26) กล่าวว่า กิจกรรมแนะแนวควรมีลักษณะ ดังนี้

1. เปิดโอกาสให้ผู้เรียนค้นพบความถนัดความสามารถและความสนใจของผู้เรียน
2. สนับสนุน ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้รับข้อมูลข่าวสารด้านการศึกษา การงานอาชีพ ชีวิตและสังคม เพื่อใช้ในการวางแผนการเรียน การศึกษาต่อ อาชีพที่เหมาะสมกับตนเอง
3. เสริมสร้างทักษะต่างๆ ให้ผู้เรียนพัฒนาบุคลิกภาพ และปรับตัวกับสิ่งแวดล้อม สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีความสุข
4. เสริมสร้างค่านิยมที่ดี วินัย คุณธรรมและจริยธรรม
5. เพิ่มพูนประสบการณ์เพื่อเสริมให้ผู้เรียนมีความรู้และทักษะในวิชาการต่างๆ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีเจตคติที่ดีต่ออาชีพ มีนิสัยรักการทำงานและสามารถเลือกอาชีพได้เหมาะสมกับตนเอง
6. จัดกลุ่มผู้เรียนเพื่อทำกิจกรรมหรือครูเป็นผู้ริเริ่มเป็นที่ปรึกษา โดยอยู่บนพื้นฐานความต้องการของผู้เรียน ได้รับการส่งเสริมพัฒนาการด้านต่าง ๆ และแก้ปัญหาผู้เรียนได้
7. จัดกิจกรรมเพื่อแก้ปัญหาส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียน

8. เป็นกิจกรรมที่ไม่เน้นเนื้อหาวิชาการ แต่เน้นการสร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และบูรณาการให้สอดคล้องกับชีวิตจริง

9. วัดและประเมินผลในแต่ละกิจกรรม โดยมีการประเมินผลจากเวลาการเข้าร่วม กิจกรรม การผ่านจุดประสงค์ของกิจกรรมที่แสดงถึงการพัฒนาของผู้เรียน เพื่อการผ่านช่วงชั้น

10. สรุปการประเมินผลการพัฒนาของผู้เรียนตามเกณฑ์ที่สถานศึกษากำหนด และนำเสนอผู้ที่เกี่ยวข้อง

พิทยาภรณ์ พิทยาธรกุล (2546, น. 41) กล่าวว่าไว้ว่า ลักษณะการจัดกิจกรรมแนะแนว มีการปรับปรุงพัฒนาขึ้นมาเป็นลำดับ เดิมเน้นที่ครูผู้จัดกิจกรรมเป็นศูนย์กลาง แต่ปัจจุบัน เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หลักฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 มุ่งเน้นพัฒนาให้ผู้เรียนเป็นคนดี คนเก่ง อยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข โดยใช้เทคนิควิธีการหลากหลาย ซึ่งกิจกรรมแนะแนว ที่จัดต้องคำนึงถึงปรัชญาของการแนะแนวคือความแตกต่างระหว่างบุคคล ให้ผู้เรียนค้นพบ ความสามารถความถนัด ความสนใจ นอกจากนี้ผู้ดำเนินกิจกรรมต้องกำหนดวัตถุประสงค์ ขอบข่าย วัตถุประสงค์ และปัจจัยแวดล้อมอื่นของผู้รับบริการให้สอดคล้องกัน คือ จะต้องกระจ่าง จะทำอะไร ทำให้ใคร ทำอย่างไร ทำที่ใด เวลาใดจึงเหมาะสม เพื่อการจัดกิจกรรมแนะแนวจะได้บรรลุเป้าหมายที่วางไว้

วิธนา วงศ์ษาบุตร (2558, น. 27) กล่าวว่าลักษณะของกิจกรรมแนะแนวเป็นกิจกรรม ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้ผู้เรียนค้นพบความสามารถของตนเพื่อป้องกันแก้ไขและส่งเสริม โดยใช้เทคนิคและวิธีการที่หลากหลายเน้นคุณลักษณะที่พึงประสงค์โดยคำนึงถึงความแตกต่าง ระหว่างบุคคล

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า ลักษณะของกิจกรรมแนะแนวเป็นกิจกรรมที่เน้น ผู้เรียนเป็นสำคัญ เพื่อให้ผู้เรียนค้นพบความสามารถความถนัดความสนใจของผู้รับบริการ นอกจากนี้ผู้ดำเนินกิจกรรมต้องกำหนดวัตถุประสงค์ ขอบข่าย วัตถุประสงค์ และปัจจัยแวดล้อมอื่น ๆ ของผู้รับบริการ ให้สอดคล้องกัน เพื่อป้องกันแก้ไขและส่งเสริม โดยใช้เทคนิคและวิธีการ ที่หลากหลาย เพื่อพัฒนาความรับผิดชอบ โดยเน้นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และเพื่อสามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

2.6 แนวทางการพัฒนากิจกรรมแนะแนว

สมร ทองดี และปราณี รามสุต (2545, น. 29-41 อ้างถึงในวิไลวรรณ มะหะพรหม, 2559, น. 40) ได้กล่าวถึงหลักการพัฒนากิจกรรมแนะแนวไว้ดังนี้

1. ลักษณะของสิ่งที่ต้องการพัฒนา ในการพัฒนากิจกรรมแนะแนวควรครอบคลุม ขอบข่ายของการแนะแนวทั้งในด้านการศึกษา ด้านอาชีพ และด้านส่วนตัวและสังคม โดยคำนึงถึง ปัจจัยในเรื่องต่าง ๆ เช่น ความต้องการและความจำเป็นของผู้รับบริการ สภาพสังคมและปัญหา

กระแสโลกาภิวัตน์ รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พระราชบัญญัติการศึกษา แผนพัฒนา
งานแนะแนว ฯลฯ เพื่อกำหนดเป็นวัตถุประสงค์ในการพัฒนากิจกรรมแนะแนวให้สอดคล้อง
กับปรัชญาการแนะแนวที่มุ่งเน้นในการพัฒนาเสริมสร้างตนเอง สามารถแก้ปัญหาและป้องกันปัญหาได้

2. ลักษณะของผู้รับบริการ การพัฒนากิจกรรมแนะแนวต้องจัดให้สอดคล้องกับ
พัฒนาการในแต่ละวัยที่เป็นกลุ่มเป้าหมาย 3 วัย ได้แก่

2.1 วัยเด็ก เป็นวัยที่ซุกซน อายากรู้อยากเห็น ชอบสนุก ชอบเคลื่อนไหว และ
สมาธิสั้น สนใจการเล่น รับรู้เชิงรูปธรรมมากกว่านามธรรม เน้นกิจกรรมการเรียนรู้ในรูปแบบ
ของการเล่นที่มีชีวิตชีวา ส่งเสริมการกล้าแสดงออก โดยใช้สื่อประกอบกิจกรรม และสอดแทรก
การพัฒนาทักษะทางสังคม การจัดกิจกรรมแนะแนวที่หลากหลายแบบรายบุคคล แบบกลุ่มและออก
นอกสถานที่บ้างในงานกิจกรรม

2.2 วัยรุ่น เป็นวัยที่ให้ความสำคัญกับการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น ต้องการ
การยอมรับ ต้องการอิสระแสวงหาเอกลักษณ์และบทบาทของตนซึ่งเป็นช่วงเวลาของการตัดสินใจ
ในการเลือกทางเดินของชีวิต มีอุดมการณ์แห่งชีวิต มีพลังมากทั้งด้านร่างกายและความคิด
ชอบเลียนแบบและสนใจความแปลกใหม่ การจัดกิจกรรมควรเน้นเป็นแบบกลุ่ม เน้นให้ได้ลงมือ
ปฏิบัติกิจกรรมให้มากที่สุด มีโอกาสได้วิเคราะห์กรณีศึกษาต่างๆ ใช้สื่อ เกม เพลง เข้าประกอบ
ในการจัดกิจกรรม หลีกเลี่ยงการชี้แนะหรือผูกขาดบทบาทในการแสดงออกของผู้จัดกิจกรรม

2.3 วัยผู้ใหญ่ เป็นวัยที่มีประสบการณ์ชีวิตหลายด้าน มีสถานะทางสังคมมี
อาชีพ มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ แต่อาจจะมีปัญหาบางประการที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวทางอาชีพและ
สังคม ควรเน้นกิจกรรมที่ส่งเสริมและปรับเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ระหว่าง
ผู้รับบริการและผู้ให้บริการ เน้นการคิดวิเคราะห์ หาเหตุผลเสนอแนวคิด ควรหลีกเลี่ยงกิจกรรม
ที่ให้ผู้รับบริการเล่นสนุกหรือออกท่าทางมากเกินไป

สรุปได้ว่าแนวทางในการพัฒนากิจกรรมแนะแนว หมายถึง กิจกรรมแนะแนว
ที่มีการจัดให้ครอบคลุมทั้งในด้านการศึกษา ด้านอาชีพ ด้านส่วนตัวและสังคม โดยให้สอดคล้องกับ
ผู้รับบริการทั้ง 3 วัย ได้แก่ วัยเด็ก วัยรุ่น วัยผู้ใหญ่ เพื่อมุ่งเน้นในการพัฒนาตนเอง

2.7 แนวทางการจัดกิจกรรมแนะแนว

จำเนียร ช่วงโชติ (2534, น. 118-120 อ้างถึงในอรอุษา ศรีกนก, 2559, น. 32) ได้
เสนอแนะเทคนิคการจัดกิจกรรมแนะแนวไว้ว่า

1. มีการจัดอบรมบรรยายที่เป็นกันเอง ให้นักเรียนรู้จักอิสระสบายใจในการแสดงออก
2. กระตุ้นให้นักเรียนแสดงออกมากที่สุด ทั้งในด้านความคิด การคิดริเริ่ม
สร้างสรรค์ ความเชื่อมั่นในตนเอง ความกล้าแสดงออกในการพูด และความรู้สึกที่ต้องระบายน

3. เปิดโอกาส กระตุ้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการอภิปรายและแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เรียนรู้ปัญหา และปฏิบัติงานร่วมกันให้ได้มากที่สุด
4. กระตุ้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดโปรแกรมต่าง ๆ และมอบหมายของความรับผิดชอบให้ทำงานในกิจกรรมนั้น ๆ ตามความสามารถ ความถนัด และความสนใจของนักเรียน
5. ไม่ควรอย่างยิ่งในการสอนปาฐกถา โดยครูพูดคนเดียวและนักเรียนจด
6. เวลาของกิจกรรมแนะแนวควรเป็นของนักเรียนจริง ๆ และจะต้องใช้เวลาเหล่านั้นให้เกิดต่อความเจริญงอกงามของนักเรียนในทุกๆด้านอย่างเต็มที่
7. ครูผู้สอนต้องมีการวางแผนและเตรียมตนเองในเรื่องเนื้อหา วิธีการให้ความรู้ และกิจกรรมที่ทำให้นักเรียนมีส่วนร่วม โดยนำหลักจิตวิทยามาประยุกต์ใช้ เพื่อเป็นการกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจ
8. ครูนักเรียนมีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิด เรียนรู้หน้าที่ของตนเองมีพันธะต่อกัน
9. มีการนำหลักการของกระบวนการกลุ่ม หรือกิจกรรมสัมพันธ์ (Group process) และเทคนิค การสอนต่างๆมาใช้เพื่อเป็นการพัฒนาผู้เรียน
10. ครูผู้สอนกิจกรรมแนะแนว ควรมีความสุขกับที่รายละเอียดต่าง ๆ ของการสอนไว้ทุกครั้ง
11. ในการสอนกิจกรรมแนะแนว ครูผู้สอนควรเปิดโอกาสให้นักเรียนทำการศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง

จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่าแนวทางในการจัดกิจกรรมแนะแนว ควรจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับผู้รับบริการ โดยนำมาประยุกต์ใช้เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมาย เน้นการใช้กระบวนการต่างๆ การมีทักษะการวางแผนกิจกรรมแนะแนว และเปิดโอกาสให้ผู้รับบริการได้แสดงความคิดเห็นเพื่อกระตุ้นให้ผู้รับบริการมีความสนใจมากขึ้น

2.8 ขั้นตอนการดำเนินกิจกรรมแนะแนว

สมร ทองดี และปราณี รามสูต (2545, น. 48 อ้างถึงในนิติธารณ์ บุษพาเดช, 2556, น. 47) กล่าวว่า ขั้นตอนของกิจกรรมแนะแนวที่จัดในชั้นเรียนควรประกอบด้วย ขั้นนำเข้าสู่กิจกรรม ขั้นดำเนินการ ขั้นสรุป และขั้นประเมินผล กิจกรรมเพื่อมุ่งหวังให้ผู้รับบริการนำผลการเรียนรู้จากกิจกรรมไปใช้ประโยชน์ โดยใช้แนวคิดจากทฤษฎีการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ที่เน้นการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ และการเรียนรู้ด้วยกระบวนการกลุ่ม ซึ่งนักการศึกษาส่วนใหญ่ยอมรับว่า การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมจะเสริมสร้างผู้รับบริการทั้งกระบวนการคิดและการปฏิบัติ นำไปสู่การปรับเปลี่ยนและพัฒนาพฤติกรรมซึ่งผู้ให้บริการต้องกระตุ้นให้ผู้รับบริการได้เป็นผู้ร่วมทำกิจกรรม ไม่ใช่ผู้สังเกตการณ์ และต้องจัดกิจกรรมให้ผู้รับบริการมีอารมณ์ร่วมสนุกสนาน มีชีวิตชีวา โดยอาจใช้เกม เพลง นิทาน ข่าว

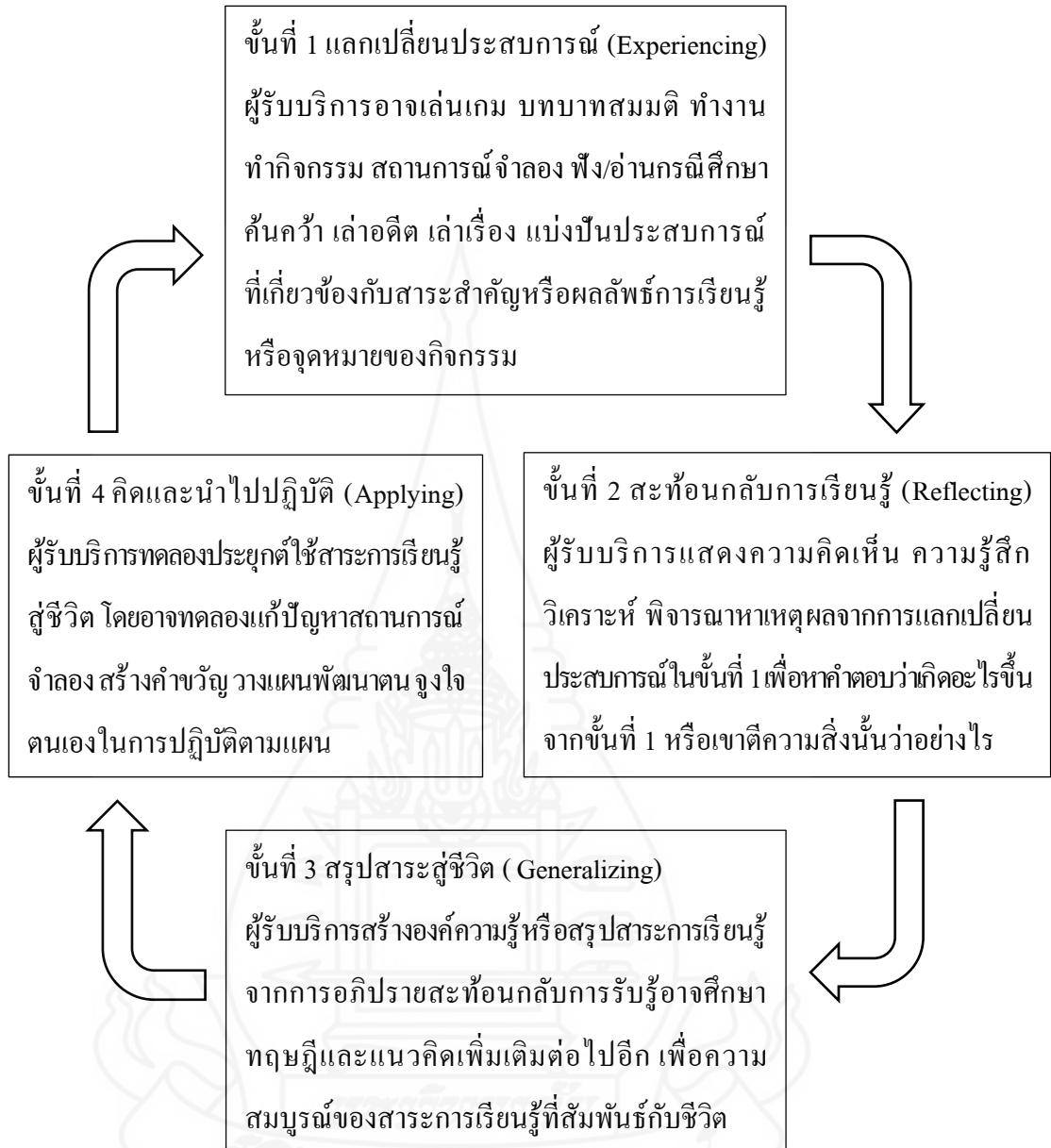
กรณีศึกษา ฯลฯ เป็นสื่อแนวทางในการจัดกิจกรรมที่เน้นการเรียนรู้เชิงประสบการณ์มีแนวทางการดำเนินการ 4 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 แลกเปลี่ยนประสบการณ์ (Experiencing) ผู้รับบริการอาจเล่นเกม บทบาทสมมติ ทำงาน ทำกิจกรรม สถานการณ์จำลอง อ่านกรณีศึกษา ค้นคว้าเล่าคิดเล่าเรื่อง แบ่งปันประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับสาระสำคัญ หรือผลลัพธ์การเรียนรู้ หรือจุดมุ่งหมายของกิจกรรม

ขั้นที่ 2 สะท้อนกลับการเรียนรู้ (Reflecting) ผู้รับบริการแสดงความคิดเห็น ความรู้สึก วิเคราะห์ พิจารณาเหตุผลจากการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ขั้นที่ 1 เพื่อหาคำตอบว่าเกิดอะไรขึ้น จากขั้นที่ 1 หรือเขาคิดว่าสิ่งนั้นว่าอย่างไร

ขั้นที่ 3 สรุปสาระสู่ชีวิต (Generalizing) ผู้รับบริการสร้างองค์ความรู้ หรือสรุปสาระการเรียนรู้จากการอภิปรายสะท้อนกลับ การรับรู้จากทฤษฎีและแนวคิดเพิ่มเติมต่อไปอีกเพื่อความสมบูรณ์ของสาระการเรียนรู้ที่สัมพันธ์กับชีวิต

ขั้นที่ 4 คิดและนำไปปฏิบัติ (Applying) ผู้รับบริการทดลองประยุกต์ใช้สาระการเรียนรู้สู่ชีวิต โดยอาจทดลองแก้ปัญหาสถานการณ์จำลอง สร้างคำขวัญ วางแผนพัฒนาตนเองในการปฏิบัติตามแผนซึ่งขั้นตอนการดำเนินการจากขั้นที่ 1 ถึงขั้นที่ 4 อาจมีความต่อเนื่องคาบเกี่ยวกันจนแยกไม่ออกหรือบางครั้งมีการสลับขั้นตอน เช่น อาจจัดกิจกรรมนำเสนอสาระการเรียนรู้หรือองค์ความรู้ก่อน จากนั้นเป็นขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์แล้วเป็นกิจกรรมสะท้อนกลับการเรียนรู้สุดท้ายเป็นกิจกรรมทดลองประสบการณ์และประยุกต์ใช้ซึ่งขั้นตอนนี้จะอยู่เป็นขั้นสุดท้ายของกิจกรรมเสมอ และเมื่อถึงขั้นคิดและนำไปปฏิบัติก็อาจกลับเข้าสู่การแลกเปลี่ยนประสบการณ์เป็นวงจรต่อไปใหม่ เพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้ให้มั่นคงขึ้นนำไปสู่การปฏิบัติได้ดียิ่งขึ้นและเรียนรู้สิ่งใหม่ที่ต่อเนื่องต่อไป แสดงเป็นภาพได้ ดังนี้

ภาพที่ 2.2 ขั้นตอนและวงจรกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างการเรียนรู้เชิงประสบการณ์
 ที่มา: สมร ทองดี และ ปราณี รามสูต (2545, น. 50)

2.9 การสร้างชุดกิจกรรมแนะแนว

ทิพยาภรณ์ พิทยาธรกุล (2546, น. 7) ได้กล่าวว่า การสร้างชุดกิจกรรมแนะแนวนั้นมีลำดับขั้นตอนต่างๆ ในการสร้าง ต้องคำนึงถึงวัตถุประสงค์ และสาระสำคัญการสร้างชุดกิจกรรมแนะแนวเป็นหลัก เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาโปรแกรมหรือโครงสร้างที่ชัดเจน

เป็นระบบและดำเนินการตามขั้นตอนที่เหมาะสม เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมแนะแนวให้แก่แก่นักเรียน

ธีระ ชัยยุทธชรรยง (2533, น. 4-5 อ้างถึงในสวรงค์ แก่นตาคำ, 2559, น.42) แสดงลำดับขั้นตอนในการสร้างชุดการแนะแนวโดยสรุปไว้ ดังนี้

1. ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับเรื่องที่จะศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นการกำหนดเนื้อหาให้เหมาะสมกับความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า
  2. ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับการสร้างชุดการแนะแนวจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
  3. สร้างโปรแกรมการสอนโดยใช้ชุดการแนะแนวให้สอดคล้องกับความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า
  4. นำโปรแกรมที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ เพื่อให้สอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์ วิธีดำเนินการ เนื้อหา อุปกรณ์ และการประเมินผล
  5. นำโปรแกรมที่สร้างไปทดลองใช้กับนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างเพื่อหาข้อบกพร่องของคู่มือและโปรแกรมการสอน โดยใช้ชุดการแนะแนว ตลอดจนเวลาที่ใช้
  6. ปรับปรุงแก้ไขโปรแกรมการสอนโดยใช้ชุดแนะแนวเพื่อนำไปใช้ในการวิจัยต่อไป
- วัชร ทรัพย์มี (2531, น. 4-5) กล่าวว่า การสร้างชุดกิจกรรมแนะแนวนั้นต้องคำนึงถึงหลักการและขอบข่ายของงานทั้งด้านการศึกษา อาชีพ ส่วนตัวและสังคม ให้กับเด็ก วัยรุ่น และผู้ใหญ่

วัฒนา วงศ์ษาบุตร (2558, น. 33) กล่าวว่า การสร้างชุดกิจกรรมแนะแนวต้องคำนึงถึงวัตถุประสงค์มีความเหมาะสมกับวัย สร้างตามลำดับขั้นตอนอย่างมีระบบ

จากที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่าการสร้างชุดกิจกรรมแนะแนวควรมีลำดับขั้นตอนดังนี้ 1. ศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับเรื่องที่จะศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2. ศึกษารายละเอียดเกี่ยวกับการสร้างชุดกิจกรรมแนะแนวจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.10 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุดกิจกรรมแนะแนว

2.10.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับชุดกิจกรรมแนะแนว

กมลวรรณ สังค (2561, น. 61) ได้ศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามเทคนิคตัวแบบเพื่อพัฒนาพฤติกรรมความอดทน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนพรานกระต่ายพิทยาคม จังหวัดกำแพงเพชร ผลการวิจัย พบว่า

1. หลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามเทคนิคตัวแบบเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการความอดทน นักเรียนกลุ่มทดลองมีพฤติกรรมการความอดทนสูงกว่าก่อนการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. นักเรียนกลุ่มทดลองมีพฤติกรรมการความอดทนสูงกว่ากลุ่มควบคุมหลังใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ณัฐกานต์ แสงอุทัย (2561) ศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียนหอพักนักกีฬา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย (จิระประวัตติ) นครสวรรค์ ผลการวิจัยพบว่า (1) นักเรียนที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบ มีความรับผิดชอบสูงกว่าก่อนใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01 และ (2) ความรับผิดชอบของนักเรียนระยะหลังการทดลองกับระยะติดตามผลภายหลังการทดลอง 2 สัปดาห์ มีความรับผิดชอบไม่แตกต่างกัน

สุชารินทร์ จันทร์คู่ (2559) ศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาระดับชั้นปีที่ 4 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จังหวัดพิษณุโลก ผลการวิจัยพบว่า (1) นักศึกษากลุ่มทดลองมีทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในศตวรรษที่ 21 สูงขึ้น หลังใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 (2) ภายหลังการทดลองนักศึกษากลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวมีทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในศตวรรษที่ 21 สูงกว่าของกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 และ (3) นักศึกษากลุ่มทดลองมีความพึงพอใจต่อชุดกิจกรรมแนะแนวอยู่ในระดับมาก

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องสรุปได้ว่า ชุดกิจกรรมแนะแนวเป็นเครื่องมือที่สร้างขึ้นอย่างเป็นระบบและให้มีความสอดคล้องกับผู้รับบริการ เพื่อช่วยให้ผู้รับบริการสามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันอีกทั้งช่วยให้เกิดความคิดต่อตนเองในทางที่ดีและเกิดประโยชน์ช่วยพัฒนาสังคมต่อไปได้

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยแบบกลุ่มเดียววัดก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว เพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้การปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนชัยนาทพิทยาคม จังหวัดชัยนาท มีรายละเอียดวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. ตัวแปรและนิยามเชิงปฏิบัติการ
3. เครื่องมือวิจัยและวิธีการสร้าง
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนชัยนาทพิทยาคม จังหวัดชัยนาท ที่มีคุณสมบัติของการเป็นผู้ให้การปรึกษาที่ดี คือ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี อุดหนุนใจเย็น มีความจริงใจในการช่วยเหลือผู้รับการปรึกษายอมรับความแตกต่างระหว่างบุคคล ไวต่อความรู้สึกของผู้อื่นและช่างสังเกต ใช้คำพูดได้เหมาะสม เป็นผู้รับฟังที่ดี และเก็บรักษาความลับได้ จำนวน 100 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนชัยนาทพิทยาคม จังหวัดชัยนาท ได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย จำนวน 30 คน

2. ตัวแปรและนิยามปฏิบัติการ

2.1 รูปแบบของการวิจัย เป็นการวิจัยแบบกลุ่มเดียววัดก่อนและหลังการทดลอง

2.2 ตัวแปรที่ศึกษา

2.2.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้การปรึกษา

2.2.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ สมรรถนะการให้การปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา

2.3 นิยามปฏิบัติการ

2.3.1 **นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา** หมายถึง นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนชัชวาทพิทยาคม จังหวัดชัชวาท ที่ได้รับการพิจารณาคัดเลือกให้ทำหน้าที่ นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา

2.3.2 **สมรรถนะการให้การปรึกษา** หมายถึง ความสามารถในการให้การปรึกษา ของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาในการให้การปรึกษาเพื่อน แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

1) **ด้านความรู้ในการให้การปรึกษา** ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติของวัยรุ่น ความรู้เกี่ยวกับการให้การปรึกษาเบื้องต้น ความรู้เกี่ยวกับจรรยาบรรณในการให้การปรึกษา

2) **ด้านเจตคติในการให้การปรึกษา** หมายถึง ความคิดความรู้สึกและแนวโน้ม ในการแสดงออกของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาที่มีต่อการให้การปรึกษาเพื่อน ได้แก่ การมีความรู้สึกที่ดีในการเป็นผู้ให้การปรึกษา การเห็นประโยชน์และการเห็นคุณค่าของการให้การปรึกษา

3) **ด้านทักษะในการให้การปรึกษา** หมายถึง ความสามารถในการใช้เทคนิค วิธีการในการให้การปรึกษาเพื่อนได้ ประกอบด้วย

(1) **ทักษะการสื่อสาร** ได้แก่ ความสามารถในการใช้ทักษะการใส่ใจ ทักษะการจริงใจ และทักษะการเข้าใจเรื่องราวและความรู้สึกของผู้รับการปรึกษา

(2) **ทักษะการให้การปรึกษาแบบจุลภาค** ได้แก่ การฟัง การถาม การสะท้อนความรู้สึก การให้ข้อมูลย้อนกลับ การทวนความ การเจาะจง และ การสรุปความ

2.3.3 **ชุดกิจกรรมแนะแนว** หมายถึง เครื่องมือทางการแนะแนว ที่ประกอบไปด้วย กิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย เป็นกิจกรรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้การปรึกษา ของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา แบ่งกิจกรรมออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้ 1. ด้านความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติของวัยรุ่น ขั้นตอนการให้การปรึกษา จรรยาบรรณในการให้การปรึกษา 2. ด้านเจตคติในการให้การปรึกษา 3. ทักษะการให้การปรึกษา โดยนำทักษะกระบวนการการเรียนรู้ที่หลากหลายมารวมกันอย่างเป็นระบบ ตามเป้าหมายและขอบข่ายของการแนะแนว โดยชุดกิจกรรมแนะแนว ประกอบไปด้วย คำชี้แจง โครงสร้างของชุดกิจกรรมแนะแนว แผนการจัดกิจกรรมสื่อหรืออุปกรณ์ที่ใช้ในแต่ละกิจกรรม ตามความเหมาะสมของเนื้อหา เพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้การปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา

3. เครื่องมือวิจัยและวิธีการสร้าง

3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1.1 แบบสอบถามสมรรถนะการให้การศึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา

3.1.2 ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้การศึกษา

3.2 วิธีการสร้างเครื่องมือ

3.2.1 แบบสอบถามสมรรถนะการให้การศึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามสมรรถนะการให้การศึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา ประกอบด้วยสมรรถนะ 3 ด้าน คือ

- 1) แบบสอบถามสมรรถนะด้านความรู้ในการให้การศึกษา
- 2) แบบสอบถามสมรรถนะด้านเจตคติในการให้การศึกษา
- 3) แบบสอบถามสมรรถนะด้านทักษะในการให้การศึกษา

ขั้นที่ 1 ผู้วิจัยกำหนดวัตถุประสงค์ของการสร้างแบบสอบถามสมรรถนะการให้การศึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา

ขั้นที่ 2 ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะการให้การศึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา เพื่อใช้ในการสร้างแบบสอบถามสมรรถนะการให้การศึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา

ขั้นที่ 3 กำหนดนิยามปฏิบัติการของการพัฒนาสมรรถนะการให้การศึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา และสร้างแบบสอบถามสมรรถนะการให้การศึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา จำนวน 50 ข้อ ให้สอดคล้องกับนิยามปฏิบัติการ วัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยมีแบบสอบถามสมรรถนะการให้การศึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาประกอบด้วยสมรรถนะ 3 ด้าน คือ

- 1) แบบสอบถามสมรรถนะด้านความรู้ในการให้การศึกษา
- 2) แบบสอบถามสมรรถนะด้านเจตคติในการให้การศึกษา
- 3) แบบสอบถามสมรรถนะด้านทักษะในการให้การศึกษา

1) แบบสอบถามสมรรถนะด้านความรู้ในการให้การศึกษา มีลักษณะแบบสอบถามแบบถูก-ผิด (true-false item) ให้เลือกตอบเพียงข้อหนึ่ง วัดระดับความรู้ และความเข้าใจในข้อคำถามและเลือกตอบว่าถูกหรือผิดที่ตรงกับความเข้าใจของตนเองมากที่สุดข้อเดียว โดยแบบสอบถามมีระดับคะแนน 2 ระดับ ได้แก่ 1 และ 0 มีข้อคำถาม จำนวน 20 ข้อ ซึ่งข้อคำถามทั้งหมดครอบคลุมเนื้อหาความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการให้การศึกษา ดังนี้

ข้อความ	ถูก	ผิด
0. การให้การปรึกษา หมายถึง การช่วยเหลือให้ผู้รับการปรึกษา เข้าใจปัญหาและแนวทางในการแก้ไขปัญหา		
00. การให้การปรึกษาแก่เพื่อน มีลักษณะที่สำคัญคือการให้ความช่วยเหลือผู้รับการปรึกษาที่อยู่ในวัยใกล้เคียงกัน		

การแปลผลคะแนน โดยใช้อันดับเปอร์เซ็นต์ไทล์ (อนันต์ ศรีโสภากา, 2525, น. 237)

คะแนนตั้งแต่ร้อยละ 80 – 100 หมายถึง มีความรู้ในการให้การปรึกษามาก (คะแนนตั้งแต่ 8 ขึ้นไป)

คะแนนตั้งแต่ร้อยละ 60 – 79 หมายถึง มีความรู้ในการให้การปรึกษาพอสมควร (คะแนนตั้งแต่ 6 – 7 คะแนน)

คะแนนน้อยกว่าร้อยละ 60 หมายถึง มีความรู้ในการปรึกษาน้อย (คะแนนต่ำกว่า 6 คะแนน)

2) แบบสอบถามสมรรถนะด้านเจตคติในการให้การปรึกษา มีลักษณะเป็นมาตรประมาณค่า (rating scale) วัดระดับความรู้สึกของคนต่อสถานการณ์ต่างๆ ในข้อความ และเลือกระดับที่ตรงกับความรู้สึกของตนเองมากที่สุดเพียงระดับเดียว โดยแบบวัดมีตั้งแต่ 1 – 4 ได้แก่ มากที่สุด มาก น้อย และน้อยที่สุด มีข้อความทางบวก จำนวน 15 ข้อ ได้แก่ ข้อ 2, 3, 5, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15 และข้อความทางลบ จำนวน 5 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1, 4, 6, 7 ข้อคำถามทั้งหมดครอบคลุมความรู้สึกที่มีต่อการให้การปรึกษา ดังนี้

ข้อความ	ระดับการประเมิน			
	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด
0. ข้าพเจ้ารู้สึกดีที่ได้เป็นผู้ให้การปรึกษา				
00. ข้าพเจ้ารู้สึกว่า การให้การปรึกษาจะช่วยให้เพื่อนที่มีความทุกข์ มีสภาพจิตใจที่ดีขึ้น				

การแปลผลคะแนน

ข้อคำถามทางบวก จำนวน 10 ข้อ ได้แก่ ข้อ 2, 3, 5, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15

มากที่สุด ให้ 4 คะแนน

มาก ให้ 3 คะแนน

น้อย ให้ 2 คะแนน

น้อยที่สุด	ให้	1	คะแนน
ข้อคำถามทางลบ จำนวน 5 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1 ,4 ,6 ,7			
มากที่สุด	ให้	1	คะแนน
มาก	ให้	2	คะแนน
น้อย	ให้	3	คะแนน
น้อยที่สุด	ให้	4	คะแนน

การแปลผลคะแนน โดยใช้อันดับเปอร์เซ็นต์ไทล์ (อนันต์ ศรี โสภกา, 2525, น. 237)

3.50 – 4.00	คะแนน	มีเจตคติที่ดีต่อการให้การศึกษามาก
2.50 – 3.49	คะแนน	มีเจตคติที่ดีต่อการให้การศึกษาพอสมควร
1.50 – 2.49	คะแนน	มีเจตคติที่ดีต่อการศึกษาน้อย
1.00 – 1.49	คะแนน	มีเจตคติที่ดีต่อการศึกษาน้อยมาก

3) **แบบสอบถามสมรรถนะด้านทักษะในการให้การปรึกษา** ซึ่งมีลักษณะ เป็นแบบปรนัย

ชนิด 4 ตัวเลือก วัดทักษะการให้การปรึกษา เลือกตอบตัวเลือกที่ถูกต้องที่สุดเพียงข้อเดียว โดยแบบสอบถามมีระดับคะแนน 2 ระดับ ได้แก่ 1 และ 0 จำนวน 15 ข้อ ซึ่งครอบคลุมเนื้อหาเกี่ยวกับการใช้ทักษะการสื่อสารเพื่อการให้การปรึกษา และทักษะการให้การปรึกษาแบบจุดภาค ดังนี้

0. ผู้รับการปรึกษา : “คุณยายไม่เข้าใจเราเลย ทั้ง ๆ ที่เราก็ไม่เคยทำให้แม่เดือดร้อน”

ผู้ให้การปรึกษา : “เธอคิดว่า คุณยายไม่เข้าใจเธอเรื่องอะไร”

ผู้ให้การปรึกษาใช้ทักษะใดในการให้การปรึกษา

0. ทักษะการถาม

0. ทักษะการสรุปความ

0. ทักษะการสะท้อนกลับ

0. ทักษะการทวนความ/การซ้ำความ การปรึกษา

การแปลผลคะแนน โดยใช้อันดับเปอร์เซ็นต์ไทล์ (อนันต์ ศรี โสภกา, 2525, น. 237)

คะแนนตั้งแต่ร้อยละ 80 – 100 หมายถึง มีทักษะการให้การศึกษามาก
(คะแนนตั้งแต่ 8 ขึ้นไป)

คะแนนตั้งแต่ร้อยละ 60 – 79 หมายถึง มีทักษะการให้การศึกษาพอสมควร
(คะแนนตั้งแต่ 6 – 7 คะแนน)

คะแนนน้อยกว่าร้อยละ 60 หมายถึง มีทักษะการศึกษาน้อย
(คะแนนต่ำกว่า 6 คะแนน)

ขั้นที่ 4 หาค่าความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแบบสอบถามสมรรถนะการให้การศึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาที่สร้างขึ้น โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน พิจารณาความเหมาะสมของเนื้อหาที่ต้องการวัด ความสอดคล้องกับนิยามปฏิบัติการของตัวแปร ซึ่งข้อคำถามที่ใช้ได้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.8 - 1.0 จำนวน 30 ข้อ

ขั้นที่ 5 ปรับปรุงแบบสอบถาม ผู้วิจัยนำแบบสอบถามสมรรถนะการให้การศึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษามาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ และเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาค้นคว้าอิสระ เพื่อพิจารณาตรวจสอบอีกครั้งแล้วนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาที่มีคุณลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน

ขั้นที่ 6 การวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการทดลองใช้ (Try Out) มาหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ดังนี้

6.1 ด้านความรู้ในการให้การศึกษาด้วยวิธีของคูเดอร์ - ริชาร์ดสัน โดยใช้สูตร KR-20 โดยเลือกเฉพาะข้อที่ได้ค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง 0.20 – 1.00

6.2 ด้านความเจตคติในการให้การศึกษาโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ของครอนบาค หาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อโดยเลือกเฉพาะข้อที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง 0.20 – 1.00

6.3 ด้านทักษะในการให้การศึกษาด้วยวิธีของคูเดอร์ - ริชาร์ดสัน โดยใช้สูตร KR-20 โดยเลือกเฉพาะข้อที่ได้ค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง 0.20 – 1.00

ขั้นที่ 7 การวิเคราะห์หาค่าความเที่ยง (Reliability) โดยนำข้อมูลที่ได้จากการทดลองใช้ (Try Out) มาหาค่าความเที่ยงรายด้าน ดังนี้

7.1 แบบทดสอบสมรรถนะด้านความรู้ในการให้การศึกษาด้วยวิธีของคูเดอร์ - ริชาร์ดสัน โดยใช้สูตร KR-20 ซึ่งได้ค่าความเที่ยง ด้านความรู้เท่ากับ .79

7.2 แบบทดสอบสมรรถนะด้านเจตคติในการให้การศึกษาโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ของครอนบาค ซึ่งได้ค่าความเที่ยงด้านเจตคติเท่ากับ .71

7.3 แบบทดสอบสมรรถนะด้านทักษะในการให้การศึกษาด้วยวิธีของคูเดอร์ - ริชาร์ดสัน โดยใช้สูตร KR-20 ซึ่งได้ค่าความเที่ยง ด้านทักษะเท่ากับ .82

ขั้นที่ 8 นำแบบสอบถามสมรรถนะการให้การศึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาที่หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อและค่าความเที่ยงแล้วไปใช้ในการวิจัย

3.2.2 ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้การศึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนชัยนาทพิทยาคม จังหวัดชัยนาท ประกอบด้วยกิจกรรม จำนวน 14 กิจกรรม สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที

ขั้นที่ 1 ผู้วิจัยกำหนดวัตถุประสงค์ของการสร้างชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้การศึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา

ขั้นที่ 2 ผู้วิจัยศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะการให้การศึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา เพื่อใช้ในการสร้างชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้การศึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา

ขั้นที่ 3 กำหนดนิยามปฏิบัติการของการพัฒนาสมรรถนะการให้การศึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา และสร้างชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้การศึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา จำนวน 14 กิจกรรม ให้สอดคล้องกับนิยามปฏิบัติการและวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยมีรายละเอียด ดังนี้

กิจกรรมที่ 1 การปฐมนิเทศ/การสร้างสัมพันธภาพ

กิจกรรมที่ 2 ธรรมชาติของวัยรุ่น

กิจกรรมที่ 3 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการให้การศึกษา

กิจกรรมที่ 4 จรรยาบรรณในการให้การศึกษา

กิจกรรมที่ 5 เจตคติในการให้การศึกษา

กิจกรรมที่ 6 - 8 การฝึกทักษะการสื่อสาร

กิจกรรมที่ 9 - 11 การฝึกทักษะการให้การศึกษาแบบจุดภาค

กิจกรรมที่ 12 การให้การศึกษา

กิจกรรมที่ 13 สรุปผลการฝึกสมรรถนะการให้การศึกษา

กิจกรรมที่ 14 การฝึกปฏิบัติการให้การศึกษาในสถานการณ์จริง/ปัจฉิมนิเทศ

ขั้นที่ 4 หาค่าความตรงเชิงโครงสร้างและความตรงเชิงเนื้อหา นำชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้การศึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาที่สร้างขึ้นมามาหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 ท่าน พิจารณาความตรงเชิงโครงสร้างและความตรงเชิงเนื้อหา ซึ่งสอดคล้องกับนิยามเชิงปฏิบัติการและวัตถุประสงค์ นำความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิมาพิจารณาความสอดคล้องของการประเมินโดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.75-1.00

ขั้นที่ 5 ปรับปรุงชุดกิจกรรมแนะแนว ผู้วิจัยนำชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้การศึกษาของนักเรียนเพื่อนมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

ของผู้ทรงคุณวุฒิ และเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาคั่นคว่ำอิสระ เพื่อพิจารณาตรวจสอบอีกครั้งแล้วนำไปใช้ กับนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษากลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการดำเนินการวิจัยโดยใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้การปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนชัยนาทพิทยาคม จังหวัดชัยนาท ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยมีขั้นตอน ดังนี้

4.1 ขั้นตอนการทดลอง

4.1.1 **ขออนุเคราะห์โรงเรียนชัยนาทพิทยาคม** สนับสนุนสถานที่ และสื่ออุปกรณ์ในการจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้การปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา โรงเรียนชัยนาทพิทยาคม

4.1.2 **เตรียมสถานที่ และวัสดุอุปกรณ์** ในการจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้การปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนชัยนาทพิทยาคม จังหวัดชัยนาท

4.2 ระหว่างทำการทดลอง

4.2.1 **ทดสอบก่อนการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้การปรึกษา** ก่อนทดลอง 1 สัปดาห์ ผู้วิจัยให้นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา จำนวน 100 คน ทำแบบสอบถามสมรรถนะการให้การปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา แล้วบันทึกคะแนนไว้เป็นคะแนนก่อนการทดลอง

4.2.2 **คัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง** ผู้วิจัยคัดเลือกนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาโดยการสุ่มอย่างง่ายจำนวน 30 คน เป็นกลุ่มตัวอย่าง

4.2.3 **การใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้การปรึกษา** ผู้วิจัยดำเนินการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว เพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้การปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษากับกลุ่มตัวอย่างเป็นระยะเวลา 7 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที ทั้งหมด 14 กิจกรรม ตั้งแต่วันที่ 2 มิถุนายน พ.ศ. 2563 ถึงวันที่ 10 กันยายน พ.ศ. 2563

4.3 หลังการทดลอง

4.3.1 **ทดสอบหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้การปรึกษา** เมื่อเสร็จสิ้นจากการทดลอง ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบสอบถามสมรรถนะการให้การปรึกษาของ

นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาอีกครั้ง แล้วบันทึกคะแนนเป็นคะแนนหลังการทดลอง (Posttest) แล้วนำข้อมูลไปวิเคราะห์ทางสถิติ

4.3.2 ระยะเวลาติดตามผล ภายหลังจากเสร็จสิ้นการทดลองผู้วิจัยได้ทิ้งช่วงระยะเวลาเป็นเวลา 3 สัปดาห์ ตั้งแต่วันที่ 2 มิถุนายน พ.ศ. 2563 ถึงวันที่ 17 สิงหาคม พ.ศ. 2563 และในวันที่ 10 กันยายน พ.ศ. 2563 ผู้วิจัยได้ให้นักเรียนกลุ่มตัวอย่างทำแบบสอบถามสมรรถนะการให้การปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาอีกครั้ง เพื่อเป็นการติดตามผล (Follow-Up) โดยนำผลคะแนนที่ได้มาเปรียบเทียบความแตกต่างของสมรรถนะการให้การปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา ภายหลังจากใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้การปรึกษากับระยะติดตามผล

5. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

5.1 สถิติพื้นฐาน ได้แก่

5.1.1 ค่าร้อยละ (Percentage) โดยใช้สูตร (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2550, น. 26)

$$P = \frac{f(100)}{n}$$

เมื่อ P แทน ร้อยละหรือเปอร์เซ็นต์

f แทน ความถี่ หรือจำนวนที่ต้องการเปลี่ยนแปลงให้เป็นร้อยละ

n แทน จำนวนความถี่ทั้งหมด หรือจำนวนประชากร

5.1.2 ค่าเฉลี่ย (Mean) โดยใช้สูตร (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2541, น. 26)

$$\bar{x} = \frac{\sum x}{n}$$

เมื่อ $\bar{x}$ แทน คะแนนค่าเฉลี่ย

$\sum x$ แทน ผลรวมของคะแนนทั้งหมด

n แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

5.1.3 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) โดยใช้สูตร

(ชูศรี วงศ์รัตน์ 2541, น.26)

$$S.D. = \sqrt{\frac{\sum f(x - \bar{x})^2}{n}}$$

เมื่อ	$S.D.$	แทน	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	x	แทน	คะแนนแต่ละตัวในกลุ่มข้อมูล
	$\bar{x}$	แทน	คะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง
	f	แทน	ความถี่ของคะแนนในแต่ละชั้นคะแนน
	n	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

5.2 สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

5.2.1 การหาค่าความตรงเชิงเนื้อหา โดยใช้สูตรดัชนีความสอดคล้องระหว่าง
 นิยามปฏิบัติการกับข้อความ (Index of Item-Objective Congruence) จากสูตร

$$IOC = \frac{\sum R}{n}$$

เมื่อ	IOC	แทน	ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อสอบ กับวัตถุประสงค์กับเนื้อหาหรือระหว่าง ข้อสอบกับจุดประสงค์
	$\sum R$	แทน	ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด
	n	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

(ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2539, น.248-249)

5.2.2 การหาค่าความยากง่ายของแบบสอบถามสมรรถนะด้านความรู้ในการให้
 การปรึกษา และด้านทักษะในการให้การศึกษา จากสูตร

$$P = \frac{R}{N}$$

เมื่อ	P	แทน	ความยากง่ายของข้อความแต่ละข้อ
	R	แทน	จำนวนคนที่ทำข้อนั้นถูก
	N	แทน	จำนวนคนที่ทำข้อนั้นทั้งหมด

(ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2539, น. 179)

5.2.3 การหาอำนาจจำแนกและค่าความเที่ยงของแบบสอบถามสมรรถนะด้านความรู้
 ในการให้การศึกษา และด้านทักษะในการให้การศึกษา ด้วยวิธีของคูเดอร์ - ริชาร์ดสัน โดยใช้สูตร
 KR-20 (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2536, น. 168)

$$KR_{20} = \frac{k}{k-1} \left[1 - \frac{\sum pq}{S_t^2} \right]$$

เมื่อ	K	แทน	จำนวนข้อสอบ
	p	แทน	ค่าความยากง่าย
	q	แทน	$1 - p$
	S_t^2	แทน	ความแปรปรวนของข้อสอบทั้งฉบับ

5.2.4 การทำอำนาจจำแนกและค่าความเที่ยงของแบบสอบถามสมรรถนะด้านเจตคติในการให้การศึกษา โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-Coefficient) ของครอนบาค

$$a = \frac{k}{(k-1)} \left(1 - \frac{\sum s_i^2}{S_t^2} \right)$$

โดยที่	α	แทน	ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามสมรรถนะการให้การศึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาทั้งฉบับ
	s_i^2	แทน	ความแปรปรวนร่วมระหว่างข้อคำถามแต่ละข้อ
	S_t^2	แทน	ค่าเฉลี่ยของค่าความแปรปรวนร่วมระหว่างข้อคำถาม
	n	แทน	จำนวนของกลุ่มตัวอย่าง
	$n - 1$	แทน	จำนวนของกลุ่มตัวอย่าง

5.3 สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างค่าคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนกลุ่มตัวอย่างก่อนทดลองและหลังการทดลองใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวการพัฒนาสมรรถนะการให้การศึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาและระยะติดตามผล โดยใช้ ทดสอบค่าที่แบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test Dependent) (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2540, น. 243)

$$t = \frac{\sum D}{\frac{\sqrt{n \sum D^2 - (\sum D)^2}}{n-1}}$$

t	แทน	ความแตกต่างระหว่างคะแนนการทดลองทั้งก่อนและหลัง
D	แทน	ความแตกต่างระหว่างคะแนนแต่ละคู่

n	แทน	จำนวนคู่ของคะแนนจากการวัดก่อนและหลังการทดลอง
$\sum D$	แทน	ผลรวมความแตกต่างของคะแนนแต่ละคู่
$\sum D^2$	แทน	ผลรวมความแตกต่างของคะแนนในแต่ละคู่ยกกำลังสอง
$(\sum D)^2$	แทน	ผลรวมความต่างของคะแนนในแต่ละคู่ทั้งหมดยกกำลัง
$n - 1$	แทน	จำนวนคนในแต่ละกลุ่มตัวอย่าง

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่องผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้การศึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา โรงเรียนชัยนาทพิทยาคม จังหวัดชัยนาท มีวัตถุประสงค์ ดังนี้

1. เพื่อเปรียบเทียบสมรรถนะการให้การศึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษากลุ่มทดลองก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้การศึกษา

2. เพื่อเปรียบเทียบสมรรถนะการให้การศึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษากลุ่มทดลองหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้ศึกษากับระยะติดตามผล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานและทดสอบสมมติฐานการวิจัย

การวิเคราะห์ผลการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้แทนความหมายของข้อมูล ดังนี้

n	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
M	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
SD	แทน	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน
*	แทน	ค่านัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตารางที่ 4.1 เปรียบเทียบผลการวิเคราะห์คะแนนสมรรถนะการให้การปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนชัชวาทวิทยาลัย จังหวัดชัชวาท กลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้การปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา

	กลุ่มทดลอง	n	M	S.D	t	p-value
ด้านความรู้	ก่อนการทดลอง	30	6.47	1.46	13.29*	.000*
	หลังการทดลอง	30	10.00	.00		
ด้านเจตคติ	ก่อนการทดลอง	30	2.70	.54	13.19*	.000*
	หลังการทดลอง	30	4.00	.00		
ด้านทักษะ	ก่อนการทดลอง	30	3.60	1.30	11.56*	.000*
	หลังการทดลอง	30	7.90	1.73		
รวม	ก่อนการทดลอง	30	12.73	2.26	18.74*	.000*
	หลังการทดลอง	30	21.90	1.73		

*P>.05

จากตารางที่ 4.1 ผลการวิเคราะห์ได้จากการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้การปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา โดยใช้สถิติค่าทีแบบสองกลุ่มไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test dependent) แสดงให้เห็นว่า ภายหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้การปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษามีสมรรถนะการให้การปรึกษา ด้านความรู้สูงขึ้นกว่าก่อนการทดลอง โดยมีค่าเฉลี่ยก่อนการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว M เท่ากับ 6.47 และหลังการใช้ชุดกิจกรรม M เท่ากับ 10.00 ด้านเจตคติในการให้การปรึกษาสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลอง โดยมีค่าเฉลี่ยก่อนการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว M เท่ากับ 2.70 และหลังการใช้ชุดกิจกรรม M เท่ากับ 4.00 ด้านทักษะในการให้การปรึกษาสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลอง โดยมีค่าเฉลี่ยก่อนการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว M เท่ากับ 3.60 และหลังการใช้ชุดกิจกรรม M เท่ากับ 7.90 รวมสมรรถนะการให้การปรึกษาทั้ง 3 ด้าน ภายหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้การปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษากลุ่มทดลองพบว่า นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษามีสมรรถนะการให้การปรึกษาสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าเฉลี่ย ก่อนการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว

M เท่ากับ 12.73 และหลังการใช้ชุดกิจกรรม M เท่ากับ 21.90 สูงกว่าก่อนการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

ตารางที่ 4.2 เปรียบเทียบผลการวิเคราะห์คะแนนสมรรถนะการให้การศึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนชัยนาทพิทยาคม จังหวัดชัยนาท กลุ่มทดลองหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้การศึกษา กับระยะติดตามผล

	กลุ่มทดลอง	n	M	S.D	t	p-value
ด้านความรู้	ก่อนการทดลอง	30	10.00	0.00	0.00*	.000*
	หลังการทดลอง	30	10.00	0.00		
ด้านเจตคติ	ก่อนการทดลอง	30	4.00	0.00	0.00*	.000*
	หลังการทดลอง	30	4.00	0.00		
ด้านทักษะ	ก่อนการทดลอง	30	7.90	1.73	4.43*	.000*
	หลังการทดลอง	30	8.63	1.35		
รวม	ก่อนการทดลอง	30	21.90	1.73	4.43*	.000**
	หลังการทดลอง	30	22.63	1.35		

* $P > .05$

จากตารางที่ 4.2 ผลการวิเคราะห์ที่ได้จากการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยระหว่างหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้การศึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษากับระยะติดตามผล โดยใช้สถิติค่าทีแบบสองกลุ่มไม่เป็นอิสระต่อกัน (t-test Dependent) แสดงให้เห็นว่า ภายหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้การศึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษามีสมรรถนะการให้ศึกษาด้านความรู้เท่ากับระยะติดตามผล โดยมีค่าเฉลี่ยหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว M เท่ากับ 10.00 และระยะติดตามผล M เท่ากับ 10.00 ด้านเจตคติหลังการทดลองเท่ากับระยะติดตามผล โดยมีค่าเฉลี่ยหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว M เท่ากับ 4 และระยะติดตามผล M เท่ากับ 4 ด้านทักษะในการให้ศึกษาระยะติดตามผลสูงขึ้นกว่าหลังการทดลอง โดยมีค่าเฉลี่ยหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว M เท่ากับ 7.90 และระยะติดตามผล M เท่ากับ 8.63 รวมสมรรถนะการให้การศึกษาทั้ง 3 ด้าน ภายหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวกับระยะติดตามผล พบว่า นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษามีสมรรถนะการให้ศึกษาระยะติดตามผลสูงขึ้น

กว่าหลังการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าเฉลี่ยหลังการใช้ชุดกิจกรรม
แนะแนว M เท่ากับ 21.90 และระยะติดตามผล M เท่ากับ 22.63 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาค้นคว้าอิสระเรื่องผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้ การปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา โรงเรียนชัชวาทพิทยาคม จังหวัดชัยนาท ผู้วิจัยสามารถสรุป สาระและผลการวิจัยได้ดังนี้

1. สรุปผลการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์งานวิจัย

1.1.1 เพื่อเปรียบเทียบสมรรถนะการให้ การปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา กลุ่มทดลองก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้ การปรึกษา

1.1.2 เพื่อเปรียบเทียบสมรรถนะการให้ การปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา กลุ่มทดลองหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้ การปรึกษากับระยะติดตามผล

1.2 สมมติฐานงานวิจัย

1.2.1 ภายหลังจากใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้ การปรึกษา ของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษามีสมรรถนะการให้ การปรึกษาสูงขึ้น

1.2.2 นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาภายหลังจากใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวมีสมรรถนะ การให้ การปรึกษากับระยะติดตามผลไม่แตกต่างกัน

1.3 วิธีการดำเนินการวิจัย

1.3.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากร ได้แก่ นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ปีการศึกษา 2563 โรงเรียนชัชวาทพิทยาคม จังหวัดชัยนาท ที่มีคุณสมบัติของการเป็นผู้ให้ การปรึกษาที่ดี คือ มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี อุดมคติดี มีความจริงใจในการช่วยเหลือผู้รับ การปรึกษา ยอมรับความแตกต่าง ระหว่างบุคคล ไวต่อความรู้สึกของผู้อื่น และช่างสังเกต ใช้คำพูดได้เหมาะสม เป็นผู้รับฟังที่ดีและ เก็บรักษาความลับได้ จำนวน 100 คน

2) กลุ่มตัวอย่าง นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายปี การศึกษา 2563 โรงเรียนชัชวาทพิทยาคม จังหวัดชัยนาท ได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย จำนวน 30 คน

1.3.2 ตัวแปรที่ศึกษา

- 1) *ตัวแปรอิสระ* ได้แก่ ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้การปรึกษา
- 2) *ตัวแปรตาม* ได้แก่ สมรรถนะการให้การปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา

1.3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

- 1) แบบสอบถามสมรรถนะการให้การปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อวัดสมรรถนะการให้การปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษากลุ่มตัวอย่าง
- 2) ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้การปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามเป้าหมายและขอบข่ายของการแนะแนว ประกอบด้วยกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้การปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา จำนวน 14 กิจกรรม

1.3.4 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการดำเนินการวิจัยโดยใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้การปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนชัชวาทวิทยาลัย ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอน ดังนี้

1) ขั้นตอนการทดลอง

(1) ขออนุญาตโรงเรียนชัชวาทวิทยาลัย สนับสนุนสถานที่ และสื่ออุปกรณ์ในการจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้การปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา โรงเรียนชัชวาทวิทยาลัย

(2) เตรียมสถานที่ และวัสดุอุปกรณ์ ในการจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้การปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนชัชวาทวิทยาลัย

2) ระหว่างทำการทดลอง

(1) ทดสอบก่อนการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้การปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา ก่อนทดลอง 1 สัปดาห์ ผู้วิจัยให้นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 100 คน ทำแบบสอบถามสมรรถนะการให้การปรึกษา ของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา แล้วบันทึกคะแนนไว้เป็นคะแนนก่อนการทดลอง (Pretest)

(2) คัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยคัดเลือกโดยการสุ่มอย่างง่าย จำนวน 30 คน

(3) การใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว ผู้วิจัยดำเนินการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้การปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นกับกลุ่มตัวอย่าง เป็นระยะเวลา 7 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 2 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที ทั้งหมด 14 กิจกรรม ตั้งแต่วันที่ 2 มิถุนายน พ.ศ. 2563 ถึงวันที่ 10 กันยายน พ.ศ. 2563

3) หลังการทดลอง

(1) ทดสอบหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาสมรรถนะ การให้การปรึกษา เมื่อเสร็จสิ้นจากการทดลอง ผู้วิจัยให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบสอบถามสมรรถนะ การให้การปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาอีกครั้ง แล้วบันทึกคะแนนเป็นคะแนนหลังการทดลอง (Posttest) แล้วนำข้อมูลไปวิเคราะห์ทางสถิติ

(2) ภายหลังจากเสร็จสิ้นการทดลอง ผู้วิจัยได้ทิ้งช่วงระยะเวลาเป็นเวลา 3 สัปดาห์ ตั้งแต่วันที่ 2 มิถุนายน พ.ศ. 2563 ถึงวันที่ 17 สิงหาคม พ.ศ. 2563 และในวันที่ 10 กันยายน พ.ศ. 2563 ผู้วิจัยได้ให้กลุ่มตัวอย่างทำแบบสอบถามสมรรถนะการให้การปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาอีกครั้ง เพื่อเป็นการติดตามผล (Follow-Up) โดยนำผลคะแนนที่ได้มาเปรียบเทียบความแตกต่างของสมรรถนะการให้การปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาภายหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้การปรึกษากับระยะติดตามผล

1.3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล

1) ผู้วิจัยนำผลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลมาวิเคราะห์ โดยการใช้โปรแกรมวิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์ และใช้สถิติวิเคราะห์ข้อมูล

2) นำคะแนนแบบสอบถามสมรรถนะการให้การปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาก่อนและหลังการทดลองของกลุ่มตัวอย่างมาวิเคราะห์หาค่าสถิติพื้นฐาน โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และหาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation)

3) ทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยคะแนนสมรรถนะการให้การปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา ระหว่างคะแนนก่อนการทดลอง (Pretest) กับคะแนนหลังการทดลอง (Posttest) และระหว่างคะแนนหลังการทดลอง (Posttest) กับคะแนนระยะติดตามผล (Follow-Up) ของกลุ่มตัวอย่าง โดยการทดสอบค่าที (t-test dependent)

1.4 ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้การปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา โรงเรียนชัชวาทพิทยาคม จังหวัดชัชวาท ผลการวิจัยสรุปสาระสำคัญได้ ดังนี้

1.4.1 ผลการพัฒนาสมรรถนะการให้การปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา โรงเรียนชัชวาทพิทยาคม จังหวัดชัชวาท กลุ่มทดลองหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว พบว่า ภายหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้การปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา กลุ่มทดลองมีสมรรถนะการให้การปรึกษาสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

1.4.2 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างสมรรถนะการให้การศึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาโรงเรียนชัชวาทพิทยาคม กลุ่มทดลองหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวกับระยะติดตามผล พบว่า นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษามีสมรรถนะการให้การศึกษา ระยะติดตามผลสูงกว่าหลังการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

2. อภิปรายผล

จากการวิจัยการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้การศึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา โรงเรียนชัชวาทพิทยาคม จังหวัดชัชวาท มีวัตถุประสงค์ เพื่อ 1) เปรียบเทียบสมรรถนะการให้การศึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษากลุ่มทดลองก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้การศึกษา และเพื่อ 2) เปรียบเทียบสมรรถนะการให้การศึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษากลุ่มทดลองหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้ศึกษากับระยะติดตามผล อภิปรายผลได้ ดังนี้

2.1 ผลการพัฒนาสมรรถนะการให้การศึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนชัชวาทพิทยาคม กลุ่มทดลองหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้การศึกษา พบว่า ภายหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้การศึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษามีสมรรถนะการให้การศึกษาสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้

จากการวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนกลุ่มตัวอย่างที่ได้รับชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้การศึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษามีการเปลี่ยนแปลงทางด้านความรู้ เจตคติ และทักษะการให้การศึกษา ดังนี้

สมรรถนะด้านความรู้ในการให้การศึกษา พบว่า ก่อนทดลองกับหลังทดลองแตกต่างกัน หลังการทดลองมีสมรรถนะการให้การศึกษาสูงกว่าก่อนทดลอง แสดงให้เห็นว่าชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้การศึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา มีผลทำให้นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษากลุ่มทดลองเกิดความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติของวัยรุ่น การให้การศึกษาเบื้องต้น และความรู้เกี่ยวกับจรรยาบรรณในการให้การศึกษาเพิ่มขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับกฤตวรรณ คำสม (2554, น.22) ได้กล่าวว่า การให้การศึกษา หมายถึง กระบวนการในการให้ความช่วยเหลือให้บุคคลที่กำลังเผชิญกับปัญหาได้เข้าใจปัญหา และหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาได้ด้วยตนเอง รวมถึงการเลือกการดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสม ผู้ที่ทำหน้าที่ในการให้ความช่วยเหลือจะต้องได้รับการฝึกอบรมให้มีความสามารถในการให้การศึกษาก่อนทำหน้าที่เป็นผู้ให้การศึกษา

และ (สมพิศ นิชลาพันธ์, 2532, น. 729) กล่าวว่า การจัดบริการให้การปรึกษาในรูปแบบ “เพื่อนช่วยเพื่อน” หรือ “นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา” จำเป็นต้องได้รับการอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะในการให้การปรึกษาแก่เพื่อนมาก่อนจึงจะสามารถนำมาใช้เพื่อให้ความช่วยเหลือแก่วัยรุ่นได้ ทั้งนี้ความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติของวัยรุ่นสูงขึ้นอาจเป็นเพราะนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษากลุ่มทดลองอยู่ในช่วงวัยรุ่นตอนต้นจึงมีความรู้ความเข้าใจและให้ความสนใจเกี่ยวกับธรรมชาติของวัยรุ่น เมื่อเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้การปรึกษาจึงมีความมุ่งมั่นตั้งใจส่งผลให้ความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติของวัยรุ่นเพิ่มสูงขึ้น

สมรรถนะด้านเจตคติในการให้การปรึกษา พบว่า ก่อนทดลองกับหลังทดลองแตกต่างกัน หลังการทดลองมีสมรรถนะการให้การปรึกษาสูงกว่าก่อนทดลอง แสดงให้เห็นว่าชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้การปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา มีผลทำให้นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษากลุ่มทดลอง มีเจตคติที่ดีต่อการให้การปรึกษา มีความรู้สึกที่ดีในการเป็นผู้ให้การปรึกษาเห็นประโยชน์และเห็นคุณค่าของการให้การปรึกษาเพิ่มขึ้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาได้รับการฝึกการให้การปรึกษาเพื่อนบ่อยครั้ง ดังนั้นนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา จึงมีประสบการณ์ในการให้การปรึกษา ทั้งที่ประสบความสำเร็จหรือทำได้เพียงช่วยรับฟังเพื่อนให้เพื่อนสบายใจขึ้น ขั้นตอนการจัดกิจกรรมแนะแนวช่วยให้นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาเกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับการให้การปรึกษา ทำให้นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา มีความรู้สึกดี เห็นประโยชน์และเห็นคุณค่าของการให้การปรึกษา ซึ่งบลูม (Bloom, 1956 อ้างถึงในกฤตวรรณ คำสม, 2554, น. 89) ได้เสนอแนวคิดที่ว่า เจตคติสามารถพัฒนาได้ การจัดกิจกรรมแนะแนวที่ผ่านมาแต่ละครั้ง เป็นการฝึกโดยใช้กิจกรรมที่หลากหลายและการแสดงบทบาทสมมติ ซึ่งเซฟเทลและเซฟเทล (Shafiel: & Shafiel, 1967) ได้อธิบายว่า การสวมบทบาทสมมติเป็นคนอื่น เป็นวิธีการที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการปรับเปลี่ยนเจตคติได้ และโชตรศรีมัจฉานันท์ (2550, น. 28) ได้อธิบายว่า การที่ผู้เรียนสวมบทบาทของผู้อื่นสามารถช่วยให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในความคิด ค่านิยม และพฤติกรรมของผู้อื่นได้และนำมา ซึ่งการปรับเปลี่ยนเจตคติ การจัดกิจกรรมแนะแนวครั้งนี้ นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาได้รับการฝึกปฏิบัติ การให้การปรึกษา และได้เห็นผลของการให้การปรึกษาว่าช่วยทำให้ผู้รับการปรึกษาเข้าใจปัญหา และพบแนวทางในการแก้ไขปัญหาของตนเองได้ หรืออาจช่วยรับฟังให้เพื่อนมีความสบายใจขึ้นได้ ดังนั้นเมื่อนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาเห็นผลของการให้การปรึกษา ทำให้นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา เกิดเจตคติที่ดีในการให้การปรึกษา

สมรรถนะด้านทักษะในการให้การปรึกษา พบว่า ก่อนทดลองกับหลังทดลองแตกต่างกัน หลังการทดลองมีสมรรถนะการให้การปรึกษาสูงกว่าก่อนทดลอง แสดงให้เห็นว่านักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา มีทักษะการให้การปรึกษาสูงขึ้น แสดงให้เห็นว่าชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาสมรรถนะ

การให้การปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา มีส่วนช่วยให้ทักษะการให้การปรึกษาเพิ่มขึ้น นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาเกิดทักษะการสื่อสาร ได้แก่ การใส่ใจ การจริงใจ การเข้าใจเรื่องราว และ ความรู้สึกของผู้รับการปรึกษา และทักษะการให้การปรึกษาแบบจุดภาค ได้แก่ การฟัง การถาม การสะท้อนความรู้สึก การให้ข้อมูลย้อนกลับ การทวนความ การเจาะใจ และการสรุปความเพิ่มขึ้น รวมทั้งมีประสบการณ์ในการให้การปรึกษาที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับปวีศา ศิรินันท์ (2560) ได้ทำการวิจัย การพัฒนาสมรรถนะในการให้การปรึกษาแก่เพื่อนของนักศึกษาวิทยาลัยเชียงใหม่ พบว่า การใช้โปรแกรมการฝึกอบรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะในการให้การปรึกษาแก่เพื่อนของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มีผลทำให้สมรรถนะในการให้การปรึกษาแก่เพื่อนของนักศึกษาพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้น

ผลการเปรียบเทียบสมรรถนะการให้การปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา กลุ่มทดลอง หลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนว ทั้ง 3 ด้าน พบว่า ภายหลังจากใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้การปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษากลุ่มทดลองมีสมรรถนะการให้การปรึกษา สูงขึ้นกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่ง เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ผลการวัดก่อนทดลองกับหลังทดลองแตกต่างกัน หลังการทดลองมีสมรรถนะการให้การปรึกษาสูงกว่า ก่อนทดลอง แสดงให้เห็นว่าชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้การปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา ส่งผลให้นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษามีสมรรถนะการให้การปรึกษาสูงขึ้น สอดคล้องกับกฤตวรรณ คำสม (2554, น. 181) ได้ทำการวิจัยการศึกษาและการพัฒนาสมรรถนะของ นักศึกษาในการให้การปรึกษาแก่เพื่อน พบว่า กลุ่มทดลองสมรรถนะในการให้การปรึกษาแก่เพื่อนทุก องค์ประกอบหลังการทดลองและหลังติดตามผลสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 และสอดคล้องกับวรากร ทรัพย์วิระปกรณ์ (2555, น. 204) ทำการศึกษาผลการพัฒนา คุณลักษณะเยาวชนเพื่อนที่ปรึกษา สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นใน โรงเรียนประจำ จังหวัดชลบุรี โดยใช้ชุดกิจกรรมแนวจิตตปัญญา ทำการทดสอบผลการอบรมด้วยแบบวัดลักษณะ เยาวชนเพื่อนที่ปรึกษา โดยทำการทดสอบก่อนอบรม หลังอบรม และติดตามผลหลังอบรมเป็นเวลา 1 เดือน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เข้าอบรมมีคะแนนคุณลักษณะเยาวชน เพื่อนที่ปรึกษาภายหลัง การอบรมและระยะติดตามผลสูงกว่าก่อนอบรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างสมรรถนะการให้การปรึกษาของนักเรียน เพื่อนที่ปรึกษา กลุ่มทดลองหลังการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้การปรึกษากับระยะติดตามผล เป็นเวลา 3 สัปดาห์ พบว่า นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษามีสมรรถนะการให้การปรึกษา ระยะติดตามผลสูงกว่าหลังการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐาน ที่ตั้งไว้ เนื่องจากช่วงระยะติดตามผลนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษากลุ่มทดลองได้มีการทำหน้าที่ให้การ

ปรึกษาแก่ผู้ขอรับการปรึกษาบ่อยครั้ง ซึ่งถือเป็นการฝึกฝนสมรรถนะการให้การปรึกษาส่งผลให้นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษามีความรู้ ความเข้าใจ ในการให้การปรึกษาแม่นยำขึ้น และส่งผลให้นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษามีความภาคภูมิใจ มีเจตคติที่ดีในการทำหน้าที่เป็นนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษามากขึ้น รวมถึงส่งผลให้นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาเกิดความชำนาญในการใช้ทักษะต่าง ๆ ในการให้การปรึกษาสูงขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับธอร์นไคค์ (1966, อ้างอิงจาก กิตติพงษ์ พุ่มพวง, 2558, น. 4-5) กล่าวว่า ทฤษฎีการเชื่อมโยง กฎการเรียนรู้การฝึกหัด (low of exercise) ว่าการฝึกหัดหรือกระทำบ่อย ๆ ด้วยความเข้าใจจะทำให้การเรียนรู้นั้นคงถาวร และ โรเบิร์ต กาย (1985) ได้เสนอแนวความคิดเกี่ยวกับทฤษฎีเงื่อนไขการเรียนรู้ (Condition of Learning) การเรียนรู้แบบการตอบสนอง (S-R Learning) คือ การเรียนรู้ที่ผู้เรียนสามารถควบคุมพฤติกรรมนั้นได้ การตอบสนองเป็นผลจากการเสริมแรงกับโอกาสการกระทำซ้ำ หรือฝึกฝน และทฤษฎีพัฒนาการทางสติปัญญาของเพียเจต์ (1964) กล่าวว่า พัฒนาการทางสติปัญญาเน้นเรียนรู้ผ่านการลงมือปฏิบัติ โดยเด็กสามารถสร้างความรู้ได้เอง โดยใช้กระบวนการสร้างสรรค์การเรียนรู้ (Constructive process of Learning) ซึ่งเด็กจะได้เรียนรู้จากการกระทำและมีการประเมินผลงานอย่างมีแบบแผน ซึ่งสอดคล้องกับจันทิมา ทอดสนิท (2554) ได้ทำการวิจัยผลของโปรแกรมการพัฒนาความสามารถในการให้การปรึกษาของเพื่อนที่ปรึกษา พบว่า ภายหลังจากทดลองเพื่อนที่ปรึกษามีคะแนนความสามารถในการให้การปรึกษาสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01 และภายหลังจากทดลองเพื่อนที่ปรึกษามีทักษะในการให้การปรึกษาสูงกว่าก่อนเข้าร่วมโปรแกรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01 และสอดคล้องกับ กฤตวรรณ คำสม (2554, น. 181) ได้ทำการวิจัยการศึกษาและการพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาในการให้การปรึกษาแก่เพื่อน พบว่า ในกลุ่มทดลองสมรรถนะในการให้การปรึกษา แก่เพื่อนทุกองค์ประกอบหลังการทดลองและหลังติดตามผลสูงกว่าก่อนการทดลอง อาจเป็นเพราะผู้เข้าอบรมได้เข้าใจบทบาทของการเป็นผู้ให้การปรึกษาแก่เพื่อน โดยใช้ทักษะการให้การปรึกษาที่ได้รับจากการฝึกอบรมไปใช้ในกระบวนการให้การปรึกษา

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะทั่วไป

3.1.1 แบบสอบถามสมรรถนะการให้การปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาสามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือวัดสมรรถนะการให้การปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาโรงเรียนอื่นๆ ได้

3.1.2 การพัฒนาสมรรถนะการให้การปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา ต้องพัฒนาให้ครบองค์ประกอบทั้ง 3 ด้าน ซึ่งได้แก่ ความรู้ เจตคติ และทักษะการให้การปรึกษา และการนำชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้การปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาไปใช้ในบริบทอื่น ๆ จะต้องศึกษาให้เข้าใจ และมีความรู้ ก่อนที่จะนำชุดกิจกรรมแนะแนวดังกล่าวไปประยุกต์ใช้ เนื่องจากเป็นชุดกิจกรรมแนะแนวเฉพาะด้านการให้การปรึกษา

3.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 ควรนำชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้การปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาไปพัฒนาโดยอาจมีการปรับปรุงกิจกรรมให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

3.2.2 ควรศึกษาผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้การปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาโดยแบ่งกลุ่มตัวอย่างให้มากขึ้น เช่น แบ่งกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมซึ่งอาจทำให้ได้ผลวิจัยกว้างขวางยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กฤตวรรณ คำสม. (2554). การศึกษาและพัฒนาสมรรถนะของนักศึกษาในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อน. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาคุญฉบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- กรมสุขภาพจิต. (2546). คู่มือการให้การปรึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข.
- กรณีการ์ นลราชสุวัจน์. (2545). ทักษะที่จำเป็นในการให้การปรึกษา. ใน ประมวลสาระชุดวิชา ทฤษฎีและ แนวปฏิบัติในการให้การปรึกษา. หน่วยที่ 9-15. หน้า 367-413. นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- กรมวิชาการ. (2546). คู่มือการให้คำปรึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ: องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- _____. (2540) แผนพัฒนาการแนะแนวกระทรวงศึกษาธิการ ระยะที่ 2 พ.ศ.2540-2544 กรุงเทพฯ โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สมาคมแนะแนวแห่งประเทศไทย. (2559) การแนะแนวแบบมุ่งอนาคต. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- _____. (2552) สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา ข้อเสนอการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง พ.ศ. 2552-2561. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา (สกสค.)
- กมลวรรณ ตั้งคง. (2561). ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามเทคนิคตัวแบบเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการอดทน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนพรานกระต่ายพิทยาคม จังหวัดกำแพงเพชร. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.
- กิตติพงษ์ พุ่มพวง. (2558). การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยทฤษฎีเชื่อมโยงความรู้ (Connectivism) ผ่านสื่อสังคมออนไลน์. วารสารศิลปศาสตร์ปริทัศน์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร 10, 19, น.4-5.
- ขวัญจิต มหากิตติคุณ และคณะ. (2559). ความสุขของนักเรียนวัยรุ่น. วารสารพยาบาลสงขลา นครินทร์ 36, 1 : 87-97.

- จันทิมา ทอดสนิท. (2554). ผลของโปรแกรมพัฒนาความสามารถในการให้คำปรึกษาของเพื่อนที่ปรึกษา. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยขอนแก่น, ขอนแก่น.
- โชตรศรีม์ จันทน์สุคนธ์. (2550). บทบาทสมมติ บทบาทที่ไม่ควรมองข้าม. วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์ 8, 3.
- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2550). เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. (พิมพ์ครั้งที่ 10). นนทบุรี: กิจอินเตอร์โปรเกรสซิฟ.
- ณัฐกานต์ แสงอุทัย. (2561). ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาความรับผิดชอบของนักเรียนหอพักนักกีฬาชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย (จิระประวัตินครสวรรค์). (การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- ดวงมณี จงรักษ์. (2549). ทฤษฎีการให้คำปรึกษาและจิตบำบัดเบื้องต้น กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุทธิ
- นิติธารณ์ บุปผาเดช. (2556). ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวความคิดกิจกรรมนิยมเพื่อพัฒนาความเอื้ออาทร ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนจี๋เหล็กเขียวไพรวลัยวิทยา จังหวัดร้อยเอ็ด. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- ประภัสสร โลหะนันท์ชัย. (2548). การสร้างชุดการสอนกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาการคิดของนักเรียนช่วงชั้นที่ 1. (ปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, กรุงเทพฯ.
- ปวีศา ศิรินันท์. (2561). การพัฒนาสมรรถนะในการให้คำปรึกษาแก่เพื่อนของนักศึกษา มหาวิทยาลัย เชียงใหม่. (วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. (2529). การแนะแนวและการให้คำปรึกษาในโรงเรียนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ: บัณฑิตการพิมพ์.
- _____. (2555). การพัฒนากิจกรรมแนะแนวด้านการศึกษา. ใน ประมวลสาระชุดวิชาการพัฒนาเครื่องมือและกิจกรรมแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยา. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- พงษ์พันธ์ พงษ์โสภณ. (2544). ทฤษฎีและเทคนิคการให้คำปรึกษา. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: พัฒนาศึกษา.

- เพชรสุดา เพชรใส. (2547). *การศึกษาและพัฒนาสมรรถภาพในการให้การปรึกษาสำหรับครูแนะแนว*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาศุภบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- พิทยาภรณ์ พิทยาธรกุล. (2546). *การพัฒนาชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อปรับพฤติกรรมก่อนวัยเรียนของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนนาหลวง สังกัดกรุงเทพฯ*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาศุภบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- เมธินันท์ ภิณญชน. (2539). *การฝึกปฏิบัติการให้คำปรึกษา*. ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- มัลลวีร์ อุดลวัฒน์ศิริ. (2552). *เทคนิคการให้คำปรึกษาการนำไปใช้*. ขอนแก่น: คลังนานาวิทยา.
- วิทยากร เชียงกุล. (2562). *การปฏิรูปการศึกษาในยุคดิจิทัล (ออนไลน์)* สาระสังเขป ค้นคืนวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2564 จาก <https://1th.me/rmqEt>
- Halter, M. J. (2002). The influence of stigma on help seeking attitudes for depression. Unpublished doctoral dissertation, Duquesne University, Pittsburgh, U.S.A.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). *คู่มือดำเนินการพัฒนาหลักสูตรการพัฒนาผู้นำการเปลี่ยนแปลงเพื่อรองรับการกระจายอำนาจสำหรับครูและศึกษานิเทศก์*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์คณะรัฐมนตรีและราชกิจจานุเบกษา.
- สมพิศ นิชลานนท์. (2532). *วิชาพฤติกรรมวัยรุ่น*. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2536). *เทคนิคการวิจัยการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- _____. (2539). *เทคนิคการวัดผลการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: ชมรมเด็ก.
- ลัดดาวรรณ ณ ระนอง. (2544). *หลักการและแนวคิดว่าเกี่ยวกับกิจกรรมแนะแนวด้านส่วนตัวและสังคม*. ใน *ประมวลสาระชุดวิชาหลักการและแนวคิดทางการแนะแนว*. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช หน้าที่ 14, 136.
- วัชรีย์ ทรัพย์มี. (2531). *การแนะแนวในโรงเรียน*. (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช
- _____. (2533). *ทฤษฎีและกระบวนการการให้บริการปรึกษา*. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- _____. (2555). *ทฤษฎีและกระบวนการการให้บริการปรึกษา*. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- วัชรีย์ ฐวธรรม. (2533). *ทักษะการให้คำปรึกษาจุดภาค*. กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พรินติ้ง เฮาส์.

- วรากร ทรัพย์วิระปกรณ์. (2555). การพัฒนาคุณลักษณะเยาวชนเพื่อนที่ปรึกษาสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น ในโรงเรียนประจำจังหวัดชลบุรี. *วารสารศึกษาศาสตร์* 23, 2 : 204-217.
- วิไลวรรณ มะหะพรหม. (2559). ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวควบคู่กับศิลปะที่มีต่อการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ด้านการตระหนักรู้อารมณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนไพทอคมศึกษา กรุงเทพมหานคร. (การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- วัฒนา วงศ์ษาบุตร. (2558). ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาพฤติกรรมการมีจิตสาธารณะของนักศึกษาหอพักชั้นปีที่ 2 มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- ศุภาดิ บุญญวงษ์. (2542). เทคนิคเบื้องต้นในการให้การปรึกษา. ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2553). แนวทางการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์ การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สมาคมจิตวิทยาการปรึกษาและการแนะแนวภาคเหนือ. (2562). “Youth Counselor คืออะไร” ค้นคืนวันที่ 20 กุมภาพันธ์ 2564 จาก <http://ncga.in.th/?p=883>.
- สมร ทองดี และปราณี रामสูตร. (2545). แนวคิดในการพัฒนากิจกรรมแนะแนว. ใน *ประมวลสาระชุดวิชาการพัฒนาเครื่องมือและกิจกรรมแนะแนวและการปรึกษาเชิงจิตวิทยา* มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. หน่วยที่ 9 หน้า 4-8, 45.
- สุนิสา อุปมัย. (2558). ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อเสริมสร้างความสามารถในการฟันฝ่าปัญหาอุปสรรคของผู้ต้องขังหญิงที่กระทำผิดซ้ำในทัณฑสถานหญิงกลาง กรุงเทพฯ. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- สุชารินทร์ จันทร์คู่. (2559). ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรมในศตวรรษที่ 21 ของนักศึกษาระดับชั้นปีที่ 4 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม จังหวัดพิษณุโลก. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.

- สวงศ์ แก่นตา คำ. (2559). *ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาความคิดเชิงบวกให้แก่ผู้ต้องขังเรือนจำกลางบางขวาง จังหวัดนนทบุรี*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.
- อัจฉรา บุญกลิ่น. (2551). *การให้การปรึกษาแบบเพื่อนช่วยเพื่อนเพื่อเพิ่มการควบคุมตนเองของหญิงที่มีน้ำหนักเกิน*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- อาภา จันทรสกุล. (2545). *ทฤษฎีและเทคนิคการให้การปรึกษาในสถาบันการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- อรอุษา ศรีกนก. (2559). *ผลการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาเจตคติในการเรียนวิชานาฏศิลป์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนลาดปลาเค้าพิทยาคม กรุงเทพฯ*. (การค้นคว้าอิสระปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, นนทบุรี.
- อนันต์ ศรีโสภณ. (2525). *การวัดและการประเมินผลการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- Bloom B S. (1956). *Taxonomy of Educational Objectives the classification of educational goals – Handbook I: Cognitive Domain*. New York: McKay.
- Bradley, D. S. and Sontag-Padilla L. (2018) “Student-Run Mental Health Education Efforts May Help Improve Mental Health Climate on College Campuses” RAND Corporation. Retrieved January 15, 2021 from <https://www.rand.org/news/press/2018/06/27.html>.
- Erikson, Erik H. (1968). *Identity, Youth, and Crisis*. New York: W.W. Norton.
- Gagne, R.M. (1985). *The Condition of Learning and the Theory of Instruction*. New York: Holt, Rinehart and Winston.
- Kohls et al. (2018). “Peer counseling in depression care: A pilot study in a psychiatric inpatient setting” *Psychiatry Research*. (December) : 698-704.
- Ivey, A. E. and Bradford-Ivey, M. (2007). *Intentional interviewing and counseling: Facilitating client development in a multicultural society* 6th ed. Belmont CA: Thomson.
- OPHS Advanced Peer Counselors. (2019) “Oak Park High School Advanced Peer Counseling Program.” Oak Park High School. Retrieved January 15, 2021 from <https://www.oakparkusd.org/cms/lib/CA01000794/Centricity/Domain/184/APC%20.pdf>.
- Shaftel, F. R. and Goerge, A. S. (1967). *Role Playing for Social Values Decision Making in the Social Studies*. Englewood Cliffs NJ: Prentice-Hall.

Tindall A.J and Gray H.D. (1985). *Peer Counseling An In-Depth Look At Training Helpers.*

2nd ed. Indiana Accelerated development.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สภามหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

ภาคผนวก ก

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

1. ชื่อ – สกุล	ดร.พรทิพย์ สุพรรณกุล
ตำแหน่ง/หน้าที่ปฏิบัติงาน	อดีตรองผู้อำนวยการ โรงเรียนชัยนาทพิทยาคม
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนชัยนาทพิทยาคม
2. ชื่อ – สกุล	นางสาวจันทนา บรรณทอง
ตำแหน่ง/หน้าที่ปฏิบัติงาน	อดีตข้าราชการครู หัวหน้างานแนะแนว
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนชัยนาทพิทยาคม
3. ชื่อ – สกุล	นางฉลอมรัตน์ พารีสอน
ตำแหน่ง/หน้าที่ปฏิบัติงาน	ข้าราชการครู หัวหน้างานการวัดผล
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนชัยนาทพิทยาคม
4. ชื่อ – สกุล	นายอุเทน สุขสิงห์
ตำแหน่ง/หน้าที่ปฏิบัติงาน	ข้าราชการครู หัวหน้างานคอมพิวเตอร์/กรรมการงานพัฒนา
สถานที่ทำงาน	กระบวนกรเรียนรู้ โรงเรียนชัยนาทพิทยาคม
5. ชื่อ – สกุล	นางสาวยุดาวดี สุขมาก
ตำแหน่ง/หน้าที่ปฏิบัติงาน	ข้าราชการครู หัวหน้ากิจกรรมนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนชัยนาทพิทยาคม

ภาคผนวก ข

ความสอดคล้องระหว่างนิยามปฏิบัติการกับเครื่องมือวิจัย

ตารางความสอดคล้องระหว่างนิยามปฏิบัติการกับเครื่องมือวิจัย

นิยามปฏิบัติการ	ชุดกิจกรรมแนะแนว	แบบสอบถาม
<p><u>ด้านที่ 1</u> สมรรถนะด้านความรู้</p> <p>ในการให้การปรึกษา ได้แก่</p> <p>ความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติของวัยรุ่น</p> <p>ความรู้เกี่ยวกับการให้การปรึกษา</p> <p>เบื้องต้น ความรู้เกี่ยวกับจรรยาบรรณ</p> <p>ในการให้การปรึกษา</p>	<p><u>กิจกรรมที่ 2</u></p> <p><u>ชื่อกิจกรรม</u> ธรรมชาติของวัยรุ่น</p> <p><u>วัตถุประสงค์</u></p> <p>เพื่อให้สามารถอธิบายและตอบคำถามเกี่ยวกับ</p> <p>ธรรมชาติของวัยรุ่นได้</p>	ข้อที่ 1-3
	<p><u>กิจกรรมที่ 3</u></p> <p><u>ชื่อกิจกรรม</u> ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการให้</p> <p>การปรึกษา</p> <p><u>วัตถุประสงค์</u></p> <p>เพื่อให้นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาสามารถอธิบาย</p> <p>เกี่ยวกับการให้การปรึกษาเบื้องต้นได้</p>	ข้อที่ 4-7
	<p><u>กิจกรรมที่ 4</u></p> <p><u>ชื่อกิจกรรม</u> จรรยาบรรณในการให้การปรึกษา</p> <p><u>วัตถุประสงค์</u></p> <p>เพื่อให้นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาสามารถบอก</p> <p>จรรยาบรรณของผู้ให้การปรึกษาได้</p>	ข้อที่ 8-10
<p><u>ด้านที่ 2</u> สมรรถนะด้านเจตคติ</p> <p>ในการให้การปรึกษา หมายถึง</p> <p>ความคิดความรู้สึกและแนวโน้ม</p> <p>ในการแสดงออกของนักเรียน</p> <p>เพื่อนที่ปรึกษา ที่มีต่อการให้</p> <p>การปรึกษาเพื่อน ได้แก่</p> <p>การมีความรู้สึกที่ดีในการเป็นผู้ให้</p> <p>การปรึกษา การเห็นประโยชน์ และ</p> <p>การเห็นคุณค่าของการให้การปรึกษา</p>	<p><u>กิจกรรมที่ 5</u></p> <p><u>ชื่อกิจกรรม</u> เจตคติในการให้การปรึกษา</p> <p><u>วัตถุประสงค์</u></p> <p>เพื่อให้นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษามีเจตคติที่ดีในการให้</p> <p>การปรึกษา</p>	ข้อที่ 11-20
	<p><u>กิจกรรมที่ 1</u></p> <p><u>ชื่อกิจกรรม</u> การปฐมนิเทศ/การสร้างสัมพันธภาพ</p> <p><u>วัตถุประสงค์</u></p> <p>1. เพื่อให้นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาได้บอกจุดมุ่งหมาย</p> <p>วิธีการพัฒนาสมรรถนะการให้การปรึกษา สถานที่</p> <p>ช่วงเวลา ระยะเวลา บทบาทหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติ</p> <p>และประโยชน์ที่จะได้รับได้</p>	

นียมปฏิบัติกร	ชุดกิจกรรมเนะแนว	แบบสอบถม
	<p>2. เพื่อสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างวิทยากรกับนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรมเนะแนว และสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา</p> <p>3. สามารถบอกสมรรถนะการให้การปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาก่อนจัดกิจกรรมเนะแนว</p>	
<p><u>ด้านที่ 3</u> สมรรถนะด้านทักษะการให้การปรึกษา หมายถึงความสามารถในการใช้เทคนิควิธีการในการให้การปรึกษาเพื่อนได้ ประกอบด้วย</p> <p>1. ทักษะการสื่อสาร ได้แก่</p>	<p><u>กิจกรรมที่ 6</u></p> <p><u>ชื่อกิจกรรม</u> การฝึกทักษะการสื่อสาร “ทักษะการใส่ใจ”</p> <p><u>วัตถุประสงค์</u></p> <p>1. เพื่อฝึกทักษะการสื่อสาร “ทักษะการใส่ใจ”</p> <p>2. เพื่อให้มีทักษะการสื่อสาร “ทักษะการใส่ใจ”</p>	<p>ข้อที่ 21</p>
<p>ความสามารถในการใช้ทักษะการใส่ใจ ทักษะการจริงใจ และทักษะการเข้าใจเรื่องราวและความรู้สึกของผู้รับ</p> <p>การปรึกษา</p> <p>2. ทักษะการให้การปรึกษาแบบจุดภาค ได้แก่ การฟัง การถาม การสะท้อน</p> <p>ความรู้สึก การให้ข้อมูลย้อนกลับ</p>	<p><u>กิจกรรมที่ 7</u></p> <p><u>ชื่อกิจกรรม</u> การฝึกทักษะการสื่อสาร “ทักษะการจริงใจ”</p> <p><u>วัตถุประสงค์</u></p> <p>1. เพื่อฝึกทักษะการสื่อสาร “ทักษะการจริงใจ”</p> <p>2. เพื่อให้มีทักษะการสื่อสาร “ทักษะการจริงใจ”</p>	<p>ข้อที่ 22</p>
<p>การทวนความ การเจาะจง และ</p> <p>การสรุปความ</p>	<p><u>กิจกรรมที่ 8</u></p> <p><u>ชื่อกิจกรรม</u> การฝึกทักษะการสื่อสาร “ทักษะการเข้าใจเรื่องราวและความรู้สึกของผู้รับการปรึกษา”</p> <p><u>วัตถุประสงค์</u></p> <p>1. เพื่อฝึกทักษะการสื่อสาร “ทักษะการเข้าใจเรื่องราวและความรู้สึกของผู้รับการปรึกษา”</p> <p>2. เพื่อให้มีทักษะการสื่อสาร “ทักษะการเข้าใจเรื่องราวและความรู้สึกของผู้รับการปรึกษา”</p>	<p>ข้อที่ 23</p>

นียมปฏิบัติกร	ชุดกิจกรรมเนะแนว	แบบสอบถม
	<p><u>กิจกรรมที่ 9</u> <u>ชื่อกิจกรรม</u> การฝึกทักษะการให้กรปรึกษาแบบจุดถก “ทักษะการฟัง การถม และการเงะจง” <u>วัตถุประสงค์</u> 1. เพื่อฝึกทักษะการให้กรปรึกษาแบบจุดถก “ทักษะการฟัง การถม และการเงะจง” 2. เพื่อให้มีทักษะการให้กรปรึกษาแบบจุดถก “ทักษะการฟัง การถม และการเงะจง”</p>	ข้อที่ 24-26
	<p><u>กิจกรรมที่ 10</u> <u>ชื่อกิจกรรม</u> การฝึกทักษะการให้กรปรึกษาแบบจุดถก “ทักษะการทวนควม และการสะท้อนควมรู้สึกร” <u>วัตถุประสงค์</u> 1. เพื่อฝึกทักษะการให้กรปรึกษาแบบจุดถก “ทักษะการทวนควม และการสะท้อนควมรู้สึกร” 2. เพื่อให้มีทักษะการให้กรปรึกษาแบบจุดถก “ทักษะการทวนควม และการสะท้อนควมรู้สึกร”</p>	ข้อที่ 27-28
	<p><u>กิจกรรมที่ 11</u> <u>ชื่อกิจกรรม</u> การฝึกทักษะการให้กรปรึกษาแบบจุดถก “ทักษะการให้ข้อมูลย้อนกลับ และการสรูปควม” <u>วัตถุประสงค์</u> 1. เพื่อฝึกทักษะการให้กรปรึกษาแบบจุดถก “ทักษะการให้ข้อมูลย้อนกลับ และการสรูปควม” 2. เพื่อให้มีทักษะการให้กรปรึกษาแบบจุดถก “ทักษะการให้ข้อมูลย้อนกลับ และการสรูปควม”</p>	ข้อที่ 29-30

นียมปฏิบัติกร	ชุดกิจกรรมเนะแนว	แบบสอบถม
	<p><u>กิจกรรมที่ 12</u> <u>ชื่อกิจกรรม</u> การให้การปรึกษา <u>วัตถุประสงค์</u> 1. เพื่อให้นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาสามารถ ให้การปรึกษาได้ 2. เพื่อให้นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาได้รับแลกเปลี่ยน ประสบการณ์การให้การปรึกษา</p>	
	<p><u>กิจกรรมที่ 13</u> <u>ชื่อกิจกรรม</u> สรุปลผลการฝึกสมรรถนะการให้การปรึกษา <u>วัตถุประสงค์</u> 1. เพื่อสรุปลผลการฝึกสมรรถนะการให้การปรึกษา ของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา 2. เพื่อให้นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาสามารถวิจารณ์ ให้ข้อเสนอแนะ และได้รับข้อมูลย้อนกลับ จากเพื่อนสมาชิกภายในกลุ่มและจากวิทยากร 3. เพื่อประเมินสมรรถนะการให้การปรึกษา ของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาหลังการเข้าร่วม กิจกรรมเนะแนว</p>	
	<p><u>กิจกรรมที่ 14</u> <u>ชื่อกิจกรรม</u> การฝึกปฏิบัติการให้การปรึกษา ในสถานการณ์จริง/ปัจฉิมนิเทศ <u>วัตถุประสงค์</u> 1. เพื่อประเมินสมรรถนะการให้การปรึกษา ของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาาระยะติดตามผล 2. เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น และแสดงความรู้สึกในการเข้าร่วมกิจกรรมเนะแนว</p>	

ภาคผนวก ค

แบบประเมินความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิในการพิจารณาแบบสอบถาม

แบบประเมินความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิในการพิจารณาแบบสอบถาม

สมรรถนะการให้การปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา

1. **นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา** หมายถึง นักเรียนที่ได้รับการพิจารณาคัดเลือกให้ทำหน้าที่เป็นนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนชยันตพิทยาคม จังหวัดชยันต ปีการศึกษา 2563
2. **สมรรถนะการให้การปรึกษา** หมายถึง ความสามารถในการให้การปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

2.1 **ด้านความรู้ในการให้การปรึกษา** ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติของวัยรุ่น ความรู้เกี่ยวกับการให้การปรึกษาเบื้องต้น ความรู้เกี่ยวกับจรรยาบรรณในการให้การปรึกษา

2.2 **ด้านเจตคติในการให้การปรึกษา** หมายถึง ความคิดความรู้สึกและแนวโน้มในการแสดงออกของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาที่มีต่อการให้การปรึกษาเพื่อน ได้แก่ การมีความรู้สึกที่ดีในการเป็นผู้ให้การปรึกษา การเห็นประโยชน์และการเห็นคุณค่าของการให้การปรึกษา

2.3 **ด้านทักษะในการให้การปรึกษา** หมายถึง ความสามารถในการใช้เทคนิควิธีการในการให้การปรึกษาเพื่อนได้ ประกอบด้วย

2.3.1) **ทักษะการสื่อสาร** ได้แก่ ความสามารถในการใช้ทักษะการใส่ใจ ทักษะการจริงใจ และทักษะการเข้าใจเรื่องราวและความรู้สึกของผู้รับการปรึกษา

2.3.2) **ทักษะการให้การปรึกษาแบบจุดภาค** ได้แก่ การฟัง การถาม การสะท้อนความรู้สึก การให้ข้อมูลย้อนกลับ การทวนความ การเจาะจง และ การสรุปความ

3. **ชุดกิจกรรมแนะแนว** หมายถึง เครื่องมือทางการแนะแนว ที่ประกอบไปด้วยกิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย เป็นกิจกรรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้การปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา แบ่งกิจกรรมออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้ 1. ด้านความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติของวัยรุ่น ขั้นตอนการให้การปรึกษา จรรยาบรรณในการให้การปรึกษา 2. ด้านเจตคติในการให้การปรึกษา 3. ทักษะการให้การปรึกษา โดยนำทักษะกระบวนการการเรียนรู้ที่หลากหลายมารวมกันอย่างเป็นระบบตามเป้าหมายและขอบข่ายของการแนะแนว โดยชุดกิจกรรมแนะแนว ประกอบไปด้วย คำชี้แจงโครงสร้างของชุดกิจกรรมแนะแนว แผนการจัดกิจกรรมสื่อหรืออุปกรณ์ที่ใช้ในแต่ละกิจกรรมตามความเหมาะสมของเนื้อหา เพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้การปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา

แบบประเมินความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิในการพิจารณาแบบสอบถาม

สมรรถนะการให้การปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา

คำชี้แจง ขอความอนุเคราะห์ท่านในการพิจารณาประเมินแบบสอบถามสมรรถนะการให้การปรึกษา
ของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา โรงเรียนชัยนาทพิทยาคม ว่าข้อคำถามมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์
เนื้อหา นิยามและตัวแปรตาม มากน้อยเพียงใด เสนอการประเมินดังนี้

- 1 หมายถึง ข้อคำถามสอดคล้องกับนิยามตัวแปรตาม
0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามสอดคล้องกับนิยามตัวแปรตาม
-1 หมายถึง ข้อคำถามไม่สอดคล้องกับนิยามตัวแปรตาม

ข้อที่	ข้อคำถาม	ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ			ข้อเสนอแนะ
		1	0	-1	
	สมรรถนะด้านที่ 1 ด้านความรู้ในการให้การปรึกษา				
1	วัยรุ่นสามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้เป็นอย่างดี				
2	วัยรุ่นจะแสดงออกทางอารมณ์โดยไม่มีการกลั่นกรอง				
3	วัยรุ่นจะมีความคิดที่สมเหตุสมผล				
4	การให้การปรึกษาเป็นวิธีการช่วยเหลือบุคคลที่กำลังประสบปัญหาโดยการให้การแนะนำ				
5	นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาไม่ควรแนะนำหรือชี้แนะวิธีการในการแก้ไขปัญหา แต่ควรจะช่วยให้ผู้รับการปรึกษาพบแนวทางในการแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง				
6	นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาจำเป็นต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เพราะปัญหาที่คล้ายคลึงกัน สามารถใช้วิธีเดียวกันช่วยเหลือได้				
7	นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาต้องมีความรู้ ความสามารถ และทักษะการให้การปรึกษา จึงจะให้การปรึกษาได้				
8	นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาสามารถบอกเพื่อนัดผู้รับการปรึกษาได้ตลอดเวลา				

ข้อที่	ข้อความ	ความคิดเห็นของ ผู้ทรงคุณวุฒิ			ข้อเสนอแนะ
		1	0	-1	
9	สิ่งสำคัญในการให้การปรึกษาที่นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาควรปฏิบัติ คือ การเก็บรักษาความลับของผู้รับการปรึกษาทุกคน ห้ามเปิดเผยไม่ว่ากรณีใด ๆ ทั้งสิ้น				
10	เป้าหมายในการให้การปรึกษาคือการช่วยให้ผู้รับการปรึกษาให้สามารถบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ ยกเว้นเป้าหมายนั้นเป็นการทำลาย ทำร้ายตนเอง หรือฝ่าฝืนกฎระเบียบของสังคม				
11	สมรรถนะด้านที่ 2 ด้านเจตคติในการให้การปรึกษา ข้าพเจ้ารู้สึกดีที่เป็นนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา				
12	การให้การปรึกษาเป็นงานที่ยากและเหนื่อย เพราะต้องคอยรองรับอารมณ์ของคนอื่นข้าพเจ้าก็ยินดีที่จะทำ				
13	ข้าพเจ้ารู้สึกท้อใจเมื่อไม่รู้ว่าจะช่วยผู้รับการปรึกษาอย่างไร				
14	ข้าพเจ้าเชื่อว่าการให้การปรึกษาช่วยให้บุคคลมีสภาพจิตใจที่ดีขึ้น				
15	ข้าพเจ้าเชื่อว่าการให้การปรึกษาช่วยให้บุคคลรู้จักและเข้าใจตนเองอย่างถ่องแท้				
16	การเป็นนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา เป็นงานที่มีคุณค่า				
17	ข้าพเจ้าชอบที่จะเป็นนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา				
18	นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาไม่มีความจำเป็นสำหรับโรงเรียน				
19	การเป็นนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาเป็นการทำงานเพื่อสังคมส่วนรวมที่น่ายกย่อง				
20	กิจกรรมนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาเป็นกิจกรรมที่ดีควรดำเนินต่อไป				

ข้อที่	ข้อความ	ความคิดเห็นของ			ข้อเสนอแนะ
		ผู้ทรงคุณวุฒิ			
		1	0	-1	
21	<p>สมรรถนะด้านที่ 3 ด้านทักษะในการให้บริการปรึกษา</p> <p>ผู้รับการศึกษา : เรามีเรื่องกลุ่มใจมาก วัน ๆ หนึ่งหมดเร็วจริง ๆ เรา ยังทำการบ้านส่งครูไม่ทันเลย เราไม่รู้จะเริ่มค้น ทำอย่างไร จะ โทรถามเพื่อนก็กลัวเพื่อนจะว่าเราไม่ตั้งใจฟังที่ครูบอก จะเข้าไปถามครูก็กลัวว่าครูจะดุ</p> <p>ผู้ให้การศึกษา : เราเข้าใจนะ เธอรู้สึกไม่มั่นใจในการทำการบ้านของเธอ (สบตากับผู้รับการศึกษา ผงกศีรษะ และหลังมือ เพื่อแสดงให้เห็นให้ผู้รับการศึกษารับรู้ว่าเราอยู่เคียงข้างเขา)</p> <p>ผู้รับการศึกษา : ใช่แล้วละ เราไม่มั่นใจ (ร้องไห้) เราอึดอัดใจจังเลยเหมือนอยู่ตัวคนเดียว</p> <p>ผู้ให้การศึกษา : (ส่งกระดาษทิชชูให้ และโหล่บ่า ๆ) ยังมีเราอีกคนนะที่อยู่กับเธอ จะให้เราช่วยอะไรบอกเราได้เลยนะ เรายินดีและเต็มใจช่วยเพื่อนเสมอ</p> <p>ผู้รับการศึกษา : ขอบคุณมากนะเพื่อน</p> <p>ข้อความ : ผู้ให้การศึกษาใช้ทักษะใดในการให้บริการปรึกษา (ทักษะการใส่ใจ)</p>				
22	<p>ผู้รับการศึกษา : เธอรู้ไหม ผู้หญิงคนนั้นเขาเข้ามาว่าเราใหญ่เลย มาว่าเราที่กลางโรงอาหารคนเยอะมาก เขามาหาว่าเราไปแย่งแฟนเขา เรานะอายุมากเลย แทบจะเอาตัวมุดลงไปดินเลย เราไม่กล้าไปไหนมาไหนอีกแล้วละ</p> <p>ผู้ให้การศึกษา : เราเห็นใจเธอนะ และเราก็เสียใจด้วยที่เธอต้องเจอเหตุการณ์แบบนั้น</p> <p>ผู้รับการศึกษา : เราไม่อยากเชื่อเลยว่าเหตุการณ์อย่างนี้จะเกิดขึ้นกับเรา รู้สึกแย่มาก ๆ</p> <p>ผู้ให้การศึกษา : นั่นนะซิ ถ้าเป็นเราเราก็คงรู้สึกแย่มากเหมือนกันที่ต้องมาเจอเหตุการณ์แบบนี้</p> <p>ข้อความ : ผู้ให้การศึกษาใช้ทักษะใดในการให้บริการปรึกษา (ทักษะการจริงใจ)</p>				

ข้อที่	ข้อความ	คะแนน			ข้อเสนอแนะ
		1	0	-1	
23	<p>ผู้รับการปรึกษา : เราจะรอคำตอบจากแฟนของเรา เราเชื่อว่าเราสองคนยังสามารถกลับมาคืนดีกันได้ แฟนคงให้อภัยเรา และเราจะปรับปรุงตัว เพื่อให้แฟน กลับมารักเราเหมือนเดิม</p> <p>ผู้ให้การปรึกษา : อืม... (ผงกศีรษะ) เราเข้าใจเธอนะว่าเธอ อยากให้เธอกับแฟนของเธอกลับมาเป็นแฟนกันเหมือนเดิม และเธอก็พร้อมจะทำทุกอย่าง โดยเฉพาะจะปรับปรุงตัวเอง</p> <p>ข้อความ : ผู้ให้การปรึกษาใช้ทักษะใดในการให้การปรึกษา (ทักษะการเข้าใจเรื่องราวและความรู้สึก)</p>				
24	<p>ผู้รับการปรึกษา : “เมื่อคืนเราร้องไห้ทั้งคืนเลย กลุ้มใจ หาทงออกไม่ได้ ไม่รู้จะทำอย่างไร เฮ้อ”</p> <p>ผู้ให้การปรึกษา : ตั้งใจฟังผู้รับการปรึกษาและคิดว่า ผู้รับการปรึกษารู้สึกเสียใจ กลุ้มใจ เครียด ไม่รู้จะแก้ปัญหา ของตนเองอย่างไร</p> <p>ข้อความ : ผู้ให้การปรึกษาใช้ทักษะใดในการให้การปรึกษา (ทักษะการฟัง)</p>				
25	<p>ผู้รับการปรึกษา : “แม่ไม่เข้าใจเราเลย ทั้ง ๆ ที่เราก็ไม่เคยทำ ใให้แม่เดือดร้อน”</p> <p>ผู้ให้การปรึกษา : “เธอคิดว่า แม่ไม่เข้าใจเธอเรื่องอะไร”</p> <p>ข้อความ : ผู้ให้การปรึกษาใช้ทักษะใดในการให้การปรึกษา (ทักษะการถาม)</p>				
26	<p>ผู้รับการปรึกษา : “ไม่รู้ว่เดี๋ยวนี้แฟนเราเป็นอย่างไร ไม่ค่อยโทรหาเราเลย โทรไปก็ปิดเครื่อง”</p> <p>ผู้ให้การปรึกษา : “เธอรู้สึกเครียดและกังวลใจที่แฟนไม่ ติดต่อกับเธอ”</p> <p>ข้อความ : ผู้ให้การปรึกษาใช้ทักษะใดในการให้การปรึกษา (ทักษะการสะท้อนความรู้สึก)</p>				

ข้อที่	ข้อความ	คะแนน			ข้อเสนอแนะ
		1	0	-1	
27	<p>ผู้รับการปรึกษา : “กั้มใจจังเลย สิวขึ้นตั้งหลายเม็ด แล้วจะไปไหนได้ละ อายเขาตาย”</p> <p>ผู้ให้การปรึกษา : “เธอไม่ออกจากบ้านเพราะอายุที่ใบหน้าของเธอมีสิวขึ้นหลายเม็ด”</p> <p>ข้อความ : ผู้ให้การปรึกษาใช้ทักษะใดในการให้การปรึกษา (ทักษะการให้ข้อมูลย้อนกลับ)</p>				
28	<p>ผู้รับการปรึกษา : “ดีนะเนี่ย ที่พ่อแม่ไม่รู้ว่ามีเราอยู่หอพักกับแฟน เรากับแฟนก็เลยสบายใจ แต่ถ้ามีคนารู้จักเราเห็นเข้าแล้วไปบอกพ่อแม่ละ เราจะทำอย่างไรดี คิดแล้วก็กั้มใจเหมือนกันนะ”</p> <p>ผู้ให้การปรึกษา : “เธอสบายใจที่พ่อแม่ไม่รู้ว่ามีเราอยู่หอพักกับแฟน แต่กังวลใจว่าถ้าคนรู้จักเห็นจะนำไปบอกพ่อแม่”</p> <p>ข้อความ : ผู้ให้การปรึกษาใช้ทักษะใดในการให้การปรึกษา (ทักษะการทวนความ)</p>				
29	<p>ผู้รับการปรึกษา : “วันนี้เราไปพบครูมา ครูบอกว่าเราต้องขยันให้มาก ๆ เพราะเกรดเราตกมาก แต่เราก็มีความจำเป็นต้องขายของตอนกลางคืน แล้วเราก็ทะเลาะกับพ่อเลี้ยงปัญหาครอบครัวเลย”</p> <p>ผู้ให้การปรึกษา : เราเข้าใจเธอนะ แล้วเธอก็คิดว่าปัญหาอะไรเป็นปัญหาที่ทำให้เธอกังวลใจมากที่สุด เธอลองเรียบเรียงดูได้ไหม แล้วค่อย ๆ แก้ทีละปัญหา</p> <p>ผู้รับการปรึกษา : อืม... ได้ซิ เราคิดว่าปัญหาหลักของเราคือ เป็นเพราะเราต้องขายของตอนกลางคืน แล้วเราก็ทะเลาะกับพ่อเลี้ยง เกรดเราเลยตกมาก</p> <p>ข้อความ : ผู้ให้การปรึกษาใช้ทักษะใดในการให้การปรึกษา (ทักษะการเจาะใจ)</p>				

ข้อที่	ข้อความ	คะแนน			ข้อเสนอแนะ
		1	0	-1	
30	<p>ผู้รับการปรึกษา : “แฟนเราเขบอกเราว่า ถ้าอยากคบกับเขาต่อไป เราต้องตั้งใจเรียนให้มากกว่านี้ เราก็ไม่ได้ซีเกียอะไรหรอกนะ เพียงแต่เราแบ่งเวลาไม่ค่อยเป็น เพื่อนชวนไปเที่ยวก็ขัดไม่ได้สักที แล้วอย่างนี้เราจะต้องทำอะไร”</p> <p>ผู้ให้การปรึกษา : “แฟนเธอต้องการให้เธอตั้งใจเรียน แต่เธอแบ่งเวลาไม่เป็น”</p> <p>ผู้รับการปรึกษา : “ใช่ เราแบ่งเวลาไม่เป็น เราก็อยากแบ่งเวลานะแต่เราไม่รู้จะทำอะไร”</p> <p>ผู้ให้การปรึกษา : “เรามาช่วยกันทำตารางการจัดสรรเวลาในการทำภารกิจต่าง ๆ กันนะ”</p> <p>ข้อความ : ผู้ให้การปรึกษาใช้ทักษะใดในการให้การปรึกษา (ทักษะการสรุปความ)</p>				

ข้อเสนอแนะผู้เชี่ยวชาญ

.....

.....

.....

ลงชื่อ.....

(.....)

ภาคผนวก ง

ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิในการพิจารณาแบบสอบถาม

ตารางแสดงความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิในการพิจารณาความสอดคล้องของแบบสอบถาม

ข้อที่	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					รวม	ค่าIOC	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
1	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
2	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
3	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
4	0	1	1	1	1	4	0.8	ใช้ได้
5	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
6	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
7	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
8	0	1	1	1	1	4	0.8	ใช้ได้
9	0	1	1	1	1	4	0.8	ใช้ได้
10	0	1	1	1	1	4	0.8	ใช้ได้
11	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
12	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
13	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
14	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
15	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
16	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
17	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
18	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
19	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
20	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้

ข้อที่	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					รวม	ค่าIOC	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
23	1	1	1	1	1	5	1.0	ใช้ได้
24	1	1	1	1	1	5	1.0	ใช้ได้
25	1	1	1	1	1	5	1.0	ใช้ได้
26	0	1	1	1	1	4	0.8	ใช้ได้
27	1	1	1	1	1	5	1.0	ใช้ได้
28	1	1	1	1	1	5	1.0	ใช้ได้
29	0	1	1	1	1	4	0.8	ใช้ได้
30	1	1	1	1	1	5	1.0	ใช้ได้

ภาคผนวก จ

ผลการวิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกรายข้อและค่าความเที่ยงของแบบสอบถาม

ตารางแสดงค่าอำนาจจำแนกรายชื่อของแบบสอบถาม

1. ค่าอำนาจจำแนกรายชื่อของแบบสอบถามด้านความรู้ในการให้บริการปรึกษา

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก	ผลสรุป
1	.498	ใช้ได้
2	.439	ใช้ได้
3	.552	ใช้ได้
4	.226	ใช้ได้
5	.64	ใช้ได้
6	.669	ใช้ได้
7	.424	ใช้ได้
8	.226	ใช้ได้
9	.552	ใช้ได้
10	.424	ใช้ได้

ค่าความเที่ยงด้านความรู้ในการให้บริการปรึกษา .79

2. ค่าอำนาจจำแนกรายชื่อของแบบสอบถามด้านเจตคติในการให้บริการปรึกษา

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก	ผลสรุป
11	.281	ใช้ได้
12	.59	ใช้ได้
13	.369	ใช้ได้
14	.261	ใช้ได้
15	.422	ใช้ได้
16	.337	ใช้ได้
17	.382	ใช้ได้
18	.388	ใช้ได้
19	.305	ใช้ได้
20	.433	ใช้ได้

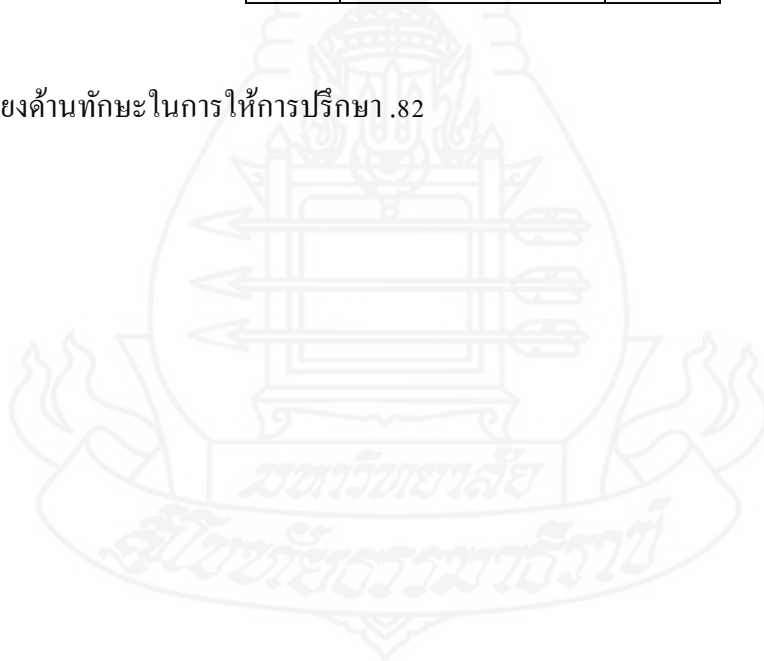
ค่าความเที่ยงด้านเจตคติในการให้บริการปรึกษา .71

3. ค่าอำนาจจำแนกรายชื่อของแบบสอบถามด้านทักษะในการให้การปรึกษา

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก	ผลสรุป
21	.417	ใช้ได้
22	.544	ใช้ได้
23	.639	ใช้ได้
24	.657	ใช้ได้
25	.417	ใช้ได้
26	.487	ใช้ได้
27	.639	ใช้ได้
28	.519	ใช้ได้
29	.548	ใช้ได้
30	.252	ใช้ได้

ค่าความเที่ยงด้านทักษะในการให้การปรึกษา .82

ภาคผนวก ฉ

แบบสอบถามสมรรถนะการให้การปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา

แบบสอบถามสมรรถนะการให้การศึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา

คำชี้แจง แบบสอบถามชุดนี้มีทั้งหมด 4 ตอน จำนวน 30 ข้อ ขอให้ท่านตอบทั้ง 4 ตอน

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามสมรรถนะด้านความรู้เกี่ยวกับการให้การศึกษา

เป็นข้อคำถามแบบเลือกตอบ ถูก ผิด จำนวน 10 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามสมรรถนะด้านเจตคติในการให้การศึกษา

เป็นข้อคำถามแบบมาตราส่วน ประมาณค่า 4 ระดับ จำนวน 10 ข้อ

ตอนที่ 4 แบบสอบถามสมรรถนะด้านทักษะในการให้การศึกษา

เป็นข้อคำถามแบบปรนัย ชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 10 ข้อ

การตอบแบบสอบถามนี้ คำตอบของนักเรียนจะได้รับการรักษาไว้เป็นความลับ
ไม่นำไปเปิดเผยในที่ใด ๆ และไม่เกิดผลทางลบต่อตัวนักเรียน ฉะนั้นขอให้นักเรียนตอบ
ด้วยความสบายใจ โปรดตอบทุกข้อเพราะถ้าขาดข้อใดข้อหนึ่งไป แบบสอบถามนี้จะนำไปใช้
ประโยชน์ไม่ได้

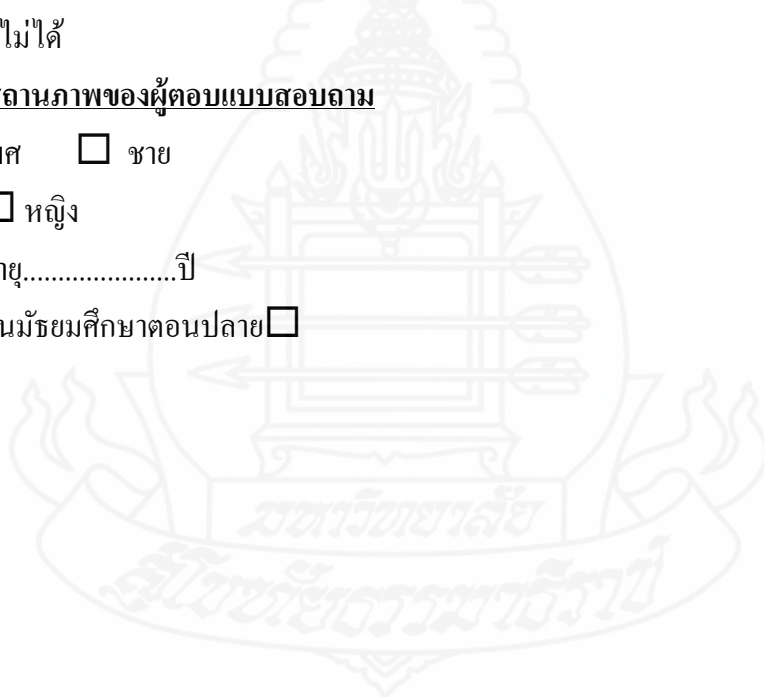
ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

เพศ ชาย

หญิง

อายุ.....ปี

ชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

ตอนที่ 2 แบบสอบถามสมรรถนะด้านความรู้เกี่ยวกับการให้การปรึกษา

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความแต่ละข้อแล้วพิจารณาว่าข้อความนั้นถูกหรือผิด

ถ้าถูกให้ใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องถูก ถ้าผิดให้ใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องผิด

คำถาม	ถูก	ผิด
1. วัยรุ่นสามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองได้เป็นอย่างดี		
2. วัยรุ่นจะแสดงออกทางอารมณ์โดยไม่มีอาการกำเริบ		
3. วัยรุ่นจะมีความคิดที่ไม่สมเหตุสมผล		
4. การให้การปรึกษาเป็นวิธีการช่วยเหลือบุคคลที่กำลังประสบปัญหา โดยการให้การแนะนำ		
5. นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาไม่ควรแนะนำหรือชี้แนะวิธีการในการแก้ไขปัญหา แต่ควรช่วยให้ผู้รับการปรึกษาพบแนวทางในการแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง		
6. นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาจำเป็นต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล เพราะปัญหาที่คล้ายคลึงกันสามารถใช้วิธีเดียวกันช่วยเหลือได้		
7. นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาต้องมีความรู้ ความสามารถ และทักษะการให้การปรึกษา จึงจะให้การปรึกษาได้		
8. นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาสามารถบอกเลือนนัดผู้รับการปรึกษาได้ทุกเวลา		
9. สิ่งสำคัญในการให้การปรึกษาที่นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาควรปฏิบัติ คือ การเก็บรักษาความลับของผู้รับการปรึกษาทุกคน ห้ามเปิดเผยไม่ว่ากรณีใด ๆ ทั้งสิ้น		
10. เป้าหมายในการให้การปรึกษา คือ การช่วยให้ผู้รับการปรึกษาให้สามารถบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ ยกเว้นเป้าหมายนั้นเป็นการทำลาย ทำร้ายตนเอง หรือฝ่าฝืนกฎระเบียบของสังคม		

ตอนที่ 3 แบบสอบถามสมรรถนะด้านเจตคติในการให้การปรึกษา

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความแต่ละข้อ แล้วพิจารณาว่าท่านเห็นด้วยหรือรู้สึกว่าคุณค่าข้อความดังกล่าวเป็นจริงมากน้อยเพียงใด โดยเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องหนึ่งดังนี้

มากที่สุด หมายถึง เห็นด้วยหรือข้อความนั้นเป็นจริงมากที่สุด
 มาก หมายถึง เห็นด้วยหรือข้อความนั้นเป็นจริงมาก
 จริงน้อย หมายถึง เห็นด้วยหรือข้อความนั้นเป็นจริงน้อย
 จริงน้อยที่สุด หมายถึง เห็นด้วยหรือข้อความนั้นเป็นจริงน้อยที่สุด

ข้อคำถาม	ระดับการประเมิน			
	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด
11. ข้าพเจ้ารู้สึกดีที่เป็นนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา				
12. การให้การปรึกษาเป็นงานที่ยากและเหนื่อย เพราะต้องคอยรองรับอารมณ์ของคนอื่น แต่ข้าพเจ้าก็ยินดีที่จะทำ				
13. ข้าพเจ้ารู้สึกท้อใจเมื่อไม่รู้ว่าจะช่วยผู้รับการปรึกษาอย่างไร				
14. ข้าพเจ้าเชื่อว่าการให้การปรึกษาช่วยให้บุคคลมีสภาพจิตใจที่ดีขึ้น				
15. ข้าพเจ้าเชื่อว่าการให้การปรึกษาช่วยให้บุคคลรู้จักและเข้าใจตนเองอย่างถ่องแท้				
16. การเป็นนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา เป็นงานที่มีคุณค่า				
17. ข้าพเจ้าชอบที่จะเป็นนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา				
18. นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาไม่มีความจำเป็นสำหรับ โรงเรียน				
19. การเป็นนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาเป็นการทำงานเพื่อสังคมส่วนรวมที่น่ายกย่อง				
20. กิจกรรมนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาเป็นกิจกรรมที่ดีควรดำเนินต่อไป				

ตอนที่ 4 แบบสอบถามสมรรถนะด้านทักษะในการให้การปรึกษา

คำชี้แจง ในฐานะที่สมาชิกเพื่อนที่ปรึกษาเป็นผู้ให้การปรึกษา ขอให้พิจารณาสถานการณ์ต่าง ๆ

ที่กำหนดให้ว่าในแต่ละสถานการณ์จะใช้ขั้นตอนการให้การปรึกษาและทักษะใดในการให้การปรึกษา

21. ผู้รับการปรึกษา :	เรามีเรื่องกลุ้มใจมาก วัน ๆ หนึ่งหมดเร็วจริง ๆ เรายังทำการบ้านส่งครูไม่ทันเลย เราไม่รู้จะเริ่มค้นทำอะไร จะโทรถามเพื่อนก็กลัวเพื่อนจะว่าเราไม่ตั้งใจฟังที่ครูบอก จะเข้าไปถามครูก็กลัวว่าครูจะดุ
ผู้ให้การปรึกษา :	เราเข้าใจนะ เธอรู้สึกไม่มั่นใจในการทำการบ้านของเธอ (สบตากับผู้รับการปรึกษา พกศีรษะ และหลังมือ เพื่อแสดงให้ผู้รับการปรึกษารับรู้ว่าเรายู่เคียงข้างเขา)
ผู้รับการปรึกษา :	ใช่แล้วล่ะ เราไม่มั่นใจ (ร้องไห้) เราอี้อัดใจจังเลยเหมือนอยู่ตัวคนเดียว
ผู้ให้การปรึกษา :	(ส่งกระดาษทิชชูให้ และไหล่เบา ๆ) ยังมีเราอีกคนนะที่อยู่กับเธอ จะให้เราช่วยอะไรบอกเราได้เลยนะ เรายินดีและเต็มใจช่วยเพื่อนเสมอ
ผู้รับการปรึกษา :	ขอบคุณมากนะเพื่อน

ผู้ให้การปรึกษาใช้ทักษะใดในการให้การปรึกษา

ก. ทักษะการฟัง

ข. ทักษะการใส่ใจ

ค. ทักษะการจริงใจ

ง. ทักษะการเข้าใจเรื่องราวและความรู้สึก

22. ผู้รับการปรึกษา :	เธอรู้ไหม ผู้หญิงคนนั้นเขาเข้ามาว่าเราใหญ่เลย มาว่าเราที่กลางโรงอาหารคนเยอะมาก เขามาหาว่าเราไปแย่งแฟนเขา เรานะอายมากเลย
	แทบจะเอาตัวมุดลงไปดินเลย เราไม่กล้าไปไหนมาไหนอีกแล้วล่ะ
ผู้ให้การปรึกษา :	เราเห็นใจเธอนะ และเราก็เสียใจด้วยที่เธอต้องเจอเหตุการณ์แบบนี้
ผู้รับการปรึกษา :	เราไม่อยากเชื่อเลยว่าเหตุการณ์อย่างนี้จะเกิดขึ้นกับเรา รู้สึกแย่มาก ๆ
ผู้ให้การปรึกษา :	นั่นนะซิ ถ้าเป็นเราเราก็คงรู้สึกแย่มากเหมือนกันที่ต้องมาเจอเหตุการณ์แบบนี้

ผู้ให้การปรึกษาใช้ทักษะใดในการให้การปรึกษา

ก. ทักษะการฟัง

ข. ทักษะการใส่ใจ

ค. ทักษะการจริงใจ

ง. ทักษะการเข้าใจเรื่องราวและความรู้สึก

23. ผู้รับการปรึกษา : เราจะรอคำตอบจากแฟนของเรา เราเชื่อว่าเราสองคนยังสามารถกลับมาคืนดีกันได้ แฟนคงให้อภัยเรา และเราจะปรับปรุงตัว เพื่อให้แฟนกลับมารักเราเหมือนเดิม
- ผู้ให้การปรึกษา : อืม ... (ผงกศีรษะ) เราเข้าใจเธอนะว่าเธออยากให้เธอกับแฟนของเธอกลับมาเป็นแฟนกันเหมือนเดิม และเธอก็พร้อมจะทำทุกอย่าง โดยเฉพาะ จะปรับปรุงตัวเอง
- ผู้รับการปรึกษา : ใช่แต่เราก็ไม่รู้ว่ามันจะได้ผลมากน้อยแค่ไหน
- ผู้ให้การปรึกษา : เธอกำลังกังวลใจว่าการปรับปรุงตัวจะทำให้แฟนของเธอกลับมารักเธอเหมือนเดิมหรือเปล่า

ผู้ให้การปรึกษาใช้ทักษะใดในการให้การปรึกษา

- ก. ทักษะการฟัง   ข. ทักษะการใส่ใจ
ค. ทักษะการจริงใจ   ง. ทักษะการเข้าใจเรื่องราวและความรู้สึก

24. ผู้รับการปรึกษา : “เมื่อคืนเราร้องไห้ทั้งคืนเลย กลุ้มใจ หาททางออกไม่ได้ ไม่รู้จะทำอย่างไร เฮ้อ”
- ผู้ให้การปรึกษา : ตั้งใจฟังผู้รับการปรึกษาและคิดว่า ผู้รับการปรึกษารู้สึกเสียใจ กลุ้มใจ เครียด ไม่รู้จะแก้ปัญหาของตนเองอย่างไร

ผู้ให้การปรึกษาใช้ทักษะใดในการให้การปรึกษา

- ก. ทักษะการฟัง   ข. ทักษะการใส่ใจ
ค. ทักษะการจริงใจ   ง. ทักษะการเข้าใจเรื่องราวและความรู้สึก

25. ผู้รับการปรึกษา : “แม่ไม่เข้าใจเราเลย ทั้ง ๆ ที่เราก็ไม่เคยทำให้แม่เดือดร้อน”
- ผู้ให้การปรึกษา : “เธอคิดว่า แม่ไม่เข้าใจเธอเรื่องอะไร”

ผู้ให้การปรึกษาใช้ทักษะใดในการให้การปรึกษา

- ก. ทักษะการถาม   ข. ทักษะการสรุปความ
ค. ทักษะการสะท้อนกลับ   ง. ทักษะการทวนความ/การซ้ำความ

26. ผู้รับการปรึกษา : “ไม่รู้ว่าเดี๋ยวนี้แฟนเราเป็นอย่างไร ไม่ค่อยโทรหาเราเลย โทรไปก็ปิดเครื่อง”
- ผู้ให้การปรึกษา : “เธอรู้สึกเครียดและกังวลใจที่แฟนไม่ติดต่อกับเธอ”

ผู้ให้การปรึกษาใช้ทักษะใดในการให้การปรึกษา

- ก. ทักษะการสะท้อนความรู้สึก   ข. ทักษะการให้กำลังใจ
ค. ทักษะการให้ข้อมูลย้อนกลับ   ง. ทักษะเผชิญหน้ากับความจริง

27. ผู้รับการปรึกษา : “กลัวใจจังเลย สิวขึ้นตั้งหลายเม็ด แล้วจะไปไหนได้ละ อายเขาตาย”

ผู้ให้การปรึกษา : “เธอไม่ออกจากบ้านเพราะอายุที่ใบหน้าของเธอมีสิวขึ้นหลายเม็ด”

ผู้ให้การปรึกษาใช้ทักษะใดในการให้การปรึกษา

ก. ทักษะการใส่ใจ

ข. ทักษะการสรุปความ

ค. ทักษะการให้ข้อมูลย้อนกลับ

ง. ทักษะเผชิญหน้ากับความจริง

28. ผู้รับการปรึกษา : “ดิฉันเนี่ย ที่พ่อแม่ไม่รู้ว่เราอยู่หอพักกับแฟน เรากับแฟนก็เลยสบายใจ แต่ถ้ามีคนที่รู้จักเราเห็นเข้าแล้วไปบอกพ่อแม่ละ เราจะทำอย่างไรดี คิดแล้วก็กลัวใจเหมือนกันนะ”

ผู้ให้การปรึกษา : “เธอสบายใจที่พ่อแม่ไม่รู้ว่เธออยู่หอพักกับแฟน แต่กังวลใจว่ถ้าคนรู้จักเห็นจะนำไปบอกพ่อแม่”

ผู้ให้การปรึกษาใช้ทักษะใดในการให้การปรึกษา

ก. ทักษะการถาม

ข. ทักษะการใส่ใจ

ค. ทักษะการทวนความ

ง. ทักษะให้ข้อมูลและคำแนะนำ

29. ผู้รับการปรึกษา : “วันนี้เราไปพบครูมา ครูบอกว่าเราต้องขยันให้มาก ๆ เพราะเกรดเราตกมาก แต่เราก็มีความจำเป็นต้องขายของตอนกลางคืน แล้วเราก็ทะเลาะกับพ่อเลี้ยง ปัญหาอุปด้านเลย”

ผู้ให้การปรึกษา : เราเข้าใจเธอนะ แล้วเธอก็คิดว่าปัญหาอะไรเป็นปัญหาที่ทำให้เธอกังวลใจมากที่สุด เธอลองเรียบเรียงดูได้ไหม แล้วค่อย ๆ แก่ทีละปัญหา

ผู้รับการปรึกษา : อืม... ได้ซิ เราคิดว่าปัญหาหลักของเรา เป็นเพราะเราต้องขายของ ตอนกลางคืน แล้วเราก็ทะเลาะกับพ่อเลี้ยง เกรดเราเลยตกมาก

ผู้ให้การปรึกษาใช้ทักษะใดในการให้การปรึกษา

ก. ทักษะการเจาะใจ

ข. ทักษะการสรุปความ

ค. ทักษะการทวนความ

ง. ทักษะเผชิญหน้ากับความจริง

30. ผู้รับการปรึกษา : “แฟนเราเขาบอกเราว่า ถ้าอยากคบกับเขาต่อไป เราต้องตั้งใจเรียนให้มากกว่านี้ เราก็ไม่ได้ขี้เกียจอะไรหรอกนะ เพียงแต่เราแบ่งเวลาไม่ค่อยเป็น เพื่อนชวนไปเที่ยวก็จัดไม่ได้สักที แล้วอย่างนี้เราจะต้องทำอะไร”
- ผู้ให้การปรึกษา : “แฟนเธอต้องการให้เธอตั้งใจเรียน แต่เธอแบ่งเวลาไม่เป็น”
- ผู้รับการปรึกษา : “ใช่ เราแบ่งเวลาไม่เป็น เราก็อยากแบ่งเวลานะแต่เราไม่รู้จะทำไม”
- ผู้ให้การปรึกษา : “เรามาช่วยกันทำตารางการจัดสรรเวลาในการทำภารกิจต่าง ๆ กันนะ”

ผู้ให้การปรึกษาใช้ทักษะใดในการให้การปรึกษา

ก. ทักษะการเจาะใจ

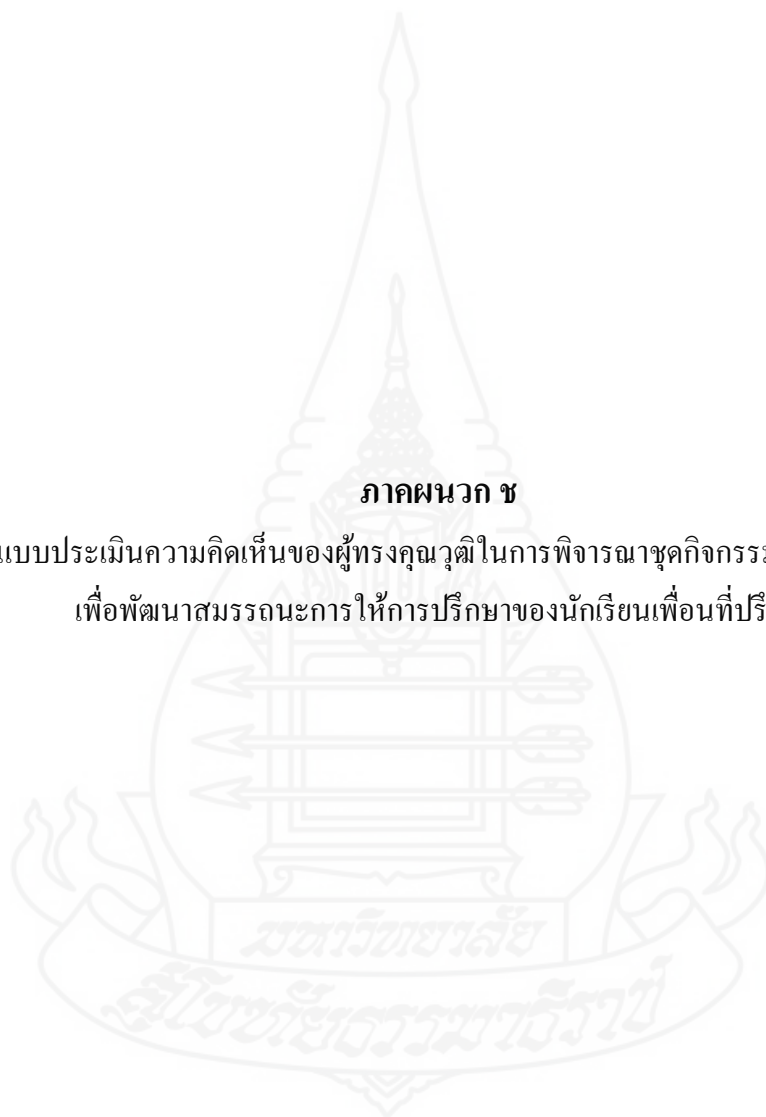
ข. ทักษะการสรุปความ

ค. ทักษะการทวนความ

ง. ทักษะให้ข้อมูลและคำแนะนำ

ภาคผนวก ข
แบบประเมินความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิในการพิจารณาชุดกิจกรรมแนะแนว
เพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้การศึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา

**แบบประเมินความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิในการพิจารณาชุดกิจกรรมแนะแนว
เพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้การปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา**

1. **นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา** หมายถึง นักเรียนที่ได้รับการพิจารณาคัดเลือกให้ทำหน้าที่เป็นนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนชัชวาทพิทยาคม ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2563

2. **สมรรถนะการให้การปรึกษา** หมายถึง ความสามารถในการให้การปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

2.1 **ด้านความรู้ในการให้การปรึกษา** ได้แก่ ความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติของวัยรุ่น ความรู้เกี่ยวกับการให้การปรึกษาเบื้องต้น ความรู้เกี่ยวกับจรรยาบรรณในการให้การปรึกษา

2.2 **ด้านเจตคติในการให้การปรึกษา** หมายถึง ความคิดความรู้สึกและแนวโน้มในการแสดงออกของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาที่มีต่อการให้การปรึกษาเพื่อน ได้แก่ การมีความรู้สึกที่ดีในการเป็นผู้ให้การปรึกษา การเห็นประโยชน์และการเห็นคุณค่าของการให้การปรึกษา

2.3 **ด้านทักษะในการให้การปรึกษา** หมายถึง ความสามารถในการใช้เทคนิควิธีการในการให้การปรึกษาเพื่อนได้ ประกอบด้วย

2.3.1 **ทักษะการสื่อสาร** ได้แก่ ความสามารถในการใช้ทักษะการใส่ใจ ทักษะการจริงใจ และทักษะการเข้าใจเรื่องราวและความรู้สึกของผู้รับการปรึกษา

2.3.2 **ทักษะการให้การปรึกษาแบบจุดภาค** ได้แก่ การฟัง การถาม การสะท้อนความรู้สึก การให้ข้อมูลย้อนกลับ การทวนความ การเจาะจง และการสรุปความ

3. **ชุดกิจกรรมแนะแนว** หมายถึง เครื่องมือทางการแนะแนว ที่ประกอบไปด้วยกิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย เป็นกิจกรรมเพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้การปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา แบ่งกิจกรรมออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้ 1. ด้านความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติของวัยรุ่น ขั้นตอนการให้การปรึกษา จรรยาบรรณในการให้การปรึกษา 2. ด้านเจตคติในการให้การปรึกษา 3. ทักษะการให้การปรึกษา โดยนำทักษะกระบวนการการเรียนรู้ที่หลากหลายมารวมกันอย่างเป็นระบบตามเป้าหมายและขอบข่ายของการแนะแนว โดยชุดกิจกรรมแนะแนว ประกอบไปด้วย คำชี้แจง โครงสร้างของชุดกิจกรรมแนะแนว แผนการจัดกิจกรรมสื่อหรืออุปกรณ์ที่ใช้ในแต่ละกิจกรรมตามความเหมาะสมของเนื้อหา เพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้การปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา

**แบบประเมินความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิในการพิจารณาชุดกิจกรรมแนะแนว
เพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้การศึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา**

คำชี้แจง ขอความอนุเคราะห์ท่านในการพิจารณาประเมินชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนา
สมรรถนะการให้การศึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา โรงเรียนชัยนาทพิทยาคม
ว่ากิจกรรมมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์และเนื้อหาไม่น้อยเพียงใด

เกณฑ์การประเมิน ดังนี้

1 หมายถึง ท่านมั่นใจว่าชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้การศึกษา
ของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา โรงเรียนชัยนาทพิทยาคม มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ นิยาม
ตัวแปรตามและเนื้อหา

0 หมายถึง ท่านไม่มั่นใจว่าชุดกิจกรรมแนะแนวสมรรถนะการให้การศึกษาของนักเรียน
เพื่อนที่ปรึกษา โรงเรียนชัยนาทพิทยาคม มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ นิยาม ตัวแปรตาม
และเนื้อหา

-1 หมายถึง ท่านมั่นใจว่าชุดกิจกรรมแนะแนวสมรรถนะการให้การศึกษาของนักเรียน
เพื่อนที่ปรึกษา โรงเรียนชัยนาทพิทยาคม มีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ นิยาม ตัวแปรตาม
และเนื้อหา

กิจกรรมที่	วัตถุประสงค์	ระดับเกณฑ์ การประเมิน			ข้อเสนอแนะ/ การปรับปรุง แก้ไขข้อมูล
		1	0	-1	
กิจกรรมที่ 1 การปฐมนิเทศ/การสร้าง สัมพันธภาพ	1. เพื่อให้ทราบจุดมุ่งหมาย วิธีการฝึกสมรรถนะ การให้การศึกษาสถานที่ ช่วงเวลาระยะเวลา บทบาทหน้าที่ ที่จะต้องปฏิบัติ 2. เพื่อสร้างสัมพันธภาพ 3. เพื่อประเมินสมรรถนะการให้การศึกษา ก่อนที่จะเริ่มกิจกรรมแนะแนว				
กิจกรรมที่ 2 ธรรมชาติของวัยรุ่น	1. เพื่อให้เข้าใจ สามารถอธิบาย และตอบ คำถามเกี่ยวกับธรรมชาติของวัยรุ่นได้				
กิจกรรมที่ 3 ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับ การให้การศึกษา	1. เพื่อให้เข้าใจเกี่ยวกับการให้ศึกษาเบื้องต้น 2. เพื่อให้สามารถปฏิบัติการให้การศึกษา ตามกระบวนการของการให้การศึกษาได้				

กิจกรรมที่	วัตถุประสงค์	ระดับเกณฑ์ การประเมิน			ข้อเสนอแนะ/ การปรับปรุง แก้ไขข้อมูล
		1	0	-1	
กิจกรรมที่ 4 จรรยาบรรณในการให้ การศึกษา	1. เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจ และสามารถ ระบุจรรยาบรรณนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาได้				
กิจกรรมที่ 5 การพัฒนาเจตคติใน การให้การศึกษา	1. เพื่อให้มีเจตคติที่ดีในการให้การศึกษา				
กิจกรรมที่ 6 การฝึกทักษะการสื่อสาร 1. ทักษะการใส่ใจ	1. เพื่อให้มีความรู้ ความเข้าใจ และมีทักษะ การสื่อสาร เพื่อใช้ในการให้การศึกษา				
กิจกรรมที่ 7 การฝึกทักษะการสื่อสาร 1. ทักษะการจริงใจ					
กิจกรรมที่ 8 การฝึกทักษะการสื่อสาร 1. ทักษะการเข้าใจเรื่องราว และความรู้สึกของผู้รับ การศึกษา					
กิจกรรมที่ 9 การฝึกทักษะการให้ การศึกษาแบบจุดภาค 1. ทักษะการฟัง 2. ทักษะการถาม 3. ทักษะการเจาะใจ	1. เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจ และมีทักษะ การให้การศึกษาแบบจุดภาค				
กิจกรรมที่ 10 การฝึกทักษะการให้ การศึกษาแบบจุดภาค 1. ทักษะการทวนความ 2. การสะท้อนความรู้สึก					

กิจกรรมที่	วัตถุประสงค์	ระดับเกณฑ์ การประเมิน			ข้อเสนอแนะ/ การปรับปรุง แก้ไขข้อมูล
		1	0	-1	
กิจกรรมที่ 11 การฝึกทักษะการให้ การปรึกษาแบบ จุดภาค 1. ทักษะการ ให้ข้อมูลย้อนกลับ 2. การสรุปความ	1. เพื่อให้มีความรู้ความเข้าใจ และมีทักษะ การให้การปรึกษาแบบจุดภาค				
กิจกรรมที่ 12 สรุปผลการฝึก สมรรถนะการให้การ ปรึกษาของนักเรียน เพื่อนที่ปรึกษา	1. เพื่อให้สามารถดำเนินการให้การปรึกษา ในสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นจริง 2. เพื่อให้นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาได้รับ ข้อมูลย้อนกลับจากเพื่อนสมาชิกภายในกลุ่ม และจากวิทยากร				
กิจกรรมที่ 13 กิจกรรม สรุปผล การฝึกสมรรถนะ การให้การปรึกษา เวลา 50 นาที	1. เพื่อสรุปผลการฝึกสมรรถนะการให้ การปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา 2. เพื่อให้ให้นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาสามารถ วิจารณ์ ให้ข้อเสนอแนะ และได้รับข้อมูล ย้อนกลับจากเพื่อนสมาชิกภายในกลุ่ม และจากวิทยากร				
กิจกรรมที่ 14 การฝึกปฏิบัติ การให้การปรึกษา ในสถานการณ์จริง /ปัจฉิมนิเทศ	1. เพื่อประเมินสมรรถนะการให้การปรึกษา หลังการเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนว 2. เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความ คิดเห็นและแสดงความรู้สึกต่อเพื่อนร่วม กิจกรรมแนะแนว				

ข้อเสนอแนะผู้เชี่ยวชาญ

.....
 .....

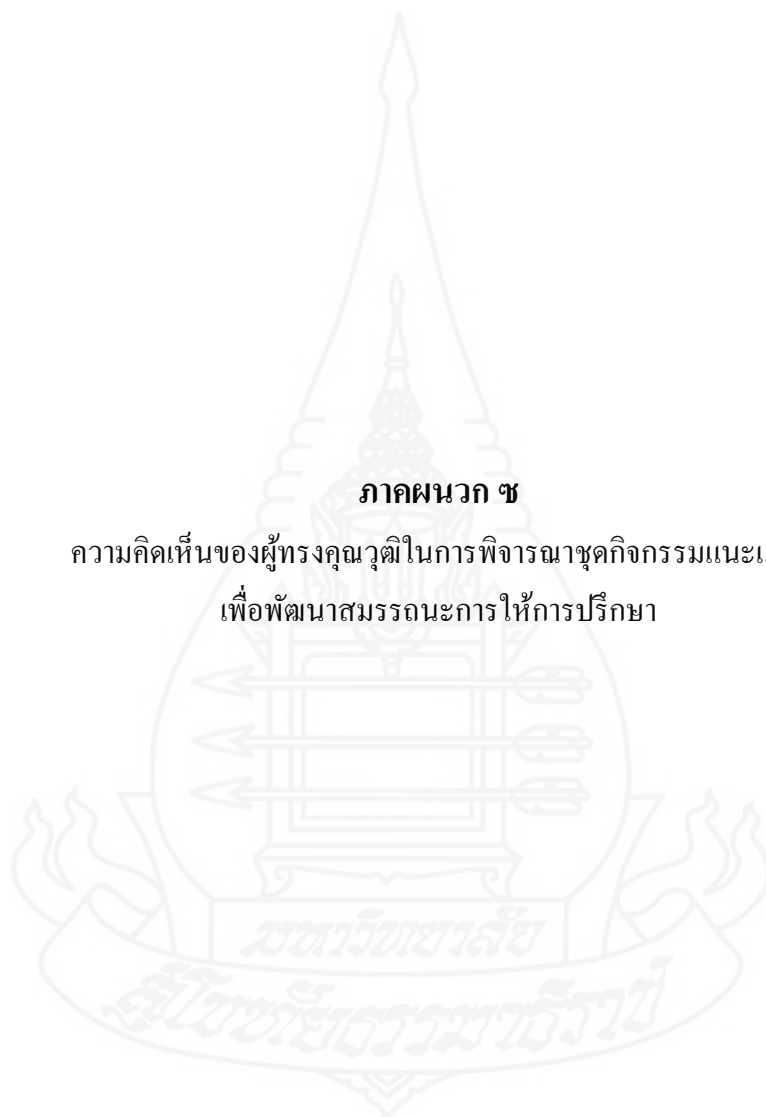
ลงชื่อ.....

(.....)

ภาคผนวก ข

ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิในการพิจารณาชุดกิจกรรมแนะแนว
เพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้การศึกษา

ตารางแสดงความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิในการพิจารณาความสอดคล้องของชุดกิจกรรมแนะแนว

กิจกรรมที่	คะแนนความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ					รวม	ค่าIOC	แปลผล
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5			
1	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
2	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
3	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
4	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
5	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
6	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
7	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
8	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
9	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
10	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
11	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
12	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
13	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้
14	1	1	1	1	1	5	1	ใช้ได้

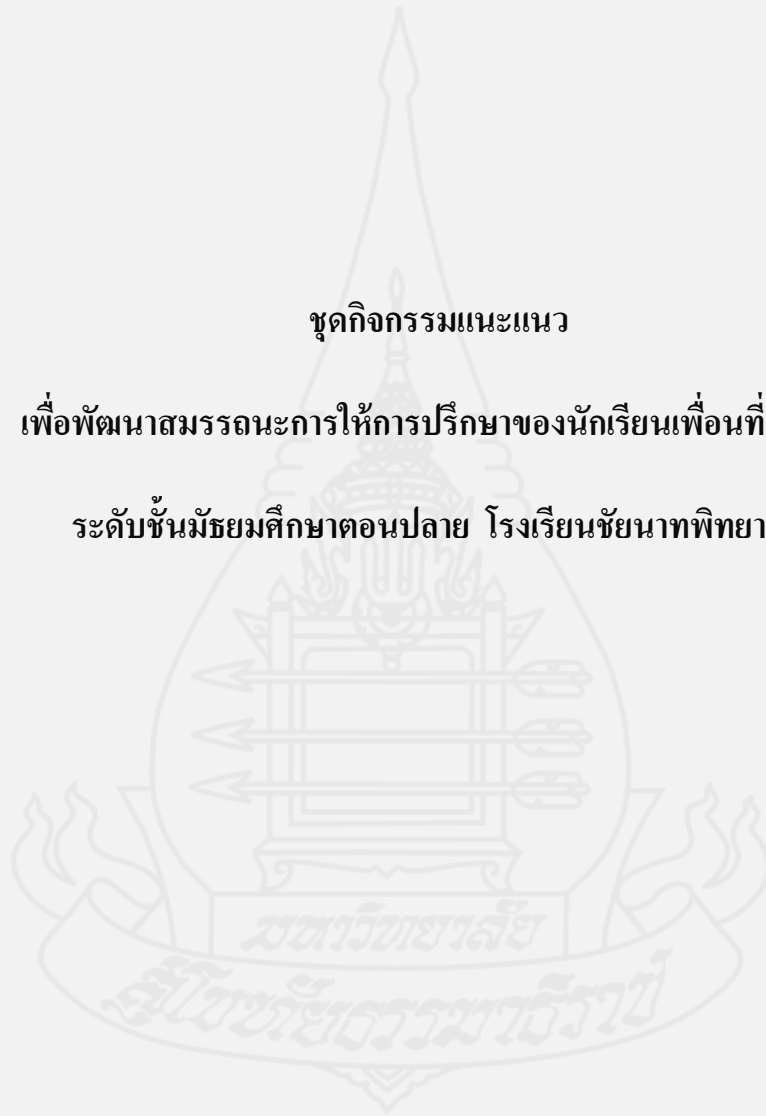
ภาคผนวก ฅ

ชุดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้การศึกษา

ชุดกิจกรรมแนะแนว

เพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้การศึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา

ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนชัยนาทพิทยาคม

นางสาวสุพิชญา เป็นพยอม

**แผนการจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้การศึกษา
ของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนชัยนาทพิทยาคม
ครั้งที่ 1 กิจกรรม การปฐมนิเทศและการสร้างสัมพันธภาพ เวลา 50 นาที**

*****

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา ได้ออกจุดมุ่งหมาย วิธีการพัฒนาสมรรถนะการให้การศึกษา สถานที่ ช่วงเวลา ระยะเวลา บทบาทหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติ และประโยชน์ที่จะได้รับได้
2. เพื่อสร้างสัมพันธภาพระหว่างวิทยากรกับนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวและสร้างสัมพันธภาพระหว่างนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา
3. สามารถบอกสมรรถนะการให้การศึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาก่อนจัดกิจกรรมแนะแนว

ขั้นตอนดำเนินกิจกรรม

ขั้นเริ่มต้น

ขั้นเริ่มต้น

1. วิทยากรกล่าวต้อนรับ แนะนำตนเองและนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาแนะนำตนเอง
2. นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาทำแบบสอบถามสมรรถนะการให้การศึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาก่อนจัดกิจกรรม

ขั้นดำเนินการ

1. วิทยากรแจกใบงาน เรื่อง “ใครเอ่ย”
2. นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาทำกิจกรรม “ใครเอ่ย” โดยให้นักเรียนค้นหาชื่อตามใบคำสั่งที่กำหนดในเวลา 10 นาที เมื่อนักเรียนค้นหารายชื่อได้ครบทุกช่องจนเรียบร้อยแล้วให้นักเรียนนั่งลง
3. วิทยากรสุ่มรายชื่อนักเรียน จำนวน 3 - 5 คน รายงานถึงรายชื่อที่สำรวจได้ พร้อมแนะนำตัวบุคคลในรายชื่อนั้นและเปิดโอกาสให้นักเรียนคนอื่น ๆ ได้สอบถามเพิ่มเติม
4. นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาศึกษาเอกสารประกอบการจัดกิจกรรมแนะแนว เรื่อง รายละเอียดเกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวที่มีผลต่อการพัฒนาสมรรถนะการให้การศึกษา ใช้เวลา 5 นาที

ขั้นสรุป

1. นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาและวิทยากรร่วมกันสรุปจุดมุ่งหมาย วิธีการพัฒนาสมรรถนะการให้การศึกษา สถานที่ ช่วงเวลา ระยะเวลา รวมทั้งบทบาท หน้าที่ของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาที่ต้องปฏิบัติตนทั้งส่วนตัวและกลุ่มระหว่างการศึกษา ตลอดจนประโยชน์ที่จะได้รับการพัฒนา

สื่อ-อุปกรณ์ประกอบกิจกรรม

1. ใบงาน เรื่อง “ใครเอ่ย”
2. เอกสารประกอบกิจกรรมแนะแนว เรื่อง รายละเอียดเกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรม
แนะแนวเพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้การศึกษา
3. แบบประเมินสมรรถนะการให้การศึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา
4. แบบสังเกตพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรม

การประเมินผล

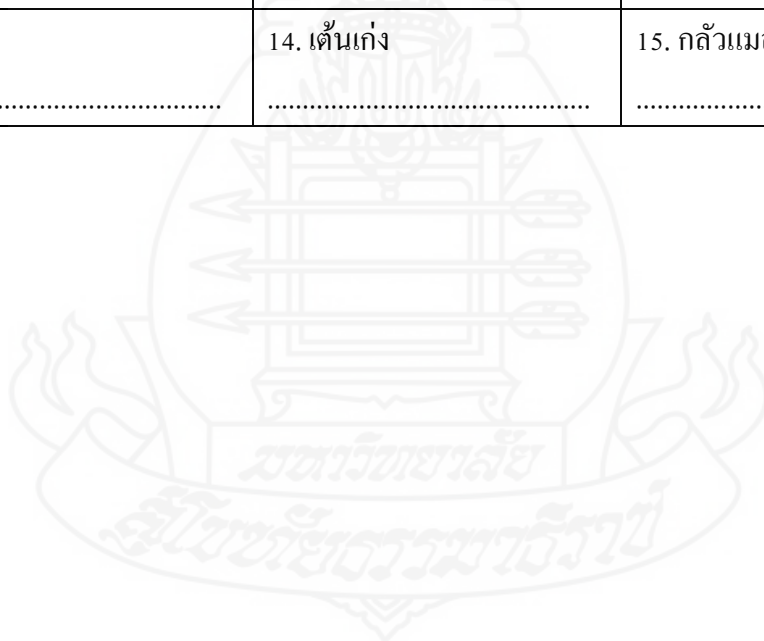
สังเกตจากความสนใจ ความกระตือรือร้น และการให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนว ตลอดจนการซักถามถึงประเด็นต่าง ๆ ของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรมแนะแนว

ใบงาน
เรื่อง “ใครเอ่ย”

คำชี้แจง ให้นักเรียนค้นหาเพื่อนที่มีลักษณะตามใบคำสั่งที่กำหนดให้ในเวลาประมาณ 10 นาที

1. เกิดวันพุธ	2. เป็นลูกคนเดียว	3. ชอบดูซีรีส์เกาหลี .....
4. สวยที่สุด	5. ชอบกินขนมหวานมาก	6. ชอบร้องเพลง .....
7. ชอบเลี้ยงแมว	8. อายุน้อยที่สุด	9. หล่อที่สุด .....
10. ชอบออกกำลังกาย	11. ชอบอ่านหนังสือ	12. ชอบนอนมากที่สุด .....
13. โสด	14. เดินเก่ง	15. กลัวแมลงมาก .....

เอกสารประกอบกิจกรรมแนะแนว

เรื่อง รายละเอียดเกี่ยวกับการเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้การศึกษา

กิจกรรมแนะแนว ครั้งที่ 1 นี้มีจุดประสงค์ เพื่อให้ให้นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวทราบถึงจุดมุ่งหมาย วิธีการในการพัฒนาสมรรถนะการให้การศึกษา สถานที่ ช่วงเวลา ระยะเวลา และจำนวนครั้งที่เข้าร่วมกิจกรรมแนะแนว รวมทั้งบทบาทหน้าที่ ที่จะต้องปฏิบัติในกลุ่ม และประโยชน์ที่จะได้รับจากการพัฒนา ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

1. จุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมแนะแนว

1.1 เพื่อให้ให้นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาได้มีความรู้ เจตคติ และทักษะในการให้การศึกษา

1.2 เพื่อให้ให้นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาสามารถนำความรู้ เจตคติ และทักษะในการให้การศึกษาไปใช้ในการให้การศึกษาในสถานการณ์สมมติ และสถานการณ์จริงได้

2. วิธีการในการจัดกิจกรรมแนะแนว

ในการจัดกิจกรรมแนะแนวครั้งนี้จะใช้วิธีการดังนี้คือ การบรรยาย การใช้กรณีตัวอย่าง การอภิปราย การแสดงบทบาทสมมติ การใช้สถานการณ์ การสาธิต การฝึกปฏิบัติการให้การศึกษา

3. สถานที่ที่ใช้ในการจัดกิจกรรมแนะแนว

สถานที่ที่ใช้ในการจัดกิจกรรมแนะแนวครั้งนี้ คือ ห้องชมพูนุททิพย์ โรงเรียนชัยนาทพิทยาคม

4. ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมแนะแนว

ระยะเวลาในการจัดกิจกรรมแนะแนว จัดในระหว่าง เดือนกรกฎาคม ถึง เดือนสิงหาคม พ.ศ.2563

5. จำนวนครั้งในการจัดกิจกรรมแนะแนว

ในการจัดกิจกรรมแนะแนวครั้งนี้ ผู้วิจัยจัดกิจกรรมแนะแนว นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา จำนวน 14 ครั้ง ครั้งละ 50 นาที

6. บทบาทหน้าที่

บทบาทหน้าที่ของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาในการเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนว

6.1 ในแต่ละครั้งของการจัดกิจกรรมแนะแนวนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาเตรียมตัวให้พร้อม ไม่นำงานอื่นเข้ามาทำในขณะการจัดกิจกรรมแนะแนว ไม่สนทนากับเพื่อนในเรื่องที่ไม่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมแนะแนว

6.2 เมื่อจัดกิจกรรมแนะแนวเสร็จในแต่ละครั้ง ขอให้ให้นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษากลับไปทบทวน และฝึกฝนในสิ่งที่ได้รับในแต่ละครั้ง และอาจจะนำไปทดลองใช้กับสถานการณ์ในชีวิตประจำวัน และนำผลมาแบ่งปันกับเพื่อน ๆ ที่ร่วมกิจกรรมแนะแนว

6.3 นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาที่เข้าร่วมกิจกรรมแนะแนว สามารถสอบถามข้อสงสัยกับผู้วิจัยได้เมื่อพบปัญหาหรืออุปสรรคในการเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนว แต่ครั้ง

7. ประโยชน์ที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนว ครั้งนี้

7.1 นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษามีสมรรถนะในการให้การปรึกษา

7.2 นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาสามารถให้การปรึกษาได้

7.3 นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาได้พัฒนาตนเองในด้านการเป็นผู้ให้การปรึกษา เมื่อนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาจบการศึกษาแล้วนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาสามารถนำสมรรถนะในการให้การปรึกษาไปปรับใช้ชีวิตประจำวันได้

**แผนการจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้การศึกษา
ของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนชัยนาทพิทยาคม
ครั้งที่ 2 กิจกรรม ธรรมชาติของวัยรุ่น เวลา 50 นาที**

*****

วัตถุประสงค์

เพื่อให้สามารถอธิบายและตอบคำถามเกี่ยวกับธรรมชาติของวัยรุ่นได้

แนวคิดสำคัญ

การเป็นผู้ให้การศึกษา โดยเฉพาะการเป็นนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษานั้น สิ่งที่สำคัญคือ การได้เข้าใจธรรมชาติของเพื่อนที่อยู่ในวัยใกล้เคียงกัน และในการจัดกิจกรรมแนะแนวครั้งนี้เป็นการพัฒนาให้นักเรียนที่อยู่ในช่วงของวัยรุ่น ดังนั้นการเข้าใจธรรมชาติของวัยรุ่นจะช่วยให้ นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาได้นำความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติของวัยรุ่นไปใช้ เพื่อทำความเข้าใจเพื่อนที่มาขอรับการปรึกษา ซึ่งส่งผลให้กระบวนการของการให้การศึกษามีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ความรู้เกี่ยวกับธรรมชาติของวัยรุ่นประกอบด้วย (1) การปรับตัวเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงด้านร่างกาย (2) การเปลี่ยนแปลงทางด้านอารมณ์ (3) ความต้องการความเป็นอิสระ (4) ความต้องการประสบการณ์แปลกใหม่ และ (5) การมีพัฒนาทางสติปัญญา

เทคนิค

วิธีการที่จะช่วยให้นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาได้รับความรู้ เกิดความเข้าใจเกี่ยวกับธรรมชาติของวัยรุ่นได้ด้วยวิธีการ “ระดมความคิด” ซึ่งเป็นวิธีการที่นักเรียนได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่อง “ธรรมชาติของวัยรุ่น” อย่างอิสระโดยไม่มีการอภิปรายว่าความคิดที่เสนอ ถูก ผิด เหมาะสมมากน้อยเพียงใด จนกว่านักเรียนเสนอความคิดครบทุกคน แล้วกลุ่มจึงพิจารณาวิเคราะห์ และประเมินค่าของความคิดเห็นของนักเรียนทุกความคิดเห็น จากนั้นจึงหลอมรวมความคิดเห็น ปรับให้รัดกุม และเพิ่มเติมให้สมบูรณ์ วิธีการนี้จะช่วยให้นักเรียนได้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนได้รับความรู้และเกิดความเข้าใจธรรมชาติของวัยรุ่นได้

ขั้นตอนดำเนินกิจกรรม

ในการดำเนินการจัดกิจกรรมแนะแนวที่มีผลต่อการพัฒนาสมรรถนะการให้การศึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา ดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ขั้นเริ่มต้น

1. วิทยากรแจกบัตรคำให้นักเรียนคนละ 1 แผ่น
2. วิทยากรวางบัตรคำทฤษฎีพัฒนาการทางบุคลิกภาพ 8 ขั้นตอน ประกอบด้วย

- 2.1 ชั้นที่ 1 ระยะทารก (Infancy period) อายุ 0-2 ปี
- 2.2 ชั้นที่ 2 วัยเริ่มต้น (Toddler period) อายุ 2-3 ปี
- 2.3 ชั้นที่ 3 ระยะก่อนไปโรงเรียน (Preschool period) อายุ 3-6 ปี
- 2.4 ชั้นที่ 4 ระยะเข้าโรงเรียน (School period) อายุ 6-12 ปี
- 2.5 ชั้นที่ 5 ระยะวัยรุ่น (Adolescent period) อายุ 12-20 ปี
- 2.6 ชั้นที่ 6 ระยะต้นของวัยผู้ใหญ่ (Early adult period) อายุ 20-40 ปี
- 2.7 ชั้นที่ 7 ระยะผู้ใหญ่ (Adult period) อายุ 40-60 ปี
- 2.8 ชั้นที่ 8 ระยะวัยสูงอายุ (Aging period) อายุประมาณ 60 ปีขึ้นไป

กับพื้นด้านซ้ายมือ แล้วให้นักเรียนนำบัตรคำที่เกี่ยวข้องกับพัฒนาการทางบุคลิกภาพของชั้นต่าง ๆ วางด้านขวามือ ใช้เวลา 10 นาที

3. วิทยากรถามนักเรียนว่าพฤติกรรมที่เกิดการพัฒนาทางด้านบุคลิกภาพมากที่สุดคือชั้นใด นักเรียนอยู่ในชั้นไหน และผู้มาขอรับการปรึกษาส่วนใหญ่อยู่ชั้นใด

ขั้นตอนการ

1. วิทยากรแจกใบความรู้ เรื่อง ธรรมชาติของวัยรุ่น ให้กับนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา
2. นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาแบ่งกลุ่มออกเป็นกลุ่ม กลุ่มละ 6 คน ทุกกลุ่มช่วยกันระดมความคิดเกี่ยวกับเรื่อง ธรรมชาติของวัยรุ่นให้ได้มากที่สุด และเขียนลงในกระดาษฟลิปชาร์ทที่เตรียมไว้ให้ ใช้เวลา 15 นาที
3. แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมานำเสนอความคิดเห็นของกลุ่มตนเอง

ขั้นสรุป

1. นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาและวิทยากรร่วมกันสรุปประเด็นสำคัญเกี่ยวกับธรรมชาติของวัยรุ่นที่ได้จากการจัดกิจกรรมแนะแนว
2. เปิดโอกาสให้นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาได้ซักถามเกี่ยวกับเกี่ยวกับธรรมชาติของวัยรุ่น
3. แบบสังเกตพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรม

สื่อ-อุปกรณ์ประกอบกิจกรรม

1. เอกสารประกอบกิจกรรมแนะแนว เรื่อง ธรรมชาติของวัยรุ่น
2. กระดาษฟลิปชาร์ท

การประเมินผล

สังเกตจากนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาในการให้ความสนใจมีความกระตือรือร้นและให้ความร่วมมือ ในการเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนว ตลอดจนการซักถามถึงประเด็นต่าง ๆ

เอกสารประกอบกิจกรรมแนะแนว

เรื่อง ธรรมชาติของวัยรุ่น

วัยรุ่น หมายถึง ช่วงชีวิตระหว่างวัยเด็กกับวัยผู้ใหญ่ ซึ่งเป็นช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อที่สำคัญ เพราะมีการเปลี่ยนแปลงอันซับซ้อน และสับสนร่วมกันหลายด้านในระบบต่าง ๆ ของร่างกาย รวมทั้งระบบเพศ ด้านจิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญา และจริยธรรม ซึ่งมีจุดเริ่มต้นและการเปลี่ยนแปลงแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล ตามหลักจิตวิทยา อิริคสัน วิเคราะห์ความเชื่อมโยงระหว่างจิตวิทยากับสังคมวิทยา ในรูปแบบของมนุษย์วิทยา ซึ่งมีแนวความคิดว่ามนุษย์ต้องพึ่งสังคม และสังคมก็ต้องพึ่งมนุษย์ มนุษย์ มีวิวัฒนาการที่สลับซับซ้อนและผ่านขั้นตอนต่าง ๆ ของธรรมชาติหลายขั้นตอน

ทฤษฎี Psychosocial development อิริคสัน อธิบายถึง ลักษณะของการศึกษาไปข้างหน้า โดยเน้นถึงสังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการพัฒนาบุคลิกภาพของคนซึ่งในแต่ละขั้นของการพัฒนานั้นจะมีวิกฤติการณ์ทางสังคม (social crisis) เกิดขึ้น การที่ไม่สามารถเอาชนะหรือผ่านวิกฤติการณ์ทางสังคมในขั้นหนึ่ง ๆ จะเป็นปัญหาในการเอาชนะวิกฤติการณ์ในขั้นต่อมา ทำให้เกิดความบกพร่องทางสังคม (social inadequacy) และเป็นปัญหาทางจิตใจตามมาภายหลัง ทฤษฎีพัฒนาการทางบุคลิกภาพตามแนวคิดของ อิริคสัน ที่ว่าพัฒนาการด้านจิตสังคมของบุคคล แบ่งเป็น 8 ขั้น ดังนี้

- ขั้นที่ 1 ระยะทารก (Infancy period) อายุ 0-2 ปี
- ขั้นที่ 2 วัยเริ่มต้น (Toddler period) อายุ 2-3 ปี
- ขั้นที่ 3 ระยะก่อนไปโรงเรียน (Preschool period) อายุ 3-6 ปี
- ขั้นที่ 4 ระยะเข้าโรงเรียน (School period) อายุ 6-12 ปี
- ขั้นที่ 5 ระยะวัยรุ่น (Adolescent period) อายุ 12-20 ปี
- ขั้นที่ 6 ระยะต้นของวัยผู้ใหญ่ (Early adult period) อายุ 20-40
- ขั้นที่ 7 ระยะผู้ใหญ่ (Adult period) อายุ 40-60 ปี
- ขั้นที่ 8 ระยะวัยสูงอายุ (Aging period) อายุประมาณ 60 ปีขึ้นไป

วัยรุ่นจัดอยู่ในขั้นที่ 5 ความเป็นอัตลักษณ์กับความสับสนในบทบาท (Identity vs. Role Confusion) ขั้นนี้อยู่ในช่วงอายุ 13-20 ปี การแสวงหาอัตลักษณ์ของบุคคล และการเสริมสร้างความรับผิดชอบถือว่าเป็นเอกลักษณ์สำคัญของวัยนี้ ซึ่งความรับผิดชอบดังกล่าวมีรากฐานมาจากการอบรมของพ่อแม่ และความรู้สึกไว้วางใจและความมั่นใจในตนเอง องค์ประกอบสำคัญของการสร้างความรู้สึกเป็น อัตลักษณ์ และผ่านพ้นความรู้สึกสับสนในตนเอง ได้แก่ ความเข้าใจในอัตลักษณ์และการแสวงหาสถานภาพทางสังคม ความเข้าใจในอัตลักษณ์ช่วยให้เด็กวัยรุ่น

เกิดความเข้าใจในปัญหาต่าง ๆ และช่วยในการตัดสินใจวางแผนเรื่องเกี่ยวกับอนาคต เช่น การเลือกอาชีพ การเลือกคู่ครอง เป็นต้น ในวัยนี้เด็กวัยรุ่นจะเกิดความคิดสงสัยในตัวเอง เช่น การคิดถามตนเองว่า “ฉันคือใคร ?” หรือ “ฉันจะทำอาชีพอะไรดี ?” เนื่องจากระยะวัยรุ่นเป็นระยะที่มีความรู้สึกสับสน ขาดความมั่นใจ เพราะมีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางด้านร่างกาย และจิตใจเพื่อเตรียมเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ ปัญหาของเด็กวัยนี้มักเป็นไปในทำนองที่ว่า ฉันไม่รู้ว่าจะทำอะไร ฉันไม่รู้ว่าจะดำเนินชีวิตไปในทิศทางใด และฉันไม่รู้ว่าจะฉันเป็นใคร อิทธิพลจากกลุ่มเพื่อนวัยเดียวกัน และความรู้สึกได้รับการยอมรับจากสังคมแวดล้อม ซึ่งรวมถึงกลุ่มย่อยทางวัฒนธรรม และศาสนา มีผลต่อการปรับตัวของวัยรุ่นอย่างยิ่ง เด็กวัยรุ่นจะค่อย ๆ พัฒนาความเป็นตัวของตัวเองขึ้น เขาจะแสวงหาตนตามอุดมคติ (Ego – ideal) และค้นหาอัตลักษณ์ เพื่อปรับตัวให้เข้ากับบทบาทใหม่ ในสังคม เราพบว่าเด็กวัยรุ่นตอนปลายจำนวนมากยังไม่สามารถค้นพบอัตลักษณ์ของตน เด็กวัยรุ่นที่ประสบอุปสรรคในพัฒนาการขั้นนี้จะขาดทักษะที่เหมาะสมในการแก้ไขสถานการณ์ คือ เมื่อเผชิญปัญหาหมักจะหลบเลี่ยงมากกว่าที่จะแก้ไข ในขณะที่สถานการณ์หรือปัญหาหนึ่งยังไม่ได้รับการแก้ไข เมื่อปัญหาอื่น ๆ ประดังเข้ามา ก็เกิดการสั่งสม และซับซ้อนของปัญหา กล่าวคือเด็กวัยรุ่นยังไม่มีทักษะที่ดีในการแก้ปัญหา อย่างไรก็ตามวัยรุ่นแต่ละคนย่อมต้องการเวลาในการเรียนรู้ และปรับตัวเพื่อการพัฒนาไปสู่ความเป็นผู้ใหญ่และได้รับการยอมรับจากบุคคลรอบข้างในสังคม

พัฒนาการทางร่างกาย

พัฒนาการทางด้านร่างกาย ประกอบด้วย การเจริญเติบโตและเปลี่ยนแปลงของร่างกายอย่างมาก รวมถึงพัฒนาการอวัยวะทางเพศที่ชัดเจน ในวัยนี้ร่างกายของเขามีการผลิตฮอร์โมนเพศ (Sex hormone) และฮอร์โมนของการเจริญเติบโต (Growth hormone) อย่างมากและรวดเร็ว ส่งผลให้ร่างกายมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว แขนขาจะยาวขึ้นก่อนจะเห็นการเปลี่ยนแปลงอื่น ประมาณ 2 ปี ในเพศหญิงจะมีไขมันมากกว่าเพศชาย วัยรุ่นชายจะมีพัฒนาการของกล้ามเนื้อมากกว่า ทำให้เพศชายดูแข็งแรงกว่า ระหว่างวัยรุ่นเพศชายและวัยรุ่นเพศหญิงจะมีการเปลี่ยนแปลงทางเพศที่ต่างกันอย่างชัดเจน อาทิเช่น วัยรุ่นชายจะเป็นหนุ่มขึ้น เสียงแตก หนวดเคราขึ้น และเริ่มมีฝันเปียก ส่วนวัยรุ่นหญิงจะเป็นสาวขึ้นคือ เต้านมมีขนาดโตขึ้น ไขมันที่เพิ่มขึ้นจะทำให้รูปร่างมีทรวดทรง สะโพกผายออก และเริ่มมีประจำเดือน นอกจากนี้ระดับสติปัญญา ความคิดจะพัฒนาสูงขึ้น คือมีความคิดเป็นแบบรูปธรรมมากขึ้นกว่าวัยก่อนหน้า มีความสามารถในการคิด วิเคราะห์ และสังเคราะห์สิ่งต่าง ๆ ได้มากขึ้นตามลำดับ จนเมื่อพ้นวัยรุ่นแล้วจะมีความสามารถทางสติปัญญาได้เหมือนผู้ใหญ่ แต่ในช่วงวัยรุ่นนี้ เด็กวัยรุ่นอาจขาดความขี้คิด มีความหุนหันพลันแล่น ซึ่งการวิจัยพบว่าพฤติกรรมและการเปลี่ยนแปลงในวัยรุ่นส่วนใหญ่เป็นผลมาจาก การเปลี่ยนแปลงภายในร่างกาย คือการผลิตฮอร์โมนของต่อมไร้ท่อต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นทั้งในสมอง และร่างกายของวัยรุ่น

พัฒนาการทางอารมณ์

ในช่วงวัยนี้อารมณ์จะปั่นป่วนเปลี่ยนแปลงง่าย หงุดหงิดง่าย เครียดง่าย โกรธง่าย อาจเกิดอารมณ์ซึมเศร้าโดยไม่มีสาเหตุได้ง่าย อารมณ์ที่ไม่ดีเหล่านี้ อาจทำให้เกิดพฤติกรรมเกรี้ยวกราด มีผลต่อการเรียนและการดำเนินชีวิต ในวัยรุ่นตอนต้น การควบคุมอารมณ์ยังไม่ค่อยดีนัก บางครั้งยังทำอะไรตามอารมณ์ตัวเองอยู่บ้าง แต่จะค่อย ๆ ดีขึ้นเมื่ออายุมากขึ้น อารมณ์เพศวัยนี้จะมีมาก ทำให้มีความสนใจเรื่องทางเพศ หรือมีพฤติกรรมทางเพศ เช่น การสำเร็จความใคร่ด้วยตนเอง ซึ่งถือว่าเป็นเรื่องปกติในวัยนี้ แต่พฤติกรรมบางอย่างอาจเป็นปัญหา เช่น เบี่ยงเบนทางเพศ กามวิปริต หรือการมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่น

พัฒนาการทางจริยธรรม

วัยนี้จะมีความคิดเชิงอุดมคติสูง (Idealism) เพราะเขาสามารถแยกแยะความผิดชอบชั่วดีได้ มีมโนธรรม ต้องการให้มีความถูกต้อง ความชอบธรรมในสังคม ชอบช่วยเหลือผู้อื่น ต้องการเป็นคนดีเป็นที่ชื่นชมของผู้อื่น และจะรู้สึกอึดอัดกับข้อจำกัดกับความไม่ถูกต้องในสังคม หรือในบ้าน แม้แต่พ่อแม่ของตนเองเขาก็เริ่มรู้สึกว่าไม่ได้ดีสมบูรณ์แบบเหมือนเมื่อก่อนอีกต่อไป บางครั้งเขาจะแสดงออก ด้วยการวิพากษ์วิจารณ์พ่อแม่ หรือครู อาจารย์ ตรง ๆ การต่อต้าน ประท้วงจึงเกิดได้บ่อยในวัยนี้ เมื่อเขาเห็นการกระทำที่ไม่ถูกต้อง หรือมีการเอาเปรียบ เบียดเบียน ความไม่เสมอภาคกัน เมื่อพ้นวัยรุ่นตอนต้นไป การควบคุมตนเองจะดีขึ้น จนเป็นระบบจริยธรรมที่สมบูรณ์เหมือนผู้ใหญ่

พัฒนาการทางสังคม

วัยนี้จะเริ่มห่างจากทางบ้าน ไม่ค่อยสนิทสนมคลุกคลีกับพ่อแม่พี่น้องเหมือนเดิม แต่จะสนใจเพื่อนมากกว่า จะใช้เวลากับเพื่อนนาน ๆ มีกิจกรรมนอกบ้านมาก ไม่อยากไปไหนกับทางบ้าน เริ่มมีความสนใจเพศตรงข้าม สนใจสังคมสิ่งแวดล้อม ปรับตัวเองให้เข้ากับกฎเกณฑ์กติกาของกลุ่ม ของสังคมได้ดีขึ้น มีทักษะทางสังคมมากขึ้น รู้จักการสื่อสารเจรจา การแก้ปัญหา การประนีประนอม การยืดหยุ่นโอนอ่อน และการทำงานร่วมกับผู้อื่น พัฒนาการทางสังคมที่ดีจะเป็นพื้นฐานมนุษยสัมพันธ์ที่ดี ความภาคภูมิใจในตนเอง และบุคลิกภาพที่ดี ถ้าบุคคลไม่สามารถปรับตัวหรือพบอุปสรรคในพัฒนาการขั้นนี้ เขาจะเกิดความรู้สึกรุนแรง ซึ่งมีผลต่อบุคลิกภาพ และการแสดงออกของเขา การได้พูดหรือได้แสดงความคิดเห็นต่อหน้าคนหมู่มากนับว่าเป็นประโยชน์เป็นการแสวงหาอัตลักษณ์ของตัวเองอย่างหนึ่ง นอกจากนั้นวัยรุ่นจะเลือกผู้ใหญ่ที่ไม่ใช่พ่อแม่มาเป็นแบบอย่างที่มีความหมายและเป็นไ้วางใจของเขา วัยรุ่นจะมองคุณค่าของวัฒนธรรม ศาสนาและอุดมคติว่าเป็นสิ่งที่ดีงาม และเป็นสิ่งที่สนับสนุนส่งเสริมพัฒนาการและการแสวงหาอัตลักษณ์ของเขา ถ้าเขาประสบความสำเร็จในการแสวงหาตนเอง เขาจะสามารถแสดงบทบาทของตนเองได้อย่างเหมาะสม แต่ในทางตรงกันข้าม ถ้าเขาไม่สามารถฟันฝ่าอุปสรรค ปัญหาต่าง ๆ และไม่มั่นใจในอัตลักษณ์ของตน เขาจะเกิดความสับสนและแสดงบทบาทที่ไม่เหมาะสม

ประเด็นปัญหาที่พบได้บ่อยในวัยรุ่น

ประเด็นปัญหาที่พบได้บ่อยในวัยรุ่น ได้แก่ ความสัมพันธ์กับพ่อแม่ หรือบุคคลในครอบครัว การใช้สารเสพติด ปัญหาเกี่ยวกับประเด็นทางเพศ ปัญหาบุคลิกภาพ และพฤติกรรมที่ขัดต่อกฎเกณฑ์ต่าง ๆ

ปัญหาความสัมพันธ์กับพ่อแม่

วัยรุ่นจะแสดงพฤติกรรมที่แสดงความเป็นตัวตนของเขาค่อนข้างมาก การพูดจาไม่ค่อยเรียบร้อย ซึ่งอาจเลียนแบบมาจากกลุ่มเพื่อน อารมณ์แปรปรวน ไม่มีความสม่ำเสมอต่อความรับผิดชอบต่าง ๆ เอาแต่ใจตัวเอง ทำให้พ่อแม่ ผู้ปกครอง หรือครูอาจารย์หงุดหงิดไม่พอใจได้มาก ๆ ถ้าบุคคลรอบข้างไม่เข้าใจ การแสดงออกเหล่านี้ และใช้วิธีการจัดการที่ไม่ถูกต้อง เช่น ใช้การพูดว่ากล่าว บ่นตำหนิ หรือลงโทษรุนแรง จะเกิดปฏิกิริยาต่อต้าน ซึ่งไม่ช่วยเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเหล่านั้น วิธีการจัดการกับปัญหาพฤติกรรมเหล่านี้ ทำได้โดยเริ่มต้นจากการทำความเข้าใจความต้องการของเขา มีการตอบสนองโดยประนีประนอมยืดหยุ่น แต่ยังคงขอบเขตที่เหมาะสม ควรใช้การจูงใจ ให้วัยรุ่นได้ออกความคิด และร่วมมือโดยสมัครใจมากกว่าการบังคับ หรือการใช้ความรุนแรง

ปัญหาการใช้สารเสพติด

ตามธรรมชาติของวัยรุ่นจะมีความอยากรู้อยากเห็น อยากลองมาก การที่อยู่ใกล้ชิดกลุ่มเพื่อนที่ใช้สารเสพติดย่อมมีความเสี่ยงสูงที่จะถูกชักจูงให้ใช้สารเสพติดต่าง ๆ วัยรุ่นส่วนใหญ่ไม่กล้าปฏิเสธเพื่อน เพราะกลัวเพื่อนไม่คบหรือถูกเพื่อนทำทนาย หรือบางคนใช้เพราะอยากให้เหมือนเพื่อน ๆ เพื่อให้ได้รับการยอมรับ เมื่อลองแล้วเกิดความพอใจ และติดสารเสพติดเหล่านั้นไป

ปัญหาทางเพศ

พฤติกรรมรักร่วมเพศ (Homosexuality) เป็นพฤติกรรมที่จะทำให้เกิดปัญหาตามมาได้มาก คนที่เป็นรักร่วมเพศมักจะเจอปัญหาในการดำเนินชีวิตได้มากกว่าคนทั่วไป ในบางสังคมมีการต่อต้านพฤติกรรมรักร่วมเพศ มีการรังเกียจ ล้อเลียน ไม่ยอมรับ บางประเทศมีกฎหมายลงโทษ ผู้ที่มีเพศสัมพันธ์กับเพศเดียวกัน รักร่วมเพศ คือพฤติกรรมที่พึงพอใจทางเพศกับเพศเดียวกัน อาจมีการแสดงออกภายนอกให้เห็นชัดเจนหรือไม่ก็ได้ พฤติกรรมรักร่วมเพศอาจมีสาเหตุมาจากหลายปัจจัย ขึ้นอยู่กับแต่ละกรณี เช่น เด็กผู้ชายถูกเลี้ยงดูมาท่ามกลางญาติพี่น้องที่มีแต่ผู้หญิง อาจทำให้อาจมีความเป็นผู้หญิงเหมือนกัน และก็เกิดชอบเพศชายด้วยกัน เพราะมีความคิดว่าตนเองเป็นเพศหญิง เป็นต้น

การรักษาผู้ที่เป็นรักร่วมเพศ มักไม่ได้ผล เนื่องจากผู้ที่เป็นรักร่วมเพศมักจะพอใจในลักษณะแบบนี้อยู่แล้ว การช่วยเหลือทำได้โดยการให้การปรึกษาผู้ที่เป็นพ่อแม่และผู้ป่วย เพื่อให้ปรับตัวได้ ไม่รังเกียจลูกที่เป็นแบบนี้ และการพูดคุยเพื่อให้ผู้ป่วยได้เข้าใจและแสดงออกอย่างเหมาะสมไม่มากเกินไปจนเกิดการรังเกียจและต่อต้านจากคนใกล้ชิด หรือเพื่อนบ้านในชุมชน การป้องกันภาวะรักร่วมเพศ ทำได้โดยการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างพ่อแม่เพศเดียวกับเด็ก เพื่อให้มีการถ่ายทอดแบบอย่างทางเพศจากพ่อหรือแม่เพศเดียวกับเด็ก

การสำเร็จความใคร่ด้วยตนเอง (Masturbation) ในวัยรุ่นถือว่าเป็นพฤติกรรมปกติ ไม่มีอันตราย ไม่มีผลเสียต่อร่างกายหรือจิตใจ แต่ควรแนะนำให้เด็กได้เห็นถึงความเหมาะสมของเวลาและสถานที่ ไม่ควรหมกมุ่นมากเกินไปจนเป็นปัญหาต่อการใช้เวลา ทำให้ขาดการทำกิจกรรมอื่น ๆ ที่เป็นประโยชน์มากกว่า

การมีเพศสัมพันธ์ในวัยรุ่น (Sexual Relationship) มักเกิดจากวัยรุ่นที่ขาดการยับยั้งชั่งใจ หรือมีปัญหาทางอารมณ์ และใช้เพศสัมพันธ์เป็นการทดแทน เพศสัมพันธ์ในวัยรุ่นมักไม่ได้ยังคิดให้รอบคอบ ขาดการไตร่ตรอง ทำตามอารมณ์เพศ หรืออยู่ภายใต้ฤทธิ์ของสารเสพติด ทำให้เกิดปัญหาการติดโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ การตั้งครภภ์เมื่อยังไม่พร้อม การทำแท้ง การเลี้ยงลูกที่ไม่ถูกต้อง ปัญหาครอบครัว และกลายเป็นปัญหาสังคมในที่สุด

ปัญหาบุคลิกภาพ

ช่วงวัยรุ่นจะมีพัฒนาการทางบุคลิกภาพอย่างชัดเจน ทั้งนี้สัจใจคอ ความคิด การกระทำ มีรูปแบบที่สม่ำเสมอ จนสามารถคาดการณ์ได้ว่าในเหตุการณ์แบบนี้ เขาจะแสดงออกอย่างไร ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับ ประสบการณ์ และการเรียนรู้ที่ผ่านมา จะทำให้วัยรุ่นมีบุคลิกภาพดีด้วย แต่ในทางตรงข้าม การประสบอุปสรรคต่าง ๆ เช่น การขาดผู้ปกครองคอยดูแลสั่งสอน หรือการเรียนรู้แบบผิด ๆ จะทำให้วัยรุ่นมีปัญหาบุคลิกภาพได้ ทำให้เขาปรับตัวเข้ากับคนอื่นยาก และเอาตัวเองเป็นศูนย์กลาง ในกรณีที่เป็นปัญหามาก ๆ อาจนำไปสู่อาการผิดปกติทางบุคลิกภาพ

อาการพฤติกรรมเกร (Conduct Disorder)

เป็นโรคที่มีปัญหาพฤติกรรมกลุ่มที่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน โดยตนเองพอใจ ได้แก่ การละเมิดสิทธิผู้อื่น การขโมย น้อ โกง ดิชิงวิ่งราว ทำร้ายผู้อื่น ทำลายข้าวของ เกร หรือละเมิดกฎเกณฑ์ของหมู่คณะหรือสังคม การหนีเรียน ไม่กลับบ้าน หนีเที่ยว โกหก หลอกหลวง ล้วงเงินทางเพศ การใช้สารเสพติด อาการดังกล่าวนี้มักจะเกิดขึ้นต่อเนื่องมานานพอสมควร สัมพันธ์กับปัญหาในครอบครัว การเลี้ยงดู ปัญหาอารมณ์ การรักษาควรรีบทำให้เร็วที่สุดเพราะการปล่อยไว้นาน จะยิ่งเรื้อรังรักษายาก และกลายเป็นบุคลิกภาพแบบอันธพาล และต่อต้านสังคม (Antisocial Personality Disorder) เมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่

การป้องกันปัญหาวัยรุ่น

1. การเลี้ยงดูอย่างถูกต้อง ให้ความรักความอบอุ่น
2. การฝึกให้รู้จักระเบียบวินัย การควบคุมตัวเอง
3. การฝึกทักษะชีวิตให้แก้ไขปัญหาได้ถูกต้อง มีทักษะในการปฏิเสธสิ่งที่ไม่ถูกต้อง
4. การสอนให้เด็กรู้จักคบเพื่อน ทักษะสังคมดี
5. การฝึกให้วัยรุ่นได้เรียนรู้ และเสริมสร้างอัตลักษณ์

**แผนการจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้การปรึกษา
ของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนชัยนาทพิทยาคม
ครั้งที่ 3 กิจกรรม ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการให้การปรึกษา เวลา 50 นาที**

*****

วัตถุประสงค์

เพื่อให้ นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาสามารถอธิบายเกี่ยวกับการให้การปรึกษาเบื้องต้นได้

แนวคิดสำคัญ

สมาคมงานบุคลากรและการแนะแนวแห่งประเทศไทย (APGA) ได้กำหนดว่า เพื่อที่จะให้การปฏิบัติงานด้านการให้การปรึกษาได้เป็นผลดี ผู้ให้การปรึกษาจะต้องผ่านการศึกษาด้านวิชาชีพ เพื่อให้มีความรู้พื้นฐานในการให้การปรึกษา เข้าใจหลักการสำคัญของการให้การปรึกษา เข้าใจหลักการเบื้องต้นในการปฏิบัติการให้การปรึกษา (Patterson, 1967, p. 202) ดังนั้น ผู้ที่ปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้ให้การปรึกษาจะต้องมีความรู้พื้นฐานในการให้การปรึกษา ซึ่งได้แก่ ความหมายของการให้การปรึกษา หลักการของการให้การปรึกษา จุดมุ่งหมายของการให้การปรึกษา และกระบวนการของการให้การปรึกษา ทั้งนี้เพื่อให้ นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาได้รู้จักและเข้าใจพื้นฐานของการให้การปรึกษา ซึ่งจะส่งผลต่อการดำเนินการให้การปรึกษาให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

เทคนิค

วิธีการที่ช่วยให้นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาได้มีความรู้และเกิดประสบการณ์ในการให้การปรึกษา ผู้วิจัยเลือกใช้วิธีการบรรยาย เพื่อให้ นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาเกิดความชัดเจนในเนื้อหาสาระและการแสดงบทบาทสมมติ เพื่อให้ นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษามีประสบการณ์ในการเป็นผู้ให้การปรึกษา

ขั้นตอนดำเนินกิจกรรม

ในการดำเนินการจัดกิจกรรมแนะแนวที่มีผลต่อการพัฒนาสมรรถนะการให้การปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา ดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ขั้นเริ่มต้น

วิทยากรสอบถามนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา เพื่อทบทวนในสิ่งที่ได้รับจากการจัดกิจกรรมแนะแนว ครั้งที่ 2 แล้วโยนเรื่องเข้าสู่ เรื่อง ความรู้เกี่ยวกับความรู้พื้นฐานในการให้การปรึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาว่าพฤติกรรมที่เกิดพัฒนาทางด้านบุคลิกภาพมากที่สุด คือ ระยะเวลาที่นักเรียนคิดว่าระยะเวลาจะมีปัญหาหรือไม่ ควรจะมีการให้การปรึกษาหรือไม่ ดังนั้นจึงควรเรียนรู้เกี่ยวกับการให้การปรึกษา จึงจะช่วยคลายปัญหาได้

ขั้นตอนการ

1. วิทยากรแจกข้อคำถามที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับความรู้พื้นฐานในการให้การปรึกษาให้นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา
2. วิทยากรบรรยาย เรื่อง ความรู้พื้นฐานการให้การปรึกษา ซึ่งเนื้อหาสาระเกี่ยวกับความรู้พื้นฐานการให้การปรึกษา ประกอบด้วย ความหมาย หลักการ จุดมุ่งหมาย และกระบวนการในการให้การปรึกษา

ขั้นสรุป

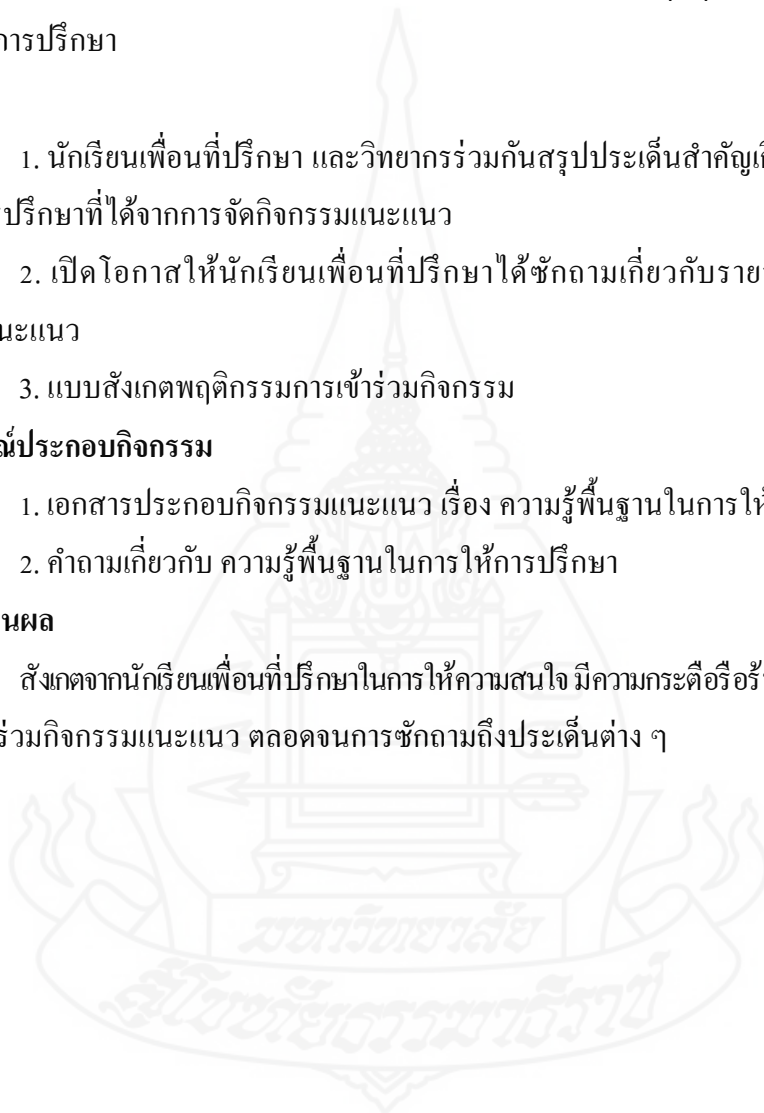
1. นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา และวิทยากรร่วมกันสรุปประเด็นสำคัญเกี่ยวกับเรื่อง พื้นฐานการให้การปรึกษาที่ได้จากการจัดกิจกรรมแนะแนว
2. เปิดโอกาสให้นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาได้ซักถามเกี่ยวกับรายละเอียดของการจัดกิจกรรมแนะแนว
3. แบบสังเกตพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรม

สื่อ-อุปกรณ์ประกอบกิจกรรม

1. เอกสารประกอบกิจกรรมแนะแนว เรื่อง ความรู้พื้นฐานในการให้การปรึกษา
2. คำถามเกี่ยวกับ ความรู้พื้นฐานในการให้การปรึกษา

การประเมินผล

สังเกตจากนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาในการให้ความสนใจ มีความกระตือรือร้น และให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนว ตลอดจนการซักถามถึงประเด็นต่าง ๆ

เอกสารประกอบกิจกรรมแนะแนว เรื่อง ความรู้พื้นฐานในการให้การปรึกษา

พื้นฐานในการให้การปรึกษา

การพัฒนาสมรรถนะการให้การปรึกษา
ของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา

1. ความหมาย ของการให้การปรึกษา

การให้การปรึกษา หมายถึง กระบวนการในการให้การช่วยเหลือให้บุคคลที่กำลังเผชิญกับปัญหาเข้าใจปัญหาและหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาได้ด้วยตนเอง รวมถึงการเลือกดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสม

พื้นฐานในการให้การปรึกษา

พื้นฐานของการให้การปรึกษา
(Basic Counseling)

1. ความหมายของการให้การปรึกษา
2. หลักการของการให้การปรึกษา
3. จุดมุ่งหมายของการให้การปรึกษา
4. กระบวนการของการให้การปรึกษา

1. ความหมาย ของการให้การปรึกษา

ผู้ทำหน้าที่ช่วยเหลือจะได้รับฝึกอบรมให้มีความสามารถในการให้การปรึกษา กระบวนการของการให้การปรึกษาจะอยู่ภายใต้สัมพันธภาพที่อบอุ่น จริงใจ และสบายใจที่เปิดเผยตนเองระหว่างผู้รับบริการปรึกษาและผู้ให้การปรึกษา

1. ความหมาย ของการให้การปรึกษา

2. หลักการ ของการให้การปรึกษา

2. หลักการ
ของการให้การปรึกษา

1. การให้การปรึกษาเป็นกระบวนการที่เกิดจาก “ความเต็มใจ” มาขอรับบริการจากผู้ให้การปรึกษา

2. หลักการ
ของการให้การปรึกษา (ต่อ)

4. ผู้ให้การปรึกษาระบุหน้าที่ว่าผู้รับการศึกษา มีสิทธิและความสามารถในการตัดสินใจหรือแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง ฉะนั้นผู้ให้การปรึกษาจะ “ไม่ทำหน้าที่ตัดสินใจแทนผู้รับบริการ”

2. หลักการ
ของการให้การปรึกษา (ต่อ)

2. ผู้ให้การปรึกษาจะต้องเป็นผู้ที่ได้รับการฝึกฝน ทางด้านการให้การปรึกษา

2. หลักการ
ของการให้การปรึกษา (ต่อ)

5. ผู้ให้การปรึกษายึดหลักว่า ผู้รับการศึกษาแต่ละคนมีความแตกต่างกัน ทางด้านความสามารถ ความถนัด ความคิด ความรู้สึก เศรษฐกิจ สังคม ฉะนั้นในการให้การปรึกษาจะตระหนักในความต่างระหว่างบุคคลนี้

2. หลักการ
ของการให้การปรึกษา (ต่อ)

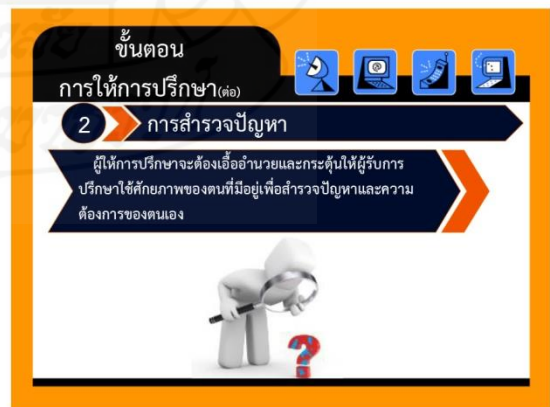
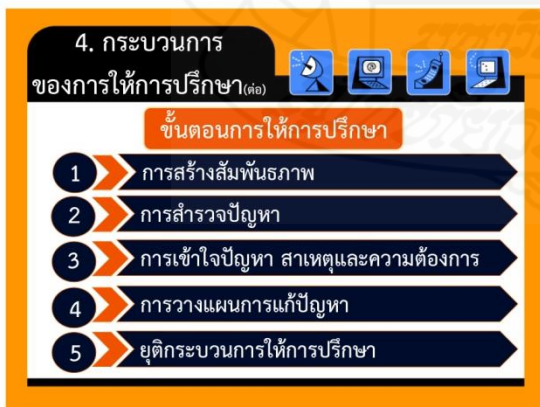
3. การให้การปรึกษามีจุดมุ่งหมายเพื่อช่วยให้ผู้รับการศึกษารู้จักตนเอง รู้จักสิ่งแวดล้อมของตนเอง ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการยอมรับตนเอง และพร้อมที่จะปรับตัว ตลอดจนสามารถพบแนวทางในการแก้ไขปัญหาได้ สามารถตัดสินใจ และพัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพ

3. จุดมุ่งหมาย
ของการให้การปรึกษา

เพื่อให้ผู้รับการศึกษาได้ระบายความทุกข์ใจของตนเอง โดยมีผู้รับการศึกษาเป็นผู้รับฟัง สนับสนุน ให้กำลังใจ และกระตุ้นให้ผู้รับการศึกษาเกิดความกระจำใจในความทุกข์ของตนเองและแสวงหาแนวทางในการป้องกันปัญหา แก้ไขปัญหาและพัฒนาตนเองได้เต็มศักยภาพ

ขั้นตอน
การให้การปรึกษา (ต่อ)

2 การสำรวจปัญหา

ผู้ให้การปรึกษา

1. การตั้งคำถามอย่างเหมาะสม
2. การฟังอย่างใส่ใจ
3. ไม่ตัดสินตามความคิดของตน

ผู้รับการปรึกษา

1. ได้สำรวจความคิด ความรู้สึกของตนเอง
2. ได้รับรู้ปัญหาของตนเอง

ขั้นตอน
การให้การปรึกษา (ต่อ)

4 การวางแผนการแก้ปัญหา

ผู้ให้การปรึกษา

1. ช่วยให้ผู้รับการปรึกษาสำรวจทางเลือกหลายๆ ทาง
2. ให้ข้อมูลเพื่อผู้รับการปรึกษาพิจารณาแนวทางแก้ปัญหา
3. ให้กำลังใจผู้รับการปรึกษา

ผู้รับการปรึกษา

1. มองเห็นแนวทางในการแก้ปัญหา
2. มีจุดมุ่งหมายในการแก้ไขปัญหา
3. สามารถวางแผนการแก้ไขปัญหาได้
4. สามารถตัดสินใจแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง

ขั้นตอน
การให้การปรึกษา (ต่อ)

3 การเข้าไปปัญหา สาเหตุและความต้องการ

ขั้นตอนนี้เป็นหัวใจของกระบวนการให้การปรึกษา ซึ่งผู้ให้การปรึกษาจะช่วยให้ผู้รับการปรึกษาคิดความกระจ่างในปัญหาของตนเองอย่างแท้จริงและมองเห็นแนวทางที่จะแก้ไขปัญหาขึ้นได้

ขั้นตอน
การให้การปรึกษา (ต่อ)

5 ยุติกระบวนการให้การปรึกษา

เปิดโอกาสให้ผู้รับการปรึกษาได้สรุปสิ่งต่างๆ ที่ได้จากการสนทนาครั้งนี้ โดยผู้ให้การปรึกษาเพิ่มเติมในประเด็นที่ขาดหาย

ขั้นตอน
การให้การปรึกษา (ต่อ)

4 การวางแผนการแก้ปัญหา

ผู้ให้การปรึกษาช่วยให้ผู้รับการปรึกษาวางแผน เพื่อแก้ไขปัญหาได้ด้วยตนเองก่อน ถ้าไม่ได้ผู้ให้การปรึกษาอาจเสนอแนะแล้วให้ผู้รับการปรึกษาได้แสดงความคิดเห็นในข้อเสนอแนะนั้นๆ ถึงความเหมาะสมและเลือกทางแก้ไขปัญหาที่ดีที่สุด

ขั้นตอน
การให้การปรึกษา (ต่อ)

5 ยุติกระบวนการให้การปรึกษา

ผู้ให้การปรึกษา

1. สัญญายุติ
2. การสรุปความ
3. การส่งต่อ
4. การเปิดโอกาสให้พบครั้งต่อไป
5. การนัดพบครั้งต่อไป
6. การประทับประคอง
7. การกล่าวอำลา

ผู้รับการปรึกษา

1. รับรู้การยุติสนทนา
2. รู้คุณค่าที่มารับการปรึกษา
3. พร้อมใจไปพบตามที่ส่งต่อ
4. พร้อมรับนัดครั้งต่อไป
5. พึงพอใจและมั่นใจในตนเอง
6. เห็นคุณค่าในตนเองมากขึ้น

คำถาม

“ความรู้พื้นฐานในการให้การปรึกษา”

1. นักเรียนเข้าใจความหมายของการปรึกษาว่าอย่างไร
2. ใ้ให้การปรึกษามีหลักการอย่างไร
3. การให้การปรึกษามีจุดมุ่งหมายอย่างไร
4. การให้การปรึกษามีกระบวนการอย่างไร

**แผนการจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้การศึกษา
ของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนชัยนาทพิทยาคม
ครั้งที่ 4 กิจกรรม จรรยาบรรณในการให้การศึกษา เวลา 50 นาที**

*****

วัตถุประสงค์

เพื่อให้ นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาสามารถบอกจรรยาบรรณของผู้ให้การศึกษาได้

แนวคิดสำคัญ

เมธินันท์ ภิณฑุชน. (2539) กล่าวว่า เนื่องจากผู้ให้การศึกษาต้องทำงานเกี่ยวกับบุคคล โดยตรง ต้องสัมผัสความรู้สึกนึกคิดและอารมณ์ของผู้มารับการศึกษา เป็นที่ไว้วางใจจับใจความลับ และโลกส่วนตัวของผู้รับการศึกษา ลักษณะของงานและความสัมพันธ์ทางวิชาชีพดังกล่าวบางครั้ง ทำให้ผู้ให้การศึกษาตกอยู่ในสถานะที่ตัดสินใจลำบากมาก ๆ หรือบางครั้งทำให้ผู้ให้การศึกษาตกอยู่ในสภาพที่ไม่ช่วยให้สามารถให้การศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น ในการปฏิบัติงานในวิชาชีพการให้การศึกษาจำเป็นต้องมีจรรยาบรรณเป็นแนวปฏิบัติ

เทคนิค

ในการจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้การศึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา เรื่องจรรยาบรรณในการให้การศึกษา ผู้วิจัยเลือกวิธีการ “การใช้กรณีตัวอย่าง” ซึ่งเป็นวิธีการนำกรณีเรื่องราวหรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจริงที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะศึกษามานำเสนอ และให้ข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อจะได้ศึกษาอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และวิเคราะห์เรื่องราวที่เกิดขึ้น แล้วสรุปแนวทางที่เห็นว่าดีที่สุด เหมาะสมที่สุด ซึ่งแต่ละกรณีตัวอย่างจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับจรรยาบรรณของผู้ให้การศึกษา ซึ่งนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาจะต้องทำความเข้าใจ และแก้ปัญหาตามที่ผู้วิจัยกำหนด วิธีการนี้จะช่วยให้นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาเกิดความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับจรรยาบรรณของผู้ให้การศึกษาอย่างถ่องแท้

ขั้นตอนดำเนินกิจกรรม

ในการดำเนินการจัดกิจกรรมแนะแนวที่มีผลต่อการพัฒนาสมรรถนะการให้การศึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา ดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ขั้นเริ่มต้น

วิทยากรสอบถามนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา เพื่อทบทวนในสิ่งที่ได้รับจากการจัดกิจกรรมแนะแนว ครั้งที่ 3 แล้วโยนเรื่องเข้าสู่ เรื่อง ความรู้เกี่ยวกับจรรยาบรรณในการให้การศึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา

ขั้นตอนการ

1. นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาแบ่งกลุ่มออกเป็นกลุ่มละ 6 คน จำนวน 5 กลุ่ม
2. วิทยากรแจกเอกสารประกอบกิจกรรมแนะนำ เรื่อง จรรยาบรรณในการให้การปรึกษา และแจกกรณีตัวอย่างให้กับนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษากลุ่มละ 1 เรื่อง ซึ่งแต่ละเรื่องจะเป็นกรณีศึกษาที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมในการให้การปรึกษาของผู้ให้การปรึกษา
3. นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาแต่ละกลุ่มศึกษากรณีตัวอย่างที่ละเรื่อง และช่วยกันวิเคราะห์แต่ละกรณีศึกษาว่าผู้ให้การปรึกษาคควรมีจรรยาบรรณหรือแนวปฏิบัติอย่างไร
4. นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาแต่ละกลุ่มนำเสนอผลการวิเคราะห์จรรยาบรรณของผู้ให้การปรึกษาจากกรณีศึกษาที่ได้รับทั้ง 3 เรื่อง

ขั้นสรุป

1. นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาและวิทยากรร่วมกันอธิบายถึงจรรยาบรรณของผู้ให้การปรึกษาว่าต้องมีเรื่องใดบ้าง
2. นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาและวิทยากรร่วมกันสรุปจรรยาบรรณของผู้ให้การปรึกษา
3. เปิดโอกาสให้นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาได้ซักถามเกี่ยวกับรายละเอียดของการจัดกิจกรรมแนะนำ

สื่อ-อุปกรณ์ประกอบกิจกรรม

1. เอกสารประกอบกิจกรรมแนะนำ เรื่อง จรรยาบรรณในการให้การปรึกษา
2. กรณีตัวอย่าง “จรรยาบรรณในการให้การปรึกษา”
3. แผ่นนำเสนอข้อมูลจากโปรแกรม Microsoft PowerPoint เรื่อง จรรยาบรรณในการให้การปรึกษา
4. กระดาษฟลิปชาร์ต
5. แบบสังเกตพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรม

การประเมินผล

สังเกตจากนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาในการให้ความสนใจ มีความกระตือรือร้นและให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมกิจกรรมแนะนำ ตลอดจนการซักถามถึงประเด็นต่าง ๆ

เอกสารประกอบกิจกรรมแนะแนว เรื่อง จรรยาบรรณในการให้การปรึกษา

จรรยาบรรณหมายถึง

คำว่า “จรรยาบรรณ” เป็นคำสมาสระหว่าง “จรรยา” ซึ่งหมายถึง ความประพฤติหรือกิจวัตรที่ควรประพฤติ และอีกคำหนึ่ง คือ “บรรณ” ซึ่งหมายถึง เอกสารหรือหนังสือ เมื่อรวมเข้าด้วยกันจึงหมายถึง เอกสารหรือหนังสือที่ว่าด้วยข้อควรประพฤติปฏิบัติของบุคคลกลุ่มใดกลุ่มหนึ่ง หรืออาชีพใดอาชีพหนึ่ง

จากพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525 หมายถึง ธรรมเนียมที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติ, ศีลธรรม, กฎศีลธรรม จากการสัมมนาของสำนักงานคณะกรรมการศึกษาแห่งชาติ เมื่อ พ.ศ. 2522 ได้สรุปนิยามไว้ว่าจริยธรรม คือ แนวทางประพฤติปฏิบัติตน เพื่อการบรรลุถึงสภาพชีวิตอันทรงคุณค่าพึงประสงค์

ดังนั้นการทำงานที่เกี่ยวข้องกับบุคคลผู้ให้การปรึกษามักจะเผชิญกับการตัดสินใจที่เกี่ยวข้องกับจรรยาบรรณอยู่บ่อย ๆ แนวปฏิบัติที่องค์กรวิชาชีพและกฎหมายกำหนดไว้ดังนี้

1. ผู้ให้การปรึกษาต้องไม่พยายามที่จะให้ความช่วยเหลือผู้รับการปรึกษา โดยที่ไม่มีความรู้ทักษะ การฝึกฝน และการนิเทศที่เพียงพอ กล่าวคือ ต้องไม่ให้การปรึกษาในด้านที่นอกเหนือจากความสามารถและคุณสมบัติที่ตนเองมีอยู่ ในกรณีที่พบกับปัญหานี้ให้ส่งต่อให้กับผู้เชี่ยวชาญที่เหมาะสม

2. ผู้ให้การปรึกษาต้องเป็นอิสระจากอคติ และความลำเอียงทั้งมวลที่อาจส่งผลกระทบต่อความเป็นกลางและสัมพันธภาพทางบวก อคติและความลำเอียงที่อาจเกิดขึ้น ได้แก่ อคติในเรื่องเพศ เชื้อชาติ ศาสนา ความเชื่อ และกลุ่มที่มีลักษณะพิเศษ

3. การมีความสัมพันธ์ทางเพศกับผู้รับการปรึกษาเป็นสิ่งต้องห้าม ผู้ให้การปรึกษาจะต้องไม่มีความสัมพันธ์หรือเกี่ยวข้องทางเพศกับผู้รับการปรึกษาโดยเด็ดขาดไม่มีข้อยกเว้นใด ๆ

4. ผู้ให้การปรึกษาจะคุ้มครองสิทธิของผู้ร่วมเป็นตัวอย่าง (Subject) ของการวิจัย การทดลองใด ๆ ที่อาจส่งผลกระทบต่อกลุ่มตัวอย่างการวิจัย (Subject) จะต้องอธิบายให้กลุ่มตัวอย่างทราบและจะต้องได้รับความยินยอมจากกลุ่มตัวอย่างทุกคน

5. ผู้ให้การปรึกษาจะต้องปกป้องความเป็นส่วนตัว และรักษาความลับของผู้รับการปรึกษาโดยตลอด เว้นเสียแต่ว่าสถานการณ์ที่เปิดเผยในชั่วโมงการให้การปรึกษาเป็นอันตรายต่อชีวิตและความผาสุก (welfare) ของตนเองและผู้อื่น ๆ จะต้องรักษาเป็นความลับจะเปิดเผยได้ก็ต่อเมื่อรับการปรึกษาอนุญาตหรือกฎหมายบังคับ

6. เป้าหมายในการให้การศึกษาคือ การช่วยผู้รับการศึกษาให้สามารถบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ ยกเว้นเป้าหมายนั้นเป็นเป้าหมายที่เป็นในทางทำลายทำร้ายตัวเองหรือฝ่าฝืนกฎระเบียบของสังคม ผู้ให้การศึกษจะต้องช่วยให้ผู้รับการศึกษาพัฒนาความเป็นตัวของตัวเองมากขึ้น และจะต้องระวังไม่ทำให้ผู้รับการศึกษาเกิดความรู้สึกพึงพา เพื่อสนองความต้องการของผู้ให้การศึกษา

7. ผู้ให้การศึกษจะต้องรับผิดชอบที่จะรับการฝึกอบรมเพิ่มเติมความรู้ และพัฒนาอย่างต่อเนื่องภายหลังจากจบการศึกษาแล้ว ทั้งนี้เพราะว่าความรู้และการวิจัยในวิชาชีพการให้การศึกษากำลังเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ดังนั้นผู้ปฏิบัติในด้านนี้จำเป็นต้องพัฒนาความรู้และทักษะให้ทันสมัยอยู่เสมอ

8. ผู้ให้การศึกษามีความรับผิดชอบและหน้าที่ที่จะดำเนินการต่อผู้ร่วมงานที่ผิดจรรยาบรรณ ผิดกฎหมาย และขาดประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ในฐานะนักวิชาชีพผู้ให้การศึกษามีหน้าที่ที่จะพิทักษ์วิชาชีพพิทักษ์ชุมชน และพิทักษ์ความปลอดภัยของผู้ใช้บริการให้การศึกษา

9. ผู้ให้การศึกษจะต้องคงไว้ซึ่งการปฏิบัติงานที่มีมาตรฐานของความสัตย์ ความจริงใจ และคุณธรรมในระดับสูง

10. ผู้ให้การศึกษจะต้องให้ความสำคัญต่อความผาสุก (Welfare) โดยทั่วไปของผู้รับการศึกษาและสังคมผู้ให้การศึกษจะต้องพยายามป้องกันการเลือกที่รักมักที่ชัง ช่วยบุคคลที่ด้อยโอกาส ช่วยส่งเสริมความยุติธรรมในสังคม เพื่อช่วยคนทุกคนให้สามารถใช้ศักยภาพของเขาได้อย่างเต็มที่

กรณีตัวอย่าง
“จรรยาบรรณในการให้การปรึกษา”

เรื่องที่ 1

คำสั่ง

เมื่อนักเรียนอ่านกรณีศึกษาแต่ละเรื่องแล้ว ให้นักเรียนช่วยกันคิดวิเคราะห์ ดังต่อไปนี้

1. ใครคือผู้ที่ทำหน้าที่ “ผู้ให้การปรึกษา”
2. ใครคือผู้ที่ทำหน้าที่ “ผู้รับการปรึกษา”
3. ผู้ที่ทำหน้าที่ “ผู้ให้การปรึกษา” ทำหน้าที่ได้เหมาะสมหรือไม่
4. ผู้ที่ทำหน้าที่ “ผู้ให้การปรึกษา” ควรจะมีจรรยาบรรณหรือแนวปฏิบัติอย่างไรในการให้การปรึกษา

ไบหม่อนเป็นนักเรียนชั้นปีที่ 3 ไบหม่อนเป็นคนหน้าตาดี เรียนเก่ง และเธอมีคนมาจีบหลายคน เธอพิจารณาบรรดาหนุ่ม ๆ ทั้งหลายที่เข้ามาจีบเธอ แล้วเธอก็เลือก พงศธร เป็นแฟน และเธอก็ไม่ผิดหวังที่เลือก พงศธร เพราะพงศธรเป็นเด็กดี ตั้งใจเรียนสม่ำเสมอ แต่วันนี้ไบหม่อนมีเรื่องไม่สบายใจเกี่ยวกับพงศธรเธอเป็นกังวลใจมาก เพราะเธอเริ่มรู้สึกว่างศธรมีพฤติกรรมแปลก ๆ หลายอย่าง เช่น ไม่รอรับที่หน้าโรงเรียน ไม่รับโทรศัพท์ ปฏิเสธการไปกินข้าวกลางวันกับเธอ และที่สำคัญพงศธรมักจะหงุดหงิดใส่ไบหม่อนเป็นประจำ ไบหม่อนจึงมาปรึกษาพี่กับโดนัท โดนัทปลอบใจไบหม่อน และบอกกับไบหม่อนว่าเราไม่จำเป็นต้องไปสนใจ เรามีศักดิ์ศรีมีคุณค่าจะต้องได้พบคนดี ๆ

นทีแอบชอบไบหม่อนมานาน และเมื่อรู้จากโดนัทว่าไบหม่อนกำลังไม่สบายใจ จึงยื่นข้อเสนอให้โดนัทว่า ถ้าทำให้ไบหม่อนมาเป็นแฟนกับเขาได้ นทีจะเลี้ยงอาหารกลางวัน 1 สัปดาห์ โดนัทตกลงไปตามข้อเสนอของนที และโดนัทได้ไปพูดคุยกับไบหม่อนให้ไบหม่อนได้ระบายความทุกข์ใจต่าง ๆ ออกมา ทำให้ไบหม่อนเกิดความสบายใจ และไว้วางใจโดนัทเพราะไบหม่อนรู้สึกว่โดนัทเป็นเพื่อนที่เข้าใจเธอมากที่สุด ส่วนโดนัทเมื่อไบหม่อนสบายใจขึ้นจึงพูดถึงนทีในแง่ดี และพยายามพูดจาหวานล่อมิให้ไบหม่อนสนใจในตัวนที และไบหม่อนก็เริ่มคล้อยตามจนได้คบกับนทีสำเร็จ โดนัทจึงได้กินข้าวกลางวันฟรี 1 สัปดาห์ แต่แล้วไบหม่อนก็รู้ความจริงว่าโดนัทวางแผนกับนที ไบหม่อนเสียใจมาก

เรื่องที่ 2

คำสั่ง

เมื่อนักเรียนอ่านกรณีศึกษาแต่ละเรื่องแล้ว ให้นักเรียนช่วยกันคิดวิเคราะห์ ดังต่อไปนี้

1. ใครคือผู้ที่ทำหน้าที่ “ผู้ให้การปรึกษา”
2. ใครคือ “ผู้รับการปรึกษา”
3. ผู้ที่ทำหน้าที่ “ผู้ให้การปรึกษา” ทำหน้าที่ได้เหมาะสมหรือไม่
4. ผู้ที่ทำหน้าที่ “ผู้ให้การปรึกษา” ควรจะมีจรรยาบรรณหรือแนวปฏิบัติอย่างไรในการให้การปรึกษา

อมรรู้สึกตนเองไม่มีคุณค่า รู้สึกว่าตนเองต่ำต้อยกว่าเพื่อน ไม่ได้ไม่เท่าเทียมคนอื่น ดังนั้น อมรจึงแยกตัวออกจากเพื่อน ๆ และไม่ค่อยเข้าร่วมกิจกรรมกับเพื่อน และอมรไม่สามารถทำงานกลุ่มหรือทำงานร่วมกับเพื่อนได้ เพราะอมรกลัวเพื่อน ๆ จะไม่ยอมรับ สาเหตุที่ทำให้อมรคิดแบบนี้เป็นเพราะว่าอมรรู้สึกไม่ดีกับตนเอง อมรไม่หล่อ คำ อ้วน เตี้ย สิวขึ้นเต็มหน้า วันนี้อมรมาคุยกับคมสันซึ่งเป็นคนที่ม่เพื่อนมาพูดคุยด้วยเสมอ อมรหวังจะได้ระบายความทุกข์ใจของตนเอง แต่คมสันไม่สนใจที่จะฟังอมรพูด และทำงานอื่นขณะที่อมรเล่าเรื่องของตน คมสันนึกในใจว่าเมื่อไรอมรจะไปสักทีเห็นหน้าแล้วสยงมาก พูดอะไรก็ไม่รู้ ไม่รู้จักเจียมตัว อมรเห็นท่าของคมสันแล้วอมรจึงรู้สึกได้ว่าคมสันไม่สนใจ อมรจึงบอกลาและกลับไปด้วยความทุกข์ใจ อีกสักครู่โยธาได้เข้ามาคุยกับคมสันและได้นำขนมมาฝากคมสันด้วย คมสันจึงถามโยธาว่ามีเรื่องอะไรไม่สบายใจหรือป่าวบอกเราได้นะ โยธาจึงเล่าความสบายใจให้คมสันฟัง คมสันฟังแล้วก็ได้สะท้อนความรู้สึกของโยธาและให้กำลังใจโยธา โยธารู้สึกดีขึ้นจึงบอกคมสันว่าจะพาไปเลี้ยงน้ำที่โรงอาหาร คมสันตอบตกลงแล้วเดินไปด้วยกัน

เรื่องที่ 3

คำสั่ง

เมื่อนักเรียนอ่านกรณีศึกษาแต่ละเรื่องแล้ว ให้นักเรียนช่วยกันคิดวิเคราะห์ ดังต่อไปนี้

1. ใครคือผู้ที่ทำหน้าที่ “ผู้ให้การปรึกษา”
2. ใครคือ “ผู้รับการปรึกษา”
3. ผู้ที่ทำหน้าที่ “ผู้ให้การปรึกษา” ทำหน้าที่ได้เหมาะสมหรือไม่
4. ผู้ที่ทำหน้าที่ “ผู้ให้การปรึกษา” ควรจะมีจรรยาบรรณหรือแนวปฏิบัติอย่างไรในการให้การปรึกษา

น้ำตาลกับน้ำหวานเป็นเพื่อนสนิทกันมาก ทั้งคู่เป็นคนสวยรูปร่างดี มีเพื่อนเยอะ ทั้งสองคนมักจะไปไหนมาไหนด้วยกันเสมอ น้ำตาลมีเพื่อนชายมาชอบหลายคน ส่วนน้ำหวานไม่มีเพื่อนชายมาชอบ ดังนั้นน้ำตาลจึงไม่กล้ามีแฟน เพราะเป็นห่วงว่าน้ำหวานจะไม่มีเพื่อน คืนวันหนึ่งมีงานเลี้ยงสอบเสร็จ น้ำตาลและน้ำหวานก็ไปงานนี้ด้วย เพื่อน ๆ ให้น้ำตาลและน้ำหวานดื่มเหล้าเพื่อความสนุกสนานของงานเลี้ยง น้ำตาลดื่มไปมากส่วนน้ำหวานดื่มแก้วเดียวก็กลับสนิทเพื่อน ๆ จึงปล่อยให้น้ำหวานนอนหลับที่โต๊ะอาหาร ส่วนคนอื่น ๆ ก็ดื่มและเต้นรำกันอย่างสนุกสนาน ในขณะที่เพื่อน ๆ สนุกสนานกัน กับต้นซึ่งแอบชอบน้ำตาลอยู่เห็นน้ำตาลเมาไม่ได้สติ ตนเองจึงรับอาสาพาน้ำตาลไปส่งที่บ้าน ส่วนน้ำหวานมีเพื่อนไปส่งที่บ้านเพราะอยู่บ้านใกล้กัน กับต้นไม่ได้พาน้ำตาลไปส่งที่บ้านตามที่บอกแต่กลับพาน้ำตาลไปที่บ้านของตนเอง และล่วงเกินน้ำตาลในขณะที่น้ำตาลเมา ตื่นเช้ามาน้ำตาลพบว่าตนเองนอนเปลือยอยู่กับกับต้น น้ำตาลตกใจอย่างมากและร้องไห้ด้วยความเสียใจ กับต้นปลอมโยนและบอกว่าตนเองหลงรักน้ำตาลมานานแล้ว และให้น้ำตาลคูคลิปวีดิโอที่ถ่ายไว้ขณะที่ตนเองคนกำลังล่วงเกินเธอ และขู่ว่าห้ามไปบอกใครน้ำตาลเสียใจอย่างมากกลัวและรู้สึกไม่ดีกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น อีกทั้งกังวลใจว่าตนเองจะท้องหรือไม่ จึงนำเรื่องของตนเองไปปรึกษาเพื่อนสนิท น้ำหวานรับฟังปัญหาของน้ำตาลแล้วรู้สึกสงสาร และเห็นใจน้ำตาลมาก จึงได้ปลอบใจ และน้ำหวานได้นำเรื่องของน้ำตาลไปคุยกับน้ำผึ้ง น้ำผึ้งได้นำเรื่องของน้ำตาลไปบอกน้ำปั่นและเรื่องของน้ำตาลก็กระจายไปทั่วโรงเรียน น้ำตาลไม่กล้าที่จะเข้าไปที่โรงเรียนไม่ไปเรียนไม่พบใครทั้งสิ้น น้ำตาลรู้สึกเครียดและเสียใจที่ไม่สามารถไว้วางใจเพื่อนสนิทได้

เรื่องที่ 4

คำสั่ง

เมื่อนักเรียนอ่านกรณีศึกษาแต่ละเรื่องแล้ว ให้นักเรียนช่วยกันคิดวิเคราะห์ ดังต่อไปนี้

1. ใครคือผู้ที่ทำหน้าที่ “ผู้ให้การปรึกษา”
2. ใครคือ “ผู้รับการปรึกษา”
3. ผู้ที่ทำหน้าที่ “ผู้ให้การปรึกษา” ทำหน้าที่ได้เหมาะสมหรือไม่
4. ผู้ที่ทำหน้าที่ “ผู้ให้การปรึกษา” ควรจะมีจรรยาบรรณหรือแนวปฏิบัติอย่างไรในการให้การปรึกษา

เจเจเป็นนักเรียนที่มีนิสัยก้าวร้าว มักจะใช้ความรุนแรงกับเพื่อนเสมอ จนทำให้เพื่อนเอื่อมระอาไม่มีใครอยากคบหากับเจเจเลย ซึ่งก็ทำให้เจเจยิ่งโมโห และใช้ความรุนแรงมากขึ้น อาร์มซึ่งเป็นหัวหน้าห้อง และเพื่อน ๆ มีความหวังใจเจเจ อาร์มจึงตักเตือนเจเจ แต่เจเจกลับไม่ฟังและยังบอกว่าอย่ามายุ่งระวังจะโดนต่อย เพื่อน ๆ จึงหมดหนทางที่จะตักเตือนเจเจ พี่พีเป็นเพื่อนอีกคนที่มีนิสัยตรงข้ามกับเจเจ คือจะไม่ตั้งใจเรียน เวลาอยู่ในห้องชอบเหม่อลอยจนอาจารย์เตือนเป็นประจำ อาร์มซึ่งเป็นหัวหน้าห้องจึงพูดคุยกับพี่พี ถามว่ามีอะไรให้เราช่วยไหม พี่พีบอกว่าไม่มี เรื่องของเราเรื่องส่วนตัวของเรา เราไม่ต้องการให้ใครมายุ่งวุ่นวาย เราจะทำอะไร จะเป็นยังไงก็เรื่องของเรา ต่อไปนี้ห้ามมายุ่งกับเราอีกจำไว้ อาร์มจึงบอกกับเพื่อน ๆ ว่าเราเจ็ดแล้ว ต่อไปนี้เราจะไม่ช่วยเหลือใคร ไม่ตักเตือนใครอีกแล้วพอกันที

เรื่องที่ 5

คำสั่ง

เมื่อนักเรียนอ่านกรณีศึกษาแต่ละเรื่องแล้ว ให้นักเรียนช่วยกันคิดวิเคราะห์ ดังต่อไปนี้

1. ใครคือผู้ที่ทำหน้าที่ “ผู้ให้การปรึกษา”
2. ใครคือ “ผู้รับการปรึกษา”
3. ผู้ที่ทำหน้าที่ “ผู้ให้การปรึกษา” ทำหน้าที่ได้เหมาะสมหรือไม่
4. ผู้ที่ทำหน้าที่ “ผู้ให้การปรึกษา” ควรจะมีจรรยาบรรณหรือแนวปฏิบัติอย่างไรในการให้การปรึกษา

นักเรียนกลุ่มหนึ่งได้รับมอบหมายให้เป็นนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา โดยได้รับการฝึกอบรมทักษะในการให้การปรึกษา นักเรียนกลุ่มนี้มีหน้าที่รับฟังปัญหา และคอยให้ความช่วยเหลือตามความสามารถ ถ้าเกินความสามารถจะส่งต่อไปกับครูที่ปรึกษา และครูแนะแนว โอมเป็นหนึ่งในนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาได้นัดกับบีบีไว้ 11 โมงเช้า เนื่องจากบีบีมีความทุกข์ อยากจะระบายให้กับโอมฟัง พอใกล้ถึงเวลาโอมยังอยู่ที่โรงอาหารของโรงเรียนและนั่งคุยกับไบปอ ซึ่งไบปอเป็นคนที่โอมแอบชอบอยู่ ไบปอขอให้โอมนั่งคุยเป็นเพื่อนเพื่อรอเพื่อนของไบปอมาหาตอน 12.30 น. โอมอยากนั่งคุยกับไบปอต่อ แต่ในขณะที่เดียวกันโอมก็ต้องไปตามที่นัดบีบีไว้ โอมตัดสินใจว่าตนเองจะนั่งคุยกับไบปอต่อจนกว่าเพื่อนของไบปอจะมา แล้วค่อยไปพบบีบี ดังนั้น โอมจึงได้โทรศัพท์ไปเลื่อนนัดบีบีเป็นพรุ่งนี้ 12.30 น. บีบีรับโทรศัพท์และบอกกับโอมว่าไม่เป็นไร โอมสบายใจขึ้นมา เมื่อวันรุ่งขึ้นโอมไปโรงเรียนเพื่อน ๆ ได้ถามโอมว่าได้ข่าวบีบีไหม โอมบอกว่าไม่รู้ เพื่อนจึงบอกว่าบีบีผูกคอตายเมื่อคืนนี้ แล้วพวกเราจะไปงานศพบีบีคืนนี้ โอมได้รับข่าวแล้วตกใจอย่างมาก และรู้สึกผิดกับการกระทำของตนเองอย่างยิ่ง

แผ่นนำเสนอข้อมูลจากโปรแกรม Microsoft PowerPoint
เรื่อง จรรยาบรรณในการให้ การปรึกษา

**จรรยาบรรณ
ของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา**
การพัฒนาสมรรถนะการให้การปรึกษา
ของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา

**จรรยาบรรณ
ของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา**

**จรรยาบรรณ
ของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา**

“จรรยาบรรณ” เป็นคำสมาสระหว่าง

“จรรยา”   “บรรณ”

หมายถึง ความประพฤติ
หรือกริยาที่ควรประพฤติ   หมายถึง เอกสารหรือหนังสือ

เมื่อรวมเข้าด้วยกัน จึงหมายถึง เอกสารหรือหนังสือที่ว่าด้วยข้อควรประพฤติ
ปฏิบัติของบุคคลกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งหรืออาชีพใดอาชีพหนึ่ง

**จรรยาบรรณ
ของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา(ต่อ)**

จรรยาบรรณ

- 1 >>> ไม่หลอกลวงผู้รับการปรึกษา
- 2 >>> ไม่มีอคติ
- 3 >>> การรักษาความลับ
- 4 >>> การศรัทธาต่อการช่วยเหลือ
- 5 >>> การรับผิดชอบต่อหน้าที่

**แผนการจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้การศึกษา
ของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนชัยนาทพิทยาคม
ครั้งที่ 5 กิจกรรม เจตคติในการให้การศึกษา เวลา 50 นาที**

*****

วัตถุประสงค์

เพื่อให้นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษามีเจตคติที่ดีในการให้การศึกษา

แนวคิดสำคัญ

บลูม (Bloom, 1956) ได้เสนอแนวคิดที่ เจตคติสามารถพัฒนาได้ตามลำดับขั้นตอน ซึ่งแบ่งออกได้เป็น 5 ระดับดังนี้ (1) การยอมรับ (2) การตอบสนอง (3) เห็นคุณค่า (4) การจัดระบบ และ (5) การสร้างลักษณะนิสัย ซึ่งในการจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาเจตคติในการให้การศึกษา ผู้วิจัยได้นำแนวคิดการพัฒนาเจตคติของ บลูม (Bloom, 1956)

ขั้นเริ่มต้น

ให้นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาเล่นเกม “ความรู้สึก” ดังนี้

1. นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาเลือกถั่วต้มคนละ 1 ฝัก
2. วิทยากรถามนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาแต่ละคนว่า
  - เพราะเหตุใดจึงเลือกถั่วต้มฝักนี้
  - ให้นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาบอกความรู้สึกด้านบวกต่อถั่วต้มฝักนี้
  - ให้นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาบอกความรู้สึกด้านลบต่อถั่วต้มฝักนี้
3. วิทยากรสอบถามนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาว่านักเรียนได้อะไรบ้างจากการเล่นเกมนี้

ขั้นดำเนินการ

นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาศึกษาเอกสารประกอบกิจกรรมแนะแนว เรื่อง เจตคติต่อการให้การศึกษา ใช้เวลา 5 นาที

ขั้นสรุป

นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาและวิทยากรร่วมกันอภิปรายสรุปเจตคติต่อการให้การศึกษา และเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถามในประเด็นที่นักเรียนสงสัย

สื่อ-อุปกรณ์ประกอบกิจกรรม

1. ถั่วต้ม
2. เอกสารประกอบกิจกรรมแนะแนว เรื่อง “เจตคติต่อการให้การศึกษา”
3. แบบสังเกตพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรม

การประเมินผล

สังเกตจากนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาในการให้ความสนใจ มีความกระตือรือร้น และให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนว ตลอดจนการซักถามถึงประเด็นต่าง ๆ

เอกสารประกอบกิจกรรมแนะแนว เรื่อง “เจตคติต่อการให้การศึกษา”

เจตคติเป็นความรู้สึกของคน คนเราจะรู้สึกได้ก็ต่อเมื่อประสาทของเราได้สัมผัสกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งก่อน นั่นคือรับรู้สิ่งนั้นก่อนนั่นเอง ถ้าจิตเราเกี่ยวข้องกับสิ่งนั้นก็ทำให้เกิดความรู้สึกตั้งแต่ขั้นต้น ๆ จนถึงขั้นสูง ๆ คือเกิดความสนใจ ความซาบซึ้งพอใจและเจตคติติดตามมา (ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ, 2543) เจตคติของการให้การศึกษา หมายถึง ความรู้สึกของผู้ที่ทำหน้าที่ให้การศึกษาที่มีต่อการให้การศึกษา ถ้าผู้ให้การศึกษาเกิดการเรียนรู้และมีประสบการณ์เกี่ยวกับการให้การศึกษาในเชิงบวกแล้ว ผู้ให้การศึกษาจะมีแนวโน้มที่จะตอบสนองต่อกระบวนการของการให้การศึกษาในเชิงบวกด้วยเช่นกัน จากการศึกษาวิจัยการให้การศึกษา แบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลางของ รอยเจอร์ พบว่า เจตคติ (attitude) ของผู้ให้การศึกษา มีความสำคัญยิ่งกว่าเทคนิควิธีการให้การศึกษาผู้ให้การศึกษาที่ประสบผลสำเร็จจะใช้ตัวเองเป็นสื่อที่จะช่วยให้ผู้รับการศึกษาเกิดการเปลี่ยนแปลง ซึ่งเจตคติในการให้ศึกษามี ดังนี้

1. การเห็นประโยชน์ของการให้การศึกษา ในกระบวนการของการให้การศึกษา ถ้าผู้ให้การศึกษาารู้สึกว่าการให้การศึกษาเป็นวิธีการที่มีประโยชน์ที่จะช่วยให้ผู้รับการศึกษาได้ตระหนักรู้เกี่ยวกับสิ่งที่เกิดขึ้นกับตัวเอง และสามารถปรับตัวได้ ผู้ให้การศึกษาจะมีความใส่ใจกระตือรือร้นที่จะให้ความช่วยเหลือผู้รับการศึกษาอย่างเต็มศักยภาพ

2. การเห็นคุณค่าของการให้การศึกษา เมื่อผู้ให้การศึกษาเห็นประโยชน์ของการให้การศึกษาแล้ว จะนำไปสู่การเห็นถึงคุณค่าของการให้การศึกษา หมายความว่า การให้การศึกษาเป็นวิธีการที่สำคัญ ซึ่งเป็นวิธีการที่มีการศึกษาค้นคว้าวิจัย โดยนักจิตวิทยาที่มีความรู้ความสามารถจนเป็นที่ยอมรับว่าเป็นวิธีการที่ช่วยเหลือบุคคลให้มีความสามารถในการช่วยเหลือตนเองได้ ตัดสินใจเลือกแนวทางในการดำเนินชีวิตด้วยตนเองได้ ดังนั้นคุณค่าของการให้ศึกษานั้นจะอยู่ตรงที่ผู้ให้การศึกษาได้เห็นความสำคัญและยอมรับว่าการให้การศึกษาเป็นวิธีการที่ช่วยเหลือบุคคลให้พ้นจากความทุกข์ ควรแก่การนำมาเป็นวิธีการในการให้ความช่วยเหลือบุคคลที่กำลังเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ ช่วยให้ผู้รับการศึกษามีมุมมองมนุษย์ในลักษณะที่ยังมีความหวังสามารถพัฒนาได้ เปลี่ยนแปลงแก้ไขได้ มีความศรัทธาต่อคุณค่าของมนุษย์ มนุษย์ทุกคนมีศักยภาพอยู่ภายในตัวที่สามารถนำออกมาใช้ได้ เพื่อจัดการกับปัญหาต่าง ๆ ในชีวิตของตนเองถ้าผู้ให้การศึกษาเห็นคุณค่าของการให้การศึกษาแล้วจะช่วยให้กระบวนการของการให้ศึกษามีความหมายต่อทั้งผู้ให้การศึกษาและผู้รับการศึกษาเพราะเกิดจากความใส่ใจสนใจและเต็มใจให้การช่วยเหลือผู้รับการศึกษาให้เห็นแนวทางในการดำเนินชีวิตของตนเองได้

3. การรู้สึกที่ดีในการเป็นผู้ให้การปรึกษา เมื่อผู้ให้การปรึกษาพบว่าวิธีการของการให้การปรึกษาเป็นวิธีการที่มีประโยชน์ คือ การให้การปรึกษาเป็นวิธีการที่เหมาะสมที่จะนำมาช่วยเหลือบุคคลให้พ้นทุกข์ได้ ดังนั้นผู้ให้การปรึกษาก็เริ่มจะมองเห็นต่อไปว่าการให้การปรึกษาเป็นวิธีการที่สำคัญ เป็นวิธีการที่มีคุณค่ามีความหมาย เนื่องจากผู้รับการปรึกษาที่ผ่านกระบวนการของการให้การปรึกษาจะสามารถพบแนวทางในการดำเนินชีวิตได้ด้วยตนเอง ซึ่งจะส่งผลให้ผู้รับการปรึกษามีความรู้สึกที่ดีในการให้การปรึกษา ซึ่งจะช่วยให้ผู้ให้การปรึกษาดำเนินการให้การปรึกษาด้วยความตั้งใจ เต็มใจที่จะให้การช่วยเหลือผู้รับการปรึกษาที่กำลังประสบกับความทุกข์ใจต่าง ๆ ให้เกิดการเข้าใจและยอมรับกับสิ่งที่เกิดขึ้นกับตนเองได้ พร้อมทั้งพบวิธีการแก้ปัญหาได้ด้วยตนเอง ทั้งนี้ผู้ให้การปรึกษาจะมีความเชื่อว่ามนุษย์สามารถตัดสินใจเลือกสิ่งที่ดีที่สุดสำหรับตนเอง ผู้ให้การปรึกษาเป็นเพียงผู้ทำหน้าที่ร่วมกับผู้รับการปรึกษาในการแสวงหาทางเลือกช่วยให้กำลังใจให้ความมั่นใจ

**แผนการจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้การปรึกษา
ของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนชัยนาทพิทยาคม
ครั้งที่ 6 กิจกรรม การฝึกทักษะการสื่อสาร “ทักษะการใส่ใจ” เวลา 50 นาที**

*****

วัตถุประสงค์

1. เพื่อฝึกทักษะการสื่อสาร “ทักษะการใส่ใจ”
2. เพื่อให้มีทักษะการสื่อสาร “ทักษะการใส่ใจ”

แนวคิดสำคัญ

การฝึกทักษะการสื่อสาร การให้การปรึกษาก็มีความสำคัญที่นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาจะต้องฝึก เนื่องจากในขณะที่ให้การปรึกษานั้นผู้ให้การปรึกษาและผู้รับการปรึกษาจะต้องมีการสื่อสารกัน ดังนั้นผู้ให้การปรึกษาที่ดีจะต้องมีความสามารถในการสื่อสาร ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเข้าใจความคิด ความรู้สึก และการแสดงออกของผู้รับการปรึกษา ซึ่งจะทำให้ผู้ให้การปรึกษาเข้าใจและสะท้อนสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับผู้รับการปรึกษาได้ชัดเจนมากขึ้น ผู้รับการปรึกษาเกิดความเข้าใจตนเองเข้าใจสิ่งแวดล้อมและพร้อมที่ดำเนินชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งทักษะการใส่ใจ (Attending) เป็นทักษะหนึ่งในทักษะการสื่อสารเพื่อการให้การปรึกษา การใส่ใจเป็นพฤติกรรมของผู้ให้การปรึกษาที่แสดงออกด้วยภาษาพูดหรือภาษาท่าทาง ซึ่งบ่งบอกถึงความกระตือรือร้นที่จะช่วยผู้รับบริการ โดยแสดงความสนใจ การเห็นความสำคัญ และการให้เกียรติ เพื่อช่วยให้ผู้รับการปรึกษาเกิดความอบอุ่นใจและไม่รู้สึกห่างเหินกัน

ขั้นตอนดำเนินกิจกรรม

ในการจัดกิจกรรมแนะแนวของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาในการให้การปรึกษา เรื่องการฝึกทักษะการสื่อสารเพื่อการให้การปรึกษา โดยใช้ ทักษะการใส่ใจ (Attending Skill) ผู้วิจัยได้นำรูปแบบการฝึกทักษะการให้การปรึกษา (peer counseling) ของ Timndall and: Gray, (1985, p. 80-81) ซึ่งมีรูปแบบ ดังนี้

1. อธิบายทำความเข้าใจในทักษะ
2. สาธิตรูปแบบของทักษะ
3. ฝึกทักษะ
4. ให้ข้อมูลย้อนกลับซึ่งกันและกัน
5. อภิปรายประสบการณ์ที่ได้จากการฝึกปฏิบัติ
6. เตรียมทักษะที่จะฝึกต่อไป

ขั้นเริ่มต้น

1. นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาจับคู่แล้วหันหน้าเข้าหากัน ประสานสายตาซึ่งกันและกัน สังเกตท่าทางและอากัปกิริยา ท่าทางของเพื่อน ใช้เวลา 3 นาที

2. วิทยากรสอบถามนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา จำนวน 4 – 5 คู่ ว่ารู้สึกอย่างไรต่อสายตาและอากัปกิริยา ท่าทางของเพื่อน

ขั้นดำเนินการ

ขั้นที่ 1 อธิบายทำความเข้าใจในทักษะ

1. ให้นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาทำกิจกรรม “การรับรู้ภาษาท่าทางของผู้รับการปรึกษา” โดยมีวิธีการ ดังนี้

1.1 ให้นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาจับคู่กัน

1.2 สมมติให้นักเรียนคนที่ 1 เป็นผู้ให้การปรึกษา คนที่ 2 เป็นผู้รับการปรึกษา

1.3 ให้นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาแสดงบทบาทสมมติโดยไม่ใช้คำพูด คนที่แสดงบทบาทเป็นผู้ให้การปรึกษาจะต้องสังเกตภาษาท่าทางของเพื่อน โดยสังเกตที่การแสดงออกทางสีหน้า แววตา เป็นต้น และให้เก็บสิ่งที่สังเกตได้ไว้ในใจเพื่อแลกเปลี่ยนกับเพื่อนในกลุ่ม

1.4 สำหรับการแสดงบทบาทของผู้รับการปรึกษาให้แสดงบทบาท ดังนี้

ก. ให้เล่าการถึงสิ่งที่ทำให้คุณมีความสุขที่สุดในชีวิต (1 นาที)

ข. ให้ใจเล่าการถึงสิ่งที่เจ็บปวดที่สุดในชีวิต (1 นาที)

ค. ให้เล่าถึงสิ่งที่คุณภาคภูมิใจที่สุดในชีวิต (1 นาที)

1.5 สำหรับผู้ให้การปรึกษาจะต้องอธิบายภาษา ท่าทาง ที่ผู้รับการปรึกษาแสดง ทั้ง 3 หัวข้อและให้ผู้ให้การปรึกษาคอบว่าผู้รับการปรึกษาแสดงภาษาท่าทางที่บ่งบอกว่าผู้รับการปรึกษาเป็นอย่างไร

3. วิทยากรอธิบายและทำความเข้าใจกับนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาเกี่ยวกับทักษะการใส่ใจ

ขั้นที่ 2 สาธิตรูปแบบของทักษะ

1. วิทยากรแจกเอกสารประกอบการฝึกอบรม เรื่อง ทักษะการใส่ใจ และอธิบายทำความเข้าใจในทักษะที่กำลังจะฝึก

2. วิทยากรและผู้ช่วยวิทยากรสาธิตรูปแบบของทักษะการใส่ใจ

ขั้นที่ 3 ฝึกทักษะ

วิทยากรให้นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาฝึกปฏิบัติการใช้ทักษะการใส่ใจจากสถานการณ์สมมติที่วิทยากรกำหนดให้ โดยให้นักเรียนแบ่งกลุ่มเป็น 3 คน คนที่ 1 เป็นผู้ให้การปรึกษา คนที่ 2 เป็นผู้รับการปรึกษา คนที่ 3 เป็นผู้สังเกตการณ์สลับบทบาทกันจนครบทุกคน

ขั้นที่ 4 ให้ข้อมูลย้อนกลับซึ่งกันและกัน

เมื่อนักเรียนฝึกปฏิบัติทักษะการใส่ใจแล้ววิทยากรให้นักเรียนมารวมกันและให้ข้อมูลย้อนกลับซึ่งกันและกัน

ขั้นที่ 5 อภิปรายประสบการณ์ที่ได้จากการฝึกปฏิบัติ วิทยากรให้นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาอภิปรายร่วมกันถึงประสบการณ์ในการฝึกทักษะการใส่ใจ

ขั้นที่ 6 เตรียมทักษะที่จะฝึกต่อไป วิทยากรแจ้งให้นักเรียนทราบว่าการฝึกในครั้งต่อไปเป็นการฝึกทักษะการจริงใจ

ขั้นสรุป

1. นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาและวิทยากรร่วมกันสรุปประเด็นสำคัญที่ได้จากกิจกรรมแนะแนว
2. เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ซักถามเกี่ยวกับรายละเอียดของกิจกรรมแนะแนว
3. นัดหมายวันเวลาสถานที่ในการจัดกิจกรรมแนะแนวครั้งต่อไป

สื่อ-อุปกรณ์ประกอบกิจกรรม

1. เอกสารประกอบกิจกรรมแนะแนว เรื่อง ทักษะการใส่ใจ
2. บทการให้การปรึกษาที่ใช้ในการสาธิตทักษะ
3. สถานการณ์สมมติ
4. แบบประเมินการใช้ทักษะการใส่ใจ
5. แบบสังเกตพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรม

การประเมินผล

1. สังเกตจากนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาในการให้ความสนใจ มีความกระตือรือร้น และให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนว ตลอดจนการซักถามถึงประเด็นต่าง ๆ
2. สสำรวจความเข้าใจของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาเกี่ยวกับทักษะในการให้การปรึกษา

เอกสารประกอบกิจกรรมแนะแนว

เรื่อง ทักษะการใส่ใจ (Attending Skill)

ทักษะการสื่อสารเพื่อการให้การปรึกษา โดยใช้ทักษะการใส่ใจ (Attending Skill) นั้นเป็นทักษะที่ผู้ให้การปรึกษาใช้ในการสื่อสารกับผู้รับการปรึกษา ว่าผู้ให้การปรึกษาใส่ใจกับทุก ๆ เรื่องที่ผู้รับการปรึกษาได้แสดงออก โดยเฉพาะภาษาท่าทาง ระดับของน้ำเสียงที่ผู้ให้การปรึกษาลือออกมา การประสานสายตา การแสดงท่าทาง และการใช้การสัมผัส เป็นต้น ทักษะการใส่ใจที่ผ่านภาษาท่าทาง มีดังนี้

1. การประสานสายตาจากคำกล่าวที่ได้ฟังจนคิดหู คือ “ดวงตาคือหน้าต่างของหัวใจ” นั้นแสดงให้เห็นชัดเจนว่าการสื่อสารจากสายตาบ่งบอกความรู้สึกต่าง ๆ มากมาย การประสานสายตากับผู้รับการปรึกษา เป็นการแสดงให้เห็นให้ผู้รับการปรึกษารู้สึกว่าเรื่องที่ตนเองกำลังระบายให้ฟังนั้นผู้ให้การปรึกษากำลังสนใจ ใฝ่ใจ และกระตุ้นให้ผู้รับการปรึกษาต้องการที่จะบอกเล่าเรื่องราวของตนเองให้มากที่สุด ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อผู้รับการปรึกษาที่จะเข้าใจตนเองมากยิ่งขึ้น และต่อผู้ให้การปรึกษาที่จะได้ข้อมูลมากที่สุดจากผู้รับการปรึกษา เพื่อใช้ในการช่วยเหลือผู้รับการปรึกษาต่อไป การประสานสายตาควรประกอบด้วยสบตาอย่างคงที่ และการเปลี่ยนสายตบบ้าง เช่น มองไปที่กึ่งหรือมุมของผู้รับการปรึกษา เพื่อเป็นการพักสายตา

2. การแสดงออกทางสีหน้า การแสดงออกทางสีหน้าสามารถบ่งบอกความรู้สึกของผู้รับการปรึกษาได้ เช่น พอใจไม่พอใจ เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วย เป็นต้น การแสดงออกทางสีหน้าของผู้ให้การปรึกษาในขณะที่ดำเนินการให้การปรึกษาจะเป็นการเสริมแรงให้ผู้รับการปรึกษาได้รู้สึกว่าคุณเองได้รับความสนใจและพร้อมที่จะเปิดเผยตนเองมากขึ้น การแสดงสีหน้าของผู้ให้การปรึกษาเป็นการแสดงการยอมรับในตัวผู้รับการปรึกษา โดยธรรมชาติแล้วการแสดงออกทางสีหน้าจะมาจากความรู้สึกภายในจิตใจของบุคคล ดังนั้นสิ่งที่ผู้ให้การปรึกษาควรตระหนักถึงคือการรับรู้ความรู้สึกภายในของตนเองอย่างเป็นปัจจุบันให้มากที่สุดในขณะที่รับฟังผู้รับการปรึกษา

3. การผงกศีรษะ การผงกศีรษะของผู้ให้การปรึกษาเป็นการสื่อให้ผู้รับการปรึกษาทราบว่าผู้ให้การปรึกษากำลังฟังเรื่องราวที่เขา กำลังเล่าอยู่ด้วยความสนใจติดตาม การผงกศีรษะ ประกอบกับการประสานสายตา และการแสดงออกทางสีหน้าอย่างเหมาะสม เป็นการเสริมแรงทางบวกที่ส่งเสริมพฤติกรรมการพูดของผู้รับการปรึกษา แต่หากผู้ให้การปรึกษาผงกศีรษะบ่อยเกินไปอาจทำให้คุณไม่เป็นธรรมชาติ ผู้รับการปรึกษาอาจรู้สึกรำคาญได้

4. ท่าทางและอากัปกริยา การแสดงออกทางท่าทางสามารถสื่อให้เห็นถึงอารมณ์และเจตคติได้ ผู้ให้การปรึกษาสื่อสารโดยใช้ท่าทาง เช่น การโน้มตัวไปหาผู้รับการปรึกษาเล็กน้อย เพื่อให้ผู้รับการปรึกษารับรู้ถึงความเต็มใจที่จะให้ความช่วยเหลือ

บทการให้การปรึกษาที่ใช้ในการสาธิตทักษะ

การสาธิตทักษะการใส่ใจ

ผู้รับการปรึกษา : เรามีเรื่องกลุ่มใจมาก วัน ๆ หนึ่งหมดเร็วจริง ๆ เรายังทำรายงานส่งอาจารย์ไม่ทัน เราไม่รู้จะเริ่มต้นทำอะไรจะโทรถามเพื่อนก็กลัวเพื่อนจะว่าเราไม่ตั้งใจฟัง ที่อาจารย์บอก จะเข้าไปถามอาจารย์ก็กลัวว่าอาจารย์จะดูว่าทำไมไม่สนใจแต่เรา

ผู้ให้การปรึกษา : เราเข้าใจนะ เธอรู้สึกไม่มั่นใจในการทำรายงานของเธอ (สบตากับผู้รับการปรึกษา เพื่อให้ผู้รับการปรึกษารับรู้ถึงการใส่ใจฟัง ผงกศีรษะเพื่อแสดงว่าฟังเรื่องราวของผู้รับการปรึกษา และหลังมือเพื่อแสดงให้รับรู้ว่าเรายู่เคียงข้างเขา)

ผู้รับการปรึกษา : ใช่แล้วละ เราไม่มั่นใจ (ร้องไห้) เราอึดอัดใจจังเลยเหมือนอยู่ตัวคนเดียว

ผู้ให้การปรึกษา : (ส่งกระดาษทิชชูให้และไหล่เบา ๆ) ยังมีเราอีกคนนะที่อยู่กับเธอ จะให้เราช่วยอะไรบอกเราได้เลยนะเรายินดีและเต็มใจช่วยเพื่อนเสมอ (ผู้รับการปรึกษา สบตากับผู้ให้การปรึกษาด้วยความตั้งใจ) ขอขอบคุณมากนะเพื่อน

สถานการณ์สมมติ

ทักษะการใส่ใจ

บทบาทของผู้ให้การศึกษา : เล่าให้เราฟังซิว่าเพราะอะไรเธอจึงคิดว่าไม่มีใครรักเธอเลย

(สบตาผู้รับการปรึกษาสายตาแสดงความสนใจผู้รับการปรึกษา)

บทบาทของผู้รับการปรึกษา : เล่าเรื่องความทุกข์ใจของตนเองที่รู้สึกว่ามีใครรัก

บทบาทของผู้สังเกตการณ์ : สังเกตผู้ให้การศึกษาตามแบบประเมินทักษะการใส่ใจ

แบบประเมินทักษะการใส่ใจ

ชื่อผู้รับการประเมิน.....

ชื่อผู้ประเมิน.....

พฤติกรรมของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา ในขณะที่ฝึกการใช้ทักษะการใส่ใจ	ระดับความสามารถ			
	ดีมาก	ดี	พอใช้	ปรับปรุง
1. การใช้สายตาที่แสดงออกถึงความตั้งใจฟังผู้รับการปรึกษา				
2. การนั่งแสดงถึงความพร้อมที่ฟังผู้รับการปรึกษา				
3. การพูดที่แสดงว่าสนใจในสิ่งที่ผู้รับการปรึกษาพูด				
4. การแสดงท่าทางที่แสดงถึงการสนใจในสิ่งที่ผู้รับการปรึกษาพูด				

ความคิดเห็นเพิ่มเติม

.....

.....

.....

**แผนการจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้การปรึกษา
ของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนชัยนาทพิทยาคม
ครั้งที่ 7 กิจกรรม การฝึกทักษะการสื่อสาร “ทักษะการจริงใจ” เวลา 50 นาที**

*****

วัตถุประสงค์

1. เพื่อฝึกทักษะการสื่อสาร “ทักษะการจริงใจ”
2. เพื่อให้มีทักษะการสื่อสาร “ทักษะการจริงใจ”

แนวคิดสำคัญ

การฝึกทักษะการสื่อสาร การให้การปรึกษาก็มีความสำคัญที่นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาจะต้องฝึก เนื่องจากในขณะที่ให้การปรึกษานั้นผู้ให้การปรึกษาและผู้รับการปรึกษาจะต้องมีการสื่อสารกัน ดังนั้นผู้ให้การปรึกษาที่ดีจะต้องมีความสามารถในการสื่อสาร ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเข้าใจความคิด ความรู้สึก และการแสดงออกของผู้รับการปรึกษา ซึ่งจะทำให้ผู้ให้การปรึกษาเข้าใจและสะท้อนสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับผู้รับการปรึกษาได้ชัดเจนมากขึ้น ผู้รับการปรึกษาเกิดความเข้าใจตนเองเข้าใจสิ่งแวดล้อมและพร้อมที่ดำเนินชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งทักษะการใส่ใจ (Attending) เป็นทักษะหนึ่งในทักษะการสื่อสารเพื่อการให้การปรึกษา การใส่ใจเป็นพฤติกรรมของผู้ให้การปรึกษาที่แสดงออกด้วยภาษาพูดหรือภาษาท่าทาง ซึ่งบ่งบอกถึงความกระตือรือร้นที่จะช่วยผู้รับบริการ โดยแสดงความสนใจ การเห็นความสำคัญ และการให้เกียรติ เพื่อช่วยให้ผู้รับการปรึกษาเกิดความอบอุ่นใจและไม่รู้สึกห่างเหินกัน

ขั้นตอนดำเนินกิจกรรม

ในการจัดกิจกรรมแนะแนวของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาในการให้การปรึกษา เรื่องการฝึกทักษะการสื่อสารเพื่อการให้การปรึกษา โดยใช้ ทักษะการจริงใจ ผู้วิจัยได้นำรูปแบบการฝึกทักษะการให้การปรึกษา ของ Tinndall and Gray, (1985, p. 80-81) ซึ่งมีรูปแบบดังนี้

1. อธิบายทำความเข้าใจในทักษะ
2. สาธิตรูปแบบของทักษะ
3. ฝึกทักษะ
4. ให้ข้อมูลย้อนกลับซึ่งกันและกัน
5. อภิปรายประสบการณ์ที่ได้จากการฝึกปฏิบัติ
6. เตรียมทักษะที่จะฝึกต่อไป

ขั้นเริ่มต้น

วิทยากรสุ่มถามนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา จำนวน 5 – 6 คน

- เพื่อนที่จริงใจมีลักษณะอย่างไร
- เพื่อนที่ไม่จริงใจมีลักษณะอย่างไร
- นักเรียนจะเลือกพูดคุยกับเพื่อนที่นักเรียนคิดว่าจริงใจหรือไม่จริงใจ

ขั้นดำเนินการ

ขั้นที่ 1 อธิบายทำความเข้าใจในทักษะ

1. วิทยากรแจกเอกสารประกอบกิจกรรมแนะแนว เรื่อง ทักษะการจริงใจ และอธิบายทำความเข้าใจในทักษะที่กำลังจะฝึก

ขั้นที่ 2 สาธิตรูปแบบของทักษะ

1. วิทยากรและผู้ช่วยวิทยากรสาธิตรูปแบบของทักษะการจริงใจ

1. 1 วิทยากรอธิบายลักษณะการแสดงความจริงใจ 3 ระดับ ได้แก่

ระดับที่ 1 การแสดงออกของผู้ให้การปรึกษาไม่สอดคล้องสัมพันธ์กับความรู้สึกในขณะนั้น เช่น การแสดงความเสียใจกับผู้รับการปรึกษาแต่แสดงสีหน้าสดชื่นและมีรอยยิ้ม

ระดับที่ 2 การแสดงออกของผู้ให้การปรึกษามีความสัมพันธ์สอดคล้องกันบ้างเล็กน้อยกับความรู้สึกในขณะนั้น เช่น การแสดงความยินดีกับผู้รับการปรึกษาที่ประสบความสำเร็จโดยพูดสั้น ๆ หัวน ๆ ว่าดีใจด้วยนะ แล้วก็ตั้งคำถามเรื่องอื่น ๆ

ระดับที่ 3 การแสดงออกของผู้ให้การปรึกษามีความสัมพันธ์สอดคล้องกันกับความรู้สึกในขณะนั้น เช่น การแสดงความชื่นชมผู้รับการปรึกษา โดยพูดว่า “ฉันชื่นชมในความอดทนของเธออย่างมาก” (การแสดงออกทางสีหน้าเป็นการชื่นชมจากใจจริง)

ขั้นที่ 3 ฝึกทักษะ

1. กิจกรรม “การเปรียบเทียบการแสดงความจริงใจ” โดยวิธีการ

1. 1 ให้นักเรียนเขียนคำพูดที่อธิบายถึงการแสดงความจริงใจทั้ง 3 ระดับ ลงในรูปแบบฝึกการเปรียบเทียบการแสดงความจริงใจ

1.2 ให้นักเรียนมารวมกลุ่มกันเพื่ออภิปรายถึงการทำแบบฝึกการแสดงความจริงใจ

ขั้นที่ 4 ให้ข้อมูลย้อนกลับซึ่งกันและกัน

เมื่อนักเรียนอภิปรายถึงการทำแบบฝึกการแสดงความจริงใจแล้ว วิทยากรให้นักเรียนมารวมกันและให้ข้อมูลย้อนกลับซึ่งกันและกัน

ขั้นที่ 5 อภิปรายประสบการณ์ที่ได้จากการฝึกปฏิบัติ

วิทยากรให้นักเรียนอภิปรายร่วมกันถึงประสบการณ์ในการฝึกทักษะการจริงใจ

ขั้นที่ 6 เตรียมทักษะที่จะฝึกต่อไป

วิทยากรแจ้งให้นักเรียนทราบว่า การฝึกในครั้งต่อไปเป็นการฝึกทักษะการเข้าใจ เรื่องราวและความรู้สึกของผู้รับการปรึกษา (Empathy Skill)

ขั้นสรุป

1. นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาและวิทยากรร่วมกันสรุปประเด็นสำคัญที่ได้จากกิจกรรมแนะแนว
2. เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ซักถามเกี่ยวกับรายละเอียดของกิจกรรมแนะแนว
3. นัดหมายวันเวลาสถานที่ในการจัดกิจกรรมแนะแนวครั้งต่อไป

สื่อ-อุปกรณ์ประกอบกิจกรรม

1. เอกสารประกอบกิจกรรมแนะแนว เรื่อง ทักษะการจริงใจ (Genuineness Skill)
2. บทการให้การปรึกษาที่ใช้ในการสาธิตทักษะ
3. ตัวอย่างการเปรียบเทียบการแสดงความจริงใจทั้ง 3 ประเภท
4. แบบฝึกการเปรียบเทียบการแสดงความจริงใจ
5. แบบสังเกตพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรม

การประเมินผล

1. สังเกตจากนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาในการให้ความสนใจ มีความกระตือรือร้น และให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนว ตลอดจนการซักถามถึงประเด็นต่าง ๆ
2. สำนวความเข้าใจของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาเกี่ยวกับทักษะในการให้การปรึกษา

เอกสารประกอบกิจกรรมแนะแนว

เรื่อง ทักษะการจริงใจ (Genuineness Skill)

ทักษะการสื่อสารเพื่อการให้การปรึกษา โดยใช้ทักษะการจริงใจ ผู้ให้การปรึกษาสามารถเรียนรู้ที่จะแสดงความรู้สึกที่แท้จริง ซึ่งเป็นวิธีการที่รักษาไว้ซึ่งสัมพันธภาพระหว่างผู้ให้การปรึกษาและผู้รับการปรึกษา ทักษะการจริงใจ (Genuineness skill) หมายถึง ความสามารถในการแสดงความคิด และอารมณ์ความรู้สึกของตนอย่างเปิดเผย อย่างแท้จริง โดยปราศจากการเสแสร้ง การสวมหน้ากาก การเล่นละคร หรือการสวมบทบาทใด ๆ วิธีการสื่อสารโดยใช้ทักษะการจริงใจ ดังนี้

1. เป็นอิสระจากบทบาท ผู้ให้การปรึกษาควรเป็นผู้ที่มีความซื่อตรงกับชีวิต ไม่เสแสร้ง กล่าวคือ ถึงแม้จะเป็นผู้ให้การปรึกษาแต่ก็ควรสื่อความรู้สึกหรือความคิดที่มีต่อประสบการณ์ที่เกิดขึ้นกับผู้รับการปรึกษาอย่างตรงไปตรงมา

2. มีความเป็นธรรมชาติ บุคคลที่มีความเป็นธรรมชาติจะสื่อสารอย่างอิสระ ไม่ต้องประเมินในใจอยู่ตลอดเวลาถึงสิ่งที่จะพูด ผู้ให้การปรึกษาที่มีความเป็นธรรมชาติการแสดงออกทางวาจาและท่าทางจะขึ้นอยู่กับความมั่นใจในตนเอง ดังนั้นพฤติกรรมจะไม่แสดงออกในรูปของการกระทำตามอำเภอใจ

3. ปราศจากการปกป้องตนเอง ผู้ที่มีความจริงใจเป็นผู้ที่ไม่ปกป้องตนเอง หมายความว่า บุคคลตระหนักถึงจุดแข็งจุดอ่อนของตนเอง จะสัมผัสรับรู้ได้ว่าตนเองรู้สึกอย่างไรกับจุดอ่อนและ จุดแข็ง ดังนั้นเขาจะเปิดรับเรื่องราวทางลบที่ผู้รับการปรึกษาเสนอ โดยไม่รู้สึกลัวตนเองกำลังถูกรบกวนเขาจะพยายามทำความเข้าใจเรื่องลบเหล่านั้น และหาทางสำรวจเพิ่มเติมมากกว่าที่จะมาพะวงกับการป้องกันตนเอง

4. มีความคงเส้นคงวา บุคคลที่มีความจริงใจจะมีความสม่ำเสมอต่อการแสดงออกทั้งคำพูดและพฤติกรรม ผู้ให้การปรึกษาจะมีความสอดคล้องกับผู้รับการปรึกษา ถ้าเขามีความคิดอย่างไรกับผู้รับการปรึกษา เขาจะไม่พูดในสิ่งที่ไม่ได้คิด หรือถ้าเขามีความเชื่อและค่านิยมบางประการ เขาจะไม่แสดงพฤติกรรมที่ตรงกันข้ามความเชื่อที่ยึดถือ

5. แบ่งปันตน ในที่นี้หมายถึง การเปิดเผยตนเองเมื่อเหมาะสม ผู้ให้การปรึกษาที่มีพฤติกรรมจริงใจจะเปิดให้ผู้รับการปรึกษา และผู้อื่นมีโอกาสได้รู้จักตัวเขาอาจด้วยการสื่อทางวาจาหรือเป็นการสื่อด้วยภาษาท่าทาง

บทการให้การปรึกษาที่ใช้ในการสาธิตทักษะ

การสาธิตทักษะทักษะการจริงใจ (Genuineness Skill)

ผู้รับการปรึกษา : เธอรู้ไหม ผู้หญิงคนนั้นเขาเข้ามาว่าเราใหญ่เลย มาว่าเราที่กลางโรงอาหารเลยนะ
คนเยอะมากเขามาหาว่าเราไปแย่งแฟนเขา เรานะอายุมากเลยคนมองเราใหญ่เลย
เรานะแทบจะเอาตัวมุดลงไป在地ดินเลยเราไม่กล้าไปไหนมาไหนอีกแล้วล่ะเธอ

ผู้ให้การปรึกษา : เราเห็นใจเธอนะ และเราก็เสียใจด้วยที่คุณต้องเจอเหตุการณ์แบบนั้น

ผู้รับการปรึกษา : เราไม่อยากเชื่อเลยว่าเหตุการณ์อย่างนี้จะเกิดขึ้นกับเรา รู้สึกแย่มาก ๆ

ผู้ให้การปรึกษา : นั่นสิ ถ้าเป็นเราเราก็คงรู้สึกแย่มากเหมือนกันที่ต้องมาเจอเหตุการณ์แบบนี้

ตัวอย่างการเปรียบเทียบการแสดงความจริงใจทั้ง 3 ประเภท

กิจกรรมนี้ผู้วิจัยมีวัตถุประสงค์ที่จะให้นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาได้เปรียบเทียบความแตกต่างของการใช้ทักษะการจริงใจในขณะดำเนินการให้การศึกษา โดยผู้วิจัยกำหนดสถานการณ์ให้แล้ว ให้นักเรียนเขียนตอบ 3 ระดับ

ระดับที่ 1 การแสดงออกของผู้ให้การศึกษาไม่สอดคล้องสัมพันธ์กับความรู้สึกในขณะนั้น เช่น การแสดงความเสียใจกับผู้รับการปรึกษาแต่แสดงสีหน้าสับสน และมีรอยยิ้ม

ระดับที่ 2 การแสดงออกของผู้ให้การศึกษามีความสัมพันธ์สอดคล้องกันบ้างเล็กน้อยกับความรู้สึกในขณะนั้น เช่น การแสดงความยินดีกับผู้รับการปรึกษาที่ประสบความสำเร็จ โดยพูดสั้น ๆ ห้วน ๆ ว่าดีใจด้วยนะ แล้วก็ตั้งคำถามเรื่องอื่น

ระดับที่ 3 การแสดงออกของผู้ให้การศึกษามีความสัมพันธ์สอดคล้องกันกับความรู้สึกในขณะนั้น เช่น การแสดงความชื่นชมผู้รับการปรึกษา โดยพูดว่า “ฉันชื่นชมในความอดทนของเธออย่างมาก” (การแสดงออกทางสีหน้าเป็นการชื่นชมจากใจจริง)

ตัวอย่าง

สถานการณ์ : เราารู้สึกแย่มาก ๆ เพื่อน ๆ ไม่ยอมให้เราเข้ากลุ่มด้วยไม่รู้เราไปทำอะไรให้เขาไม่พอใจกัน เขาถึงไม่ยอมให้เราทำงานด้วย แล้วเราจะทำอย่างไรดีล่ะ

ระดับที่ 1 การแสดงออกของผู้ให้การศึกษาไม่สอดคล้องสัมพันธ์กับความรู้สึกในขณะนั้น

ตอบ ฉันล่ะเห็นใจเธอจริงจริง (เบ้าปากเล็กน้อยมองต่ำ)

ระดับที่ 2 การแสดงออกของผู้ให้การศึกษามีความสัมพันธ์สอดคล้องกันบ้างเล็กน้อยกับความรู้สึกในขณะนั้น

ตอบ เธอก็เป็นเพื่อนเขาไม่ใช่หรือ หรือไม่ใช่ล่ะ

ระดับที่ 3 การแสดงออกของผู้ให้การศึกษามีความสัมพันธ์สอดคล้องกันกับความรู้สึกในขณะนั้น

ตอบ เราารู้สึกเห็นใจเธอนะถ้าเป็นเรา เราก็คงคิดหนักเหมือนกัน

แบบฝึกการเปรียบเทียบการแสดงความจริงใจ

1. สถานการณ์ : เพื่อน ๆ บอกว่าฉันเป็นคนขี้ขลาด

ก. ระดับที่ 1 : .....

ข. ระดับที่ 2 : .....

ค. ระดับที่ 3 : .....

2. สถานการณ์ : จะให้ฉันทำอะไร ฉันก็ยอมทุกอย่าง ขอให้เขากลับมารักฉันเหมือนเดิมเถอะ

ก. ระดับที่ 1 : .....

ข. ระดับที่ 2 : .....

ค. ระดับที่ 3 : .....

3. สถานการณ์ : แม่ยึดโทรศัพท์มือถือของฉันไป แม่บอกว่าวัน ๆ ฉันคุยแต่โทรศัพท์

ก. ระดับที่ 1 : .....

ข. ระดับที่ 2 : .....

ค. ระดับที่ 3 : .....

4. สถานการณ์ : เราแข่งมากเลย โดนแข่งคิวซื้อข้าวที่ร้านอาหาร

ก. ระดับที่ 1 : .....

ข. ระดับที่ 2 : .....

ค. ระดับที่ 3 : .....

5. สถานการณ์ : เธอเธอเป็นผู้ให้การปรึกษา เธอจะช่วยฉันได้เธอ

ก. ระดับที่ 1 : .....

ข. ระดับที่ 2 : .....

ค. ระดับที่ 3 : .....

**แผนการจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้การปรึกษา
ของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนชัยนาทพิทยาคม
ครั้งที่ 8 กิจกรรม การฝึกทักษะการสื่อสาร
“ทักษะการเข้าใจเรื่องราวและความรู้สึกของผู้รับการปรึกษา” เวลา 50 นาที**

*****

วัตถุประสงค์

1. เพื่อฝึกทักษะการสื่อสาร “ทักษะการเข้าใจเรื่องราวและความรู้สึกของผู้รับการปรึกษา”
2. เพื่อให้มีทักษะการสื่อสาร “ทักษะการเข้าใจเรื่องราวและความรู้สึกของผู้รับการปรึกษา”

แนวคิดสำคัญ

การฝึกทักษะการสื่อสาร การให้การปรึกษาก็มีความสำคัญที่นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาจะต้องฝึก เนื่องจากในขณะที่ให้การปรึกษานั้นผู้ให้การปรึกษาและผู้รับการปรึกษาจะต้องมีการสื่อสารกัน ดังนั้นผู้ให้การปรึกษาที่ดีจะต้องมีความสามารถในการสื่อสาร ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความเข้าใจความคิด ความรู้สึก และการแสดงออกของผู้รับการปรึกษา ซึ่งจะทำให้ผู้ให้การปรึกษาเข้าใจและสะท้อนสิ่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับผู้รับการปรึกษาได้ชัดเจนมากขึ้น ผู้รับการปรึกษาเกิดความเข้าใจตนเองเข้าใจสิ่งแวดล้อมและพร้อมที่ดำเนินชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งทักษะการใส่ใจ (Attending) เป็นทักษะหนึ่งในทักษะการสื่อสารเพื่อการให้การปรึกษา การใส่ใจเป็นพฤติกรรมของผู้ให้การปรึกษาที่แสดงออกด้วยภาษาพูดหรือภาษาท่าทาง ซึ่งบ่งบอกถึงความกระตือรือร้นที่จะช่วยผู้รับบริการ โดยแสดงความสนใจ การเห็นความสำคัญ และการให้เกียรติ เพื่อช่วยให้ผู้รับการปรึกษาเกิดความอบอุ่นใจและไม่รู้สึกห่างเหินกัน

ขั้นตอนดำเนินกิจกรรม

ในการจัดกิจกรรมแนะแนวของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาในการให้การปรึกษา เรื่องการฝึกทักษะการสื่อสารเพื่อการให้การปรึกษา โดยใช้ ทักษะการจริงใจ ผู้วิจัยได้นำรูปแบบการฝึกทักษะการให้การปรึกษา ของ Timdall and Gray, (1985, p. 80-81) ซึ่งมีรูปแบบดังนี้

1. อธิบายทำความเข้าใจในทักษะ
2. สาธิตรูปแบบของทักษะ
3. ฝึกทักษะ
4. ให้ข้อมูลย้อนกลับซึ่งกันและกัน
5. อภิปรายประสบการณ์ที่ได้จากการฝึกปฏิบัติ
6. เตรียมทักษะที่จะฝึกต่อไป

ขั้นเริ่มต้น

วิทยากรให้นักเรียนดูรูปภาพบุคคลที่แสดงอารมณ์ต่าง ๆ แล้วให้นักเรียนทายว่าบุคคลนั้นมีอารมณ์และความรู้สึกอย่างไร

ขั้นดำเนินการ

ขั้นที่ 1 อธิบายทำความเข้าใจในทักษะ

1. วิทยากรแจกเอกสารประกอบกิจกรรมแนะนำ เรื่อง ทักษะการเข้าใจเรื่องราวและความรู้สึกของผู้รับการปรึกษา และอธิบายทำความเข้าใจในทักษะที่กำลังจะฝึก

ขั้นที่ 2 สาธิตรูปแบบของทักษะ

1. วิทยากรและผู้ช่วยวิทยากรสาธิตรูปแบบของทักษะการเข้าใจเรื่องราวและความรู้สึกของผู้รับการปรึกษา

ขั้นที่ 3 ฝึกทักษะ

1. นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาทำกิจกรรม “คำพูด สือหัวใจ” โดยมีวิธีการดังนี้

1. 1 วิทยากรให้นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาอ่านรายการของคำที่แสดงความรู้สึกที่วิทยากรแจกให้

1. 2 วิทยากรแจกแบบฝึกหัดการเลือกคำที่แสดงความรู้สึก และเข้าใจเรื่องราวของผู้รับการปรึกษา ให้นักเรียนเลือกคำที่แสดงความรู้สึกที่ตรงกับความรู้สึกของผู้รับการปรึกษาในแต่ละสถานการณ์ในแบบฝึกหัด พร้อมทั้งเขียนความเข้าใจในเรื่องราวของผู้รับการปรึกษา

1. 3 วิทยากรให้นักเรียนร่วมกันอภิปรายคำตอบที่ได้จากข้อ 1.2

2. ผู้วิจัยอธิบายและทำความเข้าใจกับนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาเกี่ยวกับการเข้าใจเรื่องราวและความรู้สึกของผู้รับการปรึกษา

ขั้นที่ 4 ให้ข้อมูลย้อนกลับซึ่งกันและกัน

เมื่อนักเรียนทำกิจกรรม “คำพูด สือหัวใจ” ครบทุกคนแล้ววิทยากรให้นักเรียนมารวมกันและให้ข้อมูลย้อนกลับซึ่งกันและกัน

ขั้นที่ 5 อภิปรายประสบการณ์ที่ได้จากการฝึกปฏิบัติ

วิทยากรให้นักเรียนอภิปรายร่วมกันถึงประสบการณ์ในการฝึกทักษะการเข้าใจเรื่องราวและความรู้สึกของผู้รับการปรึกษา

ขั้นที่ 6 เตรียมทักษะที่จะฝึกต่อไปในการฝึกครั้งต่อไป

วิทยากรแจ้งให้นักเรียนทราบว่า การฝึกในครั้งต่อไปเป็นการฝึกทักษะการให้การปรึกษาแบบจุดภาค

ขั้นสรุป

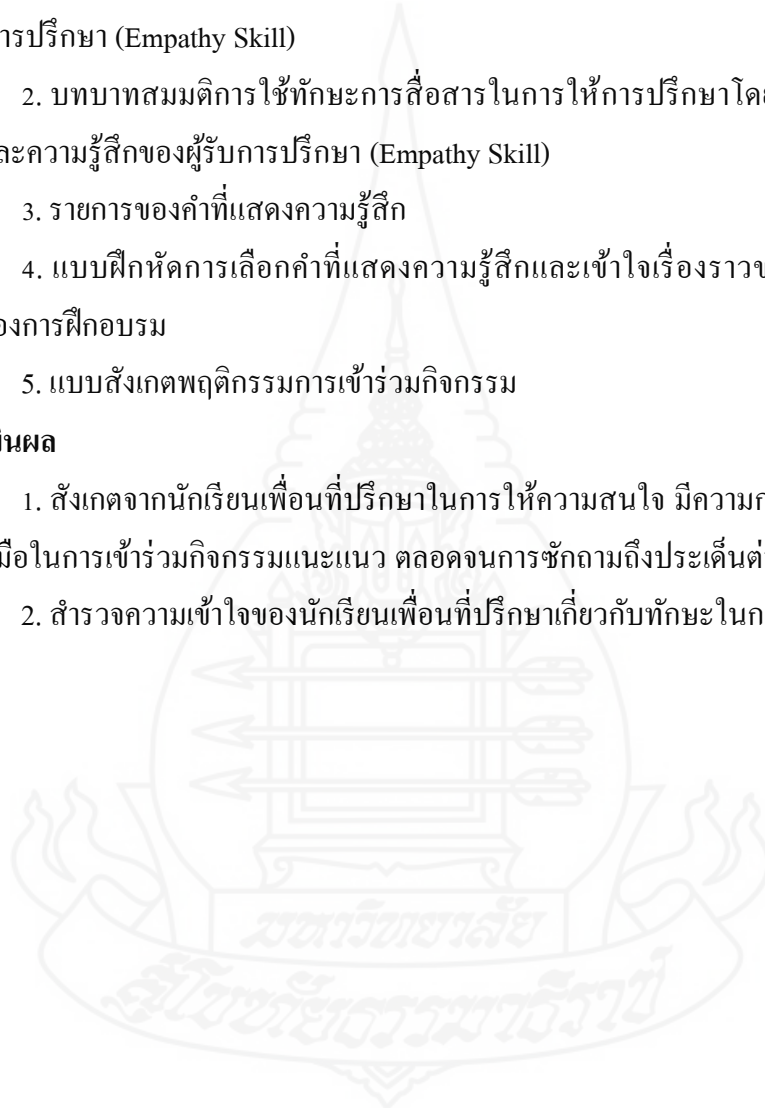
1. นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาและวิทยากรร่วมกันสรุปประเด็นสำคัญที่ได้จากกิจกรรมแนะแนว
2. เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ซักถามเกี่ยวกับรายละเอียดของกิจกรรมแนะแนว

สื่อ-อุปกรณ์ประกอบกิจกรรม

1. เอกสารประกอบกิจกรรมแนะแนว เรื่อง ทักษะการเข้าใจเรื่องราวและความรู้สึกของผู้รับการปรึกษา (Empathy Skill)
  2. บทบาทสมมติการใช้ทักษะการสื่อสารในการให้การปรึกษาโดยใช้ทักษะการเข้าใจเรื่องราวและความรู้สึกของผู้รับการปรึกษา (Empathy Skill)
  3. รายการของคำที่แสดงความรู้สึก
  4. แบบฝึกหัดการเลือกคำที่แสดงความรู้สึกและเข้าใจเรื่องราวของผู้รับการปรึกษา
- ขั้นตอนของการฝึกอบรม
5. แบบสังเกตพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรม

การประเมินผล

1. สังเกตจากนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาในการให้ความสนใจ มีความกระตือรือร้น และให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนว ตลอดจนการซักถามถึงประเด็นต่าง ๆ
2. สำนวความเข้าใจของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาเกี่ยวกับทักษะในการให้การปรึกษา

เอกสารประกอบกิจกรรมแนะแนว

เรื่อง ทักษะการเข้าใจเรื่องราวและความรู้สึกของผู้รับการปรึกษา

ทักษะการเข้าใจเรื่องราวและความรู้สึกของผู้รับการปรึกษา (Empathy Skill) หมายถึง ความสามารถในการเข้าใจความรู้สึกของผู้รับการปรึกษา ที่แสดงออกอย่างผิวเผินหรือแม้กระทั่ง ความคิดความรู้สึกที่เป็นส่วนลึกของเขา เป็นการทำความเข้าใจผู้รับการปรึกษาจากโลกทัศน์ของเขา มากกว่าจะมองจากโลกทัศน์ของผู้ให้การปรึกษา ผลของการเข้าใจเรื่องราวและความรู้สึกของผู้รับการปรึกษา ก่อให้เกิดความเข้าใจในตัวผู้รับการปรึกษา เปรียบเสมือนการรู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา ทำให้สามารถมองปัญหาเข้าใจปัญหาที่ผู้รับการปรึกษากำลังเผชิญอยู่ ได้เข้าใจและเห็นใจสภาวะที่ผู้รับการปรึกษากำลังเผชิญอยู่ กระบวนการของการเข้าใจเรื่องราวและความรู้สึกของผู้รับการปรึกษา เรียงลำดับขั้นตอน ดังนี้ (กรมสุขภาพจิต 2546, น. 24-26)

1. สามารถรับรู้โลกส่วนตัวได้ถูกต้อง โดยมีความต้องการที่จะเข้าใจ และจะต้องเอาใจใส่สังเกตและรับฟัง นอกจากนี้ยังเต็มใจที่จะเปิดเผยเรื่องราวของตนเองให้ได้รับฟัง

2. มีความเข้าใจโดยพยายามจับอารมณ์ความรู้สึก เพื่อสะท้อนให้ได้รับทราบ ทั้งนี้จะต้องไม่ตัดสินหรือประเมินโดยยึดเป็นเกณฑ์

3. สื่อถึงความเข้าใจของตนในการรับรู้ถึงความรู้สึกนึกคิดด้วยท่าทีจริงใจและกระตือรือร้น และไม่แสดงท่าทีหวาดกลัวหรือวิตกกังวลต่อสิ่งที่ตนรับรู้ นอกจากนี้จะต้องไม่กล่าวถึงสิ่งที่ผู้รับการปรึกษาไม่ได้พูดถึง และจะต้องไม่คิดหรือตัดสินใจแทนผู้รับการปรึกษา

4. ตรวจสอบว่าสิ่งที่ตนรับรู้ตรงกับความรับรู้ที่เกิดขึ้นจริงหรือไม่อย่างไร

ประเภทของการเข้าใจเรื่องราวและความรู้สึกของผู้รับการปรึกษามี 2 ประเภท คือ

1. การเข้าใจเรื่องราวและความรู้สึกของผู้รับการปรึกษาขั้นต้น หมายถึง การสื่อถึงความเข้าใจเบื้องต้น เกี่ยวกับความรู้สึกพฤติกรรม และสิ่งที่กำลังประสบอยู่ของผู้รับการปรึกษา เพื่อช่วยให้ผู้รับการปรึกษาเกิดความชัดเจนในสิ่งที่พูดมีการเปิดเผยตนเอง และเกิดความไว้วางใจในที่สุดก็สามารถเกิดการสำรวจตนเอง

2. การเข้าใจเรื่องราวและความรู้สึกของผู้รับการปรึกษาขั้นสูง หมายถึง การสื่อถึงความเข้าใจที่มีความเกี่ยวพันกับการรับรู้ความหมายในส่วนซึ่งผู้รับการปรึกษาขาดหายไป จึงจำเป็นต้องมีระดับการฟังที่เข้มข้น และต้องเข้าใจอย่างเต็มที่ ทำให้ผู้รับการปรึกษาเกิดการมองใหม่ที่ชัดเจนลึกซึ้ง และกว้างกว่าเดิม จนในที่สุดสามารถเกิดความเข้าใจในตนเอง การเข้าใจเรื่องราวและความรู้สึกของผู้รับการปรึกษาขั้นสูงจะไม่นั้นเฉพาะในเรื่องปัญหาเท่านั้น หากจะให้ความสนใจถึงสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องด้วย จึงทำให้สามารถมองได้ครอบคลุมทั้งในสิ่งที่มองเห็นเด่นชัด และสิ่งที่ปกปิดซ่อนเร้น ดังนั้นในบางครั้งจึงมีการแปลความเข้ามาเกี่ยวข้องด้วย

บทการให้การปรึกษาที่ใช้ในการสาธิตทักษะ

ทักษะการสื่อสารในการให้การปรึกษา

โดยใช้ทักษะการเข้าใจเรื่องราวและความรู้สึกของผู้รับการปรึกษา (Empathy Skill)

ผู้รับการปรึกษา : เราจะรอคำตอบจากแฟนของเรา เราเชื่อว่าเราสองคนยังสามารถกลับมาคืนดีกันได้ แฟนคงให้อภัยเรา และเราจะปรับปรุงตัว เพื่อให้แฟนกลับมารักเราเหมือนเดิม

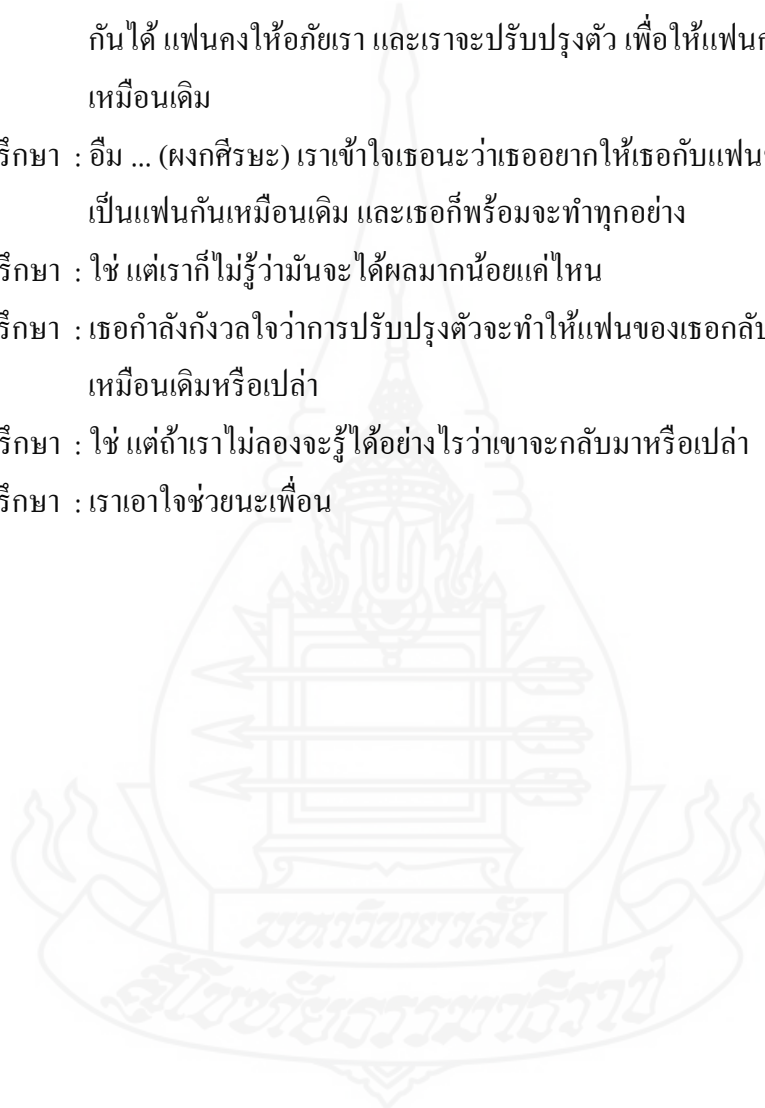
ผู้ให้การปรึกษา : อืม ... (หงกศีรษะ) เราเข้าใจเธอนะว่าเธออยากให้ออกกับแฟนของเธอกลับมาเป็นแฟนกันเหมือนเดิม และเธอก็พร้อมจะทำทุกอย่าง

ผู้รับการปรึกษา : ใช่ แต่เราก็ไม่รู้ว่ามันจะได้ผลมากน้อยแค่ไหน

ผู้ให้การปรึกษา : เธอกำลังกังวลใจว่าการปรับปรุงตัวจะทำให้แฟนของเธอกลับมารักเธอเหมือนเดิมหรือเปล่า

ผู้รับการปรึกษา : ใช่ แต่ถ้าเราไม่ลองจะรู้ได้อย่างไรว่าเขาจะกลับมาหรือเปล่า

ผู้ให้การปรึกษา : เราเอาใจช่วยนะเพื่อน

รายการของคำที่แสดงความรู้สึก

เงินอวย	รู้สึกผิด	อ่อนแอ	เศร้า	ตกใจ	มีอิสระ
อมทน	เข้าใจ	เข้มแข็ง	วิตกกังวล	ภาคภูมิใจ	เฉื่อยชา
พอใจ	ร่าเริง	ข่มอารมณ์	ไม่ดีพอ	ถูกควบคุม	กระตือรือร้น
คับข้องใจ	กตัญญู	ผ่อนคลาย	โกรธแค้น	เบื่อ	ศาสตรา
ประหลาดใจ	ถูกใจ	เหงา	ปวดร้าวใจ	ไร้สติ	เจ้าเล่ห์
ละอายใจ	รำคาญใจ	หยิ่งโศ	ไร้ค่า	โง่	เอาแต่ใจ
เครียด	สับสน	ด้อยค่า	ผิดหวัง	เอาชนะ	ไม่ดัดพอ
มีความสุข	มีความหวัง	มีชีวิตชีวา	มีพลังสังสาร	พ่ายแพ้	กระวนกระวาย
เอาแต่ใจ	โอ้อวด	สดชื่น	อิจฉา	ยอมทน	ไม่มั่นใจ

แบบฝึกหัดการเลือกที่แสดงความรู้สึกและเข้าใจเรื่องราวของผู้รับการปรึกษา

ตัวอย่าง

ผู้รับการปรึกษา : จริง ๆ นะฉันไม่รู้ว่าคุณทำอะไรลงไป

ผู้ให้การปรึกษา (เข้าใจเรื่องราว) : ฉันเข้าใจเธอนะ

ผู้ให้การปรึกษา (เข้าใจความรู้สึก) : ตอนนี้เธอกำลังเธอรู้สึกสับสนกับสิ่งที่เธอทำ

1. ผู้รับการปรึกษา : ฉันไม่พร้อมที่จะคืนดีกับแฟนหรือบางทีฉันอาจจะไม่คืนดี
เลยก็ได้ผู้ให้การปรึกษา (เข้าใจเรื่องราว)

ผู้ให้การปรึกษา (เข้าใจเรื่องราว) : .....

ผู้ให้การปรึกษา (เข้าใจความรู้สึก) : .....

2. ผู้รับการปรึกษา : มันไม่ดีเลยนะที่ฉันได้เลี้ยงแม่ไปเมื่อเช้านี้

ผู้ให้การปรึกษา (เข้าใจเรื่องราว) : .....

ผู้ให้การปรึกษา (เข้าใจความรู้สึก) : .....

3. ผู้รับการปรึกษา : เมื่อเช้าเราทะเลาะกับน้องชายแต่แม่กลับไม่ว่าน้อง

ผู้ให้การปรึกษา (เข้าใจเรื่องราว) : .....

ผู้ให้การปรึกษา (เข้าใจความรู้สึก) : .....

**แผนการจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้การปรึกษา
ของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนชยานาทพิทยาคม
ครั้งที่ 9 กิจกรรม การฝึกทักษะการให้การปรึกษาแบบจุดภาค
“ทักษะการฟัง การถาม และการเจาะจง” เวลา 50 นาที**

*****

วัตถุประสงค์

1. เพื่อฝึกทักษะการให้การปรึกษาแบบจุดภาค “ทักษะการฟัง การถาม และการเจาะจง”
2. เพื่อให้มีทักษะการให้การปรึกษาแบบจุดภาค “ทักษะการฟัง การถาม และการเจาะจง”

แนวคิดสำคัญ

วัชร ฐวธรรม (2533, น. 1-6) กล่าวถึงการให้การปรึกษาแบบจุดภาคว่า กลวิธีที่จะสอนทักษะการให้การปรึกษาแต่ละทักษะ อาจใช้วิธีทัศน์หรือคู่มือปฏิบัติ โดยแยกแต่ละทักษะออกเป็นขั้น ๆ และใช้วิธีสังเกตการปฏิบัติด้วยตนเอง ผู้รับการฝึกปฏิบัติจะเรียนรู้ทักษะเพียงทักษะเดียวในแต่ละครั้ง เมื่อเรียนรู้จนครบกระบวนการของหลาย ๆ ทักษะแล้วจึงจะพัฒนาประมวลรูปแบบเหมาะสมเฉพาะที่ตนจะใช้ นอกจากนี้การให้การปรึกษาแบบจุดภาคเป็นวิธีการช่วยให้การจัดกิจกรรมแนะแนวเป็นไปอย่างมีระบบ เพื่อให้ผู้ที่ยังใหม่ต่อการให้การปรึกษาหรือการให้ความช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ด้วยกันเตรียมตนให้พร้อมที่จะเป็นนักวิชาชีพที่มีประสิทธิภาพ และได้ประสิทธิผลสูงขึ้น ซึ่งทักษะในการให้การปรึกษาแบบจุดภาคที่ใช้ในการจัดกิจกรรมแนะแนวครั้งนี้ ได้แก่ ทักษะการฟัง การถาม การสะท้อนความรู้สึก การทวนความ การให้ข้อมูลย้อนกลับ การเจาะจง และการสรุปความ

ขั้นตอนดำเนินกิจกรรม

ในการจัดกิจกรรมแนะแนวมีผลต่อการสมรรถนะของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา เรื่องการฝึกทักษะการให้การปรึกษาแบบจุดภาค ผู้วิจัยได้นำรูปแบบการฝึกทักษะการให้การปรึกษา ของ Timndal and Gray (1985, p. 80-81) ซึ่งมีรูปแบบดังนี้

1. อธิบายทำความเข้าใจในทักษะ
2. สาธิตรูปแบบของทักษะ
3. ฝึกทักษะ
4. ให้ข้อมูลย้อนกลับซึ่งกันและกัน
5. อภิปรายประสบการณ์ที่ได้จากการฝึกปฏิบัติ
6. เตรียมทักษะที่จะฝึกต่อไป

ขั้นเริ่มต้น

1. วิทยากรให้นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาจับคู่กัน นักเรียนคนที่ 1 เล่าเรื่องให้นักเรียนคนที่ 2 ฟัง นักเรียนคนที่ 2 ฟังเท่านั้นห้ามถาม ใช้เวลา 3 นาที
2. นักเรียนคนที่ 1 เล่าเรื่องให้นักเรียนคนที่ 2 ฟัง นักเรียนคนที่ 2 ฟังถามได้ ใช้เวลา 3 นาที
3. วิทยากรถามความคิดเห็นทั้งนักเรียนคนที่ 1 และนักเรียนคนที่ 2 ถึงความแตกต่างระหว่างการฟังโดยไม่ถาม และการฟังที่สามารถถามได้

ขั้นดำเนินการ

ขั้นที่ 1 อธิบายทำความเข้าใจในทักษะ

1. วิทยากรแจกเอกสารประกอบกิจกรรมแนะแนว เรื่อง ทักษะการให้การปรึกษาแบบจุดภาค โดยใช้ ทักษะการฟัง การถาม และการเจาะจง ทีละทักษะและอธิบายทำความเข้าใจในทักษะที่กำลังจะฝึก

ขั้นที่ 2 สาธิตรูปแบบของทักษะ

- วิทยากรและผู้ช่วยวิทยากรสาธิตรูปแบบของทักษะการให้การปรึกษาแบบจุดภาค ทักษะการฟัง การถาม และการเจาะจง

ขั้นที่ 3 ฝึกทักษะ

- วิทยากรให้นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาฝึกปฏิบัติทักษะการให้การปรึกษาแบบจุดภาค ทักษะการฟัง การถาม และการเจาะจง จากสถานการณ์สมมติที่วิทยากรกำหนดให้ โดยให้นักเรียนแบ่งกลุ่มเป็น 3 คน คนที่ 1 เป็นผู้ให้การปรึกษา คนที่ 2 เป็นผู้รับการปรึกษา คนที่ 3 เป็นผู้สังเกตการณ์

ขั้นที่ 4 ให้ข้อมูลย้อนกลับซึ่งกันและกัน

- เมื่อนักเรียนฝึกปฏิบัติทักษะการให้การปรึกษาแบบจุดภาคแล้ววิทยากรให้นักเรียนมารวมกันและให้ข้อมูลย้อนกลับซึ่งกันและกัน

ขั้นที่ 5 อภิปรายประสบการณ์ที่ได้จากการฝึกปฏิบัติ

- วิทยากรให้นักเรียนอภิปรายร่วมกันถึงประสบการณ์ในการฝึกทักษะการฟัง การถาม และการเจาะจง

ขั้นที่ 6 เตรียมทักษะที่จะฝึกต่อไปในการฝึกครั้งต่อไป

- วิทยากรแจ้งให้นักเรียนทราบว่า การฝึกในครั้งต่อไปเป็นการฝึกทักษะการให้การปรึกษาแบบจุดภาค ทักษะการทวนความ และการสะท้อนความรู้สึก

ขั้นสรุป

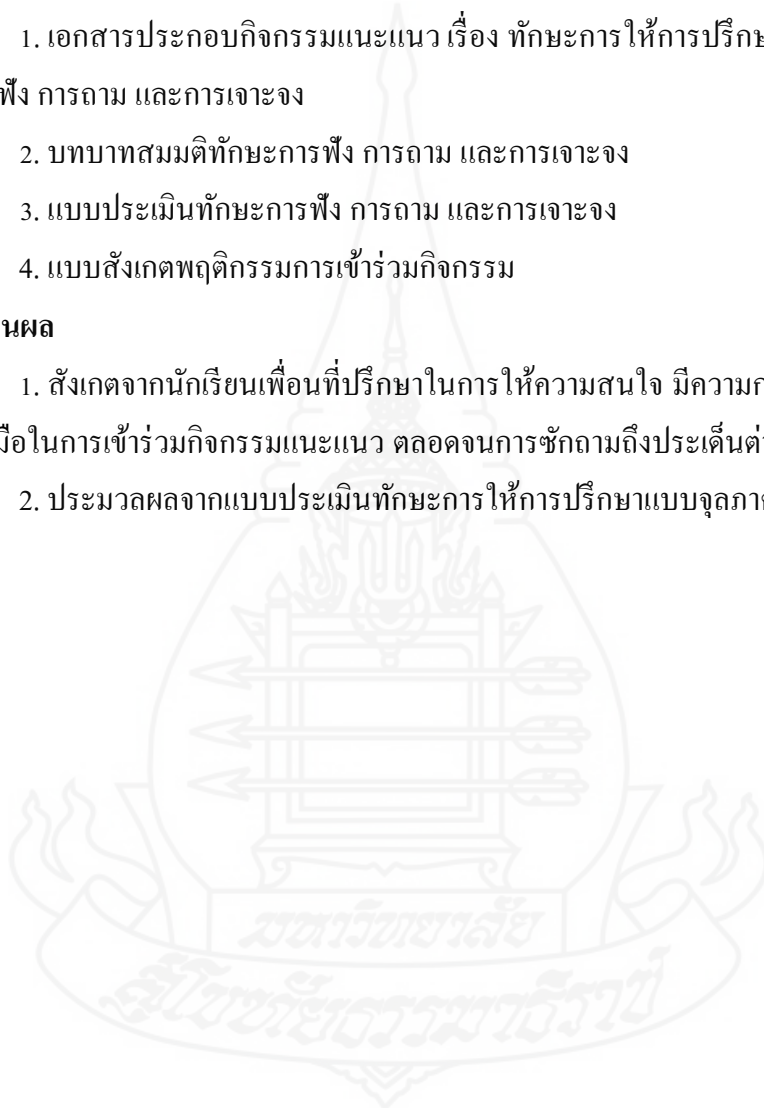
1. นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาและวิทยากรร่วมกันสรุปประเด็นสำคัญที่ได้จากกิจกรรมแนะแนว
2. เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ซักถามเกี่ยวกับรายละเอียดของกิจกรรมแนะแนว
3. นัดหมายวัน เวลา สถานที่ในการจัดกิจกรรมแนะแนวครั้งต่อไป

สื่อ-อุปกรณ์ประกอบกิจกรรม

1. เอกสารประกอบกิจกรรมแนะแนว เรื่อง ทักษะการให้การปรึกษาแบบจุดภาค ได้แก่ ทักษะการฟัง การถาม และการเจาะจง
2. บทบาทสมมติทักษะการฟัง การถาม และการเจาะจง
3. แบบประเมินทักษะการฟัง การถาม และการเจาะจง
4. แบบสังเกตพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรม

การประเมินผล

1. สังเกตจากนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาในการให้ความสนใจ มีความกระตือรือร้น และให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนว ตลอดจนการซักถามถึงประเด็นต่าง ๆ
2. ประมวลผลจากแบบประเมินทักษะการให้การปรึกษาแบบจุดภาคแต่ละครั้ง

เอกสารประกอบกิจกรรมแนะแนว เรื่อง ทักษะการให้การปรึกษาแบบจุดภาค

1. ทักษะการฟัง

ความหมาย

สิ่งที่สำคัญที่สุดในการให้การปรึกษา คือ ความสามารถของผู้ให้การปรึกษา ที่จะสื่อสารกับผู้รับการปรึกษาด้วยการฟังและการพูดคุย การฟังผู้รับการปรึกษานั้นเป็นการวิเคราะห์คำพูดต่าง ๆ ซึ่งสามารถที่จะพูดคุยหรือสำรวจปัญหาได้อย่างต่อเนื่อง สิ่งที่ผู้รับการปรึกษาสื่อด้วยวาจาและสื่อด้วยภาษากาย ผู้ให้การปรึกษาควรจะต้องเอาใจใส่ด้วยในขณะที่ฟัง ผู้ให้การปรึกษาจะต้องฟังให้เข้าใจว่าผู้รับการปรึกษาแสดงท่าทางอย่างไร มีความคิด ความเชื่อ เจตคติ และความรู้สึกอย่างไรต่อสิ่งที่เกิดขึ้นกับเขาในขณะนั้น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้ให้การปรึกษาได้เข้าใจเนื้อหาและความรู้สึกของผู้รับการปรึกษา
2. เพื่อแสดงให้ผู้รับการปรึกษารู้สึกว่าผู้ให้การปรึกษาสนใจ และกำลังตั้งใจฟังในสิ่งที่

ผู้รับการปรึกษาพูด

หลักปฏิบัติ

1. ผู้ให้การปรึกษาจะต้องมุ่งความสนใจไปที่คำพูดของผู้รับการปรึกษา ไม่ใช่มุ่งแต่สิ่งที่ผู้ให้การปรึกษากำลังจะพูด
2. คำพูดและสีหน้าท่าทาง ตลอดจนการแสดงออกของผู้ให้การปรึกษาเป็นสิ่งที่สื่อความหมายว่าผู้ให้การปรึกษาสนใจผู้รับการปรึกษา ดังนี้
  - 2.1 การประสานสายตากับผู้ให้การปรึกษา ผู้ให้การปรึกษาไม่ควรจ้องผู้รับการปรึกษามากเกินไป เพราะอาจจะทำให้ผู้รับการปรึกษารู้สึกไม่ไว้วางใจได้ ควรจะละสายตามาจ้องระหว่างนิ้ว ปลายจมูกบ้าง แล้วค่อยย้ายสายตาไปประสานที่สายตาของผู้รับการปรึกษาอีกครั้ง
  - 2.2 การผงกศีรษะ เป็นการยอมรับ รับรู้ในสิ่งที่ผู้รับการปรึกษากำลังเล่า
  - 2.3 การโน้มตัวมายังผู้รับการปรึกษาในระยะที่พอเหมาะ จะทำให้ผู้รับการปรึกษารู้สึกว่าผู้ให้การปรึกษาพร้อมที่จะรับฟังเขาแล้ว
3. ผู้ให้การปรึกษาจะต้องฟังสิ่งที่ผู้รับการปรึกษาเล่าอย่างเข้าใจทั้งเนื้อหาและความรู้สึก
4. ผู้ให้การปรึกษาจะต้องระมัดระวังการประเมินข้อมูลที่ได้จากผู้รับการปรึกษา

2. ทักษะการถาม

ความหมาย

ทักษะการถามเป็นตัวนำในการจัดระบบจัดทิศทางของการสัมภาษณ์ เพื่อการให้การปรึกษา คำถามช่วยให้เกิดการเริ่มต้น รวมทั้งช่วยเชื่อมโยงไปสู่เป้าหมายที่ผู้ให้การปรึกษาต้องการนำผู้รับการปรึกษาไป คำถามที่ดีของผู้ให้การปรึกษาช่วยให้ผู้รับการปรึกษาได้สำรวจตัวเอง ทั้งในแง่พฤติกรรม ความคิด ความรู้สึก ความหมายที่เขาให้กับประสบการณ์ต่าง ๆ และอื่น ๆ อีกมากมาย (ฮาทจันทรสกุล 2544: 45)

วัตถุประสงค์

1. ผู้ให้การปรึกษาสามารถใช้คำถามเพื่อให้ได้ข้อมูลในด้านต่าง ๆ เพิ่มเติม เช่น ภูมิหลัง ความสนใจ จุดดี จุดอ่อนของผู้รับการปรึกษา
2. เพื่อที่จะช่วยผู้รับการปรึกษาได้มีโอกาสเข้าใจถึงปัญหา และตัวของผู้รับการปรึกษา ได้ดียิ่งขึ้น คำถามที่ดีจะเป็นคำถามที่ช่วยให้ผู้รับการปรึกษาได้เข้าใจถึงปัญหา ตลอดถึงอารมณ์ และความรู้สึกของตนเอง

หลักปฏิบัติ

1. คำถามที่จะนำไปสู่คำตอบว่า “ใช่-ไม่ใช่” “จริง-ไม่จริง” เป็นคำถามที่จะจัดการ สนทนาหรือการบอกเล่าอย่างละเอียดจากปากของผู้รับการปรึกษา เช่น เธอไม่เห็นด้วยกับเรื่องที่เกิดขึ้นนี้ “ใช่ไหม” แต่ควรจะเปลี่ยนเป็น “ลองเล่าถึงสาเหตุของเรื่องที่เกิดขึ้นนี้ให้ฟังหน่อยซิ” หรือ “เธอมีความรู้สึกอย่างไรกับเรื่องที่เกิดขึ้น”
2. จิน แบร์รี่ (2537) ได้กล่าวว่า การใช้คำถามที่ขึ้นต้นด้วย “ทำไม” มักทำให้ผู้รับการปรึกษาเกิดความรู้สึกว่าตนเองได้ทำผิดอยู่ ซึ่งอาจจะทำให้กระทบกระเทือนความสัมพันธ์ระหว่างผู้ให้การปรึกษาและผู้รับการปรึกษาได้ นอกจากนั้นการใช้คำถามในลักษณะนี้ มักจะนำไปสู่การหาเหตุผลต่าง ๆ ซึ่งเหตุผลนั้นอาจมีบางส่วนที่ไม่เป็นจริงได้ ดังนั้นคำถามว่า “ทำไม” จึงไม่ค่อยเหมาะสมที่จะนำมาใช้ในระหว่างการให้การปรึกษา
3. ผู้ให้การปรึกษาควรใช้คำถามปลายปิด เมื่อต้องการข้อมูลเพิ่มเติม หรือคำตอบสั้น ๆ ที่เฉพาะเจาะจง หรือต้องการตอบรับหรือปฏิเสธ หรือใช้คำถามแบบปิดเพื่อซักถามเพื่อผู้รับการปรึกษาที่ไม่ค่อยพูด เช่น คุณอายุเท่าไร มีพี่น้องกี่คน
4. ผู้ให้การปรึกษาควรใช้คำถามปลายเปิด ในกรณีที่ต้องการให้ผู้รับการปรึกษาได้สำรวจความคิด และความรู้สึกของเขา ได้วิเคราะห์รายละเอียดของปัญหา ตลอดจนค้นหาหนทาง การแก้ปัญหา เช่น เธอคิดอย่างไรกับเรื่องที่เกิดขึ้น เธอคิดว่ามีทางออกอย่างไรไหม

ทักษะการเจาะจง

ความหมาย

ทักษะการเจาะจงเป็นทักษะหนึ่งที่ทำให้การปรึกษาใช้ เพื่อช่วยให้ผู้รับการปรึกษาพูดเกี่ยวกับตนเองให้มากที่สุด และประกอบกับการเลือกให้ความใส่ใจต่อคำพูดหนึ่ง โดยเฉพาะจะช่วยให้ผู้รับการปรึกษาและผู้บำบัดสนใจว่าจะพูดเกี่ยวกับเรื่องอะไรต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อช่วยให้ผู้รับการปรึกษาพิจารณาแง่มุมต่าง ๆ ที่หลากหลาย ซึ่งเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาตัวผู้รับการปรึกษาเอง บุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องทั้งนี้เพื่อเป็นการช่วยผู้รับการปรึกษาให้สามารถคิดได้กว้างขวางครอบคลุม
2. เพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการรับรู้ต่อประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับปัญหาของผู้รับการปรึกษา ไม่ยึดติดกับการมองด้านเดียว
3. เพื่อช่วยให้ผู้รับการปรึกษาเผชิญหน้ากับประเด็นสำคัญ ๆ ที่มีอิทธิพลหรือเกี่ยวข้องกับปัญหาหรือตัวผู้รับการปรึกษา

หลักปฏิบัติ

ให้ความใส่ใจในคำใดคำหนึ่งของผู้รับการปรึกษาแล้ว โดยพิจารณาความเป็นไปได้ทุกทางที่เกี่ยวข้องกับเรื่องราวของผู้รับการปรึกษา ซึ่งประกอบด้วย 6 องค์ประกอบ (Ivey & Authier, 1798)

1. การเจาะจงที่ผู้รับการปรึกษา (Client Focus)
2. การเจาะจงที่ผู้อื่น (Other-Person Focus)
3. การเจาะจงที่ปัญหาและโครงเรื่องสำคัญ (Problem / hlain Theme Focus)
4. การเจาะจงที่ผู้ให้การปรึกษาหรือผู้สัมภาษณ์ (Interviewer Focus)
5. การเจาะจงที่กลุ่ม (We” Focus Of Mutual Group Focus)
6. การเจาะจงที่วัฒนธรรม(Cultural) สิ่งแวดล้อม(Environmental) และบริบททางสังคมที่เกี่ยวข้อง(Contextual Focus)

ทักษะการเจาะจงจะทำให้ผู้รับการปรึกษาให้ความใส่ใจเกี่ยวกับพฤติกรรม ความคิด และความรู้สึกของตนเอง พร้อมทั้งจะเปิดเผยสำรวจ เพื่อความเข้าใจกันอย่างลึกซึ้ง

บทการให้การปรึกษาที่ใช้ในการสาธิตทักษะ

1. การสาธิตทักษะการฟัง

ผู้รับการปรึกษา : เรามีเรื่องกลุ้มใจมาก แม่เราจับได้ว่าเรามีแฟน แม่เคยห้ามเราแล้วแต่เราก็ไม่ฟัง ก็มันรักนี่นา แม่เราโกรธเรามาก จะให้เราลาออก แล้วจะส่งเราไปทำงาน ที่ไต้หวันกับพี่สาวเรา เรากลุ้มใจจริง ๆ ไม่รู้จะทำอะไร

ผู้ให้การปรึกษา : เราเข้าใจเธอนะ

(สบตากับผู้รับการปรึกษา เพื่อให้ผู้รับการปรึกษารับรู้ถึงการใส่ใจที่ฟัง ผงกศีรษะ เพื่อแสดงว่าฟังเรื่องราวของผู้รับการปรึกษา และหลังมือ เพื่อแสดงให้ผู้รับการปรึกษารับรู้ว่าเรายู่เคียงข้างเขา)

2. การสาธิตทักษะการถาม

2.1 คำถามปลายเปิด

ผู้รับการปรึกษา : เรารู้สึกไม่มั่นใจในตนเองเลย มันกลัว ๆ กล้า ๆ มันบอกไม่ถูก อายก็อาย อยากเข้าไปคุยก็อยาก

ผู้ให้การปรึกษา : เล่าให้เราฟังได้ไหมว่าเธอไม่มั่นใจในตนเองเรื่องอะไร

ผู้รับการปรึกษา : ก็ไม่รู้จะเริ่มต้นอย่างไร คือเราอายนะ

ผู้ให้การปรึกษา : อะไรที่ทำให้เธออาย

2.2 คำถามปลายปิด

ผู้รับการปรึกษา : เพื่อนร่วมห้องเรานิสัยไม่ดีเลย แย่มาก

ผู้ให้การปรึกษา : เธอมีเพื่อนร่วมห้องกี่คน

3. ทักษะการเจาะจง

ผู้รับการปรึกษา : เบื่อเบื่อเบื่อ ทำไมชีวิตมันวุ่นวายอย่างนี้ แม่ก็จะให้ช่วยขายของ ถ้าไม่ช่วย ก็จะไม่ให้เงินมาเรียนหนังสือ รายงานก็ต้องทำส่งอาจารย์ตั้งไม่รู้กี่วิชา

ไหนพ่อก็ยังบ่นให้อีกว่ากลับบ้านค่ำ เพื่อนสนิทก็ไม่เข้าใจคิดว่าเราไม่มีเวลาให้

ผู้ให้การปรึกษา : มีหลายเรื่องที่รบกวนจิตใจของเธอ แล้วเธอคิดว่าเรื่องไหนที่ทำให้เธอกลุ้มใจมากที่สุด และต้องการแก้ปัญหาเรื่องนั้นก่อน

สถานการณ์สมมติ

ทักษะการฟัง

บทบาทของผู้รับการปรึกษา : เล่าเรื่องความทุกข์ใจของตนเองที่ทะเลาะกับแม่เรื่องกลับบ้านค่ำ

บทบาทของผู้ให้การปรึกษา : แสดงความตั้งใจฟังทั้งภาษาท่าทางและภาษาถ้อยคำ

บทบาทของผู้สังเกตการณ์ : สังเกตผู้ให้การปรึกษาตามแบบประเมินทักษะการฟัง

แบบประเมินทักษะการฟัง

ชื่อผู้รับการประเมิน.....

ชื่อผู้ประเมิน.....

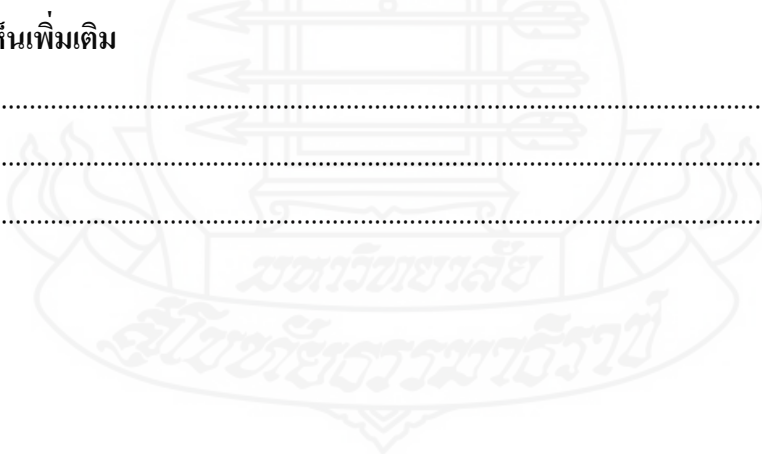
พฤติกรรมของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา ในขณะที่ฝึกการใช้ทักษะการฟัง	ระดับความสามารถ			
	ดีมาก	ดี	พอใช้	ปรับปรุง
1. การใช้สายตาที่แสดงออกถึงความตั้งใจฟังผู้รับการปรึกษา				
2. การนั่งแสดงถึงความพร้อมที่ฟังผู้รับการปรึกษา				
3. การพูดที่แสดงว่าสนใจในสิ่งที่ผู้รับการปรึกษาพูด				
4. การแสดงท่าทางที่แสดงถึงการสนใจในสิ่งที่ผู้รับการปรึกษาพูด				

ความคิดเห็นเพิ่มเติม

.....

.....

.....

สถานการณ์สมมติ

ทักษะการถาม

บทบาทของผู้ให้การศึกษา : เล่าเรื่องความทุกข์ใจของตนเองที่คิดเกี่ยวกับเพื่อน

บทบาทของผู้รับการปรึกษา : ตั้งคำถามเพื่อให้ผู้รับการปรึกษาได้ระบายความทุกข์ใจ
ของตนเองออกมา

บทบาทของผู้สังเกตการณ์ : สังเกตผู้ให้การศึกษาตามแบบประเมินทักษะการถาม

แบบประเมินทักษะการถาม

ชื่อผู้รับการประเมิน.....

ชื่อผู้ประเมิน.....

พฤติกรรมของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา ในขณะที่ฝึกการใช้ทักษะการถาม	ระดับความสามารถ			
	ดีมาก	ดี	พอใช้	ปรับปรุง
1. การเลือกใช้คำถามปลายเปิดและปลายปิดได้เหมาะสม				
2. การตั้งคำถามเพื่อให้ได้ข้อมูลจากผู้รับการปรึกษา				
3. น้ำเสียงในการตั้งคำถาม				
4. การแสดงท่าทางที่แสดงถึงการใส่ใจที่ถามผู้รับการปรึกษา				
5. การตั้งคำถามมีความชัดเจน				

ความคิดเห็นเพิ่มเติม

.....

.....

.....

สถานการณ์สมมติ

ทักษะการเจรจา

บทบาทของผู้ให้การศึกษา : เล่าถึงปัญหาของตนเองที่ทะเลาะกับเพื่อนสนิท เรียนไม่รู้เรื่อง

ไม่มีเงินใช้ พ่อบังคับให้แต่งงานกับฝรั่ง แฟนมาบอกเลิก

บทบาทของผู้รับการปรึกษา : ตั้งใจฟังผู้รับการปรึกษา และพูดให้ผู้รับการปรึกษาพิจารณาเจรจา

ปัญหาของตนเองว่าปัญหาใดที่หนักใจมากที่สุด

บทบาทของผู้สังเกตการณ์ : สังเกตผู้ให้การศึกษาตามแบบประเมินทักษะการเจรจา

แบบประเมินทักษะการเจรจา

ชื่อผู้รับการประเมิน.....

ชื่อผู้ประเมิน.....

พฤติกรรมของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา ในขณะที่การใช้ทักษะการเจรจา	ระดับความสามารถ			
	ดีมาก	ดี	พอใช้	ปรับปรุง
1. การเจรจาที่เปิดโอกาสให้ผู้รับการปรึกษาได้สำรวจประเด็น ปัญหาของตนเอง				
2. การเจรจาที่ช่วยให้ผู้รับการปรึกษาได้เลือกประเด็นปัญหา ของตนเองที่หนักใจมากที่สุด				
3. การเจรจาที่ช่วยให้ผู้รับการปรึกษาเปิดเผยตนเองมากขึ้น				

ความคิดเห็นเพิ่มเติม

.....

.....

.....

**แผนการจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้การศึกษา
ของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนชัยนาทพิทยาคม
ครั้งที่ 10 กิจกรรม การฝึกทักษะการให้การศึกษาแบบจุลภาค
“ทักษะการทวนความ และการสะท้อนความรู้สึก” เวลา 50 นาที
****

วัตถุประสงค์

1. เพื่อฝึกทักษะการให้การศึกษาแบบจุลภาค “ทักษะการทวนความ และการสะท้อนความรู้สึก”
2. เพื่อให้มีทักษะการให้การศึกษาแบบจุลภาค “ทักษะการทวนความ และการสะท้อนความรู้สึก”

แนวคิดสำคัญ

วัชร ฐวธรรม (2533, น. 1-6) กล่าวถึงการให้การศึกษาแบบจุลภาคว่า กลวิธีที่จะสอนทักษะการให้การศึกษาแต่ละทักษะ อาจใช้วิธีทัศน์หรือคู่มือปฏิบัติ โดยแยกแต่ละทักษะออกเป็นขั้น ๆ และใช้วิธีสังเกตการปฏิบัติด้วยตนเอง ผู้รับการฝึกปฏิบัติจะเรียนรู้ทักษะเพียงทักษะเดียวในแต่ละครั้ง เมื่อเรียนรู้จนครบกระบวนการของหลาย ๆ ทักษะแล้วจึงจะพัฒนาประมวลรูปแบบเหมาะสมเฉพาะที่ตนจะใช้ นอกจากนี้การให้การศึกษาแบบจุลภาคเป็นวิธีการช่วยให้การจัดกิจกรรมแนะแนวเป็นไปอย่างมีระบบ เพื่อให้ผู้ที่ยังใหม่ต่อการให้การศึกษาหรือการให้ความช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ด้วยกันเตรียมตนให้พร้อมที่จะเป็นนักวิชาชีพที่มีประสิทธิภาพ และได้ประสิทธิผลสูงขึ้น ซึ่งทักษะในการให้การศึกษาแบบจุลภาคที่ใช้ในการจัดกิจกรรมแนะแนวครั้งนี้ ได้แก่ ทักษะการฟัง การถาม การสะท้อนความรู้สึก การทวนความ การให้ข้อมูลย้อนกลับ การเจาะจง และการสรุปความ

ขั้นตอนดำเนินกิจกรรม

ในการจัดกิจกรรมแนะแนวมีผลต่อการสมรรถนะของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา เรื่องการฝึกทักษะการให้การศึกษาแบบจุลภาค ผู้วิจัยได้นำรูปแบบการฝึกทักษะการให้การศึกษาของ Tinndal and Gray (1985, น. 80-81) ซึ่งมีรูปแบบดังนี้

1. อธิบายทำความเข้าใจในทักษะ
2. สาธิตรูปแบบของทักษะ
3. ฝึกทักษะ
4. ให้ข้อมูลย้อนกลับซึ่งกันและกัน
5. อภิปรายประสบการณ์ที่ได้จากการฝึกปฏิบัติ
6. เตรียมทักษะที่จะฝึกต่อไป

ขั้นเริ่มต้น

1. นักเรียนยื่นเป็นวงกลม แล้วทำกิจกรรม “แม่ให้ฉันไปตลาด” เช่น
  - นักเรียนคนที่ 1 “แม่ให้ฉันไปตลาด ไปซื้อผักกาด”
  - นักเรียนคนที่ 2 “แม่ให้ฉันไปตลาด ไปซื้อผักกาด ซื้อพริก”
  - นักเรียนคนที่ 3 “แม่ให้ฉันไปตลาด ไปซื้อผักกาด ซื้อพริก ซื้อแตงกวา”
5. ทำกิจกรรมดังนี้จนครบทุกคน นักเรียนที่ทำกิจกรรมผิดให้ออกมายืนตรงกลาง แล้วลงโทษเชิงสร้างสรรค์

ขั้นดำเนินการ

1. วิทยากรแจกเอกสารประกอบกิจกรรมแนบแนว เรื่อง ทักษะการให้การปรึกษาแบบจุดภาค ได้แก่ ทักษะการทวนความ และการสะท้อนความรู้สึก ทีละทักษะและอธิบายทำความเข้าใจในทักษะที่กำลังจะฝึก
2. วิทยากรและผู้ช่วยวิทยากรสาธิตรูปแบบของทักษะการให้การปรึกษาแบบจุดภาค
3. วิทยากรให้นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาฝึกปฏิบัติทักษะการให้การปรึกษาแบบจุดภาค จากสถานการณ์สมมติที่วิทยากรกำหนดให้ โดยให้นักเรียนแบ่งกลุ่มเป็น 3 กลุ่ม คนที่ 1 เป็นผู้ให้การปรึกษา คนที่ 2 เป็นผู้รับการปรึกษา คนที่ 3 เป็นผู้สังเกตการณ์
4. เมื่อนักเรียนฝึกปฏิบัติทักษะการให้การปรึกษาแบบจุดภาคแล้ววิทยากรให้นักเรียนมารวมกันและให้ข้อมูลย้อนกลับซึ่งกันและกัน
5. วิทยากรให้นักเรียนอภิปรายประสบการณ์ที่ได้จากการฝึกปฏิบัติทักษะ
6. เตรียมทักษะที่จะฝึกต่อไป

ขั้นสรุป

1. นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาร่วมกันสรุปประเด็นสำคัญที่ได้จากกิจกรรมแนบแนว
2. เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ซักถามเกี่ยวกับรายละเอียดของกิจกรรมแนบแนว
3. นัดหมายวัน เวลา สถานที่ในการจัดกิจกรรมแนบแนวครั้งต่อไป

สื่อ-อุปกรณ์ประกอบกิจกรรม

1. เอกสารประกอบกิจกรรมแนบแนว เรื่อง ทักษะการให้การปรึกษาแบบจุดภาค โดยใช้ทักษะการทวนความ และการสะท้อนความรู้สึก
2. บทบาทสมมติทักษะการทวนความ และการสะท้อนความรู้สึก
3. แบบประเมินทักษะการทวนความ และการสะท้อนความรู้สึก
4. แบบสังเกตพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรม

การประเมินผล

1. สังเกตจากนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาในการให้ความสนใจ มีความกระตือรือร้น และให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนว ตลอดจนการซักถามถึงประเด็นต่าง ๆ
2. ประมวลผลจากแบบประเมินทักษะการให้การศึกษาแบบจุดภาคแต่ละครั้ง

เอกสารประกอบกิจกรรมแนะแนว เรื่อง ทักษะการให้การปรึกษาแบบจุดภาค

ทักษะการทวนความ

ความหมาย

การทวนความ คือ การทวนเนื้อหาที่สำคัญในคำพูดของผู้รับการปรึกษากลับไปให้เขาได้ยิน โดยผู้ให้การปรึกษาเรียบเรียงประโยคด้วยการใช้คำพูดใหม่ที่กระชับและกระจ่างชัดเจน แต่ได้สาระ หรือประเด็นสำคัญ ๆ เท่ากับคำพูดที่ผู้รับการปรึกษาสื่อมา เพื่อช่วยให้ผู้รับการปรึกษาได้สำรวจทำความเข้าใจกับความคิด พฤติกรรมของตนเอง และสถานการณ์แวดล้อมต่าง ๆ ให้กระจ่างชัดเจนยิ่งขึ้น (อาภา จันทรสกุล, 2544)

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้ให้การปรึกษาสามารถสะท้อนเนื้อหาที่ตนเองรับรู้จากการฟัง ผู้รับการปรึกษาด้วยภาษาพูดของตนเองที่มีความชัดเจน สั้น กระชับ และตรงประเด็น โดยไม่ใส่ความคิดเห็นส่วนตัวเข้าไปแล้วทำให้เกิดผลดีต่อการให้การปรึกษา เพราะช่วยให้ผู้รับการปรึกษาเข้าใจตนเองมากขึ้น เกิดความกระจ่างในความคิด และสถานการณ์ที่ตนเองประสบอยู่

2. เพื่อเป็นการตรวจสอบการรับรู้ข่าวสารของผู้ให้การปรึกษาว่าถูกต้อง หรือคลาดเคลื่อนอย่างไร หากผู้ให้การปรึกษาสามารถทวนความได้ถูกต้อง ก็จะช่วยให้ผู้รับการปรึกษารู้สึกว่าตนเองได้รับความเข้าใจ ทำให้เกิดเจตคติที่ดีต่อผู้ให้การปรึกษา

หลักปฏิบัติ

1. ผู้ให้การปรึกษาจะต้องฟังผู้รับการปรึกษาอย่างตั้งใจ เพื่อให้เข้าใจเรื่องราว และความรู้สึก

2. ผู้ให้การปรึกษาเลือกใช้การทวนซ้ำตามความเหมาะสม ดังนี้

2.1 การทวนซ้ำทั้งประโยคเพื่อแสดงให้เห็นว่าผู้รับการปรึกษาได้ยินสิ่งที่ผู้รับการปรึกษาพูด และเป็นการกระตุ้นให้ผู้รับการปรึกษาพูดต่อไป เช่น

ผู้รับการปรึกษา : เราไม่อยากเรียนแล้ว

ผู้ให้การปรึกษา : เธอบอกว่าเธอไม่อยากเรียนแล้ว

2.2 การทวนซ้ำเฉพาะส่วน เพื่อเป็นประเด็นสำคัญ โดยใช้ถ้อยคำที่กะทัดรัด ชัดเจน เช่น ผู้รับการปรึกษา : ไม่ต้องมาสนใจผม ไม่เห็นใครสนใจผมสักคน

ผู้ให้การปรึกษา : ฟังดูเหมือนว่าไม่มีใครเหลียวแลคุณ

3. ผู้ให้การปรึกษาไม่ควรต่อเพิ่มความคิดเห็น ความรู้สึกส่วนตัว ในขณะที่ทวนความ

4. หลังจากทวนความแล้ว ผู้ให้การปรึกษาควรสังเกตท่าทางคำพูดของผู้รับการปรึกษา

ทักษะการสะท้อนความรู้สึกรู้สึก

ความหมาย

การสะท้อนความรู้สึกเป็นการตอบรับที่ผู้ให้การศึกษาใช้ตอบสนองสาระที่ผู้รับการศึกษากล่าวในส่วนที่เป็นอารมณ์ความรู้สึกที่แฝงอยู่เบื้องหลังคำพูด เป็นการสื่อความเข้าใจ (กรรณิการ์ นราชสุวัจน์, 2545)

วัตถุประสงค์

1. เพื่อช่วยนำความรู้สึกที่คลุมเครือออกมาให้กระจ่างขึ้น ก่อนจะสะท้อนความรู้สึก ผู้ให้การศึกษาจะต้องมีความสามารถในการฟังและติดตามไปด้วยว่าคำพูดเช่นนั้นของผู้รับการศึกษาก่อจากความรูสึกอย่างไร แล้วจึงสะท้อนออกมา (วัชร ทรัพย์มี, 2533)

หลักปฏิบัติ

ดิ แอนเดรีย (D Andrea, 1983) ได้กล่าวถึงขั้นตอนของการสะท้อนความรู้สึก ดังนี้

ขั้นที่ 1 ระบุน้ำความรู้สึกที่เกิดขึ้น ซึ่งขั้นนี้จะทำให้ความรู้สึกบางอย่างได้ถูกเปิดเผย ออกมาด้วยการที่ผู้ให้การศึกษาถามถึงความรู้สึกของผู้รับการศึกษาว่า “คุณรู้สึกอย่างไร” การทวนคำพูดที่แสดงถึงความรู้สึกเพื่อทำให้ผู้รับการศึกษาก่อความชัดเจนกับความรู้สึกของตนเอง และการสะท้อนความรู้สึกเป็นหนึ่งในวิธีการที่ดีที่สุด เพื่อนำความรู้สึกของผู้รับการศึกษามาให้แสดงออกมา แต่ว่าการสะท้อนความรู้สึกเป็นสิ่งที่ยากที่สุดและง่ายที่สุด เพราะว่าความรู้สึกของผู้รับการศึกษามักจะสะท้อนออกมาเป็นภาษาท่าทาง

ขั้นที่ 2 การนิยามและสร้างความชัดเจนให้กับความรู้สึก ความรู้สึกของผู้รับการศึกษาก่อเกิดขึ้นเช่น “ฉันรู้สึกพ่ายแพ้” ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญมากที่จะพบสิ่งทีแสดงความหมายของคำว่า “พ่ายแพ้” ในขั้นนี้จึงต้องให้ความหมายความรู้สึกทีแสดงออกมา

ขั้นที่ 3 การยอมรับกับความรู้สึกทีเกิดขึ้นผู้รับการศึกษามักจะต้องยอมรับความรู้สึกของตนเอง และรับผิดชอบต่อความรู้สึกทีเกิดขึ้นกับตนเอง

ขั้นที่ 4 การจัดการกับความรู้สึก เมื่อเกิดความชัดเจนกับความรู้สึกทีเกิดขึ้นแล้วผู้รับการศึกษามักจะเกิดการยอมรับ และจัดการกับความรู้สึกของตนเองได้

สถานการณ์สมมติ

ทักษะการทวนความ

บทบาทของผู้ให้การศึกษา : เล่าเรื่องความไม่พอใจเกี่ยวกับการกระทำของเพื่อนสนิท

บทบาทของผู้รับการปรึกษา : ตั้งใจฟังผู้รับการปรึกษา และทวนความกลับเฉพาะสาระสำคัญ
ที่ผู้รับการปรึกษาเล่าให้ฟัง

บทบาทของผู้สังเกตการณ์ : สังเกตผู้ให้การศึกษาตามแบบประเมินทักษะการทวนความ

แบบประเมินทักษะการทวนความ

ชื่อผู้รับการประเมิน.....

ชื่อผู้ประเมิน.....

พฤติกรรมของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา ในขณะที่ฝึกการใช้ทักษะการทวนความ	ระดับความสามารถ			
	ดีมาก	ดี	พอใช้	ปรับปรุง
1. ทวนความเฉพาะสาระสำคัญที่ผู้รับการปรึกษาเล่าให้ฟัง				
2. ความถี่ของการใช้การทวนความ				
3. ทวนความเพื่อให้ผู้รับการปรึกษาคิดพิจารณาในสาระ ที่ตนเองพูดถึง				
4. ความชัดเจนของการทวนความที่ผู้ให้การศึกษาแปลความ ส่วนที่เป็นสาระด้วยถ้อยคำของผู้ให้การศึกษาเอง				

ความคิดเห็นเพิ่มเติม

.....

.....

.....

สถานการณ์สมมติ

ทักษะการสะท้อนความรู้สึกรู้สึก

บทบาทของผู้ให้การศึกษา : เล่าเรื่องความไม่สบายใจของตนเองที่มีต่อคนรัก

บทบาทของผู้รับการปรึกษา : ตั้งใจฟังและจับความรู้สึกรู้สึกของผู้รับการปรึกษาว่าผู้รับการปรึกษา

กำลังรู้สึกอย่างไร และสะท้อนความรู้สึกรู้สึกนั้นให้ผู้รับการปรึกษาฟัง

บทบาทของผู้สังเกตการณ์ : สังเกตผู้ให้การศึกษาตามแบบประเมินทักษะการสะท้อนความรู้สึกรู้สึก

แบบประเมินทักษะการสะท้อนความรู้สึกรู้สึก

ชื่อผู้รับการประเมิน.....

ชื่อผู้ประเมิน.....

พฤติกรรมของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา ในขณะที่ฝึกการใช้ทักษะการสะท้อนความรู้สึกรู้สึก	ระดับความสามารถ			
	ดีมาก	ดี	พอใช้	ปรับปรุง
1. แสดงถึงความเข้าใจหรือไวต่อความรู้สึกของผู้รับการปรึกษา				
2. ทำให้ผู้รับการปรึกษาเข้าใจความรู้สึกของตนเอง				
3. ช่วยนำความรู้สึกที่คลุมเครือให้กระจ่างขึ้น				
4. การใช้คำศัพท์ที่เกี่ยวกับความรู้สึกได้ตรงกับความรู้สึก ของผู้รับการปรึกษามากที่สุด				
5. สะท้อนความรู้สึกในทันทีที่ผู้รับการปรึกษาแสดงความรู้สึก ออกมา				

ความคิดเห็นเพิ่มเติม

.....

.....

.....

บทการให้การปรึกษาที่ใช้ในการสาธิตทักษะ

1. ทักษะการทวนความ

ผู้รับการปรึกษา : ทุกวันนี้เราไม่อยากจะกลับบ้านเลย กลับไปก็ต้องทะเลาะกับพ่อทุกวัน ไม่รู้ว่า
จะบ่นอะไรให้เรานักหนา

ผู้ให้การปรึกษา : เธอบอกว่าเธอทะเลาะกับพ่อทุกวัน

ผู้รับการปรึกษา : ใช่ เราทะเลาะกับพ่อทุกวันเลย เรื่องไม่เป็นเรื่องทั้งนั้นเลย

ผู้ให้การปรึกษา : เธอบอกว่าเรื่องที่ทะเลาะกับพ่อเป็นเรื่องไม่เป็นเรื่อง

2. ทักษะการสะท้อนความรู้สึก

ผู้รับการปรึกษา : อึกไม่ก็วันก็จะถึงวันสอบแล้ว ทั้ง ๆ ที่เราก็อ่านหนังสือครบถ้วนนะ แต่เราก็ยัง
ออกตัวไม่ได้ว่าจะสอบได้คะแนนไม่ดี

ผู้ให้การปรึกษา : เธอรู้สึกกังวลใจในการสอบ ถึงแม้ว่าเธอจะอ่านหนังสือครบแล้ว

ผู้รับการปรึกษา : ก็ใช่นะ

**แผนการจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้การศึกษา
ของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนชยานาพิทยาคม
ครั้งที่ 11 กิจกรรม การฝึกทักษะการให้ การศึกษาแบบจุดภาค
“ทักษะการให้ข้อมูลย้อนกลับ และการสรุปความ” เวลา 50 นาที
****

วัตถุประสงค์

1. เพื่อฝึกทักษะการให้การศึกษาแบบจุดภาค “ทักษะการให้ข้อมูลย้อนกลับ และการสรุปความ”
2. เพื่อให้มีทักษะการให้การศึกษาแบบจุดภาค “ทักษะการให้ข้อมูลย้อนกลับ และการสรุปความ”

แนวคิดสำคัญ

วัชร ฐวธรรม (2533, น. 1-6) กล่าวถึงการให้การศึกษาแบบจุดภาคว่า กลวิธีที่จะสอนทักษะการให้การศึกษาแต่ละทักษะ อาจใช้วิธีทัศน์หรือคู่มือปฏิบัติ โดยแยกแต่ละทักษะออกเป็นขั้น ๆ และใช้วิธีสังเกตการปฏิบัติด้วยตนเอง ผู้รับการฝึกปฏิบัติจะเรียนรู้ทักษะเพียงทักษะเดียวในแต่ละครั้ง เมื่อเรียนรู้จนครบกระบวนการของหลาย ๆ ทักษะแล้วจึงจะพัฒนาประมวลรูปแบบเหมาะสมเฉพาะที่ตนจะใช้ นอกจากนี้การให้การศึกษาแบบจุดภาคเป็นวิธีการช่วยให้การจัดกิจกรรมแนะแนวเป็นไปอย่างมีระบบ เพื่อให้ผู้ที่ยังใหม่ต่อการให้การศึกษาหรือการให้ความช่วยเหลือเพื่อนมนุษย์ด้วยกันเตรียมตนให้พร้อมที่จะเป็นนักวิชาชีพที่มีประสิทธิภาพ และได้ประสิทธิผลสูงขึ้น ซึ่งทักษะในการให้การศึกษาแบบจุดภาคที่ใช้ในการจัดกิจกรรมแนะแนวครั้งนี้ ได้แก่ ทักษะการฟัง การถาม การสะท้อนความรู้สึก การทวนความ การให้ข้อมูลย้อนกลับ การเจาะจง และการสรุปความ

ขั้นตอนดำเนินกิจกรรม

ในการจัดกิจกรรมแนะแนวมีผลต่อการสมรรถนะของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา เรื่องการฝึกทักษะการให้การศึกษาแบบจุดภาค ผู้วิจัยได้นำรูปแบบการฝึกทักษะการให้การศึกษาของ Tinndal and Gray (1985, p. 80-81) ซึ่งมีรูปแบบดังนี้

1. อธิบายทำความเข้าใจในทักษะ
2. สาธิตรูปแบบของทักษะ
3. ฝึกทักษะ
4. ให้ข้อมูลย้อนกลับซึ่งกันและกัน
5. อภิปรายประสบการณ์ที่ได้จากการฝึกปฏิบัติ
6. เตรียมทักษะที่จะฝึกต่อไป

ขั้นเริ่มต้น

วิทยากรถามนักเรียนว่า จากกิจกรรมการฝึกทักษะการสื่อสารที่ผ่านมา นักเรียนคิดว่าไม่สามารถปฏิบัติทักษะการสื่อสารใดได้ เพราะอะไร วิทยากรอธิบายเพิ่มเติม

ขั้นดำเนินการ

1. วิทยากรแจกเอกสารประกอบกิจกรรมแนะแนว เรื่อง ทักษะการให้การปรึกษาแบบจุดภาค ได้แก่ ทักษะการให้ข้อมูลย้อนกลับ และการสรุปความ ที่ละทักษะและอธิบายทำความเข้าใจในทักษะที่กำลังจะฝึก
2. วิทยากรและผู้ช่วยวิทยากรสาธิตรูปแบบของทักษะการให้การปรึกษาแบบจุดภาค
3. วิทยากรให้นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาฝึกปฏิบัติทักษะการให้การปรึกษาแบบจุดภาค จากสถานการณ์สมมติที่วิทยากรกำหนดให้ โดยให้นักเรียนแบ่งกลุ่มเป็น 3 กลุ่ม คนที่ 1 เป็นผู้ให้การปรึกษา คนที่ 2 เป็นผู้รับการปรึกษา คนที่ 3 เป็นผู้สังเกตการณ์
4. เมื่อนักเรียนฝึกปฏิบัติทักษะการให้การปรึกษาแบบจุดภาคแล้ววิทยากรให้นักเรียนมารวมกันและให้ข้อมูลย้อนกลับซึ่งกันและกัน
5. วิทยากรให้นักเรียนอภิปรายประสบการณ์ที่ได้จากการฝึกปฏิบัติทักษะ
6. เตรียมทักษะที่จะฝึกต่อไป

ขั้นสรุป

1. นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาและวิทยากรร่วมกันสรุปประเด็นสำคัญที่ได้จากกิจกรรมแนะแนว
2. เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ซักถามเกี่ยวกับรายละเอียดของกิจกรรมแนะแนว
3. นัดหมายวัน เวลา สถานที่ในการจัดกิจกรรมแนะแนวครั้งต่อไป

สื่อ-อุปกรณ์ประกอบกิจกรรม

1. เอกสารประกอบกิจกรรมแนะแนว เรื่อง ทักษะการให้การปรึกษาแบบจุดภาค โดยใช้ทักษะการให้ข้อมูลย้อนกลับ และการสรุปความ
2. บทบาทสมมติทักษะการให้ข้อมูลย้อนกลับ และการสรุปความ
3. แบบประเมินทักษะทักษะการให้ข้อมูลย้อนกลับ และการสรุปความ
4. แบบสังเกตพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรม

การประเมินผล

1. สังเกตจากนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาในการให้ความสนใจ มีความกระตือรือร้น และให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนว ตลอดจนการซักถามถึงประเด็นต่าง ๆ
2. ประมวลผลจากแบบประเมินทักษะการให้การปรึกษาแบบจุดภาคแต่ละครั้ง

เอกสารประกอบกิจกรรมแนะแนว
เรื่อง ทักษะการให้การปรึกษาแบบจุดภาค

ทักษะการให้ข้อมูลย้อนกลับ

ความหมาย

การให้ข้อมูลย้อนกลับเป็นการพูดเพื่อให้ผู้รับการปรึกษาได้ทราบข้อมูลที่ชัดเจนเกี่ยวกับการประพฤติปฏิบัติของตนเอง เพื่อให้รู้ว่าผู้อื่นมองเขาอย่างไร วัตถุประสงค์ของทักษะการให้ข้อมูลย้อนกลับอย่างมีประสิทธิภาพ คือ การที่ผู้รับการปรึกษาสามารถมองเห็นหรือรับรู้ตนเองได้เหมือนกับที่ผู้อื่นมอง (จินแบร์รี 2537, น. 35)

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้รับการปรึกษาสำรวจและรับรู้พฤติกรรมของเขาที่แสดงออกมาในสายตาของผู้ให้การปรึกษา

2. เพื่อให้ผู้รับการปรึกษาตระหนักว่าผู้อื่นรับรู้พฤติกรรมความคิด ความรู้สึกเขาได้ และพฤติกรรมของเขามีผลต่อสิ่งที่เขากำลังเผชิญอยู่

หลักปฏิบัติ

1. ประเมินความพร้อมทางด้านจิตใจของผู้รับการปรึกษาที่จะรับความจริงเกี่ยวกับตนเอง

2. ถ้าผู้รับการปรึกษาขอข้อมูลย้อนกลับจากผู้รับการปรึกษาจะเป็นสิ่งที่ดี และควรให้ข้อมูลย้อนกลับเฉพาะที่มีประโยชน์เท่านั้น

3. ควรให้ข้อมูลย้อนกลับที่เน้นจุดเด่นของผู้รับการปรึกษาที่สามารถนำไปใช้ได้ ถ้าให้ข้อมูลทางลบหรือจุดอ่อนของผู้รับการปรึกษาแล้วจะทำให้ผู้รับการปรึกษาหมดกำลังใจ

4. ควรให้ข้อมูลย้อนกลับเพียงประเด็นเดียว

5. ไม่ควรให้ข้อมูลย้อนกลับในระยะแรกของการให้การปรึกษา

ทักษะการสรุปความ

ความหมาย

การสรุปความ คือ การจัดลำดับและรวบรวมประเด็นสำคัญต่าง ๆ ที่พุดคุยกันไปแล้ว ระหว่างผู้ให้การศึกษาและผู้รับการศึกษามาเชื่อมโยงกันให้เป็นระบบ แล้วสรุปกลับไปให้ผู้รับการปรึกษา (อาภา จันทรสกุล, 2544) ในระหว่างการให้การศึกษาผู้ให้การศึกษากับผู้รับการปรึกษาอาจสนทนากันหลายเรื่องพร้อม ๆ กัน และอาจเกิดความสับสน ดังนั้นการใช้ทักษะในการสรุปความก็คือการพยายามรวบรวมสิ่งที่พุดคุยกันไปแล้วนั้นให้เป็นประโยคเดียว โดยครอบคลุมเนื้อเรื่องต่าง ๆ ที่ได้สนทนามาแต่ละตอนของการสนทนา ในการสรุปความจำเป็นต้องอาศัยความจำในเรื่องต่าง ๆ ที่พุดคุยกันมาเป็นอย่างดี สิ่งที่พึงระลึกถึงในการสรุปก็คืออย่านำเอาความคิดใหม่เติมเข้ามาในการสรุป แต่ควรเป็นการรวบรวมสิ่งต่าง ๆ ที่ได้พุดคุยกันมาแล้ว (พงษ์พันธ์ พงษ์โสภา, 2543)

วัตถุประสงค์

1. เพื่อช่วยให้ผู้รับการปรึกษาได้สำรวจความคิดและความรู้สึกของตนเองต่อไป
2. เพื่อช่วยให้ผู้รับการปรึกษาได้ตระหนักถึงความก้าวหน้าในการเรียนรู้และวางโครงการที่ได้พุดคุยกันไปแล้ว
3. ช่วยให้ผู้เกิดการให้การศึกษาแต่ละครั้งอย่างเป็นธรรมชาติ ได้รวบรวมความคิดและเนื้อหาที่กระจัดกระจายจนเป็นที่เข้าใจอย่างสิ้น ๆ ได้ใจความ
4. แสดงว่าผู้ให้การศึกษาตั้งใจฟัง จึงสรุปเรื่องราวและความรู้สึกได้ถูกต้อง

หลักปฏิบัติ

1. เป็นการทบทวนเรื่องที่พุดคุยกันครั้งก่อน เมื่อเริ่มการให้การศึกษาครั้งต่อไป
2. เมื่อผู้รับการปรึกษาพุดคววนสับสน ผู้ให้การศึกษาควรจะสรุปความ เพื่อให้ผู้รับการปรึกษาเกิดความชัดเจนในเรื่องราวของตนเอง
3. เมื่อใกล้จะหมดเวลาหรือกำลังจะยุติการให้การศึกษาแต่ละครั้ง ผู้ให้การศึกษาจะสรุปประเด็นต่าง ๆ ที่ได้พุดคุยกันไปแล้ว

บทการให้การปรึกษาที่ใช้ในการสาธิตทักษะ

1. ทักษะการให้ข้อมูลย้อนกลับ

ผู้รับการปรึกษา : เราจะทำอย่างไรดี คุณซิผมเรากระเซอะกระเซิงซะขนาดนี้ (ผมหยักศก)

เราจะไปไหนได้ อายเขาตายเลย จะไปยึดผมก็ไม่มีสตางค์ โหย่กัลุ่มใจ

ผู้ให้การปรึกษา : คนที่มีผมหยักศกไม่ได้หมายความว่าความจะไปไหนไม่ได้เลย

ผู้ให้การปรึกษา : มันก็จริงของเธอนะ แต่เราก็ยังกัลุ่มใจอยู่ดี

ผู้ให้การปรึกษา : ไม่ว่าเธอจะไปที่ไหน ๆ เธอก็จะเจอคนที่ผมหยักศกเหมือนเธอทุกทีนะ

2. ทักษะการสรุปความ

ผู้รับการปรึกษา : เราไม่เข้าใจเลยว่าทำไมแม่ของเราถึงต้องคุณค่าเราทุกวัน ว่าให้เราว่าแต่งตัว

ไม่เรียบร้อย ว่าให้เราแต่งตัวไปเรียนหรือไปยั่วผู้ชาย บอกเราว่าถ้าไม่ตั้งใจเรียน

ก็จะให้เราไปลาออก ว่าสารพัดจะว่า

ผู้ให้การปรึกษา : เธอกำลังอยากรู้เหตุผล ว่าเพราะอะไรแม่ถึงได้ว่าเธอจังเลย

สถานการณ์สมมติ

ทักษะการให้ข้อมูลย้อนกลับ

บทบาทของผู้ให้การศึกษา : เล่าเรื่องความกังวลใจเกี่ยวกับทรงผมที่ช่างตัดสั้นจนเกินไป

จนไม่กล้าไปเรียนเพราะอายเพื่อนอายุอาจารย์

บทบาทของผู้รับการปรึกษา : ตั้งใจฟังผู้รับการปรึกษา และให้ข้อมูลย้อนกลับเกี่ยวกับเรื่องที่ได้รับ
การศึกษาเล่าให้ฟัง

บทบาทของผู้สังเกตการณ์ : สังเกตผู้ให้การศึกษาตามแบบประเมินทักษะการให้ข้อมูลย้อนกลับ

แบบประเมินทักษะการให้ข้อมูลย้อนกลับ

ชื่อผู้รับการประเมิน.....

ชื่อผู้ประเมิน.....

พฤติกรรมของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา ในขณะที่ฝึกการใช้ทักษะการให้ข้อมูลย้อนกลับ	ระดับความสามารถ			
	ดีมาก	ดี	พอใช้	ปรับปรุง
1. ให้ข้อมูลย้อนกลับที่ทำให้ผู้รับการปรึกษารับรู้ตัวเองมากขึ้น				
2. ให้ข้อมูลย้อนกลับที่เป็นประโยชน์กับผู้รับการปรึกษา				
3. ให้ข้อมูลย้อนกลับโดยเน้นถึงจุดเด่นของผู้รับการปรึกษา				
4. ให้ข้อมูลย้อนกลับที่เป็นข้อเท็จจริงจนความคิดเห็นเพิ่มเติม				

ความคิดเห็นเพิ่มเติม

.....

.....

.....

สถานการณ์สมมติ

ทักษะการสรุปความ

บทบาทของผู้ให้การศึกษา : ค่าความคับข้องใจของตนเองในการสอบแต่ละครั้งที่ได้คะแนนน้อย

บทบาทของผู้รับการปรึกษา : ตั้งใจฟังผู้รับการปรึกษา รวบรวมประเด็นต่าง ๆ และสรุป
เป็นประเด็นสำคัญของเรื่องที่ผู้รับการปรึกษาเล่าให้ฟัง

บทบาทของผู้สังเกตการณ์ : สังเกตผู้ให้การศึกษาตามแบบประเมินทักษะการสรุปความ

แบบประเมินทักษะการสรุปความ

ชื่อผู้รับการประเมิน.....

ชื่อผู้ประเมิน.....

พฤติกรรมของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา ในขณะที่ฝึกการใช้ทักษะการสรุปความ	ระดับความสามารถ			
	ดีมาก	ดี	พอใช้	ปรับปรุง
1. สรุปความจากรายการของผู้รับการปรึกษาได้ชัดเจน				
2. สรุปความจากรายการของผู้รับการปรึกษาได้กะทัดรัด เข้าใจง่าย				
3. สรุปความเพื่อประเด็นสำคัญของผู้รับการปรึกษา				
4. สรุปความเพื่อตรวจสอบความเข้าใจที่ตรงกันระหว่าง ผู้ให้การศึกษากับผู้รับการปรึกษา				

ความคิดเห็นเพิ่มเติม

.....

.....

.....

**แผนการจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้การศึกษา
ของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนชัยนาทพิทยาคม
ครั้งที่ 12 กิจกรรม การให้การศึกษา
เวลา 50 นาที**

*****

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาสามารถให้การศึกษาได้
2. เพื่อให้ นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาได้รับแลกเปลี่ยนประสบการณ์การให้การศึกษา

ขั้นเริ่มต้น

วิทยากรสอบถามนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา เพื่อทบทวนในสิ่งที่ได้รับจากการจัดกิจกรรม
แนะแนว แล้วโยงเรื่องเข้าสู่การฝึกปฏิบัติการให้การศึกษาในสถานการณ์จริง

ขั้นดำเนินการ

1. วิทยากรให้นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาจับฉลาก เพื่อจับคู่กับเพื่อนสมาชิกในกลุ่ม
โดยผู้ที่รับหน้าที่เป็นผู้รับการปรึกษาจะนำเรื่องที่ตนเองกำลังประสบอยู่ในชีวิตประจำวันมาขอรับ
การปรึกษาจากเพื่อน และฝึกการให้การศึกษาตามขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 ขั้นเริ่มต้นการให้การศึกษา เป็นขั้นที่ผู้ให้การศึกษาสนทนาเบื้องต้นเกี่ยวกับ
ปัญหาของผู้รับการปรึกษา

ขั้นที่ 2 ขั้นดำเนินการการให้การศึกษา เป็นขั้นที่ผู้ให้การศึกษาดำเนินการให้
การปรึกษาตามขั้นตอน ดังนี้

1. รับฟังปัญหาของผู้รับการปรึกษา ผู้ให้การศึกษาให้ผู้รับการปรึกษายกเล่า
เรื่องราวที่กำลังไม่สบายใจหรือสิ่งที่กำลังเผชิญอยู่ของตนเองให้ผู้รับการปรึกษาฟัง ผู้ให้การศึกษา
รับฟังและเก็บรวบรวมข้อมูลที่ได้จากผู้รับการปรึกษา

2. ทำให้ผู้รับการปรึกษาเข้าใจปัญหาของตน ผู้ให้การปรึกษานำข้อมูลที่ได้
จากขั้นที่ 1 มาทำให้ผู้รับการปรึกษาได้รับรู้และเข้าใจในปัญหาของตนเองยิ่งขึ้น

3. ช่วยให้ผู้รับการปรึกษาพบแนวทางในการแก้ปัญหา ผู้ให้การศึกษาช่วยให้ผู้รับ
การปรึกษายอมรับกับปัญหาของตนเอง และกระตุ้นให้ผู้รับการปรึกษาได้ค้นหาแนวทางในการ
แก้ปัญหาของตนเอง

ขั้นที่ 3 ขั้นยุติการให้การศึกษาเป็น ขั้นที่ผู้ให้การศึกษาช่วยให้ผู้รับการปรึกษาได้
ตัดสินใจเลือกแนวทางการแก้ไขปัญหาได้ โดยผู้ให้การศึกษาให้ผู้รับการปรึกษาทบทวน
การตัดสินใจแก้ไขปัญหาของตนเอง รวมทั้งสรุปสิ่งที่ได้จากการให้การศึกษา

ขั้นสรุป

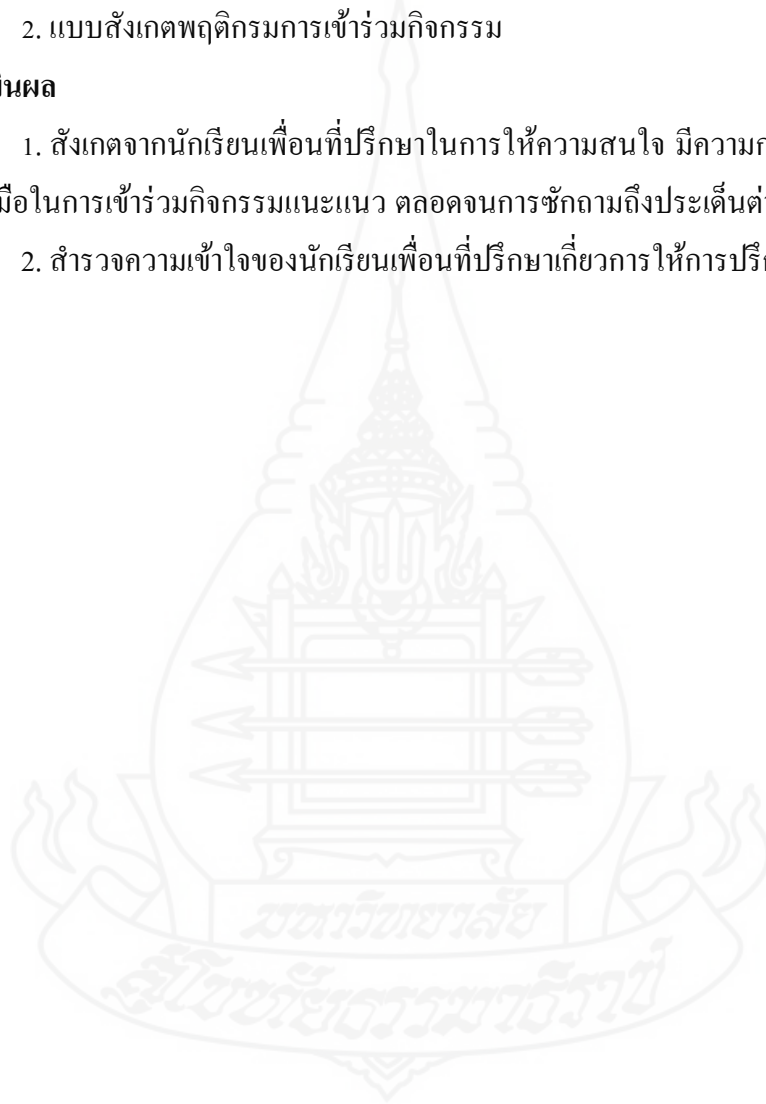
1. นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาและวิทยากรร่วมกันอภิปรายและสรุปการให้การปรึกษา
2. เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ซักถามเกี่ยวกับการให้การปรึกษาและข้อสงสัยต่าง ๆ

สื่อ-อุปกรณ์ประกอบกิจกรรม

1. แบบประเมินการให้การปรึกษาขั้นตอนของการฝึกอบรม
2. แบบสังเกตพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรม

การประเมินผล

1. สังเกตจากนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาในการให้ความสนใจ มีความกระตือรือร้น และให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนว ตลอดจนการซักถามถึงประเด็นต่าง ๆ
2. สำนวความเข้าใจของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาเกี่ยวกับการให้การปรึกษา

**แผนการจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้การศึกษา
ของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนชัยนาทพิทยาคม
ครั้งที่ 13 กิจกรรม สรุปผลการฝึกสมรรถนะการให้การศึกษา
เวลา 50 นาที**

*****

วัตถุประสงค์

1. เพื่อสรุปผลการฝึกสมรรถนะการให้การศึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา
2. เพื่อให้ให้นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาสามารถวิจารณ์ ให้ข้อเสนอแนะ และได้รับข้อมูลย้อนกลับจากเพื่อนสมาชิกภายในกลุ่มและจากวิทยากร
3. เพื่อประเมินสมรรถนะการให้การศึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาหลังการเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนว

ขั้นตอนดำเนินกิจกรรม

การดำเนินการจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้การศึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาให้ได้มีประสบการณ์ในการให้การศึกษาในสถานการณ์จริง และได้รับข้อมูลย้อนกลับจากสมาชิกภายในกลุ่มและจากวิทยากร รวมทั้งเป็นการประเมินผลการฝึกปฏิบัติการให้การศึกษา และเป็นการสรุปการฝึกปฏิบัติการให้การศึกษา

ขั้นเริ่มต้น

วิทยากรสอบถามนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา เพื่อทบทวนในสิ่งที่ได้รับจากการจัดกิจกรรมแนะแนว แล้วโยงเรื่องเข้าสู่การสรุปผลการฝึกสมรรถนะการให้การศึกษา

ขั้นดำเนินการ

1. วิทยากรให้นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาร่วมกันสรุปและอภิปรายผลการเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้การศึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา
2. วิทยากรกล่าวสรุปเพิ่มเติมเกี่ยวกับกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้การศึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา

ขั้นสรุป

1. นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาร่วมกันสรุปประเด็นสำคัญที่ได้จากกิจกรรมแนะแนว
2. นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาทำแบบสอบถามสมรรถนะการให้การศึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาหลังการเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนว

สื่อ-อุปกรณ์ประกอบกิจกรรม

1. แบบสอบถามสมรรถนะการให้การศึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา
2. แบบสังเกตพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรม

การประเมินผล

1. สังเกตจากนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาในการให้ความสนใจ มีความกระตือรือร้น และให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนว ตลอดจนการซักถามถึงประเด็นต่าง ๆ
2. สำนวณความเข้าใจของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาเกี่ยวกับทักษะในการให้การศึกษา
3. วิเคราะห์ผลจากแบบสอบถามสมรรถนะการให้การศึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา

**แผนการจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อพัฒนาสมรรถนะการให้การศึกษา
ของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา ระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนชัยนาทพิทยาคม
ครั้งที่ 14 กิจกรรม การฝึกปฏิบัติการให้การศึกษาในสถานการณ์จริง/ปัจฉิมนิเทศ
เวลา 50 นาที**

*****

วัตถุประสงค์

1. เพื่อประเมินสมรรถนะการให้การศึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาระยะติดตามผล
2. เพื่อเปิดโอกาสให้นักเรียน ได้แสดงความคิดเห็นและแสดงความรู้สึก ในการเข้าร่วม

กิจกรรมแนะแนว

แนวคิดสำคัญ

คอร์เร้ (Corey. 2004: 494-498; Corey. 2006: 269-277) กล่าวถึงการปัจฉิมนิเทศว่ายังมีกิจกรรมอีกหลายประการที่จะต้องทำให้เสร็จสิ้น ซึ่งได้แก่การแสดงความรู้สึกที่มีต่อการกล่าวอามลาการจัดการภาวะค้างใจ การทบทวนประสบการณ์กลุ่มการรวบรวมการเรียนรู้ การฝึกเปลี่ยนพฤติกรรมทำให้และรับข้อมูลย้อนกลับการนำสิ่งที่ได้เรียนรู้ไปใช้ปฏิบัติในชีวิตจริง

เทคนิคที่ใช้

การปัจฉิมนิเทศเป็นการสนับสนุนให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวมีโอกาสแสดงความรู้สึกได้อย่างเต็มที่เกี่ยวกับการแยกจากกันในช่วงสุดท้าย โดยใช้วิธีการยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง (The person centered approach) ที่ให้ความสำคัญกับการรับฟัง ผู้เข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวทุกคนให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวทุกคนได้สำรวจความสามารถของตนเองได้อย่างเต็มที่ มีการเสนอแบบอย่างที่เป็นประโยชน์โดยไม่จำเป็นต้องมีการเสนอแนะแนวทางมากนัก แต่เป็นการส่งเสริมให้กำลังใจผู้เข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวให้สามารถปฏิบัติการให้การศึกษาได้ อีกทั้งเป็นการเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวทุกคนกล่าวถึงภาวะค้างใจ (Unfinished business) สามารถแสดงความรู้สึกได้อย่างเต็มที่เกี่ยวกับการแยกจากกันแล้ว

ขั้นตอนดำเนินกิจกรรม

การดำเนินการจัดกิจกรรมแนะแนวเพื่อการพัฒนาสมรรถนะการให้การศึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา ดำเนินการตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

ขั้นเริ่มต้น

วิทยากรสอบถามนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา เพื่อทบทวนในสิ่งที่ได้รับจากการจัดกิจกรรมแนะแนวมาจนถึงครั้งสุดท้ายและเปิดโอกาสให้นักเรียนซักถาม

ขั้นตอนดำเนินการ

1. นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาทำแบบสอบถามสมรรถนะการให้การศึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาระยะติดตามผล
2. นักเรียนเพื่อนที่ปรึกษานั่งเป็นวงกลม และแสดงความคิดเห็น ความรู้สึกต่อการเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวและเพื่อน ๆ ที่ร่วมกิจกรรมแนะแนวแต่ละคนในครั้งนี้
3. วิทยากรสรุปความคิดเห็นและความรู้สึกของนักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมแนะแนว พร้อมทั้งแจกของที่ระลึก และกล่าวปิดกิจกรรมแนะแนว

ขั้นสรุป

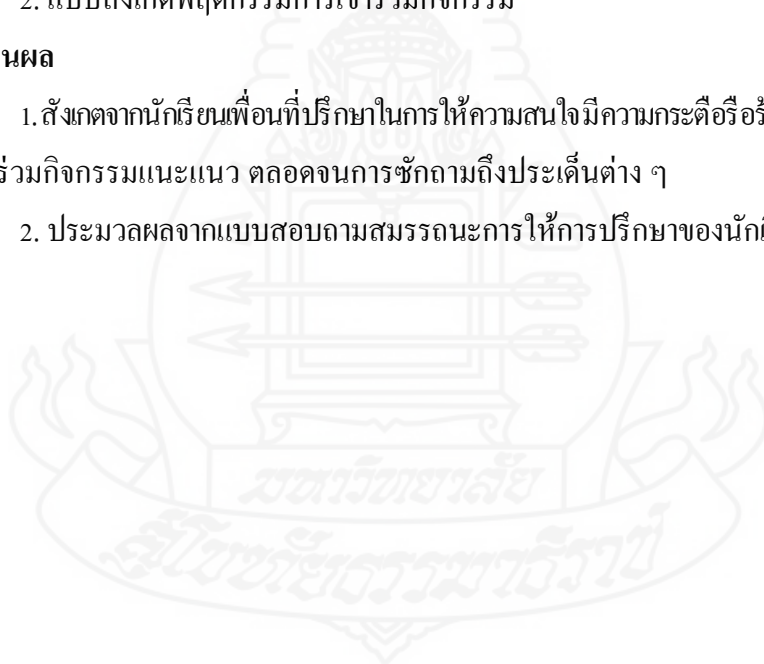
1. ให้นักเรียนร่วมกันสรุปประเด็นสำคัญที่ได้จากการเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนว
2. เปิดโอกาสให้นักเรียนได้ซักถามเกี่ยวกับรายละเอียดของกิจกรรมแนะแนว

สื่อ-อุปกรณ์ประกอบกิจกรรม

1. แบบสอบถามสมรรถนะการให้การศึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา
2. แบบสังเกตพฤติกรรมการเข้าร่วมกิจกรรม

การประเมินผล

1. สังเกตจากนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษาในการให้ความสนใจมีความกระตือรือร้นและให้ความร่วมมือในการเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนว ตลอดจนการซักถามถึงประเด็นต่าง ๆ
2. ประมวลผลจากแบบสอบถามสมรรถนะการให้การศึกษาของนักเรียนเพื่อนที่ปรึกษา

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	นางสาวสุพิชญา เป้นพยอม
วัน เดือน ปีเกิด	17 เมษายน 2534
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดสิงห์บุรี
ประวัติการศึกษา	พ.ศ.2557 ครุศาสตร์บัณฑิต เอกสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนชยันนาทพิทยาคม จังหวัดชยันนาท
ตำแหน่ง	ข้าราชการครู

